TeeJay Publishers

SANDBANK PR.
SANDBANK

Cùrsa Matamataig Ìre B

Air a chruthachadh bho thùs le buidheann-sgrìobhaidh TeeJay

J. Geddes (P.T. Matamataig - Àrd-sgoil Rinn Friù)

T. Strang (a b' àbhaist a bhith na Ph.T. Matamataig - Àrd-sgoil Bhruach Chluaidh)

le taic a bharrachd bho

Katie Timney (Tidsear - Pàirc an Rìgh, Dùn Dèagh)

Asha McLorinan (Tidsear - Bun-sgoil Naomh Pius X, Dùn Dèagh)

Taing shònraichte do Phauline McShane airson cuideachadh le freagairtean an leabhair seo.

LEABHAR-SGOILEIR B

TeeJay Publishers
Bogsa-puist 1375
Ceann a' Bharra
Glaschu
G78 1JJ

Fòn: 0141 880 6839
Facs: 0870 124 9189
Post-d: teejaypublishers@ntlworld.com
Làrach-lìn: www.teejaypublishers.co.uk

© TeeJay Publishers 2005
A' Ghàidhlig (c) Stòrlann Nàiseanta na Gàidhlig às leth Riaghaltas na h-Alba 2012

A' chiad fhoillseachadh ann an Gàidhlig ann an 2012 le:
Stòrlann Nàiseanta na Gàidhlig
11/12 An Acarsaid
Cidhe Sràid Chrombail
Steòrnabhagh
Eilean Leòdhais
HS1 2DF
www.storlann.co.uk

Na còraichean anns an leabhar seo uile glèidhte. Chan fhaodar pàirt sam bith den leabhar seo ath-riochdachadh ann an cruth sam bith, no air dhòigh sam bith, gun chead ro-làimh ann an sgrìobhadh bho na h-ùghdaran agus bho Stòrlann Nàiseanta na Gàidhlig.

Tha Stòrlann Nàiseanta na Gàidhlig a' faighinn taic o Bhòrd na Gàidhlig.

Faodar cùis-lagha a thogail an aghaidh duine sam bith a nì lethbhreacan den leabhar no pàirt den leabhar gun chead.

LAGE/ISBN:- 978-1-907054-54-9

Ìre B

Faodar an leabhar seo a chleachdadh an dà chuid anns a' Bhun-sgoil agus anns an Àrd-sgoil le sgoilearan a tha air Ìre A fhaighinn.

- Anns na h-àrd-sgoiltean, faodar a chleachdadh le sgoilearan a fhuair Ìre A anns a' Bhun-sgoil no tràth anns an Àrd-sgoil.

    - Tha e feumail airson sgoilearan ullachadh airson Deuchainn Nàiseanta aig Ìre B (**no co-ionann**) a shuidhe aig deireadh bhliadhnachan 3,4,5,6,7 sa Bhun-sgoil no aig deireadh AS1,2.

    - Chan eil eacarsaichean A agus B ann idir. Tha an leabhar a' dol thairis air a h-uile cuspair aig Ìre B. Cha leig an tidsear a leas a bhith a' feuchainn ri dèanamh a-mach gu dè na ceistean a dh'fhaodte fhàgail às no gu dè na h-eacarsaichean a tha cudromach. Tha iad uile cudromach!

    - Leis an leabhar seo, faodar an obair a tha cudromach aig Ìre B a dhèanamh le AON leabhar.

    - Chì sibh gu bheil "**Caibideil 0**" aig toiseach an leabhair. Air na deich duilleagan seo tha sinn a' toirt sùil air ais air a h-uile cuspair aig Ìre A. An lùib seo, dh'fhaodadh sibh measadh a dhèanamh feuch an do ghlèidh a' chlann na bha còir aca a bhith air ionnsachadh aig Ìre A.

    - Tha sinn a' cur cuideam air sgilean "gun àireamhair" is a' feuchainn ris na sgilean sin a bhrosnachadh air feadh an leabhair.

    - Aig deireadh gach cuspair tha "**Geàrr-chunntas**" mar dhaingneachadh.

    - Tha paca ann airson obair-dachaigh agus faodar lethbhreacan a dhèanamh dheth. Tha paca-measaidh ann cuideachd a dh'fhaodar a chleachdadh an dèidh gach cuspair, no faodar measaidhean a dhèanamh air a dhà no trì chuspairean còmhla.

    - Tha duilleagan-obrach (faodar lethbhreacan a dhèanamh dhiubh) rim faighinn airson an cleachdadh an cois cuid mhòir de na h-eacarsaichean. Cùm do shùil a-mach airson a' chomharra seo:-

Chan eil sinn idir duilich gun do chleachd sinn uimhir a dhathan san leabhar seo, an dà chuid anns an teacsa agus anns na diagraman - tha sinn cinnteach gun dèan na dathan an obair nas aotruime!

Tom Strang agus Jim Geddes

(*Sultain 2005*)

Clàr-innse

			Duilleag-obrach	Duilleag
Caibideil 0		Sùil air ais air Ìre A		1 - 10
Cb 1	Luach a rèir àite	Luachan a rèir àite agus a' tomhas	1·1, 1·2, 1·3	11 - 14
		Ceudan, deichean agus aonadan	1·4, 1·5	15 - 17
		A' cruinneachadh chun an 10 as fhaisge	1·6, 1·7	18
		Geàrr-chunntas		19 - 20
Cb 2	Co-chothromachd	Cumaidhean co-chothromach	2·1, 2·2, 2·3, 2·4	21 - 24
		Loidhnichean-cothromachaidh	2·5	25
		Geàrr-chunntas		26
Cb 3	Cur-ris	Cur-ris sìmplidh - (gun toirt leat)	3·1, 3·2	27 - 30
		Cur-ris le "toirt leat"	3·3, 3·4	31 - 35
		A' cleachdadh àireamhair		36
		Geàrr-chunntas		37
Cb 4	Toirt-air-falbh	Toirt-air-falbh sìmplidh(gun toirt leat)	4·1, 4·2	38 - 41
		Toirt-air-falbh le "toirt leat"	4·3, 4·4	42 - 46
		A' cleachdadh àireamhair		47
		Geàrr-chunntas		48
Cb 5	Ceàrnan	Dè th' ann an ceàrn ?	5·1	49 - 50
		An ceàrn ceart	5·2	51 - 53
		Geàrr-chunntas		54
Cb 6	Airgead	A' cleachdadh airgid	6·1, 6·2	55 - 57
		Airgead is deicheadan	6·3	58
		Cur-ris is toirt-air-falbh le airgead	6·4	59 - 62
		Geàrr-chunntas		63
Cb 7	Iomadachadh	Clàr "2-uiread"		64 - 65
		Ag iomadachadh le 2	7·1	66 - 67
		Clàr "3-uiread" agus x le 3	7·2	68 - 70
		Clàr "4-uiread" agus x le 4	7·3, 7·4	71 - 72
		Clàr "5-uiread" agus x le 5	7·5, 7·6	73 - 74
		Clàr "10-uiread" agus x le 10	7·7, 7·8, 7·9	75 - 77
		A' cleachdadh àireamhair		78
		Geàrr-chunntas		79
Cb 8	Dà-shealladh	Ainmean chumaidhean 2sh		80 - 81
		Taobhan, oiseanan agus ceàrnan	8·1	82 - 85
		Leacadh	8·2, 8·3	86 - 88
		Geàrr-chunntas		89
Cb 9	Roinneadh	A' roinn le 2	9·1	90 - 92
		A' roinn le 2 le còrr	9·2	93 - 96
		A' roinn le 3	9·3	97 - 99
		A' roinn le 3 le còrr	9·4	100 - 103
		A' roinn le 4 le còrr	9·5, 9·6	104 - 109
		A' roinn le 5 le còrr	9·7, 9·8	110 - 115
		A' roinn le 10		116 - 117
		Geàrr-chunntas		118

Cb 10 Co-aontaran	A' lorg na h-àireimh a tha a dhìth	10·1a	119 - 120
	A' lorg a' chomharra a tha a dhìth(+ no -)	10·1b	121
	Leudachadh - a' dèanamh co-aontar		122 - 123
	Geàrr-chunntas		124
Cb 11 Clàran	Stràcan agus clàran	11·1	125 - 129
	A' leughadh bho chlàran		130 - 131
	A' leughadh ghrafaichean-cholbhan		132 - 134
	A' dèanamh ghrafaichean-cholbhan	11·2	135 - 136
	Geàrr-chunntas	11·3	137 - 138
Cb 12 Bloighean	Leth de rud	12·1	139 - 141
	Cairteal de rud	12·2	142 - 144
	Ag obrachadh a-mach leth de rud		145 - 147
	Ag obrachadh a-mach cairteal de rud		148 - 150
	Geàrr-chunntas		151
Cb 13 An Uair	Làithean, mìosan agus ràithean	13·1	152 - 154
	Ag innse na h-uarach	13·2, 13·3	155 - 158
	Clocaichean didseatach	13·4	159 - 161
	Geàrr-chunntas		162
Cb14 Suidheachadh & Gluasad	Suidheachadh	14·1	163 - 164
	A' tionndadh tro cheàrn ceart		165
	Leth-chuairt agus cairteal-cuairt		166
	Stiuireadh slighe	14·2	167 - 168
	Àirdean na combaist		169
	Cliathan cho-chomharran	14·3, 14·4	170 - 173
	Geàrr-chunntas		174 - 175
Cb 15 Faid	A' tomhas - rùilear & teip-tomhais	15·1, 15·2	176 - 178
	A' tomhas ann am meatairean		179
	Meatairean agus ceudameatairean		180 - 182
	A' leughadh teip-tomhais	15·3	183 - 184
	Geàrr-chunntas		185
Cb 16 Pàtrain	A' dèanamh phàtran	16·1	186 - 187
	Pàtrain le litrichean		188
	Pàtrain le àireamhan	16·2	189 - 190
	Geàrr-chunntas		191
Cb 17 3-sheallach	Cruthan 3sh	17·1	192 - 194
	A' dèanamh chruthan 3sh	17·2, 17·3, 17·4	195 - 196
	Geàrr-chunntas		197
Cb 18 Cuideam	Faclan co-cheangailte ri cothromachadh		198 - 199
	A' tomhas ann an cileagraman	18·1	200 - 201
	A' leughadh innealan-tomhais	18·2	202
	Leudachadh - Tomhas-lìonaidh		203
	Geàrr-chunntas		204
Cb 19 Daingneachadh	Daingneachadh Ìre B		205 - 211
Freagairtean Leabhar B			212 -223

Caibideil 0

Na cleachd àireamhair idir.

1. Sgrìobh na h-àireamhan seo le figearan:- **a** ochd **b** seachd-deug.

2. Cia mheud càr a chì thu?

3. Seall orra seo:-

Tom (12) Sue (9) Nick (15) Ann (11) Neil (14) May (13)

a Cò as sine dhiubh? **b** Cò as òige dhiubh?

c Cò an nighean a tha nas sine na Tom?

4. a Dèan copaidh de na 8 ceàrnagan seo.
   b Cuir dath ann an 1/2 de na ceàrnagan.

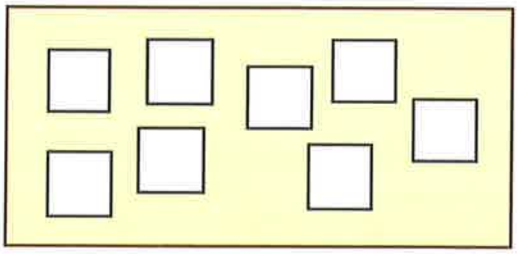

5. **Seall air na h-àireamhan seo:-**

Sgrìobh san òrdugh cheart iad.

4, 12, 16, 10, 7, 13, 19, 11, 20

Tòisich leis an àireimh as lugha.

6. Tha peansailean aig Sìne.

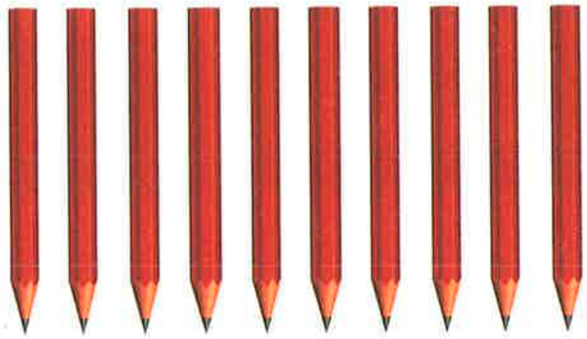

a Cia mheud peansail a th' ann?

Chuir Sìne trì peansailean na baga.

b Cia mheud peansail a th' air fhàgail?

7. Rinn Niall dealbh de theadaidh.

dealbh **A** dealbh **B** dealbh **C** dealbh **D** dealbh **E**

a Dè an dealbh de na 5 a rinn Niall an toiseach?

b Dè an dealbh mu dheireadh de na 5 a rinn Niall?

8. The deich bailiùnaichean aig Dòmhnall.

Tha iad air an àireamhachadh bho **0** gu **9**.

Dè am bailiùn a tha a dhìth?

9. Tha 10 cairtean aig Màiri. Tha iad air an àireamhachadh bho **6** gu **15**.

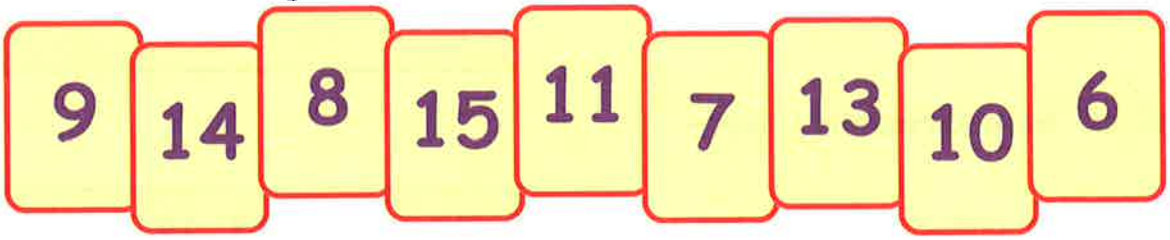

Dè a' chairt a tha a dhìth?

10. Thoir sùil air na buinn seo:-

a Dè am bonn sa bheil an luach **as motha**?

b Dè am bonn sa bheil an luach **as lugha**?

11. Dè an luach de dh'airgead a th' aig Mòrag?

Mòrag

12.

Iain

Feumaidh Iain 10sg 'son builgeanan a cheannach.

a Dè na th' aig Iain de dh'airgead?

b Dè dh'fheumas e a bharrachd 'son na builgeanan a cheannach?

13. Dè na buinn a chleachdadh tu airson an doile-phàipeir seo a cheannach?

doile-
phàipeir
9sg

14. Cia mheud de na suiteis seo a tha a' cosg barrachd air 6sg?

15. Ath-sgrìobh agus lorg na freagairtean:-

a	1 + 6	b	4 + 5	c	7 + 3
d	5 + 5	e	0 + 9	f	5 + 3
g	6 + 2	h	2 + 8	i	4 + 4

16. Ath-sgrìobh agus lorg na freagairtean:-

a	7 - 3	b	8 - 2	c	5 - 4
d	6 - 6	e	5 - 2	f	9 - 3
g	10 - 6	h	8 - 7	i	7 - 7

17. Ath-sgrìobh agus lorg na freagairtean:-

a	3 + 5	b	8 - 2	c	5 + 4
d	3 + 3	e	9 - 6	f	8 - 7
g	4 + 3	h	5 - 5	i	5 + 5

18. Thoir sùil air prìsean nan suiteas.

Obraich a-mach na prìsean aca seo:-

a suasail **agus** searbart.

b tofaidh **agus** meannt.

c loilidh **agus** tofaidh.

d suasail, tofaidh **agus** meannt.

Bùth Mhìlsean

suasail	-	3sg
tofaidh	-	2sg
meannt	-	5sg
searbart	-	6sg
loilidh	-	7sg

19. Cheannaich Seumas searbart sa **Bhùth**.

Thug e seachad bonn 10sg.

Dè an iomlaid a gheibh Seumas?

20. Fhuair Daibhidh buinn 2sg an àite bonn 10sg.
Cia mheud bonn 2sg a tha aige?

21. Bha 9 chloinne sa bhùth. 'S e balaich a bh' ann an 3 aca.
Cia mheud nighean a bh' anns a' bhùth?

22. B' e 9sg a' phrìs a bh' air an rùilear a cheannaich Flòraidh.
Phàigh i le 3 buinn.
Dè na trì buinn a chleachd Flòraidh?

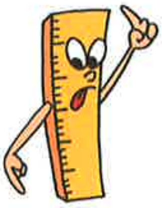

23. Seall air a' phàtran seo:-

5, 6, 7, ☐ 9, 10, 11, 12.

Sgrìobh an àireamh a tha a dhìth.

24. Dè an àireamh a tha a dhìth air a' phàtran seo?

4, 6, 8, 10, ☐ 14, 16.

25. Cuir a-steach an ath chumadh anns na pàtrain seo:-

a

? ....

b

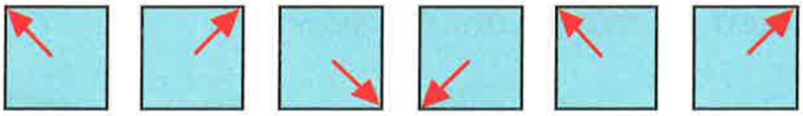

? ....

26. Seall air a' phàtran seo. Tha aon chumadh a dhìth.

Dè an cumadh dhiubh seo a tha a dhìth air a' phàtran gu h-àrd?

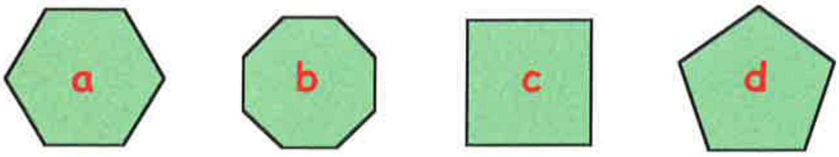

27. Cò **as àirde** de na bodaich?

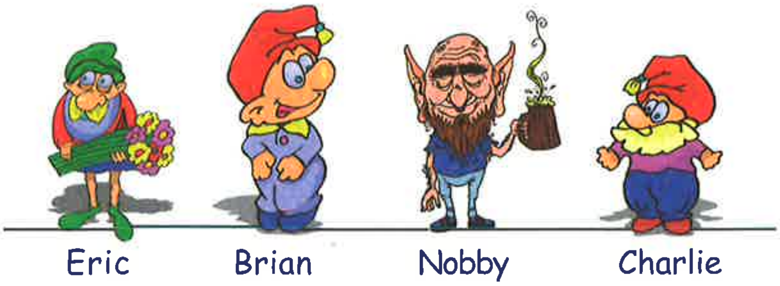

28. Dè an crogan anns a bheil an tomhas-lìonaidh **as lugha** de shùgh-orainseir?

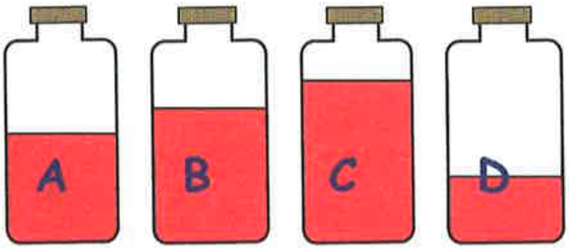

29. Dè an rud **as truime**?

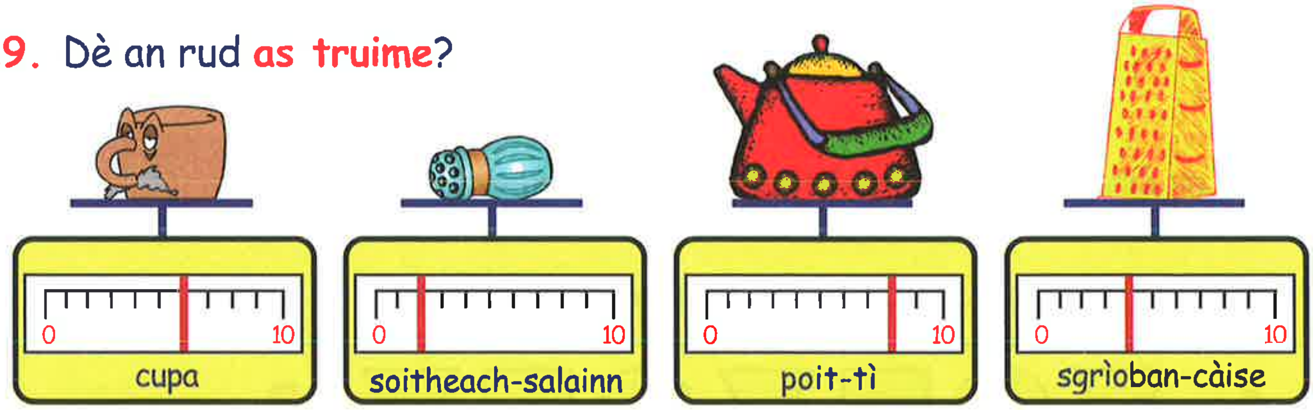

30. Dè an dòrtadh-pheant **as motha** dhiubh seo?

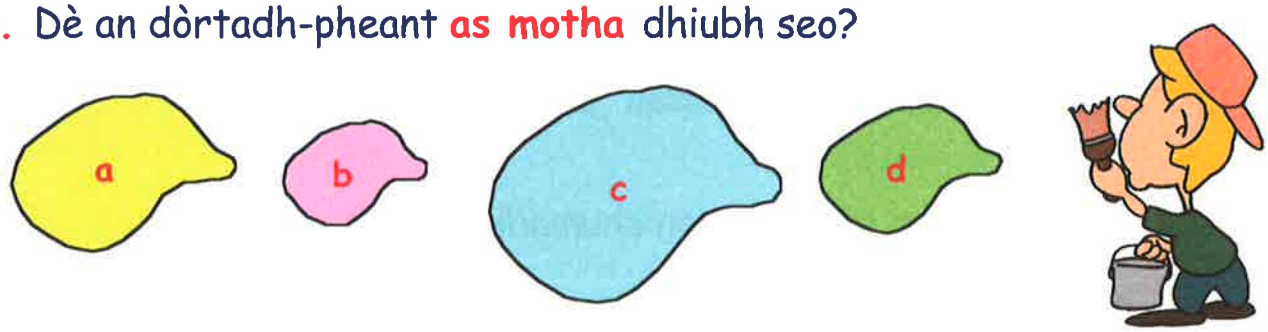

31. **Thoir tuairmse air** cia mheud bonn 1sg a thèid anns a' bhogsa seo.

32. Cò am fear as truime de na cait seo?

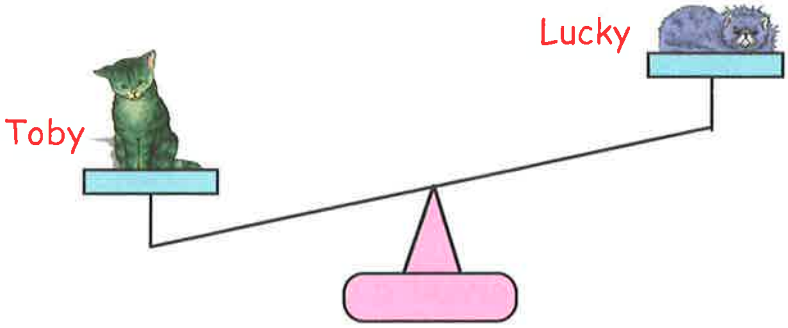

33. Tha 4 **ràithean** sa bhliadhna.

Dè an ràith a thig **an dèidh** an t-samhraidh?

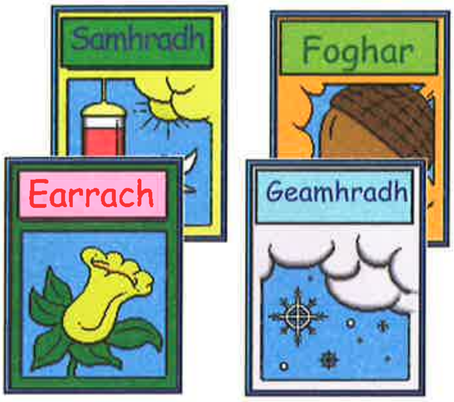

34. Dè an latha den t-seachdain a tha a' tighinn **dìreach ro** Dhisathairne?

35. Dè an uair a th' air a' chloc?

36. Ainmich an uair as fhaisge air **àm-bracaist**.

37. Dè chanas sinn ris gach aon de na cumaidhean seo?

a b c d

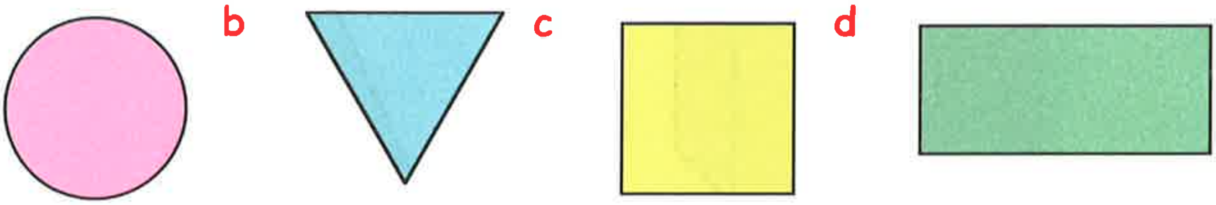

38. Seall air an dealbh seo:-

a Cia mheud ceart-cheàrnach a chì thu?

b Cia mheud ceàrnag a chì thu?

c Cia mheud triantan a chì thu?

d Cia mheud cearcall a chì thu?

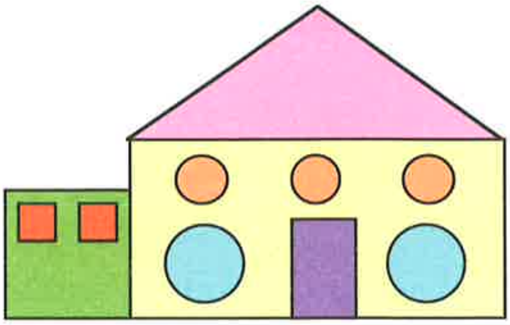

39. Seall air na cumaidhean seo:-

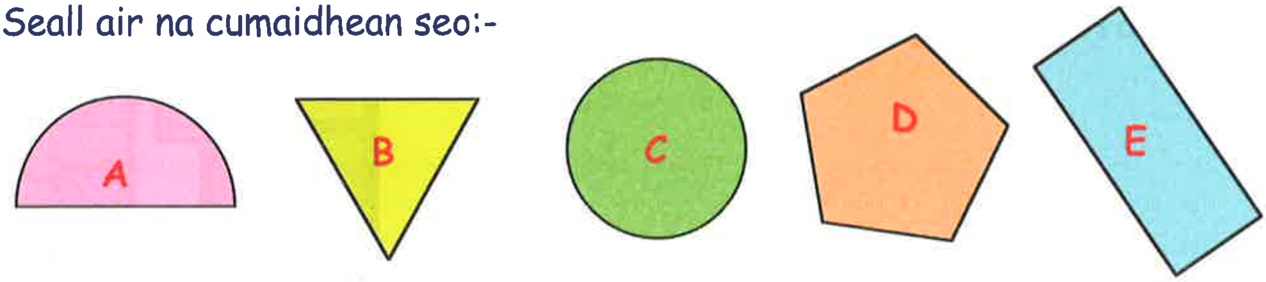

a Dè na cumaidhean air a bheil oirean dìreach a-mhàin?

b Dè an cumadh air a bheil oir lùbte a-mhàin?

c Dè an cumadh air a bheil oirean dìreach agus lùbte?

40. Dè chanas tu ris a' chruth chruaidh seo?

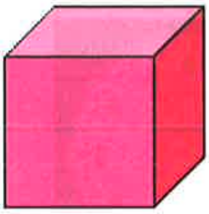

41. Ainmich na cruthan 3sheallach seo:-

a

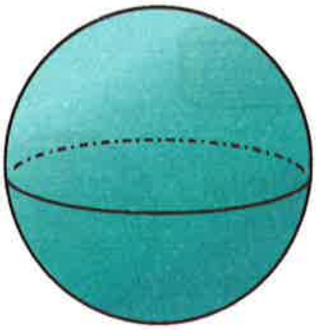

b

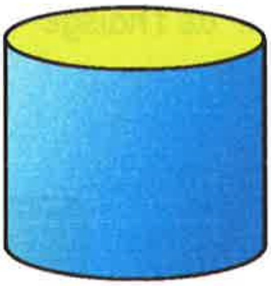

c

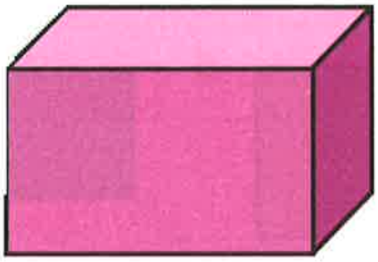

d

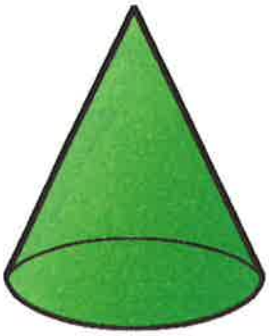

42. Cia mheud leac bhuidhe eile a dh'fheumas tu airson an cumadh seo a chòmhdachadh?

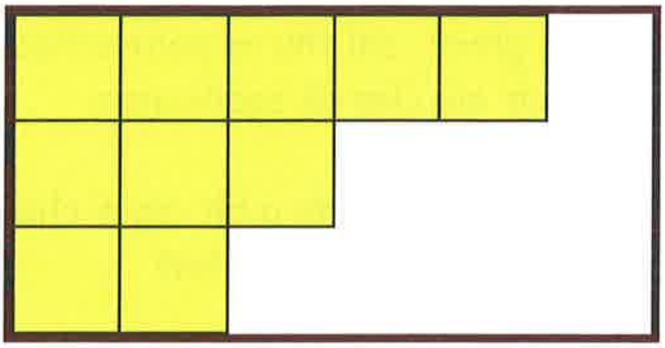

43. Ainmich na cruthan a ghabhas **roiligeadh**.

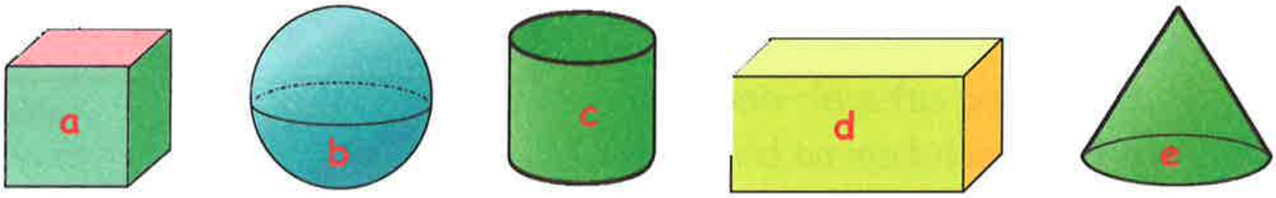

44. Seo 5 chloinne.

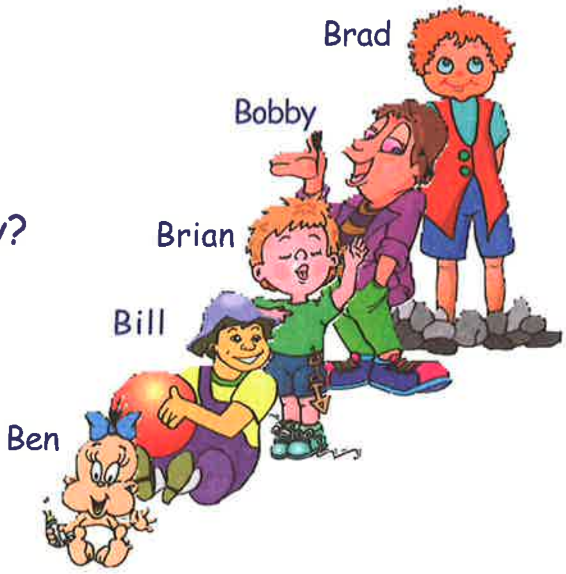

a Cò th' air **a' chùl**?

b Cò tha dìreach **air beulaibh** Bhobby?

c Cò **as òige**?

d Cò tha sa **mheadhan**?

45. Seo 5 càraichean:-

a Dè an càr a tha **dìreach air beulaibh** a' chàir dhuinn?

b Dè an càr a tha **dìreach air cùl** a' chàir dheirg?

c Dè an càr de na 5 a th' **air deireadh** air a' chòrr?

46. Sa ghraf, chì thu na peataichean a bh' aig clas de sgoilearan.

a Dè am peata a bh' aig a' chuid bu mhotha sa chlas?

b Cia mheud dhiubh aig an robh cù?

c Cia mheud aig an robh pònaidh?

d Cia mheud cat a bh' ann **a bharrachd** air na bh' ann de dh'èisg?

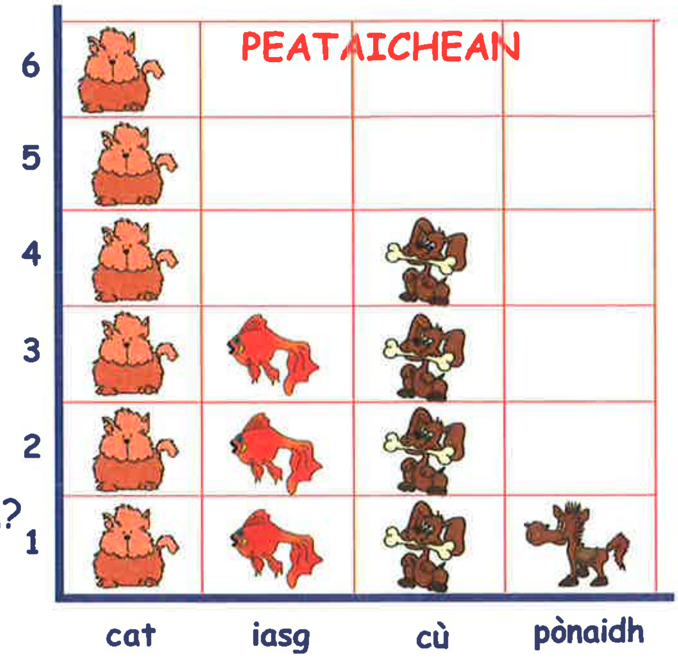

47. Thug 5 sgoilearan meas leotha don sgoil an-diugh.

Thug Eilidh leatha ubhal.

Thug Seonaidh leis orainsear.

Thug Dàibhidh leis banana.

Thug Siùsaidh leatha peur.

Thug Seumas leis fìon-dhearcan.

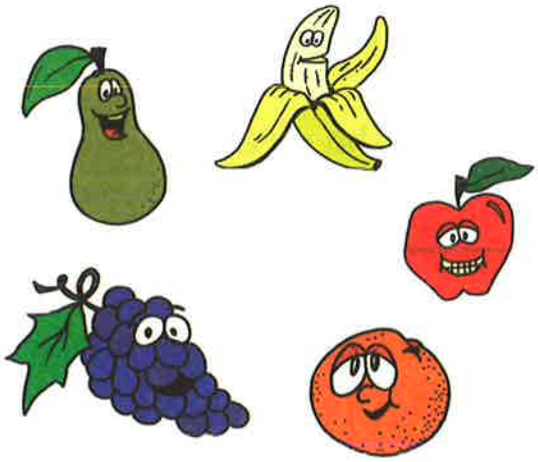

Dèan **COPAIDH** den diagram seo agus cuir crìoch air.

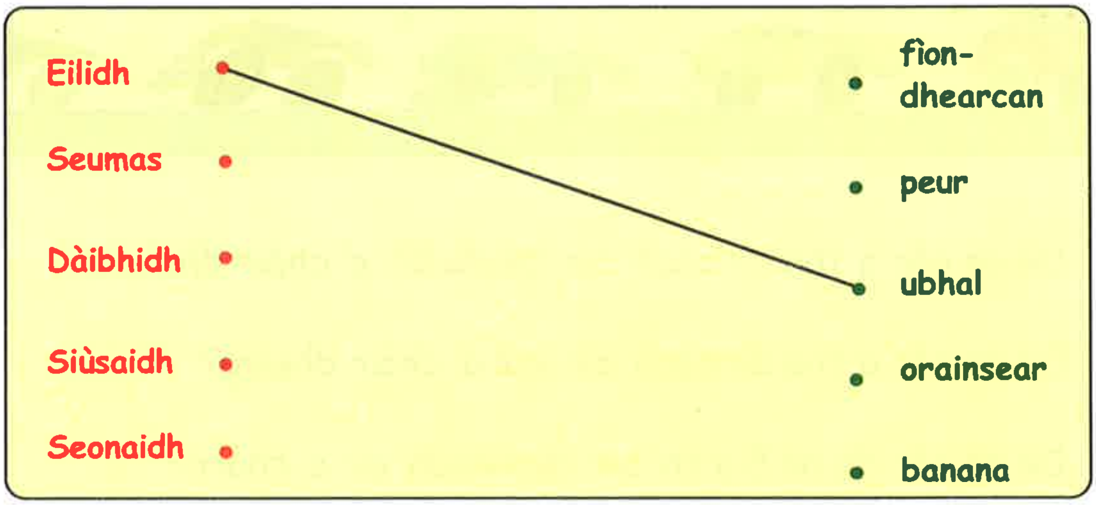

Caibideil 1

Na cleachd àireamhair.

Luachan a rèir àite

Bu chòir dhut a bhith air chomas:-

- àireamh atharrachadh o **fhaclan** gu **figearan**
- àireamh atharrachadh air ais gu **faclan**

Tha **figearan** a' ciallachadh 1, 2, 3, 4, ...

Eacarsaich 1

1. Sgrìobh na h-àireamhan seo ann am **figearan**:-

a trithead 's a dhà	**b** ceathrad 's a sia	**c** fichead 's a naoi
d ochdad 's a trì	**e** caogad 's a còig	**f** ochdad
g seachd-deug	**h** seachdad	**i** naochad 's a naoi

2. Sgrìobh na h-àireamhan seo ann am **figearan**:-

a ceud agus fichead 's a còig	**b** trì cheud, seasgad 's a ceithir
c seachd ceud, ochdad 's a h-aon	**d** ceithir cheud, seachdad 's a dhà
e ochd ceud, seasgad 's a sia	**f** naoi ceud 's a seachd deug
g ceithir cheud agus trithead	**h** sia ceud 's a deich
i seachd ceud 's a h-ochd	**j** naoi ceud, naochad 's a naoi

3. Sgrìobh na h-àireamhan seo ann am **faclan**:-

a 67	**b** 42	**c** 35	**d** 28
e 80	**f** 77	**g** 135	**h** 326
i 979	**j** 402	**k** 510	**l** 600

Duilleag-obrach 1 - 1

4. Chruinnich Iain **123** steigearan ball-coise .

Sgrìobh an àireamh seo ann am **faclan**.

5. Tha **dà cheud 's a h-aon** steigear aig Greum.

Sgrìobh an àireamh seo ann am **figearan**.

6. Sgrìobh an ath-àireamh **an dèidh**:-

a 38	b 55	c 17	d 69
e 92	f 103	g 267	h 709
i 987	j 589	k 399	l 999

7. Sgrìobh an àireamh a tha a' tighinn **dìreach ro**:-

a 43	b 67	c 86	d 92
e 71	f 50	g 456	h 529
i 731	j 420	k 850	l 700

8. Bhuannaich Lucy duais le tiogaid 227.

Thàinig an tiogaid aig Ravi **dìreach ron** tè aig Lucy.

Dè an àireamh a bh' air tiogaid Ravi?

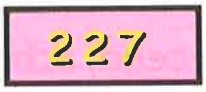

9. Cuir na h-àireamhan san òrdugh cheart.
Tòisich leis an àireimh **as ìsle**.

a 26, 59, 43, 17

b 85, 67, 99, 58, 47

c 60, 58, 64, 55, 61

d 185, 166, 170, 188, 159

e 206, 199, 352, 417, 299

f 572, 295, 367, 524, 404

g 903, 478, 655, 219, 700

h 358, 835, 385, 538, 853.

10. Cuir na h-àireamhan seo anns an òrdugh cheart.

Tòisich leis an àireimh **as àirde**.

a 18, 42, 37, 26

b 44, 63, 59, 21, 33

c 108, 124, 167, 130, 119

d 381, 95, 240, 99, 101

e 798, 803, 830, 789, 800

f 147, 714, 417, 741, 174.

11. Tha Seanair 88. Tha Antaidh Màiri 93. Tha Uncail Calum 86.

Tha Granaidh 79. Tha Uncail Fred 80. Tha Antaidh Sìne 96.

a Cò **as sine**?

b Cò **as òige**?

12. Dè na h-àireamhan a tha na saighdean a' comharrachadh?

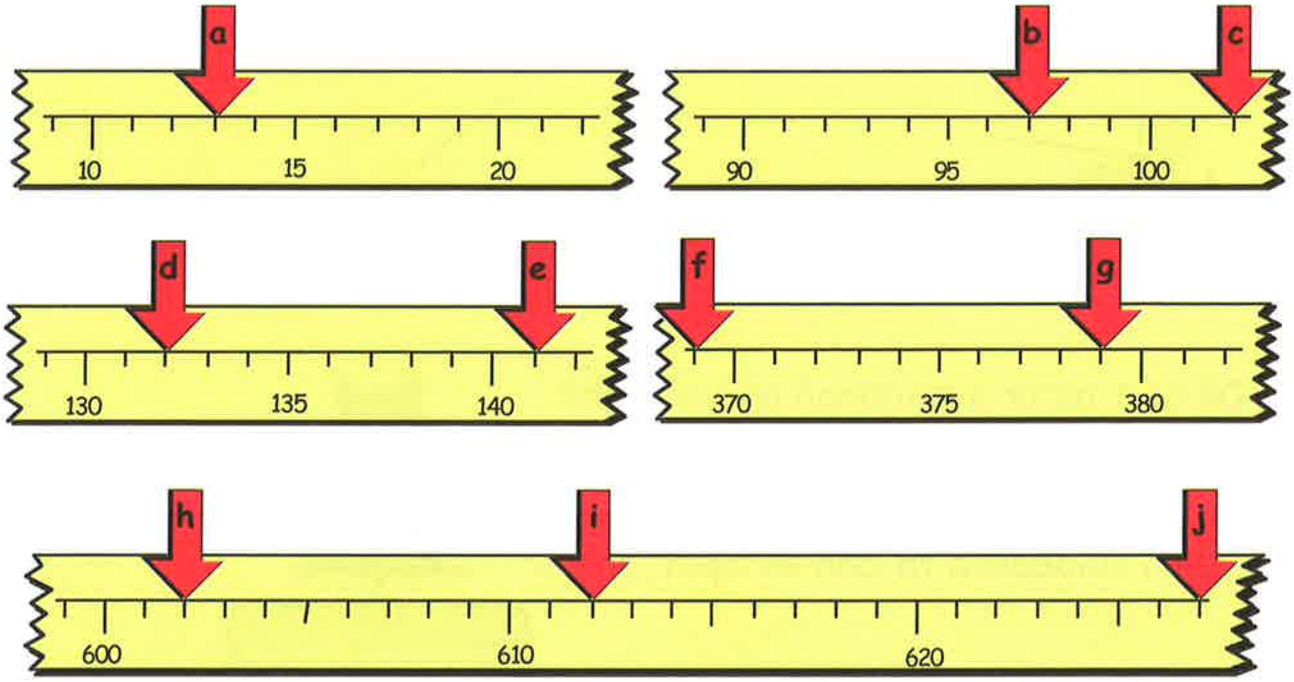

13. Dè na h-àireamhan a th' air an comharrachadh an seo?

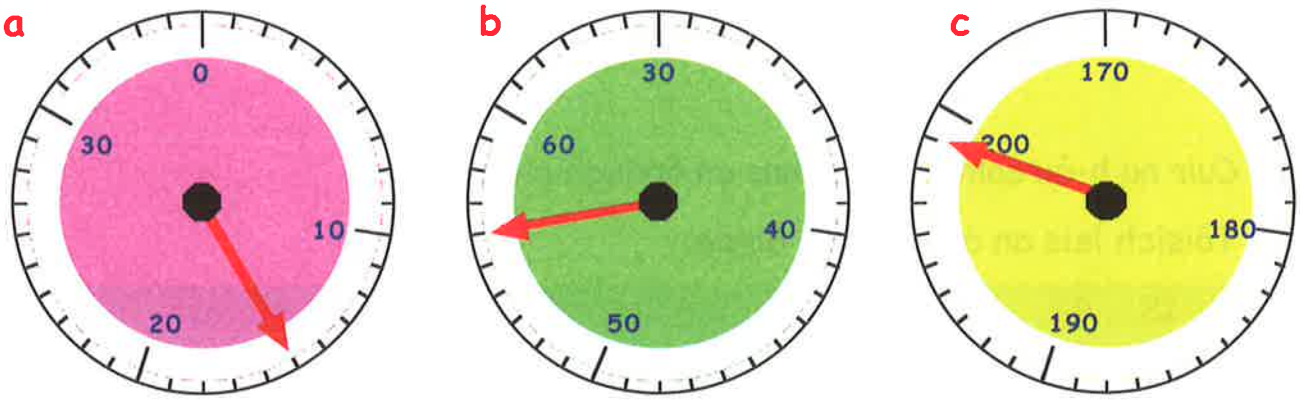

14. Bha còig cheud, ochdad 's a trì de dhaoine aig fèis-chiùil.

Sgrìobh an àireamh seo ann am **figearan**.

15. Chaidh 301 de chraobhan a chur.

Sgrìobh an àireamh seo ann am **faclan**.

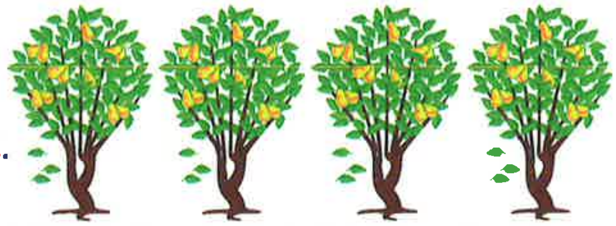

16. Thilg Pòl sleagh.

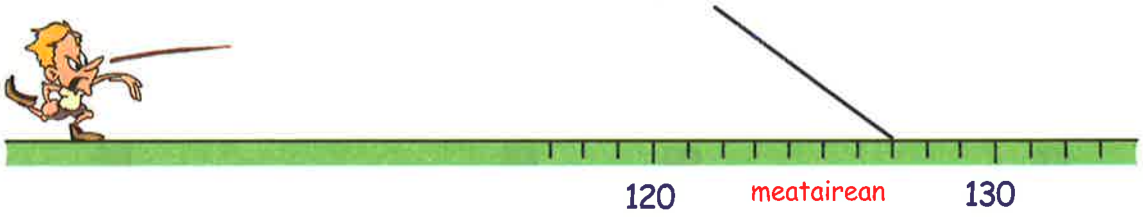

Dè an t-astar a shiubhail an t-sleagh?

17. Dè an cuideam a th' ann an **Spot**, an cù?

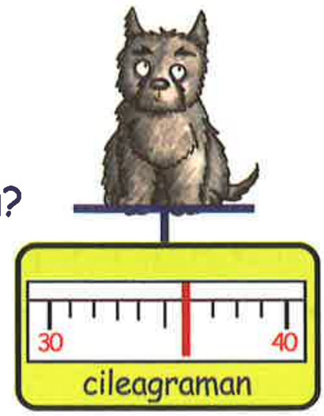

Ceudan, Deichean & Aonadan

Tha an àireamh a th' air a dèanamh suas le

- 3 deichean agus 9 aonadan => 39
- 2 cheud, 5 deichean agus 1 aonad => 251

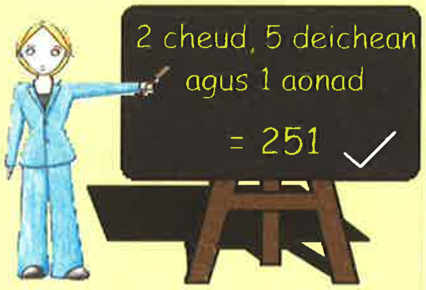

Cuideachd:-

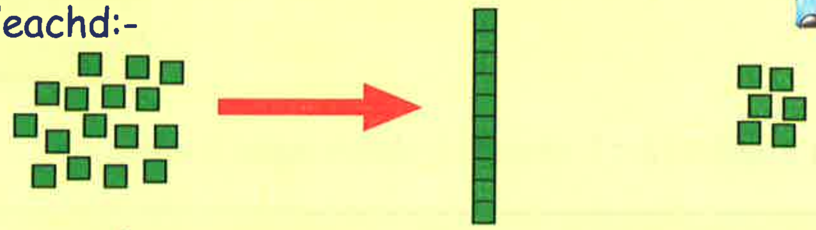

16 = 1 deich agus 6 aonadan

Eacarsaich 2

1. Dèan copaidh den dealbh seo agus cuir crìoch air:-

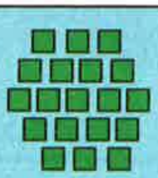

19 = ... deich agus ... aonadan

2. **Dèan copaidh** dhiubh seo agus cuir crìoch orra:-

a 18 = [1] deich agus [ ] aonadan
b 32 = [3] deichean agus [ ] aonad
c 78 = [7] deichean agus [ ] aonadan
d 43 = [ ] deichean agus [ ] aonadan
e 56 = [ ] deichean agus [ ] aonadan
f 90 = [ ] deichean agus [ ] aonadan
g 99 = [ ] deichean agus [ ] aonadan
h 81 = [ ] deichean agus [ ] aonad

3. Tha 46 ùbhlan agam. Tha mi gan cur ann am bogsaichean de 10.

a Cia mheud bogsa làn de 10 a bhios agam?
b Cia mheud ubhal a bhios agam air fhàgail?

4. Tha 75 sgillinn aig Daibhidh na bhanca aig an taigh.

Tha e a' faighinn buinn 10sg nan àite.

a Cia mheud bonn 10sg a gheibh Daibhidh?

b Cia mheud sgillinn a bhios aige air fhàgail?

Duilleag-obrach 1·4

5. Chì thu san dealbh gu bheil 112 =1 cheud, 1 deich agus 2 aonad.

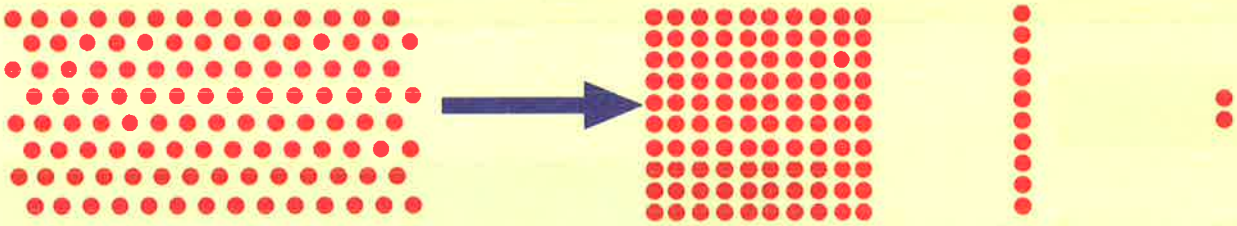

112 = **1 cheud** agus **1 deich** agus **2 aonad**

Dèan copaidh agus cuir crìoch:- 125 = 1 cheud, ... dheich agus ...aonadan.

6. Dèan an aon rud leotha seo:-

a 326 = ... ceudan, 2 dheich agus ... aonadan.

b 569 = ... ceudan, ... deichean agus ... aonadan.

c 403 = ... ceudan, ... deichean agus ... aonadan.

d 799 = ... ceudan, ... deichean agus ... aonadan.

e 650 = ... ceudan, ... deichean agus ... aonadan.

7. Dèan an aon rud leis na h-àireamhan seo:-

a 387	b 626	c 508	d 910
e 269	f 500	g 283	h 444

8. Bha 473 buinn-1sg aig Uilleam.

Faodaidh bonn-£1 a dhol an àite gach 100 bonn.

a Cia mheud bonn-£1 a gheibh Uilleam às na 473 sg?

Tha e a-nis a' cur nan 73 sg aige ann am buinn-10sg.

b Cia mheud bonn-10sg a gheibh Uilleam às na 73sg?

c Cia mheud bonn-1sg a bhios aig Uilleam air fhàgail?

9. Cia mheud bonn-£1 agus cia mheud bonn-10sg a gheibh thu à:-

a 234sg b 526sg c 851sg d 950sg e 777sg

f 680sg g 403sg h 300sg

10. Cia mheud bonn-1sg a gheibh mi asta seo:-

a £1 agus 53sg

b £2 agus 36sg

c £5 agus 80sg

d £4 agus 61sg

e Dà bhonn-10sg agus aon bhonn-5sg.

f Bonn-£1 agus ceithir buinn-10sg.

g Trì buinn-£1, sia buinn-10sg agus aon bhonn-2sg.

11. Tha na leanas aig Nick.
trì buinn-£1, còig buinn-10sg
agus seachd buinn-1sg.

Dè th' aig Nick de dh'airgead?

12. Tha Sìne agus Siùsaidh a' faicinn na th' aca de dh'airgead.

Tha còig buinn -£1, ochd buinn -10sg agus ceithir buinn -1sg aca.
Dè th' aca de dh'airgead uile-gu-lèir?

Duilleag-obrach 1·5

A' cruinneachadh chun an 10 as fhaisge

Coimhead air an teip gu h-ìosal.

Chì sinn gu bheil 37 a' laighe eadar 30 agus 40.

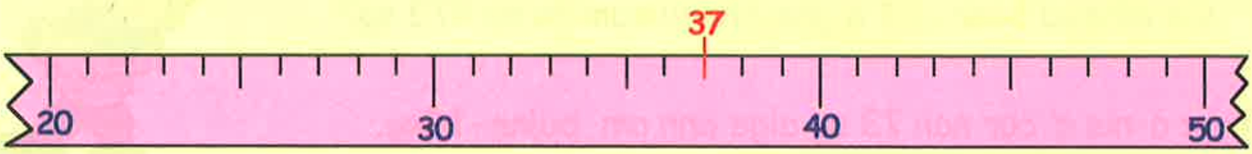

Chì sinn gu bheil 37 nas giorra do 40 na 30.

Canaidh sinn gu bheil **37 cruinnichte chun an 10 as fhaisge = 40**

Duilleag-obrach 1.6

Eacarsaich 3

1. Coimhead air an àireimh 58.
   Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

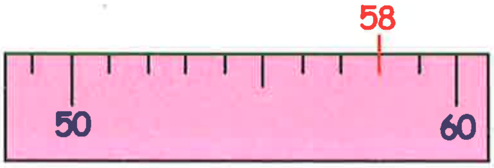

"Tha 58 eadar 50 agus ..."

"Tha 58 nas giorra do ... na tha e do 50"

"'S e 58, cruinnichte chun an 10 as fhaisge, ..."

2. Gabhaidh seo sgrìobhadh mar seo: **58 —> 60.**
   (Tha 58 a' cruinneachadh gu 60)
   Ath-sgrìobh gach àireamh agus cruinnich iad chun an 10 as fhaisge:-

a 27 —> 30	b 32	c 67	d 91
e 19	f 48	g 79	h 52
i 127	j 182	k 249	l 288

3. 'S urrainn dhuinn tuairmse a dhèanamh air fregairtean a' cleachdadh cruinneachadh. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-
   a Tha 37 + 49 faisg air 40 + 50, tha seo faisg air 9...
   b Tha 29 + 42 faisg air 30 + ..., tha seo faisg air ....
   c Tha 59 + 18 faisg air ... + ..., tha seo faisg air....

Duilleag-obrach1·7

Geàrr-chunntas

1. Sgrìobh na h-àireamhan seo ann am **figearan**:-

a trithead 's a dhà
b seachdad 's a còig
c ochdad
d còig ceud agus seasgad 's a naoi
e dà cheud 's a h-ochd
f naoi ceud agus seachdad.

2. Sgrìobh na h-àireamhan seo ann am **faclan**:-

a 64 b 480 c 603 d 70.

3. Bha **893** neach aig gèam ball-coise.

Sgrìobh an àireamh seo ann am **faclan**.

4.

Tha **dà cheud 's a còig** eòin air loch.

Sgrìobh an àireamh seo ann am **figearan**.

5. Sgrìobh an àireamh a tha a' tighinn dìreach **às dèidh**:-

a 69 b 326 c 888 d 199.

6. Sgrìobh an àireamh a tha a' tighinn **dìreach ro**:-

a 90 b 767 c 801 d 400.

7. Ann an crannchur, bhuannaich Ben leis an tiogaid **389**.

Bha an àireamh dìreach as dèidh sin air an tiogaid aig Jo.
Dè an àireamh a bh' air tiogaid Jo?

Crannchur
Tiogaid
3 8 9

8. Sgrìobh iad seo **ann an òrdugh**. Toisich leis an àireamh as lugha.

267 389 126 58

9. Sgrìobh iad seo ann an òrdugh. Toisich leis an àireamh as motha.

401	527	31	628

10. a Dè an àireamh a tha far a bheil A?

b Dè an àireamh a tha far a bheil B?

c Dè an àireamh a tha far a bheil C?

d Dè an àireamh a tha far a bheil D?

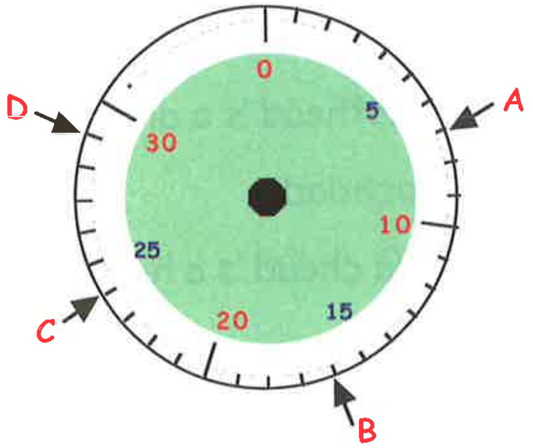

11.

Airson airgead a thogail do chathrannas shuidh Amy ann an amar phònairean.
Bha 9 8 1 phònairean san amar.
Sgrìobh an àireamh seo ann am faclan.

12. Tha còig ceud, trithead 's a seachd seangain ann am tom-sheangan.
Sgrìobh an àireamh seo ann am figearan.

13. Tha 2 dheich agus 9 aonadan ann an 29.
Sgrìobh iad seo agus lìon na beàrnan:-

a 46 = ... deichean agus ... aonadan
b 58 = ... deichean agus ... aonadan.

14. Tha 3 ceudan, 2 dheich agus 6 aonadan ann an 326.
Sgrìobh an àireamh seo san aon dòigh:-

527 = ... ceudan, ... deichean agus ... aonadan.

15. Sgrìobh an àireamh anns a bheil:-
a 6 deichean agus 4 aonadan
b 5 ceudan, 3 deichean agus 9 aonadan.

16. Cruinnich na h-àireamhan seo chun an 10 as fhaisge:-

a 59 b 82 c 18 d 67.

Caibideil 2

Co-chothromachd

Ma phaisgeas tu cumadh air loidhne 's gu bheil 2 phàirt air gach taobh den loidhne co-ionann, canaidh sinn gu bheil **co-chothromachd** sa chumadh (no gu bheil e **co-chothromach**).

Ma phaisgeas tu an cumadh seo air an loidhne dheirg bhriste, tha gach pàirt co-ionann.

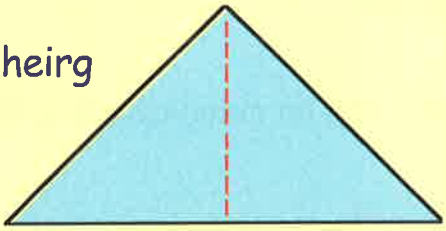

Tha an cumadh seo **co-chothromach**.

Eacarsaich 1

Duilleag-obrach 2·1 Duilleag-obrach 2·2

1. A bheil na cumaidhean seo **co-chothromach**?
(Sgrìobh **Tha** no **Chan eil**).

a
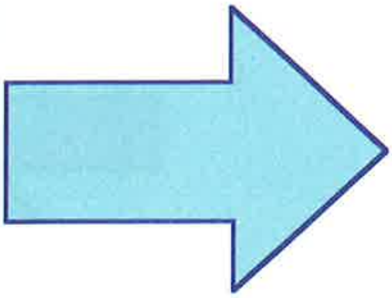

b
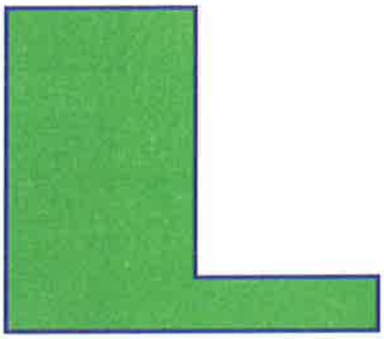

c
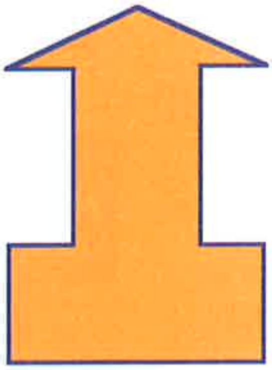

d
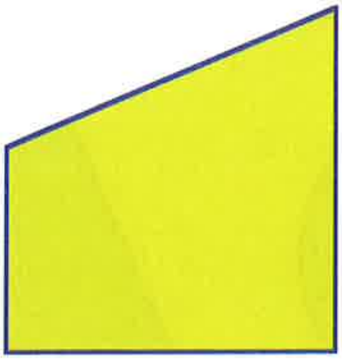

e
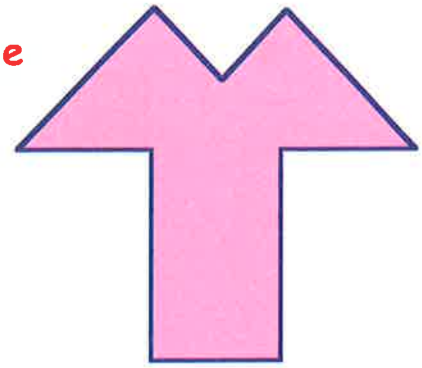

f

Chì sinn co-chothromachd cuideachd le sgàthan.

Tha sgàthan air a chur air an dealbh seo de dhaolaig.

Tha am pìos air an làimh dheis co-ionann ris a' phìos air an làimh chlì. Ma tha an dealbh iomlan a chì thu co-ionann ris an dealbh iomlan air a' phàipear, tha an dealbh co-chothromach.

Cleachd sgàthan, agus dèan cinnteach gun do fhreagair thu ceist 1 gu ceart.

Duilleag-obrach 2·3

2. Dè na cumaidhean a tha co-chothromach? (Cleachd sgàthan).

a

b

c

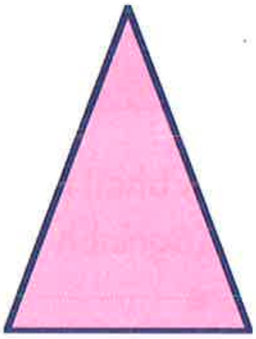

d

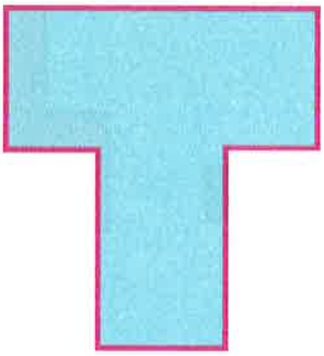

e

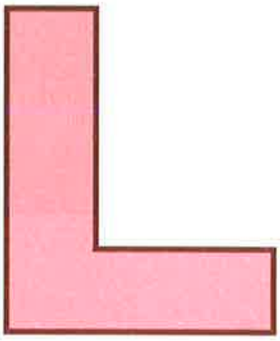

f

g

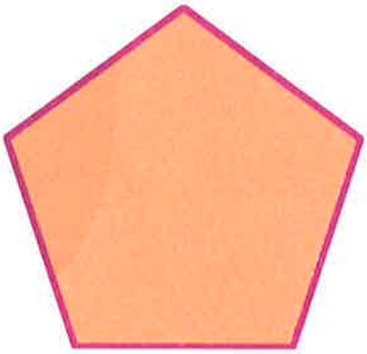

h

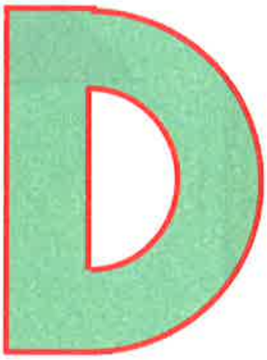

i

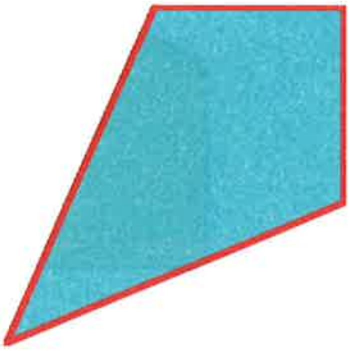

Gheibh sinn co-chothromachd cuideachd ann an rudan nàdarra.

3. Le sgàthan, dèan cinnteach gu bheil an t-slige, an dealan-dè agus am flùr gu h-àrd co-chothromach.

4. Ainmich an fheadhainn a tha co-chothromach. (Cleachd sgàthan):-

a
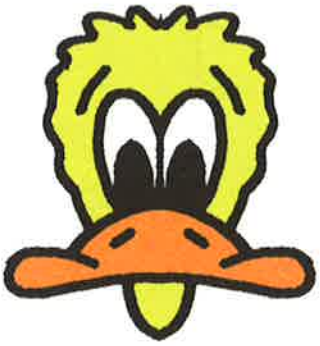

b

c
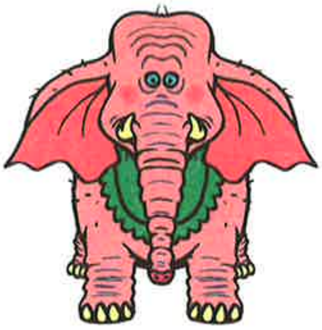

d

e

f

g
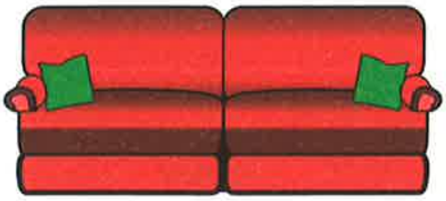

h

i

5. De na ceithir cumaidhean (A, B, C no D), dè am fear a chuireadh tu ris a' chumadh phinc airson a dhèanamh co-chothromach?

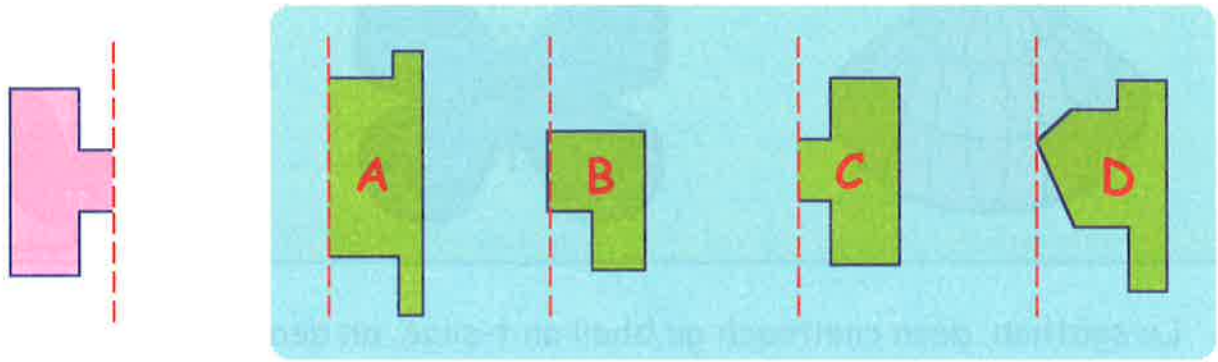

6. De na ceithir cumaidhean, (E, F, G no H) dè am fear a chuireadh tu ris a' chumadh orains airson a dhèanamh co-chothromach?

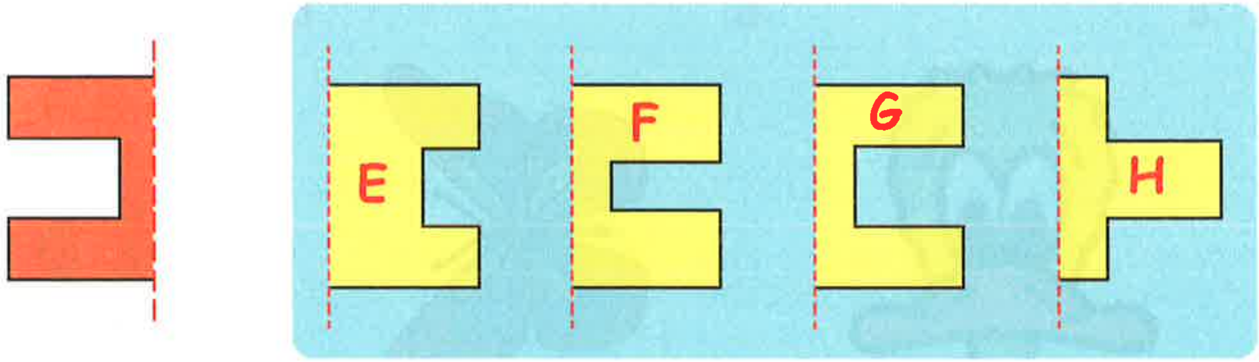

7. De na ceithir cumaidhean (P, Q, R no S), dè am fear a chuireadh tu ris a' chumadh phurpaidh airson a dhèanamh co-chothromach?

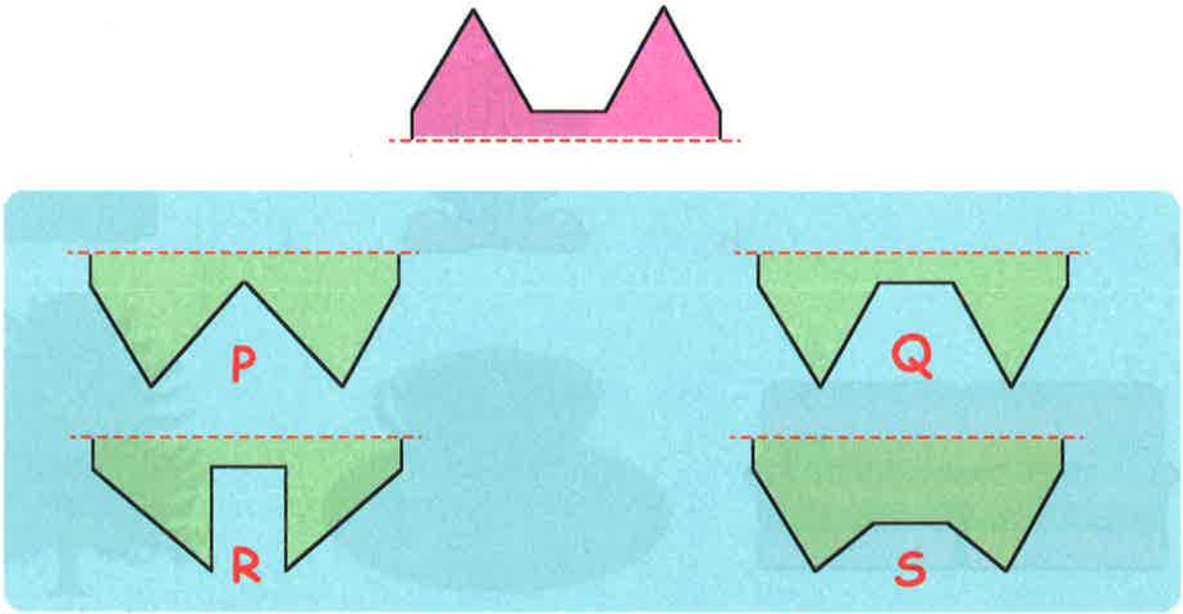

Duilleag-obrach 2·4

Loidhnichean-cothromachaidh

Nuair a phaisgeas sinn an cumadh seo air an loidhne dheirg bhriste, chì sinn gu bheil e **co-chothromach**.

'S e **loidhne-cothromachaidh** a chanas sinn ri loidhne mar seo.

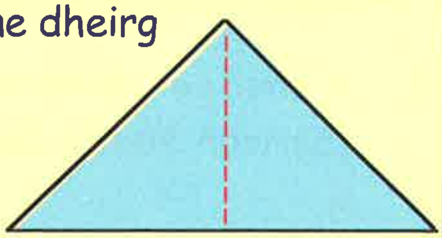

Eacarsaich 2

Duilleag-obrach 2·5

1. Ainmich na cumaidhean aig a bheil **loidhne-cothromachaidh**.

a

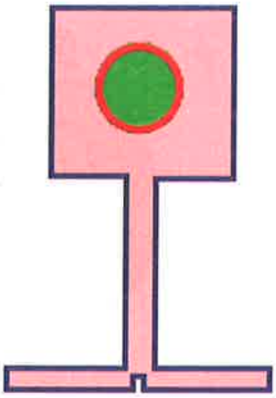

b

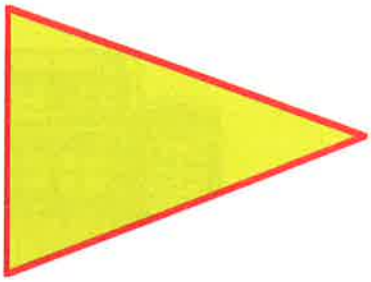

c

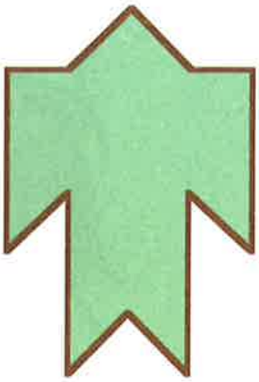

d

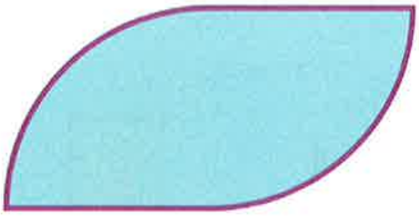

e

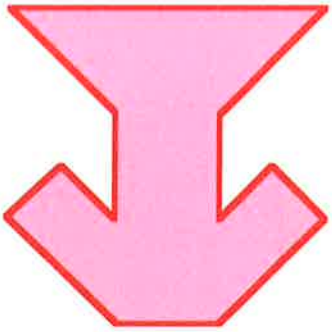

f

2. Cia mheud **loidhne-cothromachaidh** a th' aig na cumaidhean seo?

a

b

c

Geàrr-chunntas

1. A bheil co-chothromachd aig na cumaidhean seo?
(Sgrìobh Tha no Chan eil.)

a
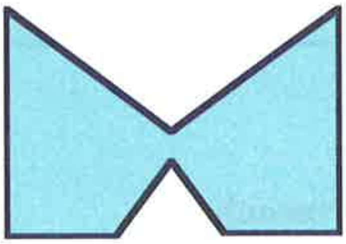

b
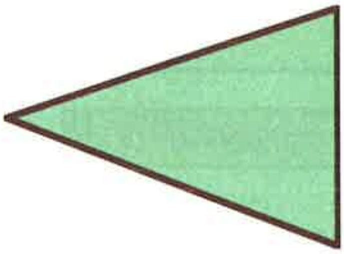

c
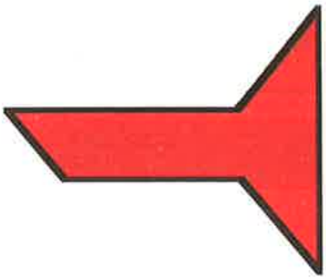

d

e
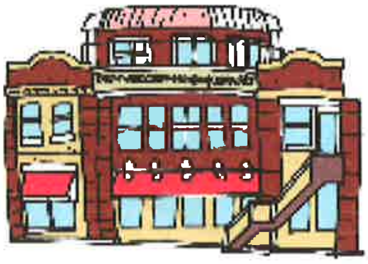

f

2. Dè an cumadh (A, B, C no D) a chuireadh tu ris a' chumadh uaine airson a dhèanamh co-chothromach?

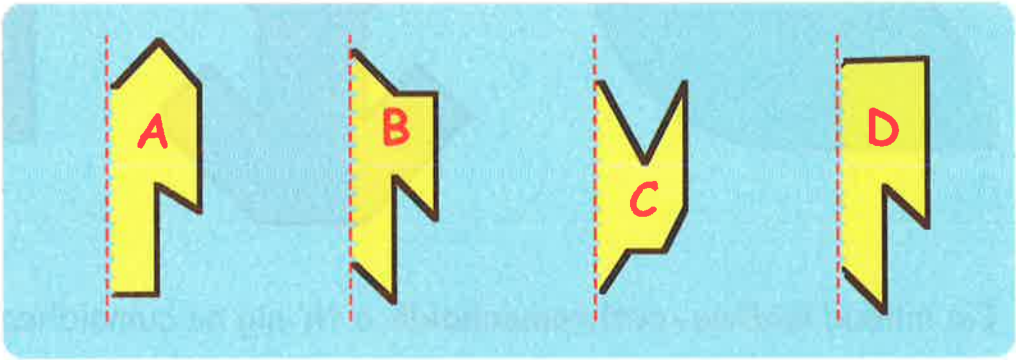

3. Cia mheud loidhne-cothromachaidh a th' aig na cumaidhean seo?

a

b

c
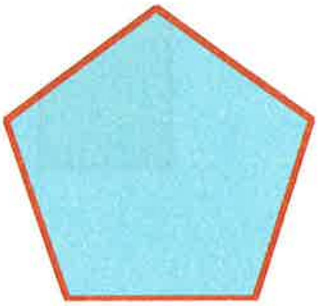

Caibideil 3

NA cleachd àireamhair.

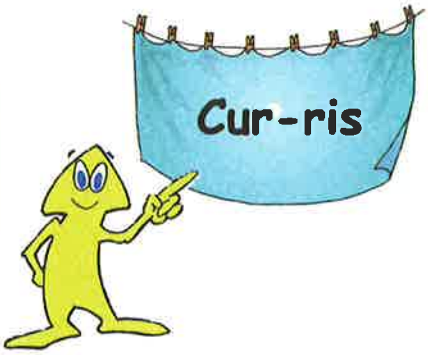

Cur-ris

Tha **cunntairean** feumail nuair a bhios tu a' cur-ris.

Eisimpleir:- Dè th' agad nuair a chuireas tu 6 ri 13?

13

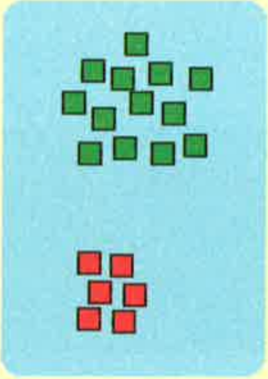

cuir-ris

6

=

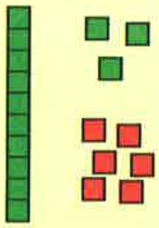

1 deich | 9 aonadan

= **19**

Sgrìobhaidh sinn seo mar :-

	D	A
	1	3
+		6
	1	9

Le **cur-ris**, feumaidh tu na h-àireamhan a sgioblachadh nan colbhan a rèir **an luaich**.

Eisimpleir **Cuir-ris:-** 41 + 5

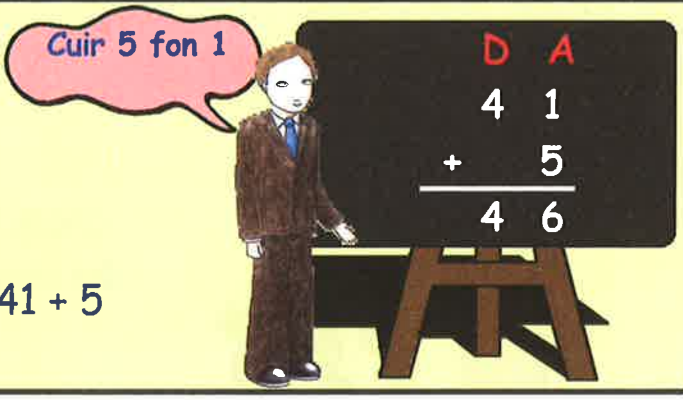

Eacarsaich 1

Duilleag-obrach 3.1

1. Dèan copaidh agus **cuir crìoch**:- (Dh'fhaodadh cunntairean a bhith feumail.)

a
$$\begin{array}{r} 43 \\ +\ 3 \\ \hline \end{array}$$

b
$$\begin{array}{r} 27 \\ +\ 1 \\ \hline \end{array}$$

c
$$\begin{array}{r} 56 \\ +\ 3 \\ \hline \end{array}$$

d
$$\begin{array}{r} 23 \\ +\ 6 \\ \hline \end{array}$$

e	13 + 4	f	36 + 2	g	92 + 4	h	55 + 3
i	23 + 3	j	3 + 12	k	4 + 31	l	53 + 5

2. Dèan iad seo mar an fheadhainn gu h-àrd:-

a	47 + 2	b	7 + 40	c	18 + 1	d	94 + 3
e	15 + 4	f	20 + 8	g	33 + 5	h	82 + 7

3. Cheannaich Jemma cnothan agus reòiteag.
Dè chosg i **uile-gu-lèir**?

8sg

41sg

4.

Chosg Ravi **32sg** air sùgh is **7sg** air suiteis.
Dè chosg e **uile-gu-lèir**?

5. Ann an soircas tha **12** leòmhann agus **6** ailbheanan.
Cia mheud ainmhidh a th' ann **uile-gu-lèir**?

6. Thug an leabharlann **23 leabhraichean** do Chlas 1 is **5** do Chlas 2.
Cia mheud leabhar a thug an leabharlann seachad **uile-gu-lèir**?

Eisimpleir Dè th' agad nuair a chuireas tu 23 ri 34?

34

cuir-ris

23

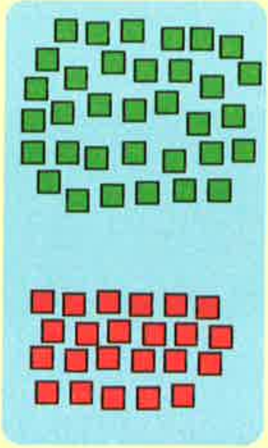

=

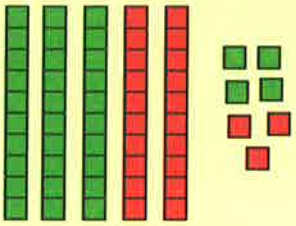

5 deichean

7 aonadan

= **57**

Sgrìobhaidh sinn seo mar :-

D	A
3	4
+ 2	3
5	7

Cuir gach àireamh sa cholbh cheart .

Duilleag-obrach 3·2

7. **Ath-sgrìobh** agus **crìochnaich** seo
(Airson cuideachadh, cleachd cunntairean.)

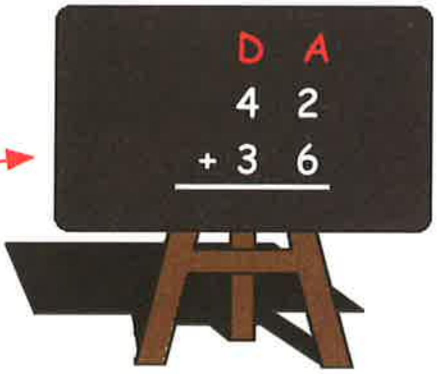

8. **Ath-sgrìobh** agus **crìochnaich**:-

a	18 + 11	b	22 + 13	c	14 + 13	d	15 + 12
e	52 + 13	f	27 + 21	g	37 + 21	h	44 + 45
i	49 + 30	j	37 + 22	k	73 + 14	l	55 + 34

Feuch gun cuir thu gach àireamh sa cholbh cheart.

9. Lorg:-

a	17 + 10	b	27 + 11	c	25 + 14	d	47 + 32
e	42 + 22	f	57 + 20	g	73 + 25	h	47 + 52

10.

Chuir Lucy **43 tadhail** air a' mhìos a chaidh. Air a' mhìos seo chuir i **33**. Cia mheud tadhal a chur i **uile-gu-lèir**?

11. Dh'ith Ùna **33** cnothan. Dh'ith Iain **24** cnothan.

Cia mheud cnò a dh'ith iad **uile-gu-lèir**?

12. 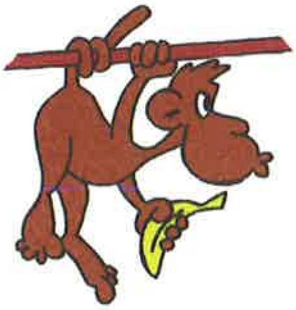

Dh'ith na muncaidhean **26** bananathan an-dè agus **11** an-diugh.

Cia mheud banana a dh'ith iad **uile-gu-lèir**?

13. Tha **23** ribeanan aig Sìne, agus **26** aig Jemma. Cia mheud ribean a th' aca **uile-gu-lèir**?

14. Tha **25 leòmhainn** agus **14 tìgearan** anns a' phàirc. Cia mheud ainmhidh a th' ann **uile-gu-lèir**?

Cur-ris (le toirt leat)

Eisimpleir Dè th' agad nuair a chuireas tu 8 ri 24?

24

cuir-ris

8

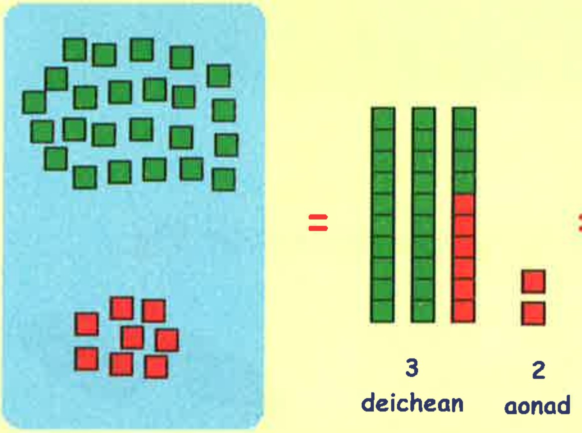

= 32

Sgrìobhaidh sinn seo mar:-

	D	A
	2	4
+		8
	1	
	3	2

8 + 4
= 12
= 2 aonad
thoir leat
1 (deich)

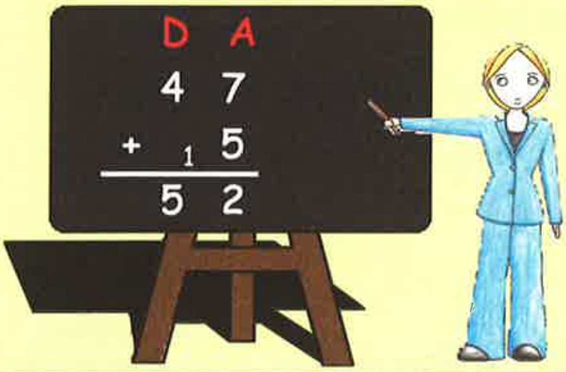

Tha e **GLÈ** chudromach gum bi na h-àireamhan sa cholbh cheart.

Feuch gun cuir thu ris an àireamh **a thug thu leat**

Eacarsaich 2

Duilleag-obrach 3·3

1. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch**:- (Airson cuideachadh, cleachd cunntairean)

a 48 + 3	b 29 + 4	c 59 + 7	d 37 + 8
e 33 + 9	f 89 + 4	g 27 + 8	h 49 + 3
i 47 + 5	j 6 + 36	k 83 + 8	l 9 + 49

2. Sgrìobh iad seo mar a chì thu ann an ceist 1, agus lorg:-

a	49 + 8	b	87 + 7	c	65 + 7	d	52 + 9
e	67 + 5	f	53 + 9	g	32 + 8	h	66 + 4

3. Cheannaich Catrìona pàipear air 43sg agus suiteis air 9sg.

Dè chosg iad uile-gu-lèir?

4.

Ann an gèam ball-lìn, fhuair Ceiteag 26 puingean agus fhuair Lucy 6.

Cia mheud puing a fhuair iad uile-gu-lèir ?

5. Tha 27 CDan singilte agus 5 albuman-CD aig Ben.

Cia mheud CD a th' aig Ben uile-gu-lèir?

6.

Tha 17 càraichean aig Ravi agus 8 aig Ceitidh.

Cia mheud càr a th' aca uile-gu-lèir?

7. Chruinnich Sìne 56 sligean air an tràigh.

Chruinnich Jemma 8 sligean.

Cia mheud slige a chruinnich iad uile-gu-lèir?

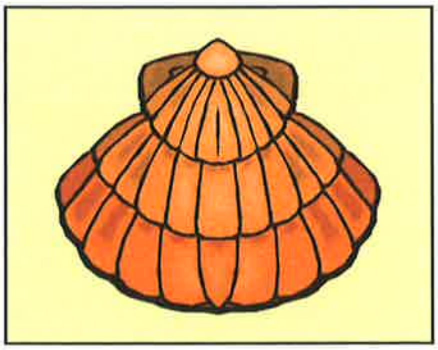

23 + 19 = 42 Sgrìobhaidh sinn seo mar :-

Tha e **GLÈ** chudromach gun sgrìobh thu gach àireamh sa cholbh cheart.

Feuch gun cuir thu ris an àireamh **a thug thu leat**.

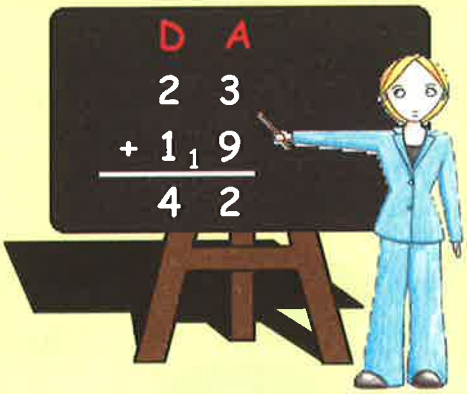

Duilleag-obrach 3·4

8. Ath-sgrìobh agus **cuir crìoch**:- (Airson cuideachadh, cleachd cunntairean).

a 57 + 24	**b** 48 + 13	**c** 56 + 24	**d** 69 + 23
e 37 + 29	**f** 31 + 49	**g** 44 + 37	**h** 78 + 13
i 35 + 37	**j** 48 + 45	**k** 63 + 28	**l** 29 + 49

9. Sgrìobh iad seo mar a chì thu gu h-àrd, agus lorg:-

a 49 + 27	**b** 78 + 16	**c** 35 + 15	**d** 18 + 69
e 47 + 35	**f** 53 + 29	**g** 32 + 49	**h** 56 + 39

10. Cheannaich Ben peansail air **18sg** agus comaig air **66sg**.

Dè **a' phrìs iomlan** aca?

11.

Cheannaich Nick album-CD dùbailte.

Bha **34** òrain air CD 1 agus **28** òrain air CD 2.

Cia mheud òran a bh' orra **uile-gu-lèir**?

12. Tha **17** bogsaichean de phinn dhathte agus **45** bogsaichean de phinn dhubha air sgeilp.

Cia mheud bogsa a th' ann **uile-gu-lèir**?

13.

Leum Barabal **48** tursan.

Leum i a-rithist **29** tursan.

Cia mheud turas a leum Barabal **uile-gu-lèir**?

14. Bha gèam dhartaichean aig dithis chloinne.

Fhuair **Ben 48** puingean agus an uair sin **37** puingean.

Fhuair **Ravi 26** puingean agus an uair sin **59** puingean.

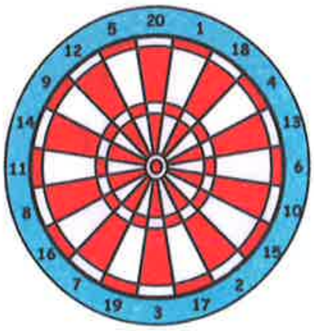

a Cia mheud puing a fhuair **Ben uile-gu-lèir**?

b Cia mheud puing a fhuair **Ravi uile-gu-lèir**?

c Cò fhuair an àireamh bu mhotha?

Eacarsaich 3 Eisimpleirean Measgaichte

1. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch**:- (Airson cuideachadh, cleachd cunntairean).

a 53 + 6	b 42 + 6	c 36 + 12	d 41 + 13
e 37 + 22	f 33 + 45	g 44 + 15	h 46 + 15
i 27 + 16	j 36 + 16	k 55 + 27	l 29 + 68

2. Sgrìobh iad seo mar a chì thu gu h-àrd, agus lorg:-

a 23 + 5	b 43 + 6	c 24 + 13	d 14 + 65
e 36 + 5	f 57 + 8	g 33 + 9	h 18 + 16
i 47 + 14	j 49 + 3	k 55 + 29	l 29 + 39

3. Tha dà bheachlann aig Mac na Meala.

Ann am beachlann 1 tha **47 seilleanan**.

Ann am beachlann 2 tha **36 seilleanan**.

Cia mheud seillean a th' aig Mac na Meala **uile-gu-lèir**?

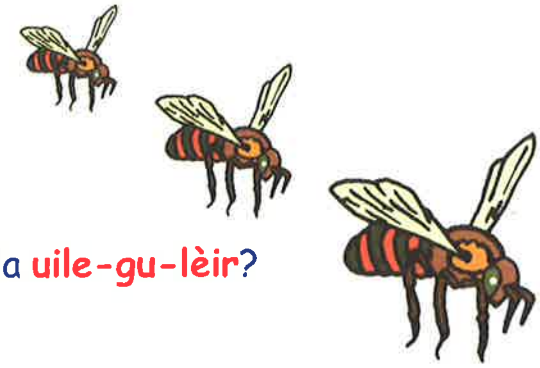

A' cleachdadh àireamhair

Lorg na putain seo air an àireamhair:-

[+] tha seo a' ciallachadh **cuir-ris**

[=] tha seo a' ciallachadh **co-ionann**

Eisimpleirean:-

Cuir a-steach 27 [+] 36 [=] —> 'S e 63 an fhreagairt.

126 [+] 68 [=] —> 'S e 194 an fhreagairt.

Eacarsaich 4

1\. a Cuir a-steach 46 [+] 28 [=] Sgrìobh do fhreagairt.

b Cuir a-steach 115 [+] 37 [=] Sgrìobh do fhreagairt.

2\. Lorg:-

a	28 + 19	b	59 + 42	c	76 + 49	d	23 + 76
e	123 + 52	f	147 + 39	g	134 + 49	h	152 + 39
i	66 + 110	j	56 + 138	k	137 + 109	l	229 + 179

3\. Fhuair Tòmas 142 puingean, 76 puingean agus 102 puingean air gèam-bhidio. Cia mheud puing a fhuair e **uile-gu-lèir**?

Geàrr-chunntas

1. Lorg:-

a $33 + 5$	b $46 + 3$	c $42 + 24$	d $55 + 42$
e $32 + 6$	f $8 + 61$	g $23 + 15$	h $74 + 24$

2. Tha 26 filmichean-DVD agus 23 filmichean-bhidio aig Mgr Todd. Cia mheud film a th' aige uile-gu-lèir?

3. Lorg:-

a $36 + 5$	b $58 + 9$	c $27 + 15$	d $55 + 28$
e $55 + 8$	f $8 + 36$	g $24 + 48$	h $37 + 48$

4. Tha 36 pinn ghorma agus 27 pinn dhubha aig a' Mh-uas Mhoireach.
Cia mheud peann a th' aice uile-gu-lèir?

Faodaidh tu àireamhair a chleachdadh airson ceist 5.

5. Tha 66 peansailean aig Ravi, 137 aig Sìne agus 108 aig Ben.

   a Cia mheud peansail a th' aig Ravi is Sìne?

   b Cia mheud peansail a th' ann uile-gu-lèir?

Caibideil 4

NA cleachd àireamhair idir

Toirt-air-falbh

Airson cuideachadh, cleachd cunntairean nuair a tha thu a' toirt-air-falbh.

Eisimpleir Dè th' agad nuair a bheir thu 6 air falbh bho 19?
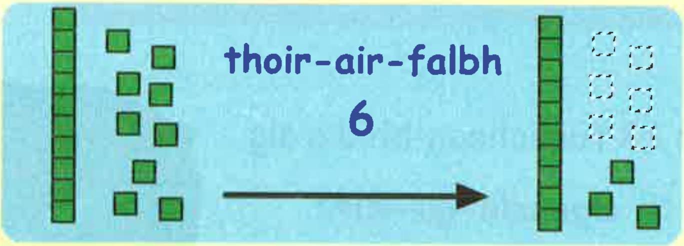
= 13

19 - 6 = 13

Sgrìobhaidh sinn seo mar:-

D	A
1	9
-	6
1	3

Nuair a tha thu a' toirt-air-falbh, feumaidh na h-àireamhan a bhith ann an colbhan a rèir an luach.

Eisimpleir: Thoir-air-falbh 48 - 6

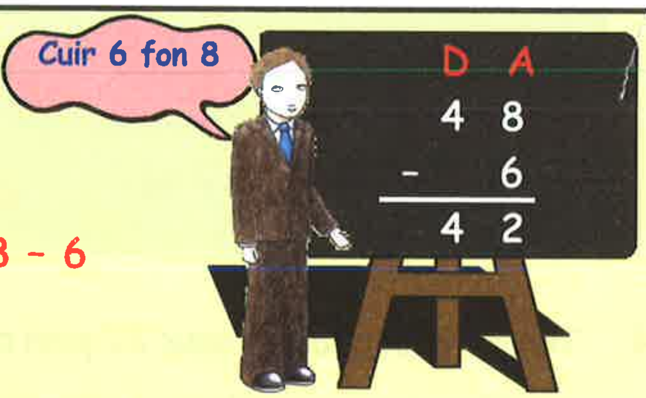

Eacarsaich 1

Duilleag-obrach 4.1

1. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:- (Cleachd cunntairean)

a	b	c	d
17 - 5	19 - 7	36 - 4	49 - 8

e	64 - 3	f	78 - 6	g	98 - 5	h	26 - 6
i	68 - 7	j	77 - 4	k	88 - 8	l	49 - 2

2. Sgrìobh iad seo mar gu h-àrd, agus lorg:-

a	64 - 3	b	55 - 4	c	58 - 3	d	97 - 5
e	85 - 3	f	68 - 6	g	99 - 7	h	84 - 4

3. Bha 17 pacaidean chriosps aig Ravi.

Aig partaidh, dh'ith iad 5 pacaidean.

Cia mheud pacaid a bh' air fhàgail?

4.

Bha 29 bailiùnaichean aig Màiri.
Spreadh 7 bailiùnaichean aig a' phartaidh.

Cia mheud bailiùn a bh' air fhàgail?

5. Bha 28 pocannan-shuiteas aig Calum. Dh'ith e 7 dhiubh.

Cia mheud poca-shuiteas a bh' air fhàgail?

Eisimpleir Dè th' ann an 39 **thoir-air-falbh** 14?

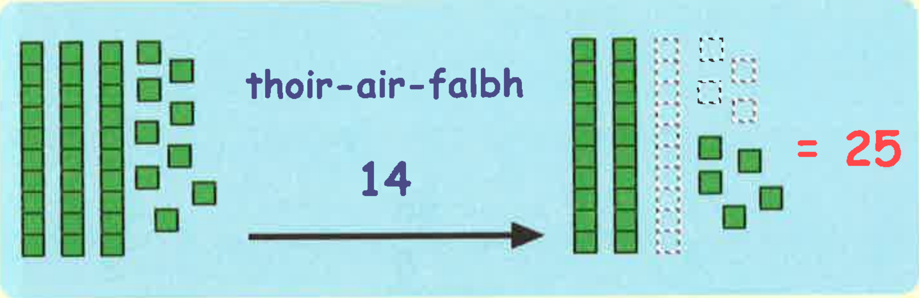

39 - 14

Sgrìobhaidh sinn seo mar:-

D	A
3	9
- 1	4
2	5

Feumaidh na h-àireamhan a bhith ann an colbhan a rèir luach.

Duilleag-obrach 4.2

6. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch**
(Cleachd cunntairean)

7. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch**:-

a	b	c	d
52 - 11	69 - 15	54 - 13	73 - 51

e	f	g	h
97 - 33	75 - 43	98 - 54	99 - 43

i	j	k	l
54 - 31	87 - 35	58 - 30	69 - 29

Cuir na h-àireamhan nan colbhan a rèir an luach:-

8. Lorg:-

a	87 - 15	b	36 - 14	c	49 - 25	d	34 - 23
e	63 - 41	f	75 - 34	g	87 - 40	h	87 - 27

9.

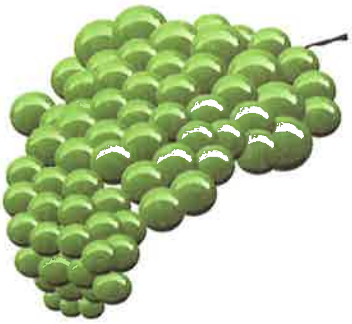

Bha 69 fìon-dhearcan ann am bagaid

Dh'ith Jemma 33 dhiubh.

Cia mheud fìon-dhearc a bh' air fhàgail ?

10. Thòisich Seonaidh le 45 buill-goilf.

Chaill e 23 dhiubh .

Cia mheud a th' aig Seonaidh air fhàgail?

11.

Tha 87 duilleagan ann an leabhar Nick.

Leugh e 43 de na duilleagan.

Cia mheud a th' aige fhathast ri leughadh?

12. Reic Tomaidh 71 tiogaidean-crannchuir às na 94 a bh' aige.

Cia mheud tiogaid a th' aige fhathast ri reic?

Toirt-air-falbh (le toirt leat)

Eisimpleir Dè th' ann an 24 **thoir-air-falbh** 7?

24 - 7

Sgrìobhaidh sinn seo mar:-

D	A
~~2~~ 1	1 4
-	7
1	7

Eisimpleir Dè th' ann an 45 **thoir-air-falbh** 8?

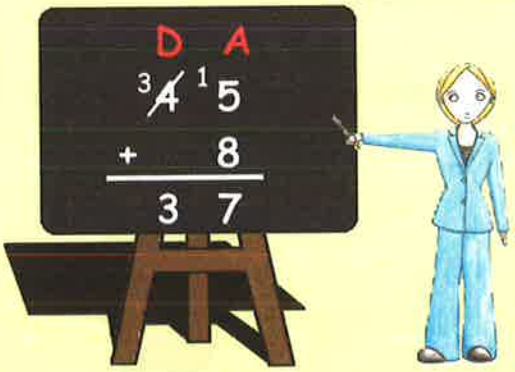

Chan urrainn dhuinn 8 a thoirt-air-falbh o 5.

Feumaidh sinn deich **a thoirt leinn** (no iasad) agus a chur ris na h-aonadan.
Mar sin, tha 5 a' dol gu 15, agus
na 4 deichean a' dol gu 3 deichean.
'S urrainn dhuinn an uair sin an toirt-air-falbh a dhèanamh.

Eacarsaich 2

Duilleag-obrach 4.3

1. **Ath-sgrìobh** agus **crìochnaich**:- (Cleachd cunntairean).

a 83 - 4	b 47 - 9	c 95 - 8	d 37 - 9
e 46 - 8	f 27 - 8	g 51 - 3	h 17 - 9
i 22 - 7	j 33 - 6	k 83 - 8	l 91 - 7

2. Sgrìobh iad seo mar a chunaic thu ann an ceist 1, agus lorg:-

a	28 - 9	b	42 - 7	c	22 - 6	d	93 - 4
e	41 - 6	f	44 - 6	g	85 - 7	h	80 - 8

3. Chroch Màiri 14 stocainnean a-muigh.
Dh'fhalbh a' ghaoth le 8 dhiubh.

Cia mheud stocainn a th' air fhàgail?

4.

Tha 72 àiteachan-parcaidh aig bùth.
Bha 7 càraichean ann aig a' bhùth.
Cia mheud àite-parcaidh a bha falamh?

5. Bha 32 luchainn ann am bùth pheataichean.
Chaidh naoi luchainn a reic.

Cia mheud luch a th' air fhàgail a-nis?

6.

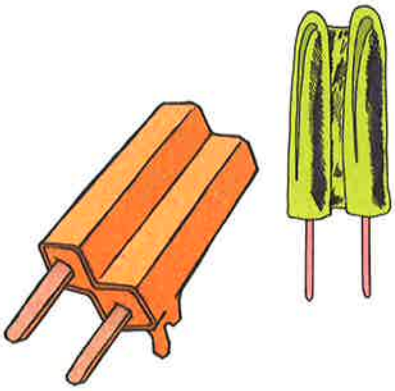

Reic bhana nan reòiteag 13 loilidhean-orainseir agus 8 loilidhean-liomaid.
Cia mheud loilidh-orainseir a reic e a bharrachd air na reic e de loilidhean-liomaid?

Bidh sinn a' toirt-air-falbh dheichean is aonadan mar seo:-

- Coimhead air colbh nan **aonadan**
  (Am feum thu deich a thoirt leat? - **feumaidh**)
- Thoir leat 10. Tha 6 a' dol gu 16
- **Thoir-air-falbh** na h-àireamhan, ann an colbh nan **aonadan**. 16 - 7 = 9.
- Seall ri colbh nan **deichean** a-nis.
  (An tug sinn leinn deich ? - **thug**)
- **Thoir-air-falbh** 1 o cholbh nan **deichean**.
- Mu dheireadh, **Thoir-air-falbh** na h-àireamhan ann an colbh nan **deichean**. 3 - 1 = 2.

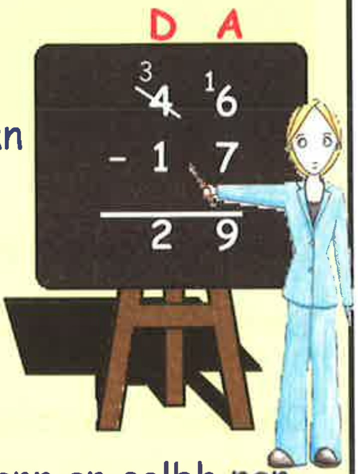

Duilleag-obrach 4·4

7. Ath-sgrìobh agus **cuir crìoch**:- (Cleachd cunntairean).

a	b	c	d
42 - 19	38 - 29	52 - 14	87 - 28

e	f	g	h
66 - 47	63 - 48	24 - 19	34 - 15

i	j	k	l
78 - 49	32 - 16	61 - 53	87 - 78

8. Sgrìobh iad seo mar a chì thu gu h-àrd, agus lorg:-

a 92 - 23	b 78 - 49	c 65 - 46	d 81 - 27
e 64 - 37	f 86 - 57	g 47 - 28	h 55 - 38

9. Bha **33** comaigean aig Uilleam na rùm.

Thilg e a-mach **15** dhiubh.

Cia mheud comaig a chùm Uilleam?

10. Shnàmh Sìne faid an amair **23** tursan agus shnàmh Mòrag **17** tursan.

Cia mheud turas a shnàmh Sìne **a bharrachd** air Mòrag?

11. Tha **75** cuairtean ann an rèis-chàraichean.

a Rinn **Càr A** **17** cuairtean.

Cia mheud cuairt a th' aige ri dhèanamh?

b Rinn **Càr B** **58** cuairtean.

Cia mheud cuairt a th' aige ri dhèanamh fhathast?

c Bha trioblaid aig **Car C** leis an einnsean. Stad e **18 cuairtean on deireadh**. Cia mheud cuairt **a rinn** Car C?

12. Sa ghèam dhartaichean seo feumaidh tu **92 puingean** airson buannachd.

Cia mheud puing **a dh'fheumas** iad seo fhathast:-

a Fhuair Fread **37** puingean

b Fhuair Haraidh **66** puingean

c Fhuair Seònaid **77** puingean

d Fhuair Iain **59** puingean.

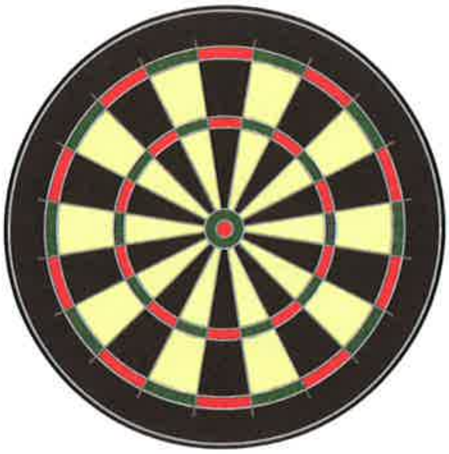

Eacarsaich 3 Eisimpleirean measgaichte

1. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch**:- (Cleachd cunntairean).

a $\begin{array}{r} 56 \\ -\ 4 \\ \hline \end{array}$	b $\begin{array}{r} 49 \\ -\ 6 \\ \hline \end{array}$	c $\begin{array}{r} 36 \\ -\ 12 \\ \hline \end{array}$	d $\begin{array}{r} 47 \\ -\ 13 \\ \hline \end{array}$
e $\begin{array}{r} 37 \\ -\ 25 \\ \hline \end{array}$	f $\begin{array}{r} 47 \\ -\ 28 \\ \hline \end{array}$	g $\begin{array}{r} 87 \\ -\ 49 \\ \hline \end{array}$	h $\begin{array}{r} 81 \\ -\ 17 \\ \hline \end{array}$
i $\begin{array}{r} 88 \\ -\ 58 \\ \hline \end{array}$	j $\begin{array}{r} 46 \\ -\ 38 \\ \hline \end{array}$	k $\begin{array}{r} 77 \\ -\ 58 \\ \hline \end{array}$	l $\begin{array}{r} 91 \\ -\ 89 \\ \hline \end{array}$

2. Sgrìobh iad seo mar a chì thu gu h-àrd, agus cuir crìoch orra:-

a 37 - 4	b 46 - 6	c 67 - 13	d 54 - 23
e 36 - 12	f 58 - 15	g 34 - 14	h 23 - 16
i 41 - 14	j 66 - 38	k 33 - 29	l 87 - 69

3. Bha farpais-ithe aig fèill.

Dh'ith **Bob** 93 ceapairean-isbein.

Dh'ith **Baraidh** 84 ceapairean-isbein.

Dh'ith **Bertha** 76 ceapairean-isbein.

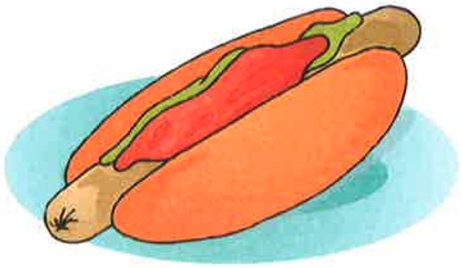

Cia mheud a dh'ith **Bob a bharrachd** air na dh'ith **Bertha**?

A' cleachdadh àireamhair

Lorg na putain seo air an àireamhair:-

[−] tha seo a' ciallachadh **thoir-air-falbh**

[=] tha seo a' ciallachadh **co-ionann (ri)**

Eisimpleirean :-

Cuir a-steach 56 [−] 35 [=]. Freagairt: 21.

Cuir a-steach 126 [−] 88 [=]. Freagairt: 38.

Eacarsaich 4

1. a Cuir a-steach 86 [−] 28 [=]. Sgrìobh an fhreagairt.

   b Cuir a-steach 125 [−] 57 [=]. Sgrìobh an fhreagairt.

2. Lorg:-

a	37 - 29	b	67 - 59	c	43 - 34	d	56 - 26
e	132 - 77	f	138 - 99	g	134 - 87	h	192 - 76
i	265 - 138	j	212 - 176	k	654 - 345	l	444 - 364

3. Fhuair Anna 442 puingean an gèam 1 agus 379 an gèam 2.
   Cia mheud puing a bharrachd a fhuair i an gèam 1?

Geàrr-chunntas

1. **Lorg:-**

a 38 − 5	b 49 − 7	c 48 − 34	d 55 − 42
e 36 - 4	f 78 - 8	g 76 - 35	h 56 - 34

2. Tha **76sg** aig **Ben**. Tha **23sg** aig **Sìne**.
   Dè na th' aig **Ben a bharrachd** air na th' aig **Sìne**?

3. **Lorg:-**

a 36 − 8	b 44 − 7	c 47 − 28	d 88 − 69
e 55 - 7	f 71 - 46	g 54 - 18	h 77 - 58

4. Ruith Amy fad **52** mionaidean, is Janie **27** mionaidean.
   Cia mheud mionaid a ruith Amy a bharrachd air Janie?

Faodaidh tu àireamhair a chleachdadh airson ceist 5.

5. Bha **254** tiogaidean ann am bogsa. Fhuair **Sìne 126** agus fhuair **Ben 98**.

   a Cia mheud tiogaid a fhuair **Sìne a bharrachd** air Ben?

   b Cia mheud tiogaid a th' air fhàgail sa bhogsa a-nis?

Caibideil 5

NA cleachd àireamhair idir.

Ceàrn

Nuair a choinnicheas dà loidhne dhìreach aig puing, gheibh sinn **ceàrn**.

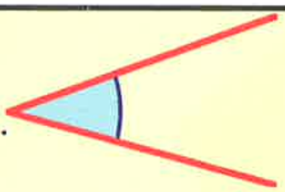

Uaireannan gheibh sinn barrachd is aon cheàrn.

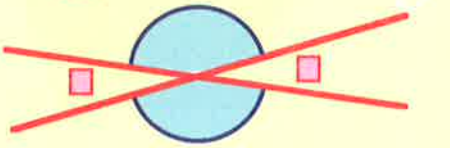

Eacarsaich 1

Duilleag-obrach 5·1

1. **Dèan copaidh** de na ceàrnan seo.

   Comharraich a h-uile ceàrn le agus cuir dath orra.

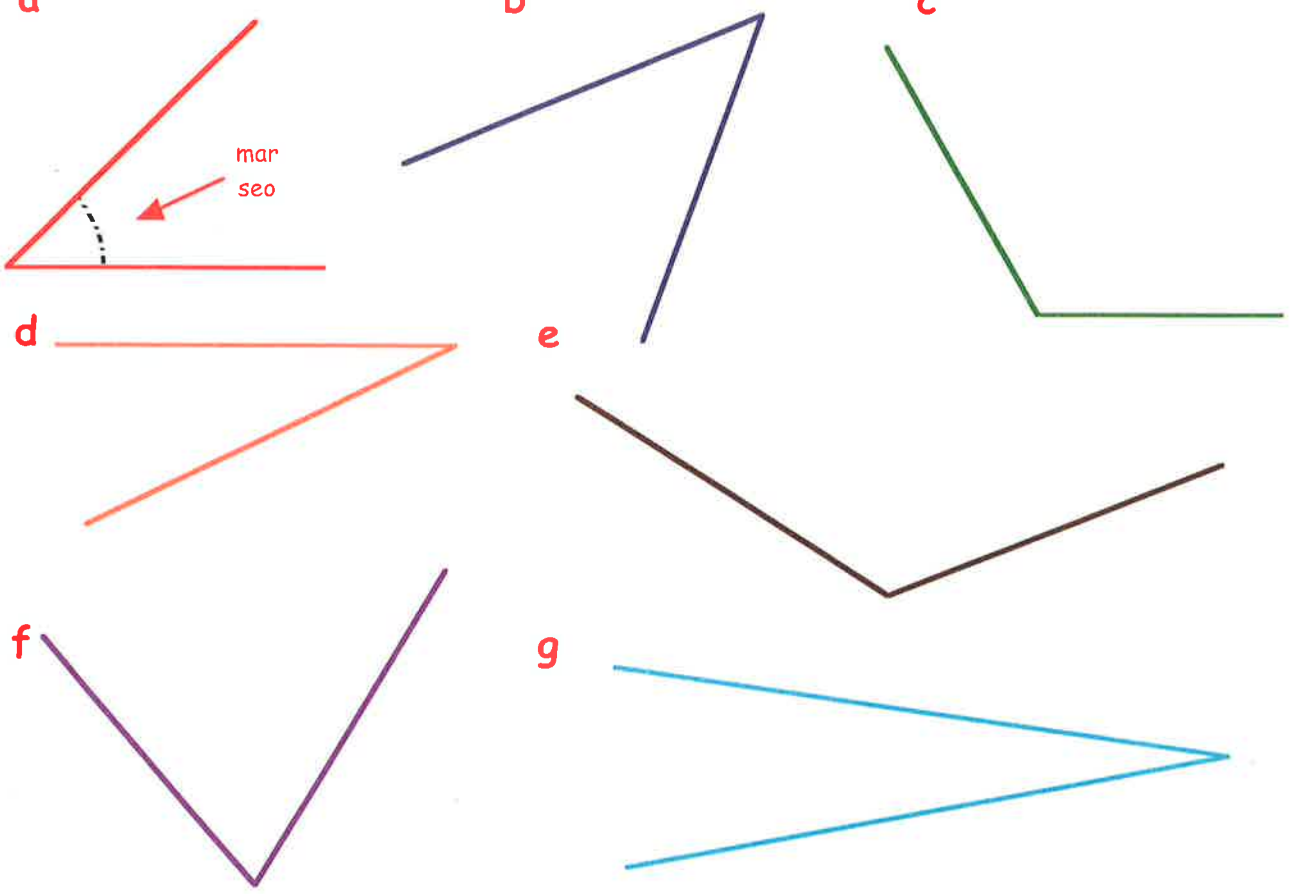

2. Cia mheud ceàrn a chì thu anns gach dealbh?

a

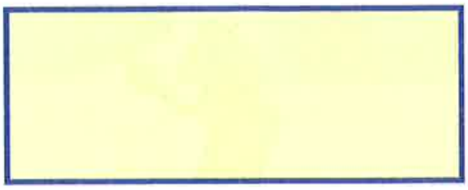

b

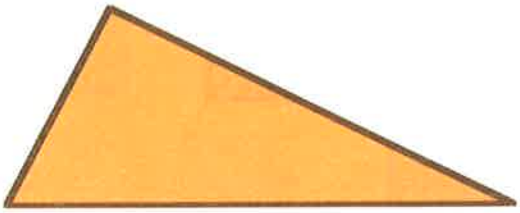

c

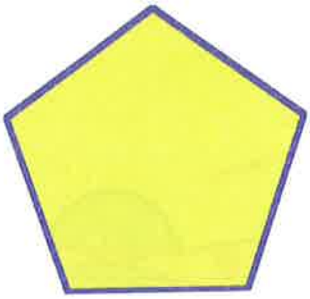

d

e

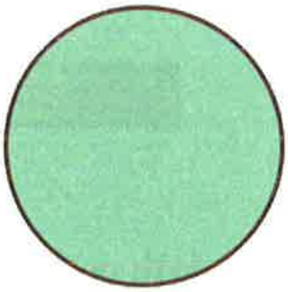

f

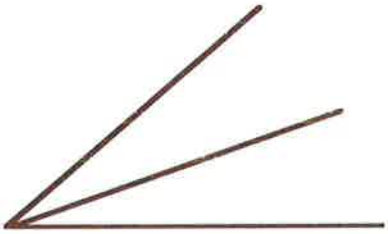

(chan e 2)

g

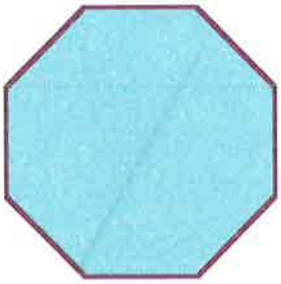

h

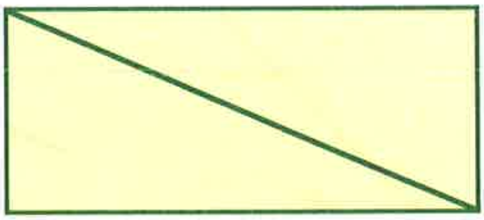

(chan e 6)

i

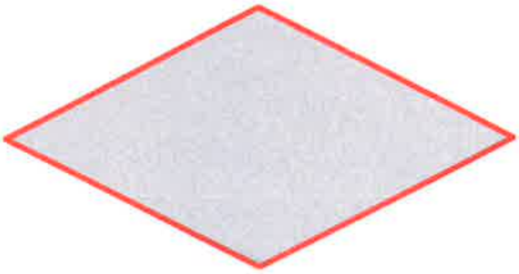

j

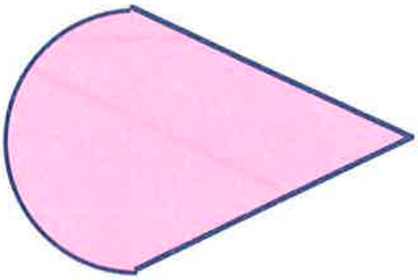

k

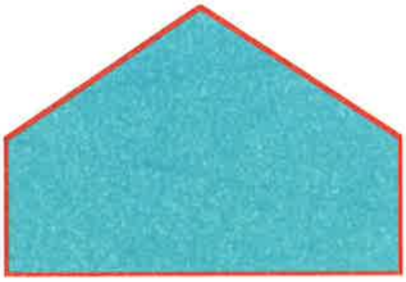

l

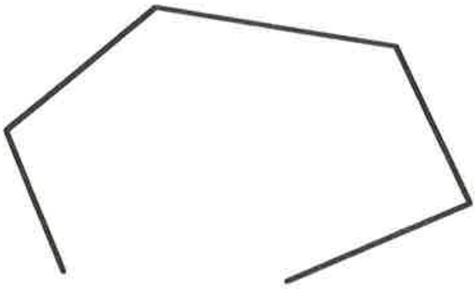

Ceàrn Ceart

Paisg an cearcall **na dhà leth**.

Paisg e **na dhà leth** a-rithist.

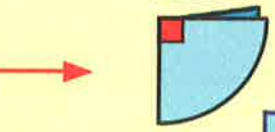

Tha **teamplaid** agad a-nis airson **cheàrnan cearta.**

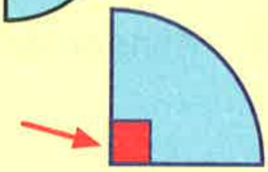

Ma tha an teamplaid co-ionann ris an teamplaid 's e **ceàrn ceart** a th' ann.

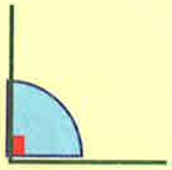

Faodaidh an ceàrn a bhith **nas lugha** na ceàrn ceart.

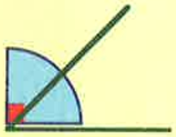

Faodaidh an ceàrn a bhith **nas motha** na ceàrn ceart.

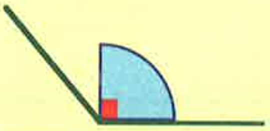

Eacarsaich 2

1. Leis an teamplaid, obraich a-mach na ceàrnan cearta nam measg seo. Freagair le **'S E** no **CHAN E**.

a

b

c

d

e

f

2. Leis an teamplaid, obraich a-mach cia mheud **ceàrn ceart** a th' anns na trì dealbhan seo:-

a

b

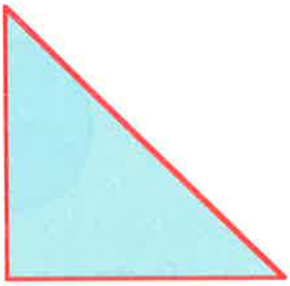

c

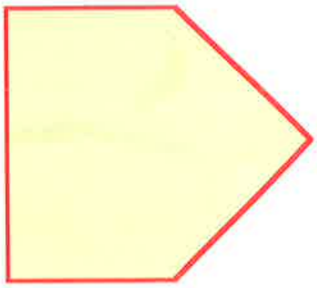

3. Anns an dealbh seo de thaigh, cia mheud ceàrn ceart a chì thu?

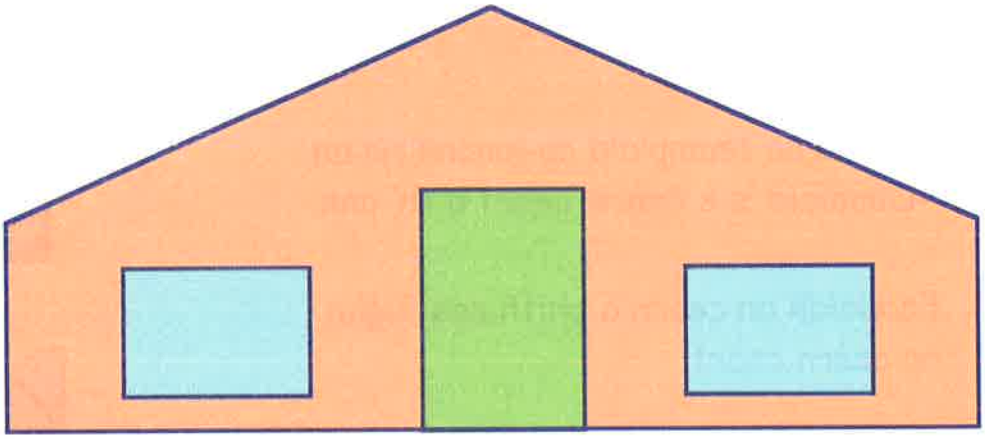

Nuair a nì sinn ceàrn ceart, bidh sinn ga chomharrachadh le **bogsa beag**.

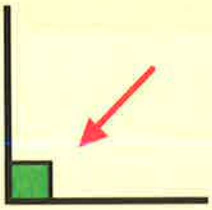

FEUMAIDH TU PÀIPEAR-TREASAIDH

4. **Dèan copaidh** de gach cumadh agus comharraich na ceàrnan cearta le bogsa beag:-

a

b

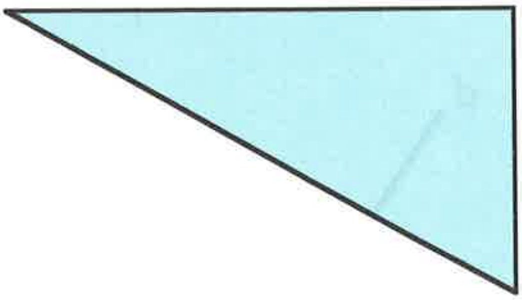

c

d

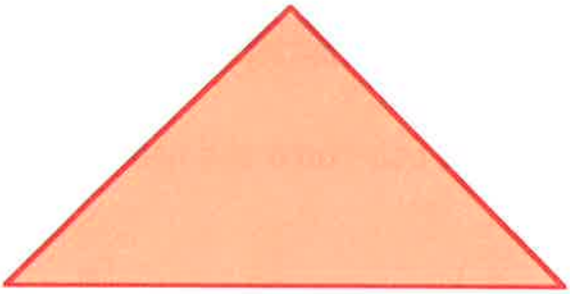

e

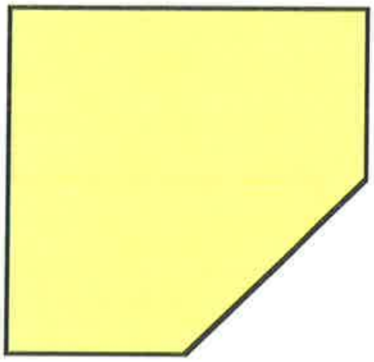

f

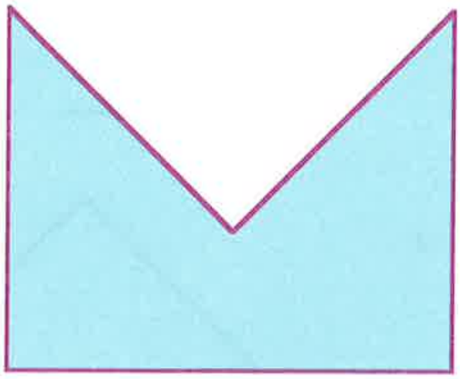

5. Thoir sùil air na 6 cumaidhean ann an ceist 4.

   a Cia mheud cumadh anns a bheil 1 cheàrn ceart?

   b Cia mheud cumadh anns a bheil 4 ceàrnan cearta?

   c Cia mheud cumadh anns a bheil 3 ceàrnan cearta?

6. Feumaidh tu an teamplaid a chleachdadh **gu faiceallach** an seo.

   a **Tha** fear de na ceàrnan seo na cheàrn ceart. Dè am fear?

   b Tha fear dhiubh **nas lugha** na ceàrn ceart. Dè am fear?

   c Tha fear dhiubh **nas motha** na ceàrn ceart. Dè am fear?

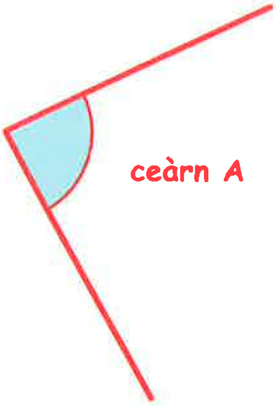

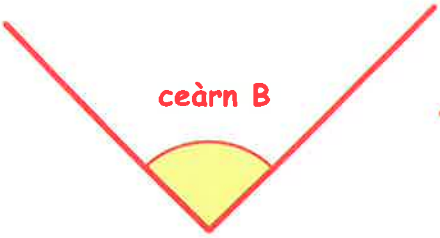

Duilleag-obrach 5·2

Geàrr-chunntas

1. Dè na ceàrnan a tha nan ceàrnan cearta? (*Cleachd an teamplaid*).

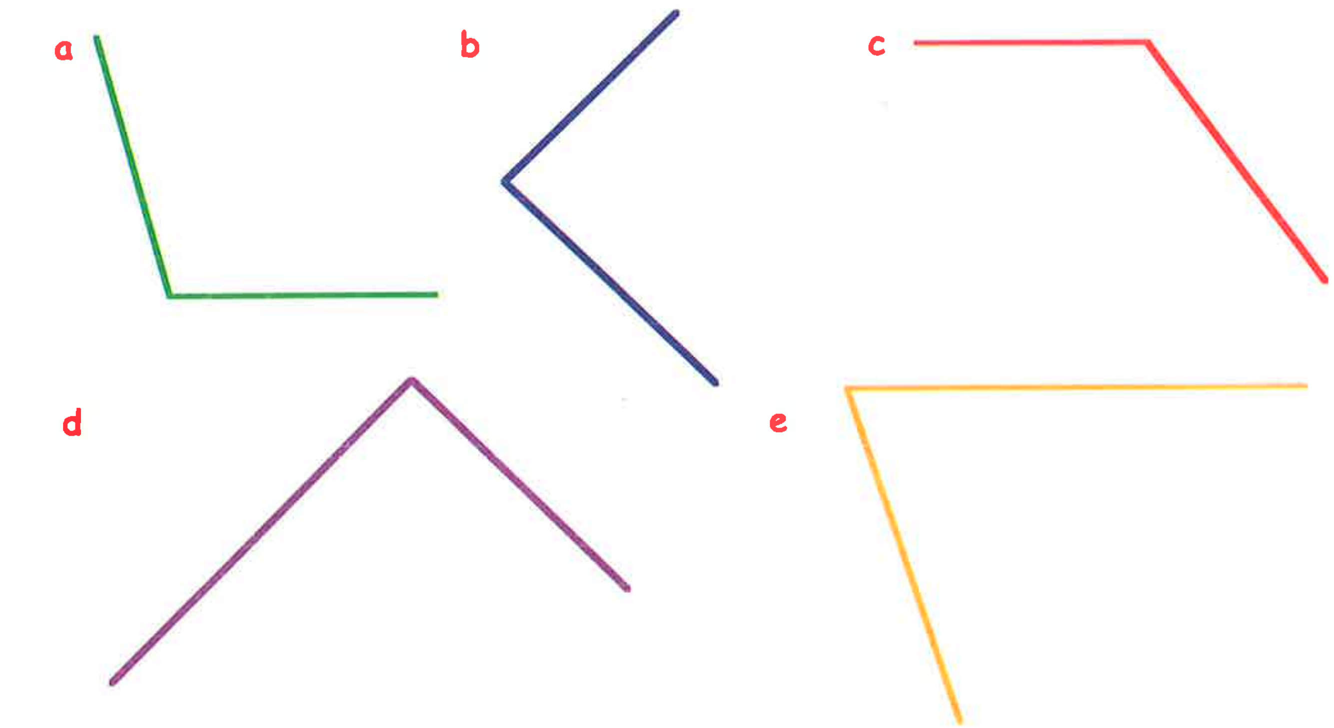

2. Cia mheud **ceàrn** a chì thu anns gach dealbh gu h-ìosal?

3. Cia mheud **ceàrn ceart** a chì thu anns gach dealbh gu h-ìosal?

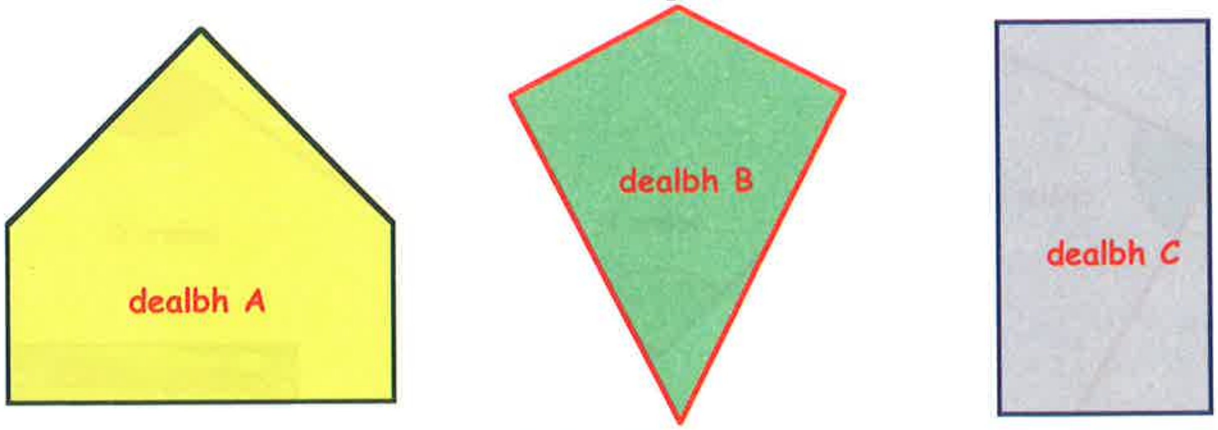

Caibideil 6

Na cleachd àireamhair

A' cleachdadh airgead

Seo buinn a dh'fhaodadh tu a chleachdadh a h-uile latha.

bonn 20sg   bonn 10sg   bonn 5sg   bonn 2sg   bonn 1sg

Eisimpleir 1 Tha co-ionann ri

Eisimpleir 2 Tha co-ionann ri

Eacarsaich 1

Duilleag-obrach 6·1

1. a Cia mheud a th' ann an ?

b Cia mheud a th' ann an ?

c Cia mheud a th' ann an ?

d Cia mheud a th' ann an ?

e Cia mheud bonn 2sg a th' ann an ?

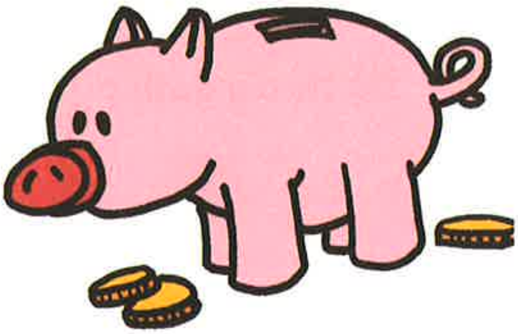

2. Cia mheud bonn **1sg** a th' ann an:-

a

b

3. Cia mheud bonn **2sg** a th' ann an:-

a

b

4. Cia mheud bonn **5sg** a th' ann an:-

a

b

Tha aig Ben. Tha aig Sìne.

Tha 38sg aca **uile-gu-lèir**.

5. Dè th' aig gach dithis **uile-gu-lèir**?

a Ben agus Ravi

b Jemma agus Jane

c Lucy agus Ben

Seo buinn eile a dh'fhaodadh tu a chleachdadh.

bonn 50sg

bonn £1

Eisimpleir 3 Tha co-ionann ri

Eisimpleir 4 Tha co-ionann ri

6. Cia mheud a th' ann an ?

7. Cia mheud a th' ann an ?

8. Cia mheud a th' ann an ?

9. Dè na buinn a chleachdadh tu airson pàigheadh airson gach rud:-

a
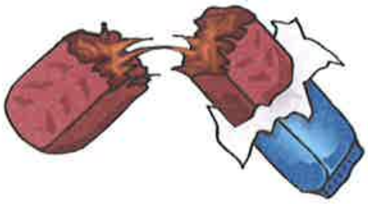
25sg

b

80sg

c

57sg

d

76sg

e
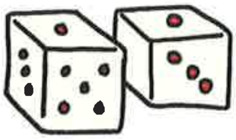
48sg

f

99sg

Duilleag-obrach 6·2

Airgead is deicheadan

Faodar £1 a sgrìobhadh mar £1•00.

Faodar 93sg a sgrìobhadh mar £0•93.

Faodar 52sg a sgrìobhadh mar £0•52.

Faodar 30sg a sgrìobhadh mar £0•30.

Seo puing dheicheach

Nuair a tha thu ag obair le airgead tha dà àireamh daonnan an dèidh puing dheicheach.

Eacarsaich 2

Duilleag-obrach 6.3

1. Sgrìobh iad seo le puing dheicheach:- (37sg = £0·37).

a	95sg	b	36sg	c	20sg	d	13sg
e	99sg	f	10sg	g	80sg	h	100sg

2. Sgrìobh iad seo mar sgillinnean gun phuing dheicheach:-

a	£0·45	b	£0·72	c	£0·80	d	£0·21
e	£0·50	f	£0·75	g	£1·00	h	£0·04

Faodar naochad 's a ceithir sgillinn a sgrìobhadh mar 94sg no £0·94

3. Sgrìobh gach prìs air dà dhòigh (mar gu -àrd):-

a seachdad 's a h-aon sgillinn

b fichead 's a dhà sgillinn

c seasgad sgillinn

d trithead sgillinn

e nota agus caogad 's a sia sgillinn.

Cur-ris agus toirt-air-falbh

Nuair a tha thu a' cur-ris no a' toirt-air-falbh le airgead, **FEUMAIDH** tu na **puingean deicheach** a chumail dìreach fo chèile.

Eisimpleirean — **Cur-ris** — **Toirt-air-falbh**

43sg + 14sg
= 57sg

78sg - 13sg
= 65sg

Eacarsaich 3

Duilleag-obrach 6·4

1. **Ath-sgrìobh** agus **crìochnaich** iad seo (**cur-ris**):-

a £0·34 + £0·15

b £0·47 + £0·31

c £0·44 + £0·34

d £0·55 + £0·16

e £0·54 + £0·38

f £0·66 + £0·26

g £0·30 + £0·50

h £0·25 + £0·55

i £0·40 + £0·60

j £0·57 + £0·29

k £0·86 + £0·14

l £0·29 + £0·69

m £0·53 + £0·26

n £0·26 + £0·58

o £0·22 + 59sg

2. Ath-sgrìobh agus crìochnaich iad seo (toirt-air-falbh):-

a £0·34 − £0·12	b £0·56 − £0·41	c £0·65 − £0·35
d £0·47 − £0·25	e £0·87 − £0·75	f £0·76 − £0·66
g £0·80 − £0·50	h £0·72 − £0·57	i £0·45 − £0·28
j £0·67 − £0·49	k £0·86 − £0·68	l £0·98 − £0·89
m £0·76 - £0·24	n £0·45 - £0·18	o £0·62 - 38sg

3. a Bha £0·76 aig Ravi. Thug athair dha £0·22.

Dè th' aig Ravi a-nis?

b Chosg Seonaidh £0·36 air deoch

agus £0·45 air pàipear-naidheachd.

Dè chosg Seonaidh uile-gu-lèir?

c Chosg Lucy £0·16 air suiteas agus £0·36 air loilidh.

Dè chosg Lucy uile-gu-lèir?

4. a Bha £0·88 aig Nick. Chosg e £0·22 air bonnach.
Dè an t-airgead a bh' aige air fhàgail?

b Bha £0·93 aig Jemma na sporan. Chosg i £0·35.
Dè bh' aice air fhàgail?

c Chosg Ben £0·45 den £0·60 a bh' aige na phòcaid.
Dè bh' aige air fhàgail?

d Bha £0·78 aig Ravi. Thug e £0·35 dha phiuthar.
Dè bh' aig Ravi air fhàgail?

5. Seall ris na th' aig gach neach de dh'airgead:-

Ben £0·56

Nick £0·37

Sìne £0·23

Lucy £0·76

a Dè th' aig na **h-ighnean** **uile-gu-lèir**?

b Dè th' aig na **balaich** **uile-gu-lèir**?

c Dè th' aig **Ben** **a bharrachd** na th aig **Sìne**?

d Dè th' aig **Lucy** **a bharrachd** na th' aig **Ben**?

e Dè th' aig na **h-ighnean** **a bharrachd** na th' aig na **balaich**?

f Tha **Nick** agus **Sìne** ag iarraidh seòclaid a cheannach airson 70sg.
A bheil airgead gu leòr aca? **Mìnich do fhreagairt**.

6. Tha £0·70 aig Ben, £0·47 aig Lucy agus £1 aig Nick.

Chunnaic iad na rudan seo anns a' bhùth:-

Comaig £0·45

£0·36

£0·14

Piotsa £0·68

Seall d' obrachadh gu lèir airson gach ceist:-

a Dè bhiodh aig **Lucy** de airgead nan ceannaicheadh i **comaig**?

b Dè bhiodh aig **Ben** de airgead nan ceannaicheadh e **comaig**?

c Dè bhiodh aig **Ben** de airgead nan ceannaicheadh e **cnothan**?

d Dè bhiodh aig **Lucy** de airgead nan ceannaicheadh i **2 pheansail**?

e Dè bhiodh air fhàgail aig **Nick** nan ceannaicheadh e **piotsa**?

f Dè bhiodh air fhàgail aig **Nick** nan ceannaicheadh e **peansail**?

g A bheil gu leòr aig **Ben** airson **comaig agus peansail** a cheannach?

h A bheil gu leòr aig **Ben** airson **cnothan agus 2 pheansail** a cheannach?

i Cheannaich **Lucy 3 peansailean**. Dè th' aice air fhàgail a-nis?

j Cheannaich **Nick comaig agus cnothan**. Dè th' aige air fhàgail a-nis?

k Cia mheud **peansail** a dh'fhaodadh **Nick** a cheannach?

l Dè an t-airgead a th' aig an **3 chloinne uile-gu-lèir**?

Geàrr-chunntas

1. a Cia mheud a th' ann an ?

   b Cia mheud a th' ann an ?

   c Cia mheud a th' ann an ?

2. Ainmich na buinn a chleachdadh tu airson gach rud a phàigheadh:-

   a 33sg

   b 89sg

3. Sgrìobh gach prìs air **dà dhòigh**:- (dusan sgillinn = **12sg** no **£0·12**).

   a seasgad sgillinn

   b ochd sgillinn.

4. **Obraich a-mach**:-

   a £0·54 + £0·23

   b £0·46 + £0·38

   c £0·78 − £0·24

   d £0·57 − £0·39

   e £0·72 + £0·19

   f £0·71 − £0·37

5. Bha **£1** aig Calum. Chosg e **38sg** air sùgh agus **£0·48** air suiteis.
   Dè th' aig Calum air fhàgail?

Caibideil 7

NA cleachd àireamhair ach ann an Eacarsaich 8

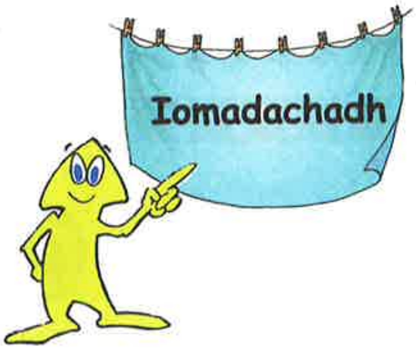

Clàr nan 2 uireadan

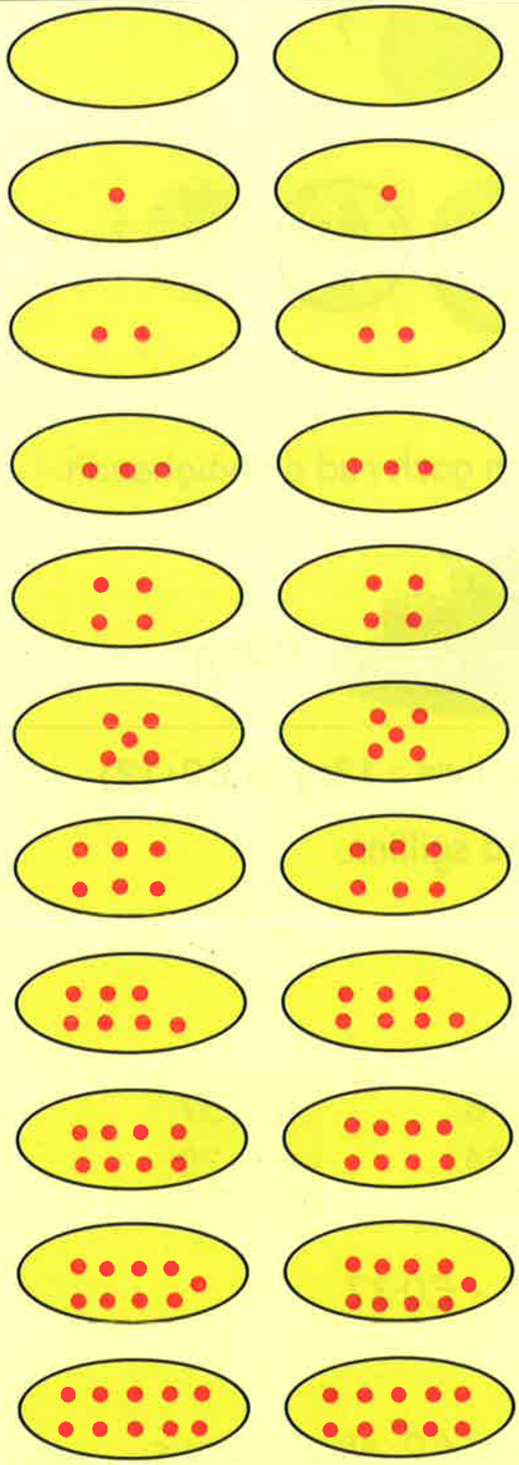

2 sheata de 0 = 0	2 x 0 = 0
2 sheata de 1 = 2	2 x 1 = 2
2 sheata de 2 = 4	2 x 2 = 4
2 sheata de 3 = 6	2 x 3 = 6
2 sheata de 4 = 8	2 x 4 = 8
2 sheata de 5 = 10	2 x 5 = 10
2 sheata de 6 = 12	2 x 6 = 12
2 sheata de 7 = 14	2 x 7 = 14
2 sheata de 8 = 16	2 x 8 = 16
2 sheata de 9 = 18	2 x 9 = 18
2 sheata de 10 = 20	2 x 10 = 20

Ath-sgrìobh an earrann ghorm nad leabhar.

Eacarsaich 1

1. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

a	2 x 5 =	b	2 x 4 =	c	2 x 3 =
d	2 x 6 =	e	2 x 7 =	f	2 x 1 =
g	2 x 10 =	h	2 x 9 =	i	2 x 8 =

2. Lorg na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a	2 x .... = 8	b	2 x .... = 4	c	2 x .... = 0
d	2 x .... = 18	e	2 x .... = 2	f	2 x .... = 16
g	2 x .... = 14	h	2 x .... = 12	i	2 x .... = 10

3. a Tha dà bhagaid bhananathan ann am bobhla.

Tha 4 bananathan anns gach bagaid.

Cia mheud banana a th' orra uile-gu-lèir?

b Tha dà dhaolaig bhreac-dhearg air duilleig.

Tha 8 spotan air gach daolaig.

Cia mheud spot a th' ann uile-gu-lèir?

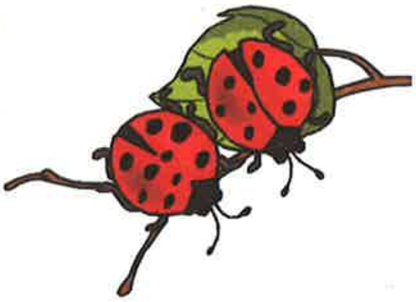

c

Tha 5 suiteis an urra aig Seumas is Anndra.

Cia mheud suiteas a th' aca uile-gu-lèir?

Iomadachadh le 2

Eisimpleir 1 Lorg **64 × 2**

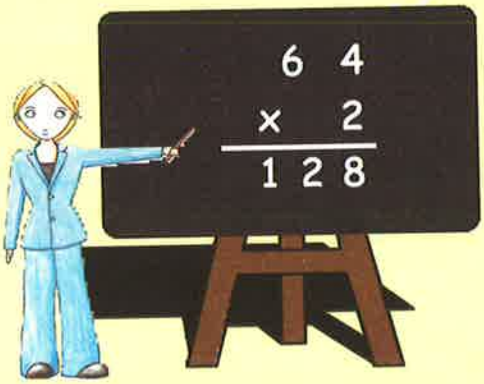

Eisimpleir 2 Lorg **45 × 2**

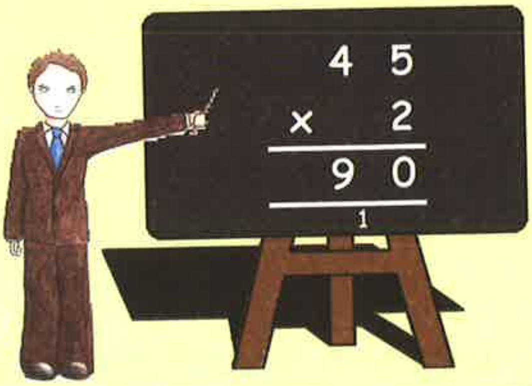

Eacarsaich 2

Duilleag-obrach 7.1

1. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

a 32 × 2	**b** 44 × 2	**c** 21 × 2
d 35 × 2	**e** 26 × 2	**f** 17 × 2
g 73 × 2	**h** 68 × 2	**i** 85 × 2

2. Obraich a-mach:-

a 13 × 2	**b** 42 × 2	**c** 14 × 2
d 25 × 2	**e** 47 × 2	**f** 19 × 2
g 51 × 2	**h** 62 × 2	**i** 77 × 2

3. a Tha 2 chrogan air sgeilp.

Tha 32 picilean anns gach crogan.

Cia mheud picil a th' ann **uile-gu-lèir**?

$$\begin{array}{r} 32 \\ \times\ 2 \\ \hline \end{array}$$

b

Tha Mòrag is Sandaidh **le chèile** 12 an-diugh.

Cia mheud coinneal a dh'fheumas iad **uile-gu-lèir**?

c Chruinnich Sìm is Donnchadh 37 steigearan **an urra**.

Cia mheud steigear a th' aca uile-gu-lèir?

d

Tha **aon** bhurgar a' cosg 48sg.

Dè chosgadh 2 bhurgar?

e Chosg **aon chomaig** 98sg.

Dè chosgadh 2 chomaig?

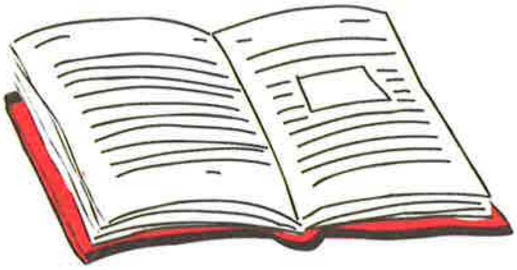

Tha a' **dùblachadh** = ag **iomadachadh le 2**.

4. **Obraich a-mach**:-

a	13 dùbailte	b	44 dùbailte	c	28 dùbailte
d	35 dùbailte	e	72 dùbailte	f	95 dùbailte

Clàr nan 3 uireadan

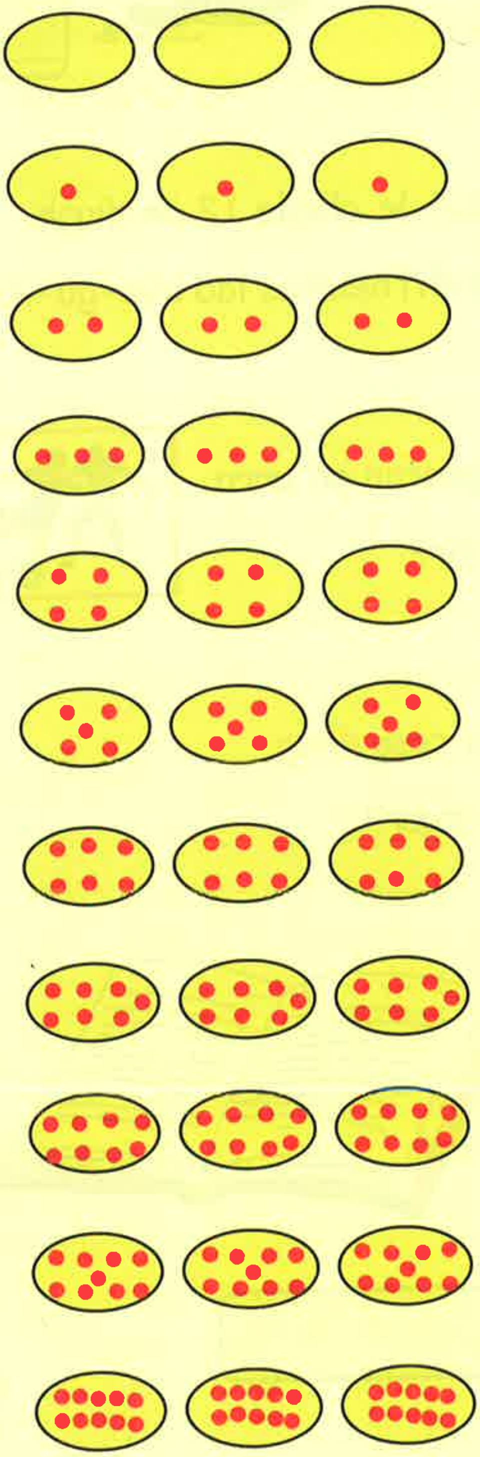

3 seataichean de 0 = 0	3 x 0 = 0
3 seataichean de 1 = 3	3 x 1 = 3
3 seataichean de 2 = 6	3 x 2 = 6
3 seataichean de 3 = 9	3 x 3 = 9
3 seataichean de 4 = 12	3 x 4 = 12
3 seataichean de 5 = 15	3 x 5 = 15
3 seataichean de 6 = 18	3 x 6 = 18
3 seataichean de 7 = 21	3 x 7 = 21
3 seataichean de 8 = 24	3 x 8 = 24
3 seataichean de 9 = 27	3 x 9 = 27
3 seataichean de 10 = 30	3 x 10 = 30

Ath-sgrìobh an earrann **ghorm** nad leabhar.

Eacarsaich 3

1. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

a	3 x 5 =	b	3 x 4 =	c	3 x 3 =
d	3 x 6 =	e	3 x 7 =	f	3 x 1 =
g	3 x 10 =	h	3 x 9 =	i	3 x 8 =

2. Lorg na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a	3 x .... = 12	b	3 x .... = 6	c	3 x .... = 30
d	3 x .... = 27	e	3 x .... = 3	f	3 x .... = 24
g	3 x .... = 21	h	3 x .... = 18	i	3 x .... = 15

3. a Tha trì buill-ghoilf anns a' bhogsa.
Cia mheud ball a th' ann an 4 bogsaichean?

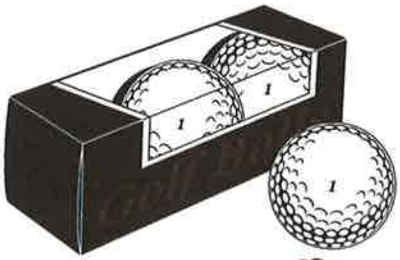

b Ann an 3 gèamaichean, chuir iad 6 **tadhail** anns gach gèam. Cia mheud **tadhal** a bh' ann air fad?

c Tha 9 òrain air CD. Cia mheud òran a th' air 3 CDan?

d Gabhaidh aon chartan 7 glainnichean sùgha.
Cia mheud glainne sùgha a gheibheadh tu à 3 cartanan?

4. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

a 23 × 3	b 12 × 3	c 20 × 3
d 15 × 3	e 24 × 3	f 35 × 3
g 44 × 3	h 51 × 3	i 65 × 3

5. Obraich a-mach:-

a 13 × 3	b 31 × 3	c 11 × 3
d 16 × 3	e 24 × 3	f 29 × 3
g 38 × 3	h 42 × 3	i 88 × 3

6. a Tha aon chluicheadair deug anns gach sgioba.
Cia mheud cluicheadair a th' ann an 3 sgiobaidhean?

b Tha bonnach a' cosg 60sg. Dè chosgadh 3 bonnaich?

c Tha caraids-trèana a' gabhail 32 neach.
Cia mheud neach a ghabhadh 3 caraidsean?

Clàr nan 4 uireadan

Seall air clàr nan 3 uireadan a th' air duilleig 68.

Nì sinn clàr nan 4 uireadan air an aon dòigh.

Cleachd Duilleag-obrach 7.3 agus cuir crìoch air clàr nan 4 uireadan.

4 seataichean de 0 = 0	4 x 0 = 0
4 seataichean de 1 = 4	4 x 1 = 4
4 seataichean de 2 = 8	4 x 2 = 8
4 seataichean de 3 = 12	4 x 3 = 12
4 seataichean de 4 = 16	4 x 4 = 16
4 seataichean de .. = ...	4 x 5 = 20
4 seataichean de .. = ...	4 x 6 = ...
4 seataichean de .. = ...	4 x 7 = ...
4 seataichean de .. = ...	4 x .. = ...
4 seataichean de.. = ...	4 x .. = ...
4 seataichean de .. = ...	4 .. .. = ...

Eacarsaich 4

1. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch**:-

a	4 x 5 =	b	4 x 4 =	c	4 x 3 =
d	4 x 6 =	e	4 x 7 =	f	4 x 1 =
g	4 x 10 =	h	4 x 9 =	i	4 x 8 =

2. Lorg na h-àireamhan a tha **a dhìth**:-

a	4 x .... = 16	b	4 x .... = 8	c	4 x .... = 40
d	4 x .... = 36	e	4 x .... = 4	f	4 x .... = 32
g	4 x .... = 28	h	4 x .... = 24	i	4 x .... = 20

3. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

a 12 × 4	b 20 × 4	c 14 × 4
d 18 × 4	e 24 × 4	f 36 × 4
g 31 × 4	h 43 × 4	i 55 × 4

4. Obraich a-mach:-

a 11 × 4	b 21 × 4	c 4 × 17
d 27 × 4	e 4 × 13	f 30 × 4
g 4 × 47	h 87 × 4	i 76 × 4

5. a Gabhaidh bogsa 22 seòclaidean.
Cia mheud seòclaid a ghabhas 4 bogsaichean?

b Tha crogan-silidh a' cosg 64sg. Dè chosgas 4 crogain?

c Tha 83 duilleagan ann an leabhar. Cia mheud duilleag a th' ann an 4 leabhraichean?

d Gabhaidh crogan 44 uinneanan. Cia mheud uinnean a ghabhas 4 crogain?

Clàr nan 5 uireadan

Seall air clàr nan 3 uireadan air duilleig 68.

Nì sinn clàr nan 5 uireadan air an aon dòigh.

Cleachd

agus cuir crìoch air clàr nan 5 uireadan. Duilleag-obrach 7·5

5 seataichean de 0 = 0	5 x 0 = 0
5 seataichean de 1 = 5	5 x 1 = 5
5 seataichean de 2 = 10	5 x 2 = 10
5 seataichean de 3 = 15	5 x 3 = 15
5 seataichean de 4 = 20	5 x 4 = 20
5 seataichean de .. = ...	5 x 5 = 25
5 seataichean de .. = ...	5 x 6 = ...
5 seataichean de .. = ...	5 x 7 = ...
5 seataichean de .. = ...	5 x .. = ...
5 seataichean de.. = ...	5 x .. = ...
5 seataichean de .. = ...	.. . .. = ...

Eacarsaich 5

1. Ath-sgrìobh agus crìochnaich:-

a 5 x 5 =	b 5 x 4 =	c 5 x 3 =
d 5 x 6 =	e 5 x 7 =	f 5 x 1 =
g 5 x 10 =	h 5 x 9 =	i 5 x 8 =

2. Lorg na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a 5 x .... = 25	b 5 x .... = 10	c 5 x .... = 50
d 5 x .... = 45	e 5 x .... = 5	f 5 x .... = 40
g 5 x .... = 35	h 5 x .... = 30	i 5 x .... = 15

3. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

a	11 × 5	b	16 × 5	c	19 × 5
d	21 × 5	e	31 × 5	f	42 × 5
g	37 × 5	h	56 × 5	i	78 × 5

4. Obraich a-mach:-

a	8 × 5	b	17 × 5	c	23 × 5
d	33 × 5	e	30 × 5	f	42 × 5
g	53 × 5	h	71 × 5	i	40 × 5

5. a Gabhaidh baga 13 marbalan.

Cia mheud marbal a ghabhas 5 bagaichean?

b Tha pacaid bhriosgaidean a' cosg 34sg. Dè chosgas 5 pacaidean?

c Tha 57 duilleagan ann am pàipear-naidheachd. Cia mheud duilleag a th' ann an 5 pàipearan-naidheachd?

d Tha 82 rothan ann an cloc.

Cia mheud roth a th' ann an 5 clocaichean?

Clàr nan 10 uireadan

Seall air clàr nan 3 uireadan air duilleig 68.

Nì sinn clàr nan 10 uireadan air an aon dòigh.

Cleachd **Duilleag-obrach 7.7** agus cuir crìoch air clàr nan 10 uireadan.

10 seataichean de 0 = 0	10 x 0 = 0
10 seataichean de 1 = 10	10 x 1 = 10
10 seataichean de 2 = 20	10 x 2 = 20
10 seataichean de 3 = 30	10 x 3 = 30
10 seataichean de 4 = 40	10 x 4 = 40
10 seataichean de .. = ...	10 x 5 = 50
10 seataichean de .. = ...	10 x 6 = ...
10 seataichean de .. = ...	10 x 7 = ...
10 seataichean de .. = ...	10 x .. = ...
10 seataichean de .. = ...	10 x .. = ...
10 seataichean de .. = ...	10 x .. = ...

Eacarsaich 6

1. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

a 10 x 5 =	b 10 x 4 =	c 10 x 3 =
d 10 x 6 =	e 10 x 7 =	f 10 x 10 =
g 10 x 0 =	h 10 x 9 =	i 10 x 8 =

2. Lorg na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a 10 x .... = 50	b 10 x .... = 20	c 10 x .... = 0
d 10 x .... = 90	e 10 x .... = 10	f 10 x .... = 80
g 10 x .... = 70	h 10 x .... = 60	i 10 x .... = 30

Iomadachadh le 10

Seo dòigh fhurasta air àireamh iomadachadh le 10:

chan eil agad ach 0 a chur ri deireadh na h-àireimh

Lorg 61 x 10 Lorg 80 x 10 Lorg 112 x 10

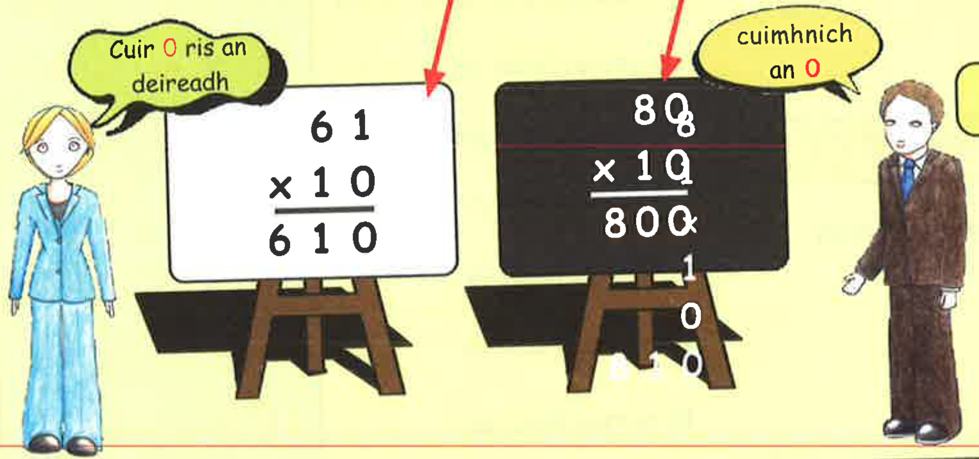

112 x 10 = 1120

Eacarsaich 7

Duilleag-obrach 7·8

1. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

a 14 x 10	b 23 x 10	c 52 x 10	d 20 x 10
e 17 x 10	f 121 x 10	g 217 x 10	h 106 x 10
i 230 x 10	j 200 x 10	k 301 x 10	l 190 x 10

2. Dèan iad seo nad **cheann**:-

a	41 x 10	b	16 x 10	c	22 x 10	d	76 x 10
e	40 x 10	f	20 x 10	g	70 x 10	h	90 x 10
i	122 x 10	j	231 x 10	k	401 x 10	l	500 x 10

3. Lorg na h-àireamhan a tha **a dhìth**:-

a	10 x .... = 760	b	10 x .... = 200	c	10 x .... = 1030
d	10 x .... = 900	e	10 x .... = 1500	f	10 x .... = 3000

4. a Tha 2 sgèith air cuileig.

Cia mheud sgiath a th' air 10 cuileagan?

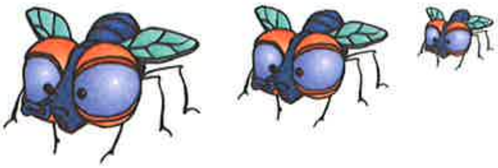

b

Tha 10 roinnean ann an orainsear.

Cia mheud roinn a th' ann an 17 orainsearan?

c Tha cù ag ithe 10 briosgaidean san latha.

Cia mheud briosgaid a dh'itheas ann an **cola-deug** (14 latha)

d

Tha 245 sreathan de fhlùraichean ann an achadh.

Cia mheud sreath a bhios ann an 10 achaidhean?

e Tha 10 **pacaidean-chriosps** ann an aon phacaid mhòir.

Gabhaidh **bogsa 36** pacaidean mòra.

Cia mheud **pacaid bheag** a th' ann am **bogsa**?

A' cleachdadh àireamhair

Duilleag-obrach 7·9

Lorg na putain seo air an àireamhair:-

[×] Tha seo a' ciallachadh **iomadaich**

[=] Tha seo a' ciallachadh **co-ionann ri**

Eisimpleir:- Cuir a-steach 27 [×] 5 [=] 'S e 135 an fhreagairt.

Eacarsaich 8

Cleachd **àireamhair** san eacarsaich seo.

1. Obraich a-mach:-

a	5 x 4	b	7 x 10	c	3 x 9	d	4 x 8
e	12 x 8	f	11 x 4	g	52 x 6	h	77 x 9
i	16 x 8	j	16 x 7	k	15 x 14	l	123 x 15

2. a Feumaidh tu 95 pìosan-fiodha airson a' bhothag seo a thogail
   Cia mheud pìos-fiodha a dh'fheumas tu airson 5 bothagan?

b

Tha 52 cairtean ann an aon phaca.
Cia mheud cairt a th' ann an 7 pacannan?

3. Obraich a-mach:-

a 5 x 8 = ... agus 8 x 5 = ... Dè chì thu?

b 32 x 4 = ... agus 4 x 32 = ... Dè chì thu?

Geàrr-chunntas

1. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch**:-

a	3 x 6 =	b	2 x 8 =	c	5 x 7 =
d	10 x 6 =	e	4 x 6 =	f	5 x 9 =

2. Lorg na h-àireamhan a tha **a dhìth** :-

a	2 x ..... = 14	b	3 x ..... = 15	c	4 x ..... = 32
d	10 x ..... = 90	e	4 x ..... = 0	f	5 x ..... = 35

3. a Gabhaidh bogsa 3 buill-ghoilf.

Cia mheud ball-goilf a th' ann an 7 bogsaichean?

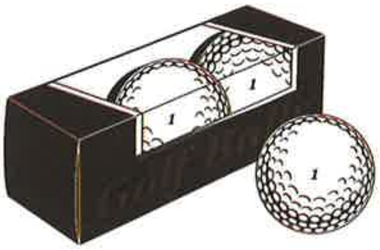

b

Tha 4 peataichean aig gach nighinn.

Cia mheud peata a th' aig 9 nigheanan?

c Tha **ceithir** seòclaidean anns gach sreath.

Cia mheud seòclaid a th' ann an **sia** sreathan?

4. **Obraich a-mach**:-

a	54 × 2	b	75 × 3	c	47 × 4
d	31 x 3	e	45 x 5	f	49 x 4

Caibideil 8

NA cleachd àireamhair

Ainmean chumaidhean

Bu chòir gum biodh tu eòlach air na cumaidhean seo:-

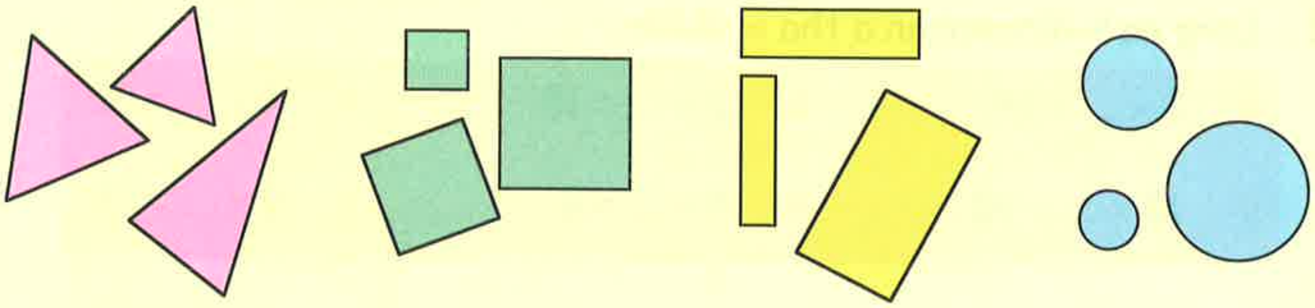

triantain | ceàrnagan | ceart-cheàrnachan | cearcaill

Eacarsaich 1

1. Dè an cumadh a tha seo? →

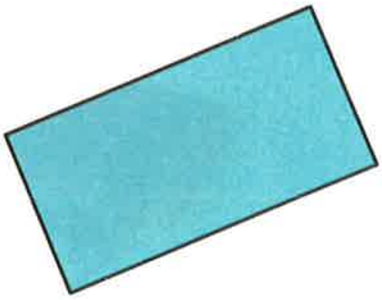

2. ← Dè an cumadh a tha seo?

3. Dè an cumadh a tha seo? →

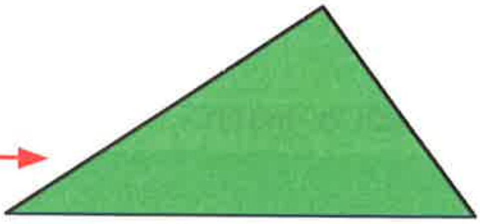

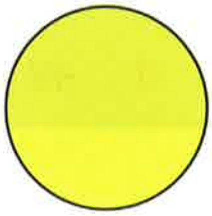

4. ← Dè an cumadh a tha seo?

5. Seall air an dealbh seo:-

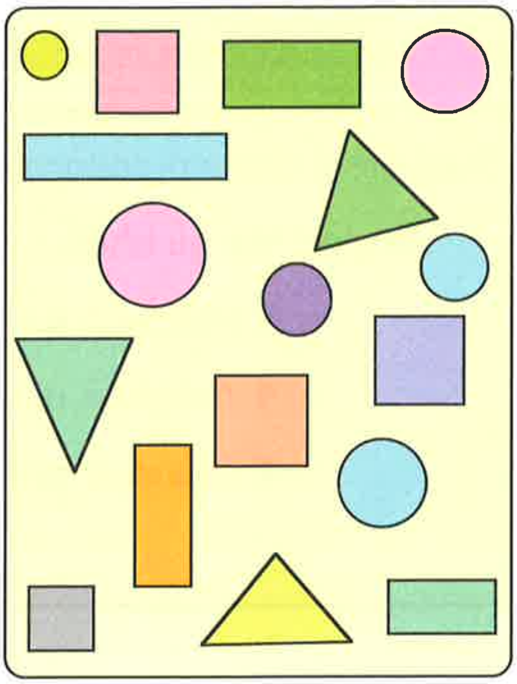

a Cia mheud **cearcall** a th' ann?

b Cia mheud **ceàrnag** a th' ann?

c Cia mheud **triantan** a th' ann?

d Cia mheud **ceart-cheàrnach** a th' ann?

e Cia mheud **cearcall pinc** a th' ann?

f Cia mheud **triantan uaine** a th' ann?

6. Seall air na dealbhan seo. Dè na cumaidhean a **chì** thu annta?

a

b

c

d

e

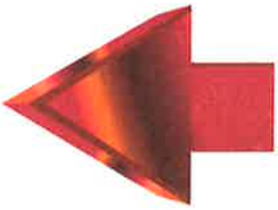

f

g

h

7. Tha an taigh seo air a dhèanamh suas le cumaidhean.

Cia mheud **ceàrnag**, **ceart-cheàrnach**, **cearcall** agus **triantan** a chì thu?

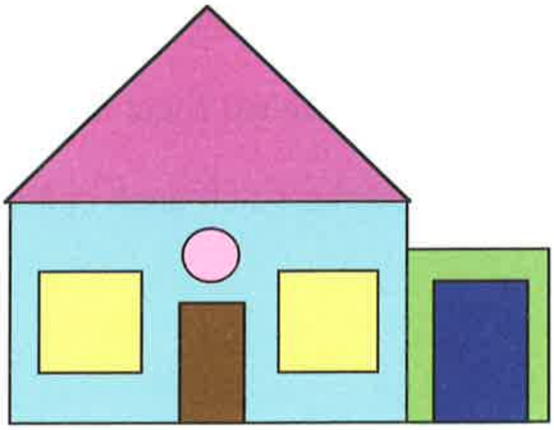

Taobhan, oiseanan is ceàrnan

Seall air a' **cheart-cheàrnach** seo:-

Am faic thu gu bheil:-

- **4 oiseanan** air
- **4 taobhan** air
- **4 ceàrnan** air?

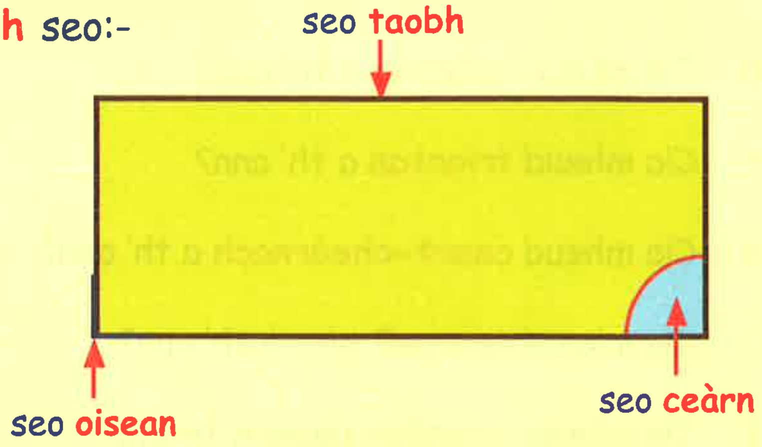

Eacarsaich 2

Feumaidh tu **rùilear**.

Duilleag-obrach 8 · 1

1. **Dèan copaidh** den **cheàrnaig** seo is cuir dath **uain'** oirre.

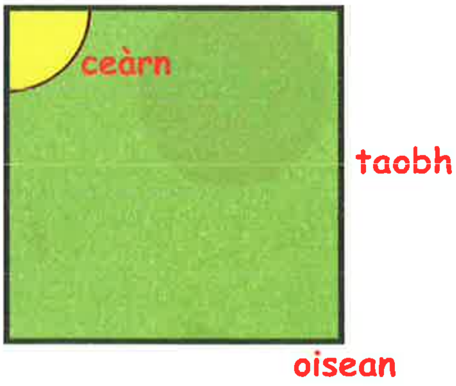

   a Sgrìobh am facal **taobh** aig gach taobh.

   b Sgrìobh am facal **oisean** aig gach oisean.

   c Comharraich gach **ceàrn** mar seo:-

2. **Dèan copaidh** den **cheart-cheàrnach** seo is cuir dath **gorm** air

   a Sgrìobh am facal **taobh** aig gach taobh.

   b Sgrìobh am facal **oisean** aig gach oisean.

   c Comharraich gach **ceàrn** mar seo:-

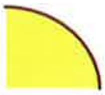

3. Dèan copaidh den triantan seo agus cuir dath pinc air.

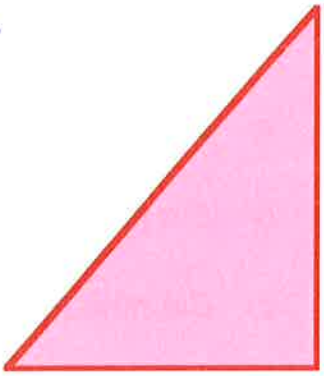

a Sgrìobh am facal taobh aig gach taobh.

b Sgrìobh am facal oisean aig gach oisean.

c Comharraich gach ceàrn.

4. Seall air a' chearcall dhonn seo:-

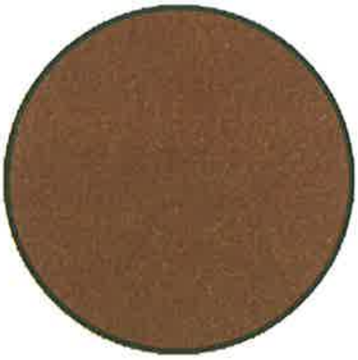

a Cia mheud taobh a th' air?

b Cia mheud oisean a th' air?

c Cia mheud ceàrn a th' ann?

5. a Cia mheud taobh a th' air ceàrnaig?

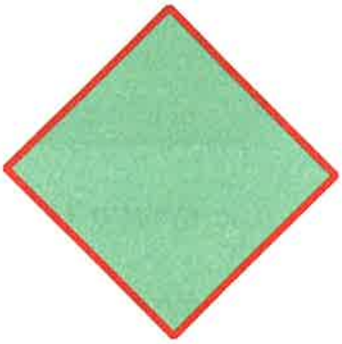

b Cia mheud oisean a th' oirre?

c Cia mheud ceàrn a th' innte?

6. a Cia mheud taobh a th' air ceart-cheàrnach?

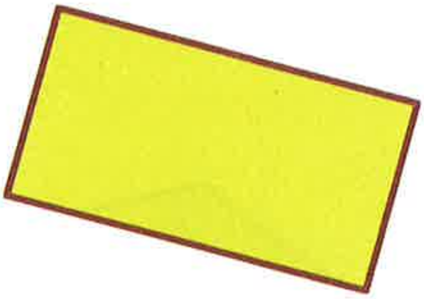

b Cia mheud oisean a th' air?

c Cia mheud ceàrn a th' ann?

7. a Cia mheud taobh a th' air triantan?

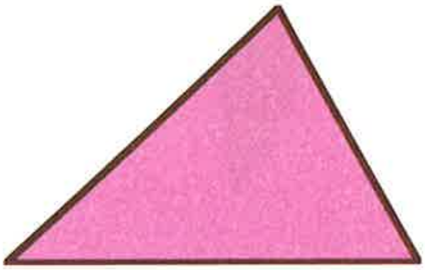

b Cia mheud oisean a th' air?

c Cia mheud ceàrn a th' ann?

8. **Dèan copaidh** den chumadh seo agus cuir dath air.

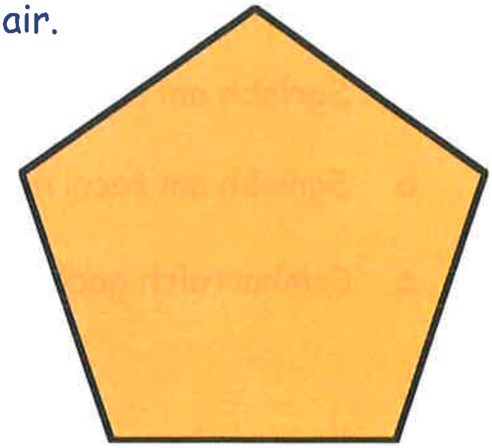

a Cia mheud **taobh** a th' air a' chumadh?

b Cia mheud **oisean** a th' air?

c Cia mheud **ceàrn** a th' ann?

d Faigh a-mach gu dè chanas sinn ris.

9. **Dèan copaidh** den chumadh seo agus cuir dath air.

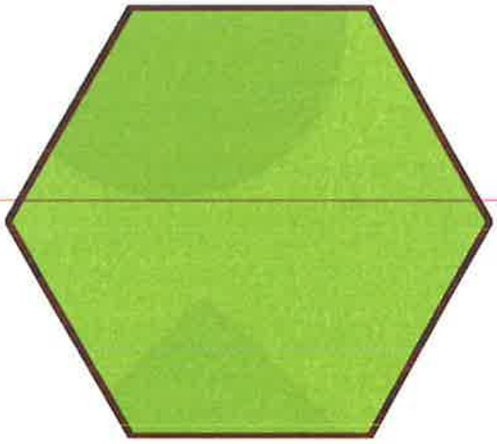

a Cia mheud **taobh** a th' air a' chumadh?

b Cia mheud **oisean** a th' air?

c Cia mheud **ceàrn** a th' ann?

d Faigh a-mach gu dè chanas sinn ris.

10. a Cia mheud **taobh** a th' air a' chumadh seo?

b Cia mheud **oisean** a th' air?

c Cia mheud **ceàrn** a th' ann?

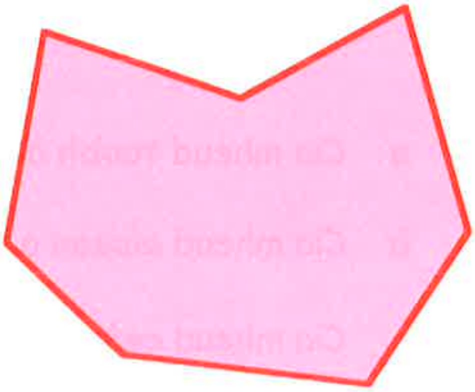

11.

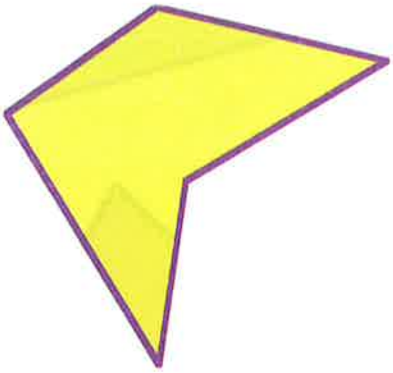

a Cia mheud **taobh** a th' air a' chumadh seo?

b Cia mheud **oisean** a th' air?

c Cia mheud **ceàrn** a th' ann?

12. Seall air na cumaidhean seo:-

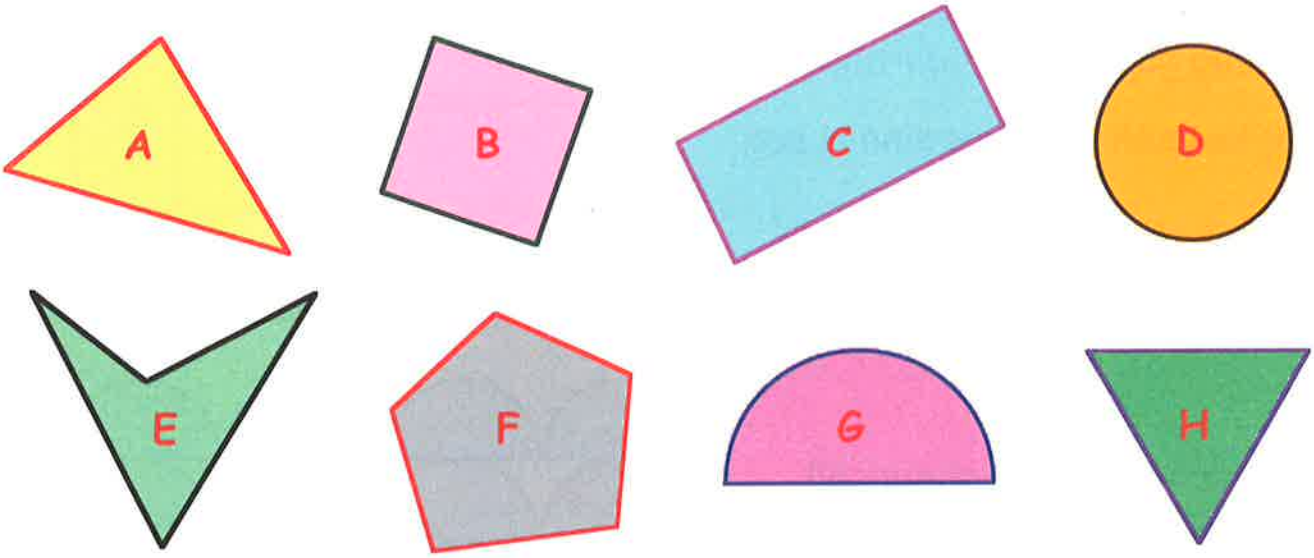

a Dè na cumaidhean air a bheil **4 taobhan**?

b Dè na cumaidhean anns a bheil **3 ceàrnan**?

c Dè an cumadh air a bheil **5 oiseanan**?

d Dè an cumadh air nach eil ach **1 taobh lùbte** a-mhàin?

e Dè an cumadh air a bheil **1 taobh lùbte** agus **1 taobh dìreach**?

13. Le rùilear, dèan dealbhan dhiubh seo:- (Cuir **dath** orra.)

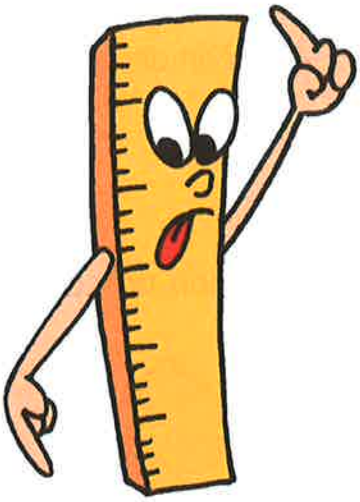

a Cumadh air a bheil **3 taobhan**.

b Cumadh anns a bheil **4 ceàrnan**.

c Cumadh air a bheil **5 taobhan**.

d Cumadh air a bheil **6 taobhan**.

e Cumadh air a bheil **4 oiseanan**.

f Cumadh air a bheil **8 taobhan**.

g Cumadh air nach eil ach **1 taobh lùbte** a-mhàin

(doirbh)

Leacadh

Còmhdaichidh cuid de chumaidhean duilleag gun bheàrn idir a bhith ann.

'S e leacadh a chanas sinn ri seo

Nì a' cheàrnag ghorm leacadh.

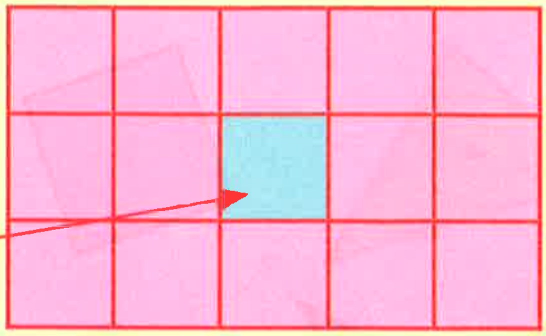

CHA dèan an leth-chearcall uaine seo leacadh idir.

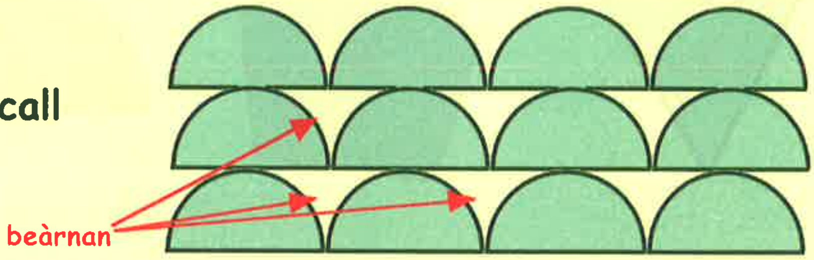

Eacarsaich 3

1. An dèan an cumadh seo leacadh?

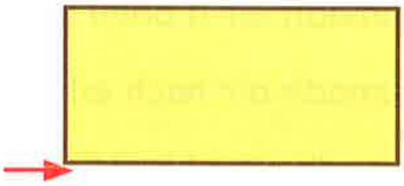

2. An dèan an cumadh seo leacadh?

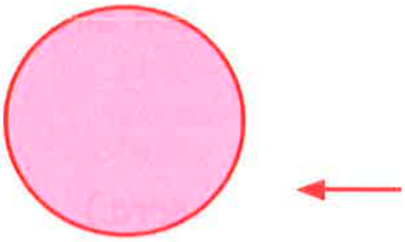

3. An dèan an cumadh seo leacadh?

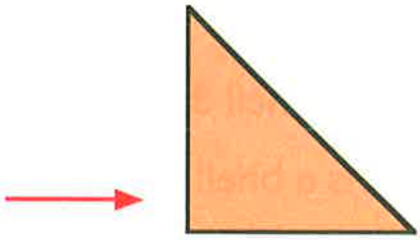

4. An dèan na cumaidhean seo leacadh? (Sgrìobh nì no cha dèan.)

a

b

c
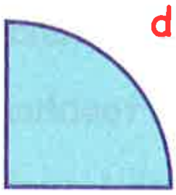

d

e
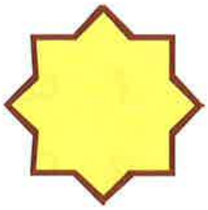

Feumaidh tu pàipear ceàrnagach 1 cm.

Duilleag-obrach 8·2

5. Dèan copaidh den cheàrnaig seo air pàipear ceàrnagach. Cuir dath oirre.

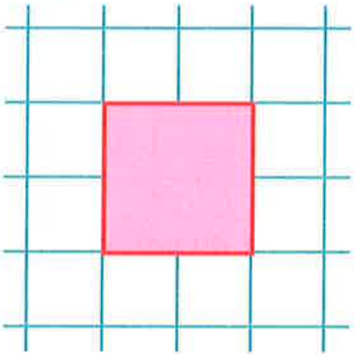

Dèan dealbh de 8 ceàrnagan eile timcheall oirre airson sealltainn mar a nì a' cheàrnag leacadh.

6. Dèan copaidh den cheart-cheàrnach seo air pàipear ceàrnagach. Cuir dath air.

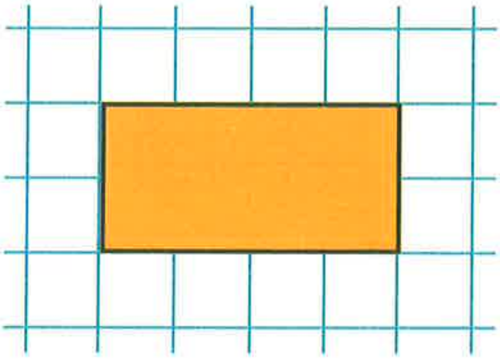

Dèan dealbh de 8 ceart-cheàrnachan eile timcheall air airson sealltainn mar a nì an ceart-cheàrnach leacadh.

7. Dèan copaidh den triantan seo air pàipear ceàrnagach. Cuir dath air.

Cuir tuilleadh thriantan timcheall air airson sealltainn mar a nì an triantan leacadh.

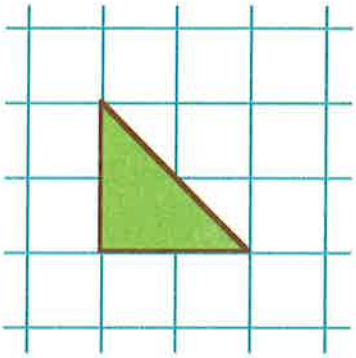

8. Dèan copaidh den **cheàrnaig** seo air pàipear ceàrnagach. Cuir dath oirre.

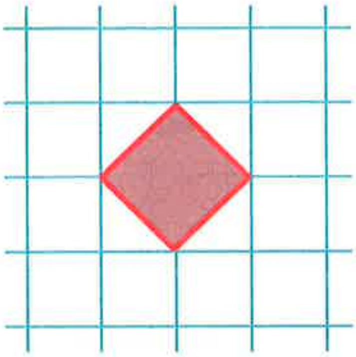

Cuir ceàrnagan **eile** timcheall oirre airson sealltainn mar a nì a' cheàrnag seo leacadh.

9. Dèan copaidh den **triantan** seo air pàipear ceàrnagach. Cuir dath air.

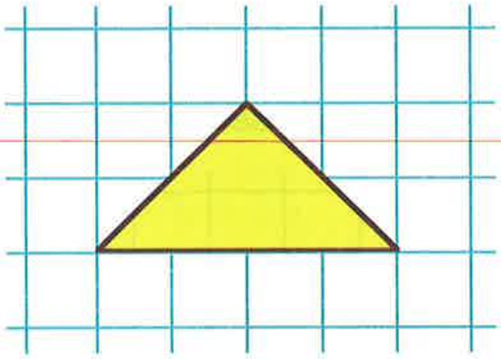

Cuir **tuilleadh** thriantan timcheall air airson sealltainn mar a nì an triantan leacadh.

10. Dèan copaidh den **triantan** seo air pàipear ceàrnagach. Cuir dath ann.

Cuir **tuilleadh** thriantan timcheall air airson sealltainn gun dèan an triantan seo leacadh.

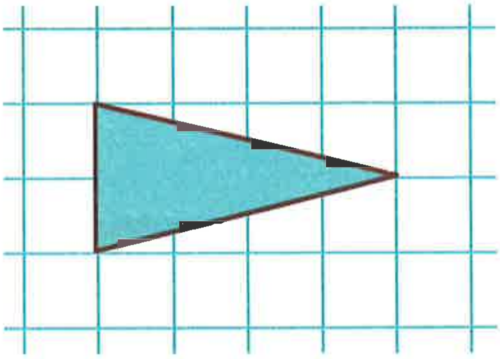

Duilleag-obrach 8·3

Geàrr-chunntas

1. a Dè an t-ainm a th' air a' chumadh **dhearg**?
   b Dè an t-ainm a th' air an fhear **ghorm**?
   c Dè an t-ainm a th' air an fhear **uaine**?
   d Dè an t-ainm a th' air an fhear **dhonn**?

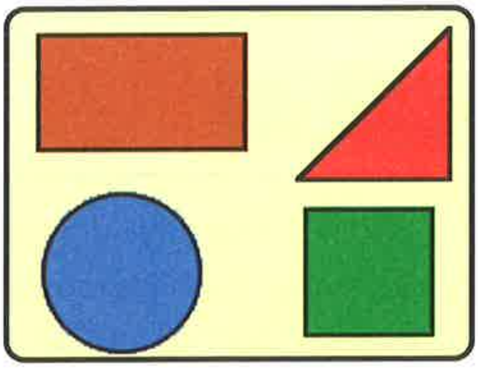

2.

a Cia mheud **taobh** a th' air a' chumadh seo?

b Cia mheud **oisean** a th' air?

c Cia mheud **ceàrn** a th' ann?

3. a Le rùilear, dèan dealbh de chumadh air a bheil **còig** taobhan.
   b Cia mheud **oisean** a th' air a' chumadh?
   c Cia mheud **ceàrn** a th' ann?

4. Dè na cumaidhean a nì **leacadh**? (**gun** bheàrnan).

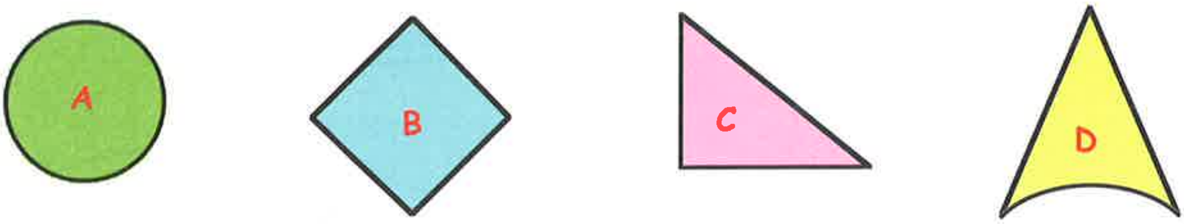

5. Dèan copaidh den **triantan** seo air pàipear ceàrnagach. Cuir dath air.

   Cuir **tuilleadh** thriantan timcheall air airson sealltainn mar a nì an triantan seo **leacadh**.

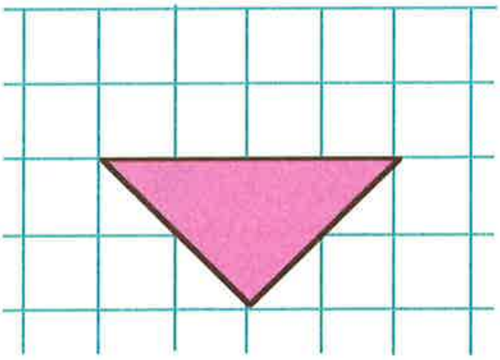

Caibideil 9

A' roinn le 2

Nuair a tha sinn a' roinn le 2 tha e coltach ri bhith a' dèanamh 2 earrainn cho-ionnan de rud airson dithis.

Bha 2 mharbal aig Lucy.
Roinn i iad le Sìne.
Fhuair Sìne is Lucy 1 mharbal an urra.
Canaidh sinn gu bheil 2 air a roinn le 2 = 1.

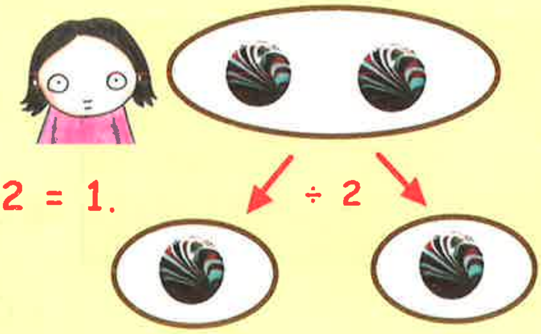

no $2 \div 2 = 1$

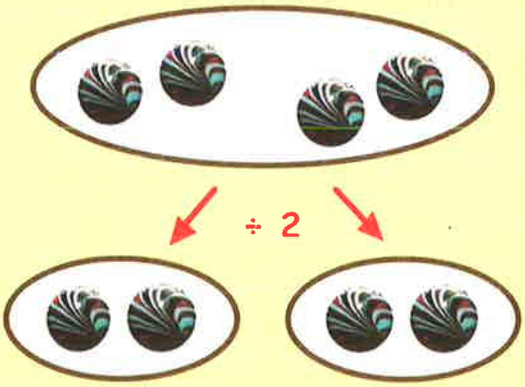

Bha 4 marbalan aig Nick.
Roinn e iad le Ben.
Fhuair Nick is Ben 2 mharbal an urra.

Canaidh sinn gu bheil

4 air a roinn le 2 = 2

no $4 \div 2 = 2$

Tha 6 marbalan aig Jemma.
Roinn i gu cothromach iad le Ravi.
Fhuair Jemma is Ravi 3 marbalan an urra.

Canaidh sinn gu bheil 6 air a roinn le 2 = 3

no $6 \div 2 = 3$

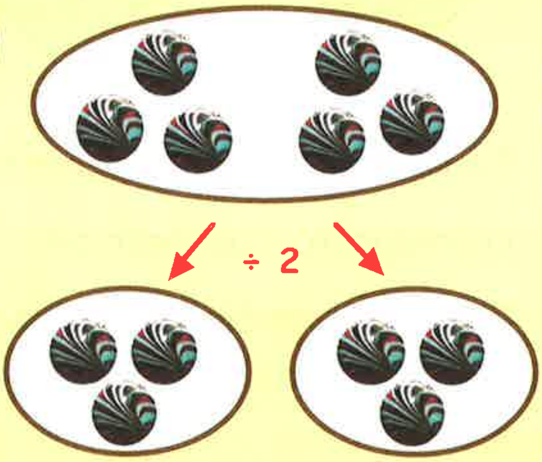

Eacarsaich 1

1. **Ath-sgrìobh** iad seo agus **cuir crìoch**:-

a 4 ÷ 2 = ...	b 6 ÷ 2 = ...	c 8 ÷ 2 = ...
d 10 ÷ 2 = ...	e 12 ÷ 2 = ...	f 14 ÷ 2 = ...
g 16 ÷ 2 = ...	h 18 ÷ 2 = ...	i 20 ÷ 2 = ...

2. Lorg na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a □ ÷ 2 = 3	b □ ÷ 2 = 5	c □ ÷ 2 = 8
d □ ÷ 2 = 10	e □ ÷ 2 = 6	f □ ÷ 2 = 7

3. Dèan na ceistean seo **nad cheann**.

a Tha 6 suiteis air an roinn gu cothromach eadar 2 nighean.
Cia mheud suiteas a fhuair gach nighean?

b

Tha 10 currain air an roinn gu cothromach eadar 2 choineanach.

Cia mheud curran a fhuair gach coineanach?

c Tha 14 briosgaidean air an roinn gu cothromach eadar 2 chù.

Cia mheud briosgaid a gheibh gach cù?

d 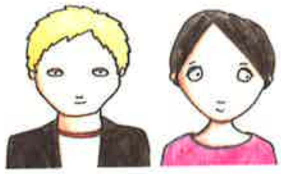

Tha 4 sliseagan tost air an roinn gu cothromach eadar Mgr Todd 's a bhean.

Cia mheud sliseag a fhuair gach neach?

Bidh sinn a' sgrìobhadh shuimean ann an 2 dhòigh.

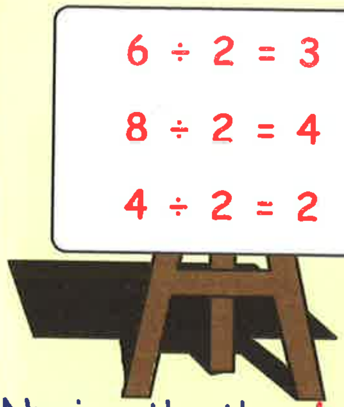

N O

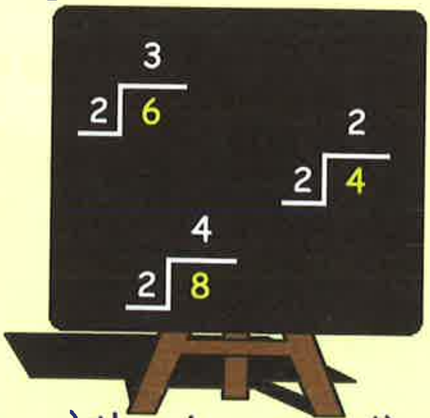

Nuair a tha thu a' roinn àireamhan nas motha, nì thu sin ann an dà cheum.

Tha 64 ÷ 2 = ...
air a sgrìobhadh mar:- $\begin{array}{r} 3\ 2 \\ 2\overline{)6\ 4} \end{array}$

Cia mheud 2 a th' ann an 6? Tha 3
Cia mheud 2 a th' ann an 4? Tha 2

Tha 82 ÷ 2 = ...
air a sgrìobhadh mar:- $\begin{array}{r} 4\ 1 \\ 2\overline{)8\ 2} \end{array}$

Cia mheud 2 a th' ann an 8? Tha 4
cia mheud 2 a th' ann an 2? Tha 1

Eacarsaich 2

Duilleag-obrach 9·1a

1. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

a $2\overline{)24}$	b $2\overline{)28}$	c $2\overline{)46}$	d $2\overline{)48}$
e $2\overline{)66}$	f $2\overline{)64}$	g $2\overline{)82}$	h $2\overline{)88}$
i $2\overline{)62}$	j $2\overline{)86}$	k $2\overline{)46}$	l $2\overline{)26}$

Seall d' obrachadh GU LÈIR

2. a Bha 48 steigearan air an roinn gu cothromach eadar Ravi is Nick.
   Cia mheud steigear a fhuair gach balach?

   b. Bha £24 air an roinn gu cothromach eadar Sìne is Jemma.
   Dè fhuair gach tè?

A' roinn le 2 - le còrr

Uaireannan, nuair a bhios tu a' roinn rudan slàna, bidh cuid de rudan air fhàgail - 's e **an còrr** a chanas sinn riutha sin.

Eisimpleir:- Tha 7 cnothan rin roinn gu cothromach eadar dà bhaga.

3 cnothan ann an 1 bhaga
3 cnothan anns a' bhaga eile
ach tha 1 chnò air fhàgail

$7 \div 2 = 3,\ 1$ an còrr

$$2\overline{)7}\ \ \text{(3 c 1)}$$

Nuair a bhios tu **a' roinn àireamhan nas motha**, nì thu sin ann an 2 cheum

Tha $27 \div 2 =$ ....
sgrìobhte mar:- $2\overline{)27}$ (1 3 c 1)

Cia mheud 2 a th' ann an 2? Tha 1
Cia mheud 2 a th' ann an 7? Tha 3 c 1

Tha $45 \div 2 =$ ....
sgrìobhte mar:- $2\overline{)45}$ (2 2 c 1)

Cia mheud 2 a th' ann an 4? Tha 2
Cia mheud 2 a th' ann an 5? Tha 2 c 1

Eacarsaich 3

Duilleag-obrach 9·1b

1. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch** orra seo. **Cleachd cunntairean no ciùban.**

a	$9 \div 2 =$	b	$5 \div 2 =$	c	$3 \div 2 =$	d	$7 \div 2 =$ ....
e	$11 \div 2 =$	f	$17 \div 2 =$	g	$19 \div 2 =$	h	$13 \div 2 =$ ....

2. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch** orra seo:-

a	$23 \div 2 =$	b	$47 \div 2 =$	c	$65 \div 2 =$	d	$87 \div 2 =$ ....
e	$2\overline{)25}$	f	$2\overline{)41}$	g	$2\overline{)63}$	h	$2\overline{)89}$

Seall d' obrachadh AIR FAD

3. a Bha 21 siris air an roinn gu cothromach eadar Ravi agus Nick.
Cia mheud siris a fhuair gach balach agus cia mheud a bh' air fhàgail a chòrr?

b Bha 27 carrain air an roinn gu cothromach eadar dà chòcaire.
Cia mheud carran a fhuair gach còcaire, agus cia mheud a bh' air fhàgail?

c Roinn Ailig is Anna 69 tofaidhean gu cothromach eatarra.
Cia mheud tofaidh a fhuair gach neach agus cia mheud a bh' air fhàgail?

d Cheannaich Ben is Sam 83 steigearan agus roinn iad gu cothromach iad eatarra.

Cia mheud steigear a fhuair gach aon agus cia mheud a bh' air fhàgail?

e Fhuair dà ròn 29 èisg.

Ma fhuair gach ròn an aon àireamh de dh'èisg, cia mheud a fhuair iad an urra agus cia mheud a bh' air fhàgail a chòrr?

f Bha 43 gràineanan-liotais air an roinn gu cothromach eadar dà shreath.
Cia mheud gràinean a th' anns gach sreath agus cia mheud a th' air fhàgail?

g Bha 81 bonnaich air an roinn gu cothromach air dà thruinnsear.

Cia mheud bonnach a bh' air gach truinnsear agus cia mheud a bh' air fhàgail?

A' roinn le 2 - Tuilleadh mun Chòrr

Uaireannan, tha **an còrr** a' tighinn **ann am meadhan** an roinnidh.

Eisimpleir 1:- Lorg 32 ÷ 2.

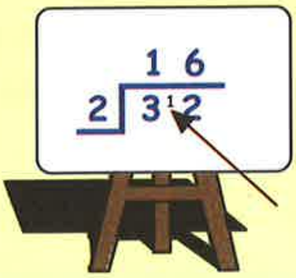

Tha **an còrr** air a ghiùlan

Uaireannan, bidh **An Còrr** anns an roinneadh **barrachd is aon uair**.

Eisimpleir 2:- Lorg 35 ÷ 2.

Tha **an còrr** air a ghiùlan agus tha **còrr** eile aig an deireadh

Eisimpleir 3:- Lorg 57 ÷ 2.

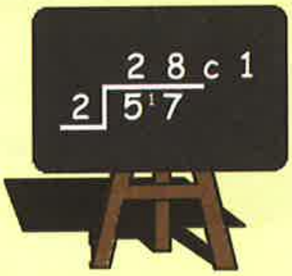

Eacarsaich 4

Duilleag-obrach 9·2a

1. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch** orra seo. **Cleachd cunntairean no ciùban.**

a 38 ÷ 2 = ...	b 50 ÷ 2 = ...	c 72 ÷ 2 = ...	d 94 ÷ 2 = ...
e $2\overline{)34}$	f $2\overline{)70}$	g $2\overline{)52}$	h $2\overline{)96}$

Seall d' obrachadh AIR FAD

2. a Bha **30** liotair ola air an roinn gu cothromach eadar dà chàr.
   Cia mheud liotair a bh' air an cur anns gach càr?

b

Tha **52** àite-suidhe air an dà bhus.
Ma tha an aon àireamh àitichean-suidhe anns gach bus, cia mheud àite-suidhe a th' anns gach bus?

2. c Uile-gu-lèir, tha 78 briosgaidean ann an dà bhogsa.

Bha an aon àireamh air an gabhail às gach bogsa.
Cia mheud briosgaid a thàinig às gach bogsa?

d

Uile-gu-lèir, tha 90 duilleag ann an dà lethbhreac den aon phàipear-naidheachd.
Cia mheud duilleag a th' anns gach lethbhreac?

3. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch orra seo. Cleachd cunntairean no ciùban.

a $57 \div 2 =$	b $39 \div 2 =$	c $71 \div 2 =$	d $93 \div 2 =$ ....
e $2\overline{)31}$	f $2\overline{)55}$	g $2\overline{)73}$	h $2\overline{)99}$

Seall d' obrachadh GU LÈIR

4. a

Bha 59 suiteis air an roinn gu cothromach eadar 2 bhalach. Cia mheud suiteas a fhuair gach balach agus cia mheud a bh' air fhàgail?

b Bha 37 bodaich-ròcais air an roinn eadar dà achadh. Cia mheud bodach-ròcais a bh' anns gach achadh agus cia mheud a bh' air fhàgail?

c

Bha roghainn de 19 òrain aig dà sheinneadair aig Karaoke.
Ma sheinn iad le chèile an aon àireamh de dh'òrain, cia mheud a sheinn gach neach agus cia mheud òran a bh' air fhàgail?

5. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch orra seo:-

a $2\overline{)18}$	b $2\overline{)48}$	c $2\overline{)65}$	d $2\overline{)77}$
e $2\overline{)21}$	f $2\overline{)86}$	g $2\overline{)29}$	h $2\overline{)95}$

Duilleag-obrach 9·2b

A' Roinn le 3

Nuair a tha thu **a' roinn** le **3** tha e coltach ri bhith **a' dèanamh** 3 earrannan de rud airson **triùir**.

Bha **3** marbalan aig Jill.
Roinn i gu cothromach iad eadar i fhèin, Anna is Carol.
Fhuair Jill, Anna is Carol **1** mharbal an urra.

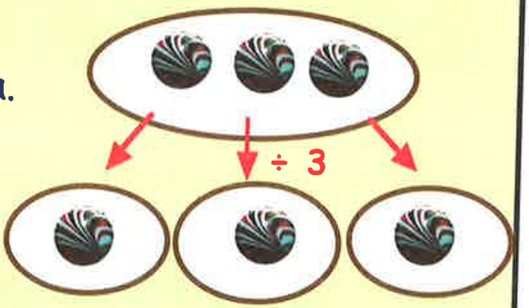

Canaidh sinn gu bheil **3 air a roinn le 3 = 1**.

no **3 ÷ 3 = 1**

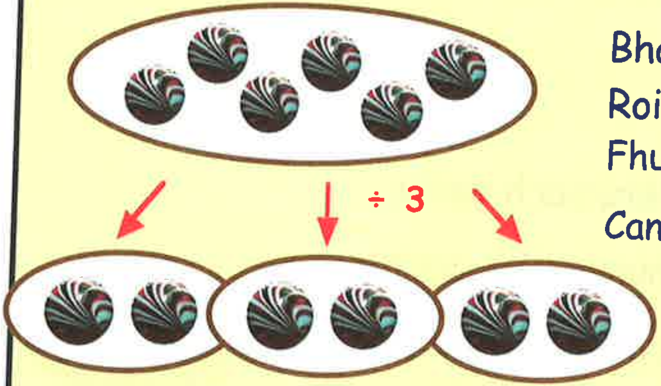

Bha **6** marbalan aig Sid.
Roinn e iad le Bob is Joe.
Fhuair Sid, Bob is Joe **2** mharbal an urra.
Canaidh sinn gu bheil **6 air a roinn le 3=2**

no **6 ÷ 3 = 2**

Bha **9** marbalan aig Sarah.
Roinn i iad le Timmy agus Paula.
Fhuair Sarah, Timmy is Paula **3** marbalan an urra.

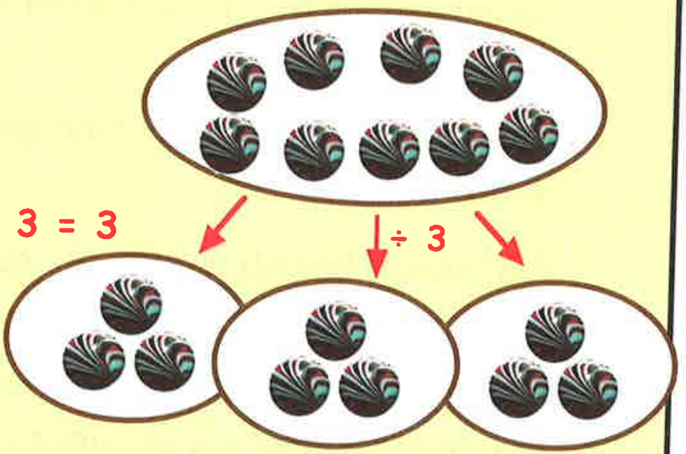

Canaidh sinn gu bheil **9 air a roinn le 3 = 3**

no **9 ÷ 3 = 3**

Eacarsaich 5

1. **Ath-sgrìobh** iad seo agus **cuir crìoch** orra:-

a $6 \div 3 =$	b $9 \div 3 =$	c $18 \div 3 =$ ....
d $15 \div 3 =$	e $12 \div 3 =$	f $21 \div 3 =$ ....
g $24 \div 3 =$	h $27 \div 3 =$	i $30 \div 3 =$ ....

2. Lorg na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a ◯ $\div 3 = 3$	b ◯ $\div 3 = 6$	c ◯ $\div 3 = 7$
d ◯ $\div 3 = 5$	e ◯ $\div 3 = 10$	f ◯ $\div 3 = 8$

3. Dèan na ceistean seo **nad cheann.**

a Bha 9 DVDan air an roinn gu cothromach eadar 3 chloinne. Cia mheud DVD a fhuair gach aon?

b Bha 15 dartaichean air an roinn gu cothromach eadar Ravi agus Nick.
Cia mheud gath a fhuair gach balach?

c Bha 12 bonnach air an roinn gu cothromch eadar 3 ailbheanan.
Cia mheud bonnach a fhuair gach ailbhean?

d Bha 18 bananathan ann an 3 bagaidean gu cothromach....
Cia mheud banana a bh' anns gach bagaid?

Nuair a bhios tu **a' roinn àireamhan nas motha**, nì thu sin ann an dà cheum.

Sgrìobhaidh sinn **36 ÷ 3 = ...** mar:-

$$3\overline{)36}\quad\text{freagairt: } 12$$

Cia mheud 3 a th' ann an 3? **Tha 1**

Cia mheud 3 a th' ann an 6? **Tha 2**

4. **Ath-sgrìobh** agus **crìochnaich** iad seo:-

Duilleag-obrach 9·3a

a $3\overline{)30}$	**b** $3\overline{)39}$	**c** $3\overline{)27}$	**d** $3\overline{)90}$
e $3\overline{)66}$	**f** $3\overline{)33}$	**g** $3\overline{)60}$	**h** $3\overline{)96}$
i $3\overline{)99}$	**j** $3\overline{)69}$	**k** $3\overline{)93}$	**l** $3\overline{)63}$

Seall d' obrachadh AIR FAD

5. **a** Tha 3 chloinne a' roinn **£33** gu cothromach.

Dè gheibh gach aon uile-gu-lèir?

b

Uile-gu-lèir tha **69** peansailean ann an 3 bogsaichean.
Cia mheud peansail a th' anns gach bogsa?

c Dh'ith Daibhidh na bha de chnothan ann an trì bagaichean gu cothromach.

Dh'ith e **39** cnothan uile-gu-lèir.

Cia mheud cnò a bh' anns gach baga?

d Roinn Jean, Jemma agus Lucy **93** seòclaidean gu cothromach eatarra.

Cia mheud seòclaid a fhuair gach nighean?

A' roinn le 3 - le còrr

Eisimpleir 1:-

Sgrìobhaidh sinn
37 ÷ 3 = ... mar:-

1 2 c 1
3⟌3 7

Cia mheud 3 a th' ann an 3? tha 1
Cia mheud 3 a th' ann an 7? tha 2 c 1

Eisimpleir 2:-

tha 1 an còrr
air a ghiùlan

Sgrìobhaidh sinn
45 ÷ 3 = ... mar:-

1 5
3⟌4 [1]5

Cia mheud 3 a th' ann an 4? Tha 1 c 1
Cia mheud 3 a th' ann an 15? Tha 5

Eisimpleir 3:-

Tha a' chiad chòrr air a ghiùlan agus tha còrr eile aig an deireadh.

Sgrìobhaidh sinn
53 ÷ 3 = ... mar:-

1 7 c 2
3⟌5 [2]3

Cia mheud 3 a th' ann an 5? Tha 1 c 2
Cia mheud 3 a th' ann an 23? Tha 7 c 2

Eacarsaich 6

Duilleag-obrach 9·3b

1. Ath-sgrìobh iad seo agus cuir crìoch orra:-

a 10 ÷ 3 = ...	b 11 ÷ 3 = ...	c 17 ÷ 3 = ...
d 19 ÷ 3 = ...	e 7 ÷ 3 = ...	f 5 ÷ 3 = ...
g 13 ÷ 3 = ...	h 23 ÷ 3 = ...	i 25 ÷ 3 = ...

2. Ath-sgrìobh iad seo agus cuir crìoch orra:-

a 3⟌31	b 3⟌35	c 3⟌62	d 3⟌34
e 3⟌68	f 3⟌61	g 3⟌95	h 3⟌37
i 3⟌64	j 3⟌97	k 3⟌67	l 3⟌91

Seall d' obrachadh AIR fAD

3. a Chaidh 37 cnothan a roinn gu cothromach eadar trì feòragan.

Cia mheud a fhuair gach tè agus cia mheud a bh' air fhàgail?

b

Chaidh 65 èisg a roinn gu cothromach eadar 3 mucan-mara.

Cia mheud iasg a fhuair gach muc-mhara agus dè an còrr a bh' air fhàgail?

c Bha 61 orainsear air an ceannach do thrì sgiobaidhean. Ma fhuair gach sgioba an aon àireamh de dh'orainsearan, cia mheud a fhuair iad agus dè an còrr a bh' air fhàgail?

d

Bha 95 planntraisean air an roinn gu cothromach eadar 3 gàirnealairean.

Cia mheud planntrais a fhuair gach gàirnealair agus dè an còrr a bh' air fhàgail?

4. Ath-sgrìobh agus crìochnaich:-

a $3\overline{)21}$	b $3\overline{)27}$	c $3\overline{)45}$	d $3\overline{)48}$
e $3\overline{)51}$	f $3\overline{)54}$	g $3\overline{)75}$	h $3\overline{)72}$
i $3\overline{)78}$	j $3\overline{)81}$	k $3\overline{)84}$	l $3\overline{)87}$

Seall d' obrachadh AIR FAD

5. a Bha 45 isbeanan air an roinn gu cothromach eadar 3 grilichean.

Cia mheud isbean a bh' air gach gril?

b Chaidh 87 dealain-dè air an roinn gu cothromach eadar 3 sùthan.

Cia mheud dealan-dè a fhuair gach sù?

5. c Chaidh 15 sliseagan-arain a roinn gu cothromach eadar 3 tunnagan.

Cia mheud sliseag a fhuair gach tunnag?

d

Bha 81 pinn air an ceannach do 3 clasaichean.

Cia mheud peann a fhuair gach clas?

Duilleag-obrach 9·4a

6. Ath-sgrìobh agus crìochnaich:-

3⟌44	3⟌53	3⟌19	3⟌11
3⟌14	3⟌28	3⟌47	3⟌50
3⟌77	3⟌86	3⟌59	3⟌88

Seall d' obrachadh AIR FAD

7. a Bha 89 cupannan-tì ann son 3 buidhnean de sheann daoine.

Fhuair gach buidheann an aon àireamh de chupannan.

Cia mheud a ghabh gach buidheann agus cia mheud cupa a bh' air fhàgail?

b

Chaidh 26 sligean air an roinn gu cothromach eadar 3 nigheanan.

Cia mheud slige a fhuair gach nighean agus cia mheud a bh' air fhàgail?

c Bha 86 sliseagan air an roinn eadar John, Steve is Craig.

Fhuair gach balach an aon àireamh de shliseagan.

Cia mheud sliseag a fhuair iad an urra agus cia mheud a bh' air fhàgail?

7. d

Bha 11 liotairean de shùgh air an roinn gu cothromach eadar 3 clasaichean.
Cia mheud liotair a fhuair gach clas de shùgh agus cia mheud liotair a bh' air fhàgail?

e Chaidh 34 craobhan a chur ann an 3 gàrraidhean.

Bha an aon àireamh de chraobhan anns gach gàrradh.

Cia mheud a bh' anns gach gàrradh agus cia mheud craobh a bh' air fhàgail?

f Roinn 3 daoine 58 sùbhan-làir gu cothromach eatarra.

Cia mheud sùbh-làir a fhuair gach duine agus cia mheud a bh' air fhàgail?

Duilleag-obrach 9·4b

8. **Ath-sgrìobh** iad seo agus obraich a-mach iad:-

a $3\overline{)18}$	b $3\overline{)22}$	c $3\overline{)29}$	d $3\overline{)30}$
e $3\overline{)34}$	f $3\overline{)39}$	g $3\overline{)41}$	h $3\overline{)47}$
i $3\overline{)50}$	j $3\overline{)53}$	k $3\overline{)57}$	l $3\overline{)59}$
m $3\overline{)60}$	n $3\overline{)62}$	o $3\overline{)67}$	p $3\overline{)70}$
q $3\overline{)72}$	r $3\overline{)75}$	s $3\overline{)79}$	t $3\overline{)81}$
u $3\overline{)84}$	v $3\overline{)89}$	w $3\overline{)91}$	x $3\overline{)97}$

A' Roinn le 4

Nuair a tha thu **a' roinn** le **4** tha e coltach ri bhith **a' dèanamh** ceithir earrannan gu cothromach de rud airson **ceathrar**.

Bha **4** marbalan aig Bert.
Thug e roinnean gu cothromach dha fhèin, Al, Tom is Jim. Fhuair Bert, Al, Tom agus Jim **1** mharbal an urra.

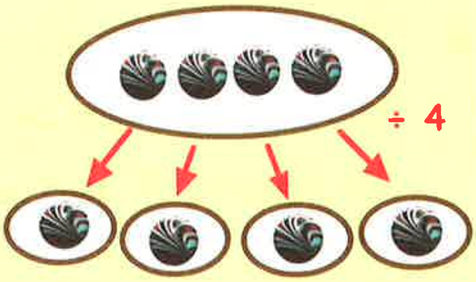

Canaidh sinn gu bheil **4 air a roinn le 4 = 1**.

no **4 ÷ 4 = 1**

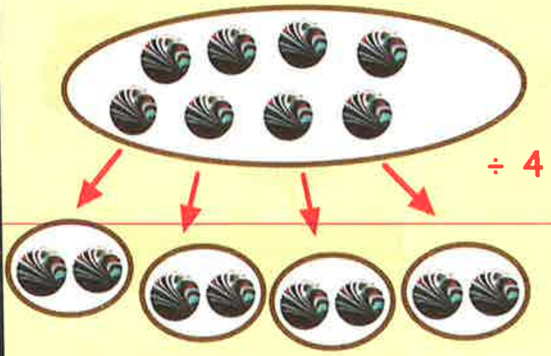

Bha **8** marbalan aig Màiri.
Roinn i iad le Nan, Di and Jo.
Fhuair Màiri, Nan, Di agus Jo **2** mharbal an urra.
Canaidh sinn gu bheil

8 air a roinn le 4 = 2

no **8 ÷ 4 = 2**

Eacarsaich 7

1. **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch**:-

a 8 ÷ 4 = ...	b 12 ÷ 4 = ...	c 24 ÷ 4 = ...
d 20 ÷ 4 = ...	e 16 ÷ 4 = ...	f 28 ÷ 4 = ...
g 32 ÷ 4 = ...	h 36 ÷ 4 = ...	i 40 ÷ 4 = ...

2. Lorg na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a ☐ ÷ 4 = 3	b ☐ ÷ 4 = 6	c ☐ ÷ 4 = 7
d ☐ ÷ 4 = 5	e ☐ ÷ 4 = 10	f ☐ ÷ 4 = 8

3. Dèan na ceistean seo **nad cheann**.

a Dh'ith a' phiseag **28** seòclaidean ann an **4** latha.

Cia mheud seòclaid a dh'ith a' phiseag gach latha?

b

Tha **40** òran air **4** CDan.

Cia mheud òran a th' air gach CD ma tha an aon àireamh air gach fear?

c Chaidh **32** bonnaich a roinn gu cothromach eadar Nick, Ravi, Lucy agus Ben.

Cia mheud bonnach a fhuair gach pàiste?

d

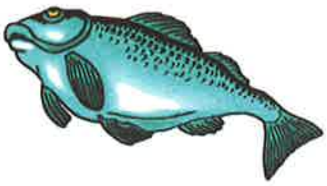

Chaidh **ceathrar** bhalach a dh'iasgach air loch.

Uile-gu-lèir, ghlac iad **12** bradan.

Ma ghlac iad uile an aon àireamh, cia mheud bradan a ghlac gach fear aca?

e Tha **24** rothan air **ceithir** làraidhean co-ionann.

Cia mheud roth a th' air gach làraidh?

Cuimhnich

Sgrìobhaidh sinn 48 ÷ 4 = ... mar:- $4\overline{)48}$ → 12

Cia mheud 4 a th' ann an 4? Tha 1

Cia mheud 4 a th' ann an 8? Tha 2

4. **Ath-sgrìobh** iad seo agus **cuir crìoch** orra:-

Duilleag-obrach 9·5a

a $4\overline{)40}$ b $4\overline{)44}$ c $4\overline{)48}$

d $4\overline{)84}$ e $4\overline{)88}$ f $4\overline{)80}$

Seall d' obrachadh AIR FAD

5\. a Tha 4 lèintean gu cothromach a' cosg £44.

Dè a' phrìs a th' air aon lèine?

b

Thug Spot 48 diogan ag ithe 4 cnàmhan co-ionann.

Dè cho fada 's a thug Spot ag ithe gach cnàimh?

c Chruinnich 4 chloinne 84 bràistichean.

Ma chruinnich gach duine an aon àireamh, cia mheud bràiste a chruinnich gach neach?

d

Gu lèir, tha 4 fàinnichean co-ionann a' cosg £80.

Dè tha aon fhàinne a' cosg?

A' roinn le 4 - le còrr

Eisimpleir 1:-

Sgrìobhaidh sinn
49 ÷ 4 = ... mar:-

1 2 c 1
4 | 4 9

Cia mheud 4 a th' ann an 4? Tha 1

Cia mheud 4 a th' ann an 9? Tha 2 c 1

Eisimpleir 2:-

tha an còrr (1)
air a ghiùlan

Sgrìobhaidh sinn
56 ÷ 4 = ... mar:-

1 4
4 | 5 ¹6

Cia mheud 4 a th' ann an 5? Tha 1 c 1

Cia mheud 4 a th' ann an 16? Tha 4

Eisimpleir 3:-

Tha a' chiad chòrr air a ghiùlan
agus tha còrr eile aig an deireadh.

Sgrìobhaidh sinn

1 5 c 3
4 | 6 ²3

Cia mheud 4 a th' ann an 6? Tha 1 c 2

Cia mheud 4 a th' ann an 23? Tha 5 c 3

Eacarsaich 8

Duilleag-obrach 9·5b

1. **Ath-sgrìobh** iad seo agus **cuir crìoch** orra:-

a $15 \div 4 =$	b $11 \div 4 =$	c $9 \div 4 =$ ....
d $7 \div 4 =$	e $21 \div 4 =$	f $5 \div 4 =$ ....
g $10 \div 4 =$	h $17 \div 4 =$	i $19 \div 4 =$ ....

2. **Ath-sgrìobh** agus **crìochnaich**:-

a $4\overline{)41}$	b $4\overline{)43}$	c $4\overline{)45}$	d $4\overline{)49}$
e $4\overline{)81}$	f $4\overline{)83}$	g $4\overline{)86}$	h $4\overline{)89}$

Seall d' obrachadh AIR FAD

3. a Chaidh **18** sligeanaich a roinn gu cothromach ann an **4** cròthan.
   Cia mheud a bh' anns gach crò agus cia mheud a bh' air fhàgail?

b

Chaidh **46** plèastairean a roinn gu cothromach eadar **4** bogsaichean.
Cia mheud plèastair a bh' anns gach bogsa agus cia mheud a bh' air fhàgail?

c Chaidh **82** uighean a roinn gu cothromach ann an **4** bogsaichean.
Bha àireamh cho-ionann anns gach bogsa.
Cia mheud ugh a bh' anns gach bogsa agus cia mheud ugh a bh' air fhàgail?

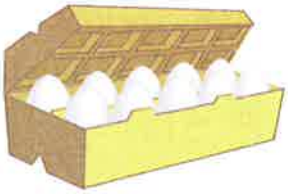

d

Chaidh **87** bailiùnaichean a cheangal ri **4** craobhan.
Bha an aon àireamh air gach craoibh.
Cia mheud bailiùn a bh' air gach craoibh agus cia mheud a bh' air fhàgail?

Duilleag-obrach 9·6a

4. Ath-sgrìobh agus crìochnaich:-

a $4\overline{)16}$	b $4\overline{)24}$	c $4\overline{)36}$	d $4\overline{)56}$
e $4\overline{)52}$	f $4\overline{)64}$	g $4\overline{)60}$	h $4\overline{)76}$
i $4\overline{)92}$	j $4\overline{)96}$	k $4\overline{)72}$	l $4\overline{)68}$

5. a Bha 76 càraichean air an cur gu 4 garaidsean.

Fhuair gach garaids an aon àireamh de chàraichean.

Cia mheud a fhuair gach garaids?

Seall d' obrachadh GU LÈIR

b 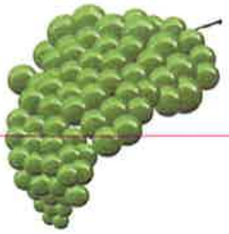

Bha 64 bagaidean de fhìon-dhearcan air an roinn gu cothromach air 4 bùird.

Cia mheud bagaid a bh' air gach bòrd?

c Chaidh 28 measan a roinn gu cothromach ann an 4 bobhlaichean.

Cia mheud meas a bh' anns gach bobhla?

d

Chaidh 52 cèicean a roinn gu cothromach ann an 4 bogsaichean.

Cia mheud cèic a bh' anns gach bogsa?

6. Ath-sgrìobh agus crìochnaich:- Duilleag-obrach 9·6b

a $4\overline{)63}$	b $4\overline{)54}$	c $4\overline{)71}$	d $4\overline{)53}$
e $4\overline{)74}$	f $4\overline{)95}$	g $4\overline{)51}$	h $4\overline{)97}$
i $4\overline{)99}$	j $4\overline{)29}$	k $4\overline{)57}$	l $4\overline{)61}$

Seall d' obrachadh GU LÈIR

7. a Bha 66 flùraichean air an roinn gu cothromach eadar 4 bhàsaichean.
Cia mheud flùr a bh' anns gach bhàsa agus cia mheud a bh' air fhàgail?

b

Bha 75 bailiùnaichean aig **ceithir** cleasaichean.

Ma roinn iad iad gu cothromach, cia mheud bailiùn a bh' aig gach cleasaiche agus cia mheud a bh' air fhàgail?

c Roinn Ben, Ravi, Lucy and Jemma 79sg eatarra gu cothromach.
Dè fhuair gach aon aca agus dè bh' air fhàgail?

d

Chaidh 93 èisg a roinn gu cothromach eadar 4 leumadairean.
Cia mheud iasg a fhuair gach leumadair agus cia mheud iasg a bh' air fhàgail?

8. **Ath-sgrìobh** agus obraich a-mach:-

a $4\overline{)19}$	b $4\overline{)25}$	c $4\overline{)34}$	d $4\overline{)39}$
e $4\overline{)44}$	f $4\overline{)47}$	g $4\overline{)52}$	h $4\overline{)58}$
i $4\overline{)63}$	j $4\overline{)68}$	k $4\overline{)73}$	l $4\overline{)77}$
m $4\overline{)84}$	n $4\overline{)87}$	o $4\overline{)91}$	p $4\overline{)95}$

A' Roinn le 5

Nuair a bhios tu a' roinn le 5 tha e coltach ri bhith a' dèanamh còig earrannan co-ionann airson còignear

Bha 5 marbalan aig Jim.
Roinn e iad gu cothromach iad eadar James, Tom, John agus Ann.
Fhuair Jim, James, Tom, John agus Ann 1 mharbal an urra.
Canaidh sinn gu bheil 5 air a roinn le 5 = 1.

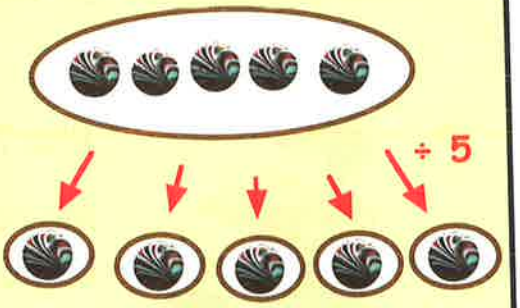

no **5 ÷ 5 = 1**

Bha 10 marbalan aig Rona.
Roinn i iad gu cothromach eadar Chas, Tina, Kirsty agus Dick.
Fhuair Rona, Chas, Tina, Kirsty agus Dick 2 mharbal an urra.
Canaidh sinn gu bheil
10 air a roinn 5 = 2

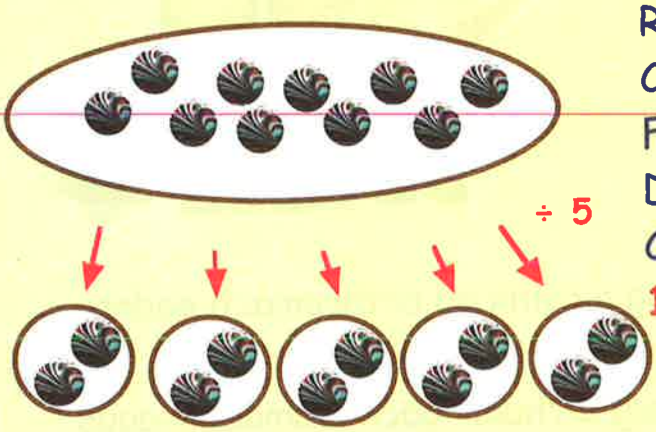

no **10 ÷ 5 = 2**

* Cuideachd:- 15 ÷ 5 = 3 agus 20 ÷ 5 = 4

Eacarsaich 9

1. **Ath-sgrìobh** iad seo agus **cuir crìoch** orra:-

a	20 ÷ 5 = ...	b	30 ÷ 5 = ...	c	35 ÷ 5 = ...
d	25 ÷ 5 = ...	e	15 ÷ 5 = ...	f	40 ÷ 5 = ...
g	55 ÷ 5 = ...	h	45 ÷ 5 = ...	i	50 ÷ 5 = ...

2. Lorg na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a △ ÷ 5 = 3　　b △ ÷ 5 = 6　　c △ ÷ 5 = 7

d △ ÷ 5 = 5　　e △ ÷ 5 = 10　　f △ ÷ 5 = 8

3. Dèan na ceistean seo **nad cheann.**

a Chaidh 40 fìon-dhearc a roinn gu cothromach eadar 5 chloinne.

Cia mheud a fhuair gach aon aca?

b

Bha 15 pìosan-siabainn air an roinn gu cothromach eadar còig deugairean.

Cia mheud pìos-siabainn a fhuair gach deugaire?

c Tha 45 pacaidean guma rin roinn eadar còignear bhalach.

Cia mheud pacaid a gheibh gach balach?

d

Shèid 5 nigheanan 50 builgean.
Ma shèid gach nighean an aon àireamh de bhuilgeanan, cia mheud builgean a shèid gach tè?

e Bha 55 peansailean air an roinn eadar còignear neach-ealain.

Ma fhuair gach duine an aon àireamh de pheansailean, cia mheud peansail an urra a fhuair iad?

f

Chaidh 20 poit a roinn gu cothromach eadar 5 sgeilpichean. Cia mheud a bh' air gach sgeilp?

A' roinn le 5 - le còrr

Eisimpleir 1:-

1 1 c 3	Cia mheud 5 a th' ann an 5?	Tha 1
5 ⟌5 8	Cia mheud 5 a th' ann an 8?	Tha 1 c 3

Eisimpleir 2:-

tha an còrr (1) air a ghiùlan

Sgrìobhaidh sinn 65 ÷ 5 = ... mar:-

1 3	Cia mheud 5 a th' ann an 6?	Tha 1 c 1
5 ⟌6 ¹5	Cia mheud 5 a th' ann an 15?	Tha 3

Eisimpleir 3:-

tha 4 an còrr (4) air a ghiùlan agus tha còrr eile aig an deireadh

Sgrìobhaidh sinn 92 ÷ 5 = ... mar:-

1 8 r 2	Cia mheud 5 a th' ann an 9?	Tha 1 c 4
5 ⟌9 ⁴2	Cia mheud 5 a th' ann an 42?	Tha 8 c 2

Eacarsaich 10

Duilleag-obrach 9·7a

1. **Ath-sgrìobh** iad seo agus **cuir crìoch** orra:-

a 11 ÷ 5 = ...	b 17 ÷ 5 = ...	c 21 ÷ 5 = ...
d 8 ÷ 5 = ...	e 18 ÷ 5 = ...	f 9 ÷ 5 = ...
g 6 ÷ 5 = ...	h 13 ÷ 5 = ...	i 19 ÷ 5 = ...

2. **Ath-sgrìobh** iad seo agus **cuir crìoch** orra:-

a 5 ⟌50	b 5 ⟌56	c 5 ⟌53	d 5 ⟌57
e 5 ⟌58	f 5 ⟌55	g 5 ⟌52	h 5 ⟌59

Seall d' obrachadh AIR FAD

3. a Chaidh **51** solais a roinn gu cothromach ann an **5** bogsaichean.

Cia mheud a bh' anns gach bogsa agus cia mheud a bh' air fhàgail?

b

Bha **54** nan suidhe aig bùird a ghabhadh **còignear**.

Cia mheud bòrd aig an robh **còignear** nan suidhe agus cia mheud a bh' aig a' bhòrd eile?

c Tha luchd-obrach ag obair nan **còignear** airson càr a chur ri chèile.

Ma tha **59** daoine ag obair, cia mheud càr a chuireas iad ri chèile agus cia mheud duine a bhios gun obair?

Duilleag-obrach 9·7b

4. **Ath-sgrìobh** agus **crìochnaich**:-

$5\overline{)40}$	$5\overline{)70}$	$5\overline{)75}$	$5\overline{)55}$
$5\overline{)60}$	$5\overline{)85}$	$5\overline{)45}$	$5\overline{)50}$
$5\overline{)80}$	$5\overline{)65}$	$5\overline{)90}$	$5\overline{)100}$

Seall d' obrachadh

5. a Ann am bùth bha **35** geansaidhean air an roinn gu cothromach air **5** rèilichean. Cia mheud a bh' air gach rèile?

b

Roinn croitear **95** buntàta gu cothromach ann an **5** pocannan.
Cia mheud buntàta a bh' anns gach poca?

5. c Thug seanair **90** loiliopop do na **5** oghaichean aige airson an roinn gu cothromach.

Cia mheud loiliopop a fhuair iad an urra?

d

Chaidh **70** ball-goilf a roinn gu cothromach eadar **còignear**.
Cia mheud ball-goilf a fhuair gach duine?

6. **Ath-sgrìobh** agus **crìochnaich**:-

Duilleag-obrach 9·8a

a $5\overline{)37}$	b $5\overline{)41}$	c $5\overline{)94}$	d $5\overline{)54}$
e $5\overline{)88}$	f $5\overline{)63}$	g $5\overline{)69}$	h $5\overline{)72}$
i $5\overline{)56}$	j $5\overline{)48}$	k $5\overline{)96}$	l $5\overline{)99}$

Seall d' obrachadh

7. a Bha **66** buill-choise rin cur gu **5** bùithtean.

Ma fhuair gach bùth an aon àireamh, cia mheud ball-coise a fhuair gach bùth agus cia mheud a bh' air fhàgail?

b

Bha **82** tiogaidean airson taigh-dhealbh rin roinn gu cothromach eadar **5** clasaichean.
Cia mheud a fhuair gach clas agus cia mheud a bh' air fhàgail?

c Chaidh **38** suiteis a roinn gu cothromach eadar **5** pocannan-pàrtaidh.

Cia mheud suiteas a bh' anns gach poca agus cia mheud a bh' air fhàgail?

7. d

Chaidh 79 coinnlean a roinn gu cothromach eadar 5 bogsaichean.

Cia mheud coinneal a bh' air fhàgail?

e Bha 31 mucan air an roinn gu cothromach eadar 5 failean.
Cia mheud muc a bh' air fhàgail a-mach?

f

Chaidh 78 eich a roinn gu cothromach eadar 5 pàircean.

Cia mheud each nach d' fhuair àite ann am pàirc?

g Bha 59 achaidhean rin treabhadh.

Tha 5 tractaran aig an tuathanach.

Ma threabh gach tractar an aon àireamh de achaidhean, cia mheud achadh a bh' air an treabhadh agus cia mheud nach robh?

Duilleag-obrach 9·8b

8. **Ath-sgrìobh** agus dèan iad seo:-

a $5\overline{)19}$ b $5\overline{)38}$ c $5\overline{)67}$ d $5\overline{)81}$

e $5\overline{)62}$ f $5\overline{)76}$ g $5\overline{)93}$ h $5\overline{)29}$

i $5\overline{)34}$ j $5\overline{)85}$ k $5\overline{)70}$ l $5\overline{)99}$

m $5\overline{)55}$ n $5\overline{)73}$ o $5\overline{)64}$ p $5\overline{)91}$

q $5\overline{)43}$ r $5\overline{)68}$ s $5\overline{)88}$ t $5\overline{)65}$

A' Roinn le 10

Nuair a bhios tu a' roinn le 10 tha e coltach ri bhith **a' dèanamh** 10 earrannan de rud airson **deichnear**.

Tha 10 marbalan air an roinn gu cothromach eadar 10 balaich. Gheibh iad 1 mharbal an urra.

÷ 10

Canaidh sinn gu bheil **10 air a roinn le 10 = 1.**

no $10 \div 10 = 1$

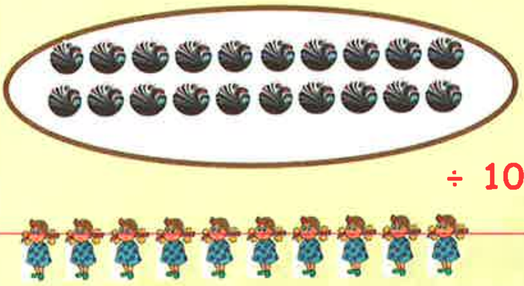

÷ 10

Tha 20 marbal air an roinn gu cothromach eadar 10 nigheanan. Gheibh iad uile 2 mharbal an urra.

Canaidh sinn gu bheil

20 air a roinn le 10 = 2

no $20 \div 10 = 2$

* Cuideachd:- 30 ÷ 10 = 3~~0~~ ÷ 1~~0~~ = 3 agus 4~~0~~ ÷ 1~~0~~ = 4

Nuair a roinneas tu le 10, chan eil agad ach 0 a thoirt de dheireadh na h-àireimh.

Eacarsaich 11

1. **A' toirt neoni de dheireadh na h-àireimh**, obraich a-mach:-

a 70 ÷ 10 = ...	b 40 ÷ 10 = ...	c 80 ÷ 10 = ...
d 90 ÷ 10 = ...	e 60 ÷ 10 = ...	f 30 ÷ 10 = ...
g 20 ÷ 10 = ...	h 50 ÷ 10 = ...	i 100 ÷ 10 = ...

2. Lorg na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a ☐ ÷ 10 = 3	b ☐ ÷ 10 = 6	c ☐ ÷ 10 = 7
d ☐ ÷ 10 = 5	e ☐ ÷ 10 = 9	f ☐ ÷ 10 = 8

3. Dèan na ceistean seo **nad cheann.**

a Ann an rèis, ruith **deichnear 30 mìle** uile-gu-lèir.
Ma ruith gach duine an aon astar, dè cho fada 's a ruith gach duine?

b

Bha **70** poca-tì air an roinn gu cothromach eadar **deichnear.**
Cia mheud poca-tì a fhuair gach aon?

c Roinn **10** chloinne **90** sùbh-làir nam measg fhèin.
Cia mheud sùbh-làir a fhuair gach pàiste?

d

Uile-gu-lèir, tha **100** duilleag ann an **10** comaigean co-ionann.
Cia mheud duilleag a th' anns gach comaig?

4. **Ath-sgrìobh** is **crìochnaich** le bhith a' toirt an neoni de dheireadh na h-àireimh:-

a 30 ÷ 10 = ...	b 50 ÷ 10 = ...	c 80 ÷ 10 = ...
d 100 ÷ 10 = ...	e 120 ÷ 10 = ...	f 170 ÷ 10 = ...
g 200 ÷ 10 = ...	h 230 ÷ 10 = ...	i 350 ÷ 10 = ...
j 400 ÷ 10 = ...	k 450 ÷ 10 = ...	l 500 ÷ 10 = ...

Geàrr-chunntas

1. Ath-sgrìobh agus cuir crìoch:-

a $2\overline{)18}$	b $3\overline{)24}$	c $4\overline{)28}$	d $5\overline{)40}$
e $10\overline{)90}$	f $2\overline{)37}$	g $3\overline{)48}$	h $4\overline{)71}$
i $5\overline{)56}$	j $10\overline{)40}$	k $3\overline{)58}$	l $4\overline{)73}$

2. a Uile-gu-lèir, bha 72 tomàtothan air an cur gu 2 bhùth.
Fhuair gach bùth an aon àireamh.
Cia mheud tomàto a fhuair gach bùth?

b 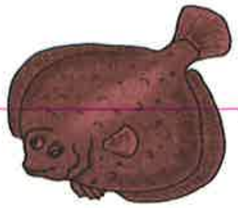

Bha 82 lèabagan air an roinn gu cothromach ann an 3 aibhnichean.
Cia mheud lèabag a fhuair gach abhainn agus cia mheud nach d' fhuair abhainn idir?

c Bha 51 choileach air an roinn gu cothromach eadar 4 cròthan.
Cia mheud coileach a bh' anns gach crò agus cia mheud a bh' air fhàgail?

d

Reic duine 75 càraichean ann an 5 latha.
Reic e an aon àireamh de chàraichean a h-uile latha.
Cia mheud a reic e gach latha?

e Uile-gu-lèir, tha 120 àite-suidhe ann an 10 busaichean co-ionann.
Cia mheud àite-suidhe a th' anns gach bus?

3. Lorg na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a ? ÷ 2 = 9	b ? ÷ 3 = 7	c ? ÷ 4 = 9
d ? ÷ 5 = 8	e ? ÷ 10 = 6	f ? ÷ 10 = 50

Caibideil 10

Na cleachd àireamhair.

A' lorg na h-àireimh a tha a dhìth

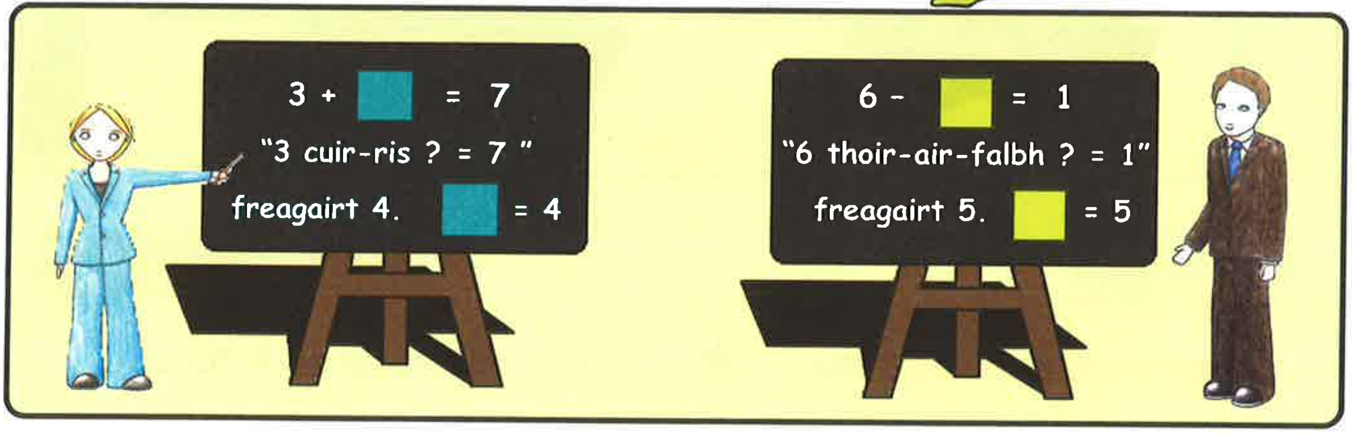

Eacarsaich 1

1. Dè na h-àireamhan a tha □ a' riochdachadh annta seo?

a 2 + □ = 5	b 4 + □ = 7	c 5 + □ = 6
d 7 + □ = 9	e 3 + □ = 10	f 1 + □ = 9
g 3 + □ = 8	h 7 + □ = 7	i 5 + □ = 12
j 2 + □ = 15	k 3 + □ = 13	l 7 + □ = 16

2. Lorg na h-àireamhan a tha ○ a' riochdachadh annta seo:-

a 6 − ○ = 5	b 4 − ○ = 1	c 9 − ○ = 3
d 8 − ○ = 2	e 5 − ○ = 5	f 7 − ○ = 0
g 10 − ○ = 2	h 11 − ○ = 4	i 16 − ○ = 4
j 17 − ○ = 16	k 14 − ○ = 8	l 15 − ○ = 12

Co-aontaran

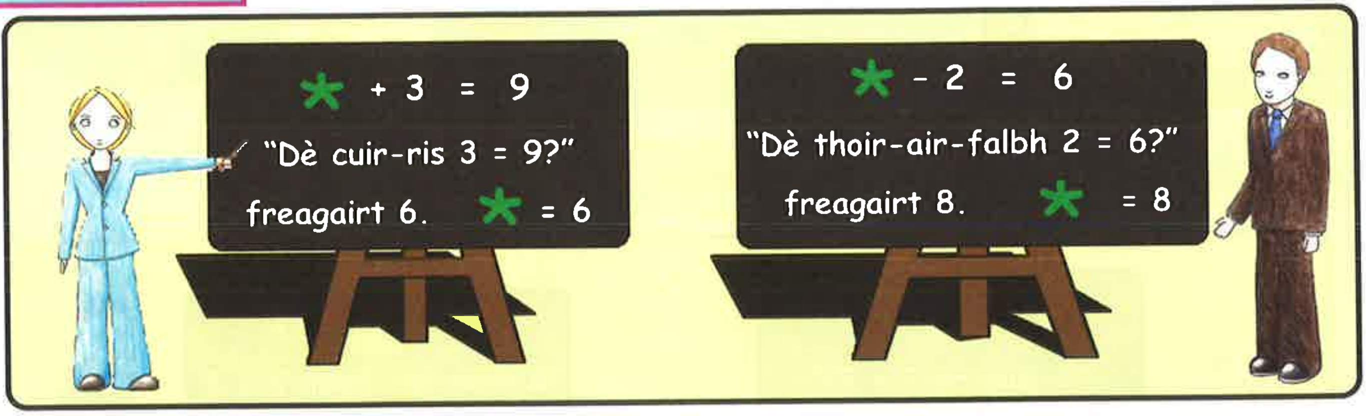

Eacarsaich 2

Duilleag-obrach 10·1a

1. Dè **na h-àireamhan** a tha * a' riochdachadh gach turas:-

a * + 4 = 7	b * + 5 = 8	c * + 2 = 10
d * + 0 = 5	e * + 10 = 14	f * + 12 = 17
g * + 18 = 20	h * + 15 = 25	i * + 19 = 23
j * + 15 = 26	k * + 9 = 24	l * + 25 = 30
m * - 2 = 4	n * - 7 = 1	o * - 1 = 3
p * - 3 = 7	q * - 5 = 6	r * - 8 = 4

2. Dè **an àireamh** a tha # a' riochdachadh annta seo:-

a 3 + # = 9	b 5 + # = 15	c 2 + # = 11
d 7 - # = 4	e 9 - # = 3	f 10 - # = 5
g # + 6 = 20	h # + 7 = 18	i # + 13 = 19
j # - 3 = 8	k # - 6 = 14	l # - 10 = 7
m 12 + # = 18	n # - 4 = 7	o 10 + # = 15

A' lorg an t-soidhne a tha a dhìth

Tha ◯ a' còmhdachadh an dàrna cuid an t-soidhne CUIR-RIS (+) no an t-soidhne THOIR-AIR-FALBH (-).

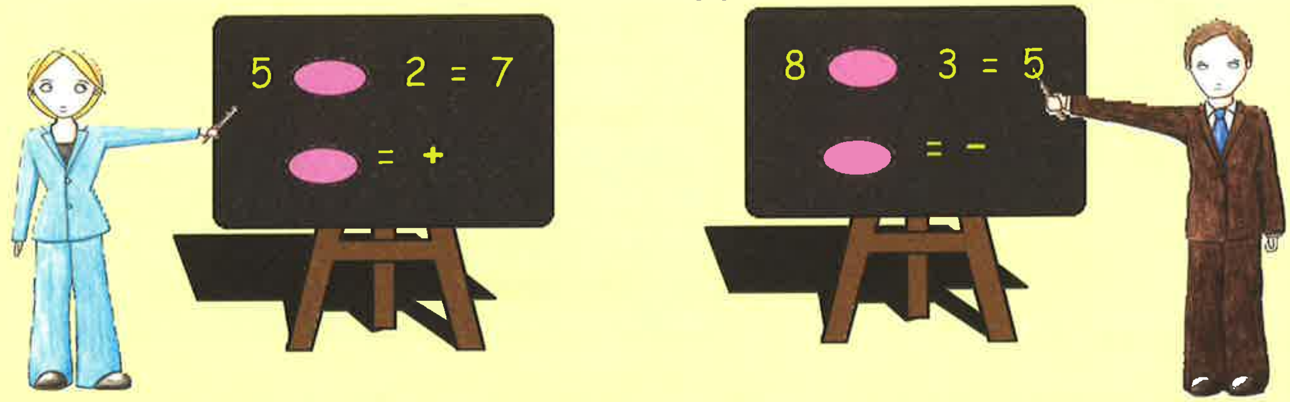

Duilleag-obrach 10·1b

Eacarsaich 3

1. Tha ◯ a' còmhdachadh an dàrna cuid + no - .

   Dè am fear?

a 1 ◯ 1 = 0	b 2 ◯ 4 = 6	c 5 ◯ 6 = 11
d 7 ◯ 8 = 15	e 9 ◯ 3 = 6	f 10 ◯ 2 = 8
g 17 ◯ 5 = 12	h 13 ◯ 7 = 20	i 19 ◯ 8 = 11
j 18 ◯ 7 = 25	k 20 ◯ 10 = 30	l 29 ◯ 28 = 1

2. **Ath-sgrìobh** iad seo agus cuir a-steach an soidhne ceart (+ no -).

a 7 ... 5 = 2	b 8 ... 3 = 11	c 4 ... 7 = 11
d 10 ... 2 = 8	e 1 ... 2 = 3	f 15 ... 13 = 2
g 7 ... 7 = 0	h 7 ... 7 = 14	i 20 ... 5 = 25

A' dèanamh co-aontar airson an fhreagairt a lorg

Eisimpleir 1

Bha 3 orainsearan aig Ravi. Cheannaich e tuilleadh!

Tha 7 orainsearan aige a-nis. Cia mheud a cheannaich e?

co-aontar:- 3 + ■ = 7.

■ = 4.

=> Cheannaich e 4 orainsearan.

Eisimpleir 2

Bha 10 peansailean aig Lucy. Thug i cuid dhiubh do Thed. Bha 8 aice air fhàgail. Cia mheud a thug i do Thed?

co-aontar:- 10 - ● = 8.

● = 2.

=> Fhuair Ted 2 pheansail.

Eacarsaich 4

Tha co-aontar anns gach fear dhiubh seo.

Cleachd an co-aontar airson an fhreagairt obrachadh a-mach.

1. Bha ceathrar air trèan. Thàinig tuilleadh air bòrd.
   Tha naoinear air an trèan a-nis.
   Cia mheud a thàinig air bòrd?

co-aontar:- 4 + □ = 9.

2. Bha Flòraidh a' bruich 5 uighean.
   Bhruich i tuilleadh uighean an uair sin dhi fhèin.
   Bhruich i 7 uighean uile-gu-lèir.
   Cia mheud ugh a bhruich i dhi fhèin?

co-aontar:- 5 + △ = 7.

3. Ruith Ailean an rèis ann an 7 mionaidean.
Chrìochnaich Iòsaph beagan mhionaidean an dèidh sin.
B' e 11 mionaidean an ùine a thug Iòsaph.

Cia mheud mionaid a thug Iòsaph a bharrachd air Ailean?

co-aontar : - 7 + ◆ = 11.

4. Thàinig 9 flùraichean ùra a-mach sa ghàrradh air an t-seachdain sa chaidh.
An t-seachdain sa thàinig tuilleadh a-mach.
Tha 15 flùraichean sa ghàrradh a-nis.

Cia mheud flùr ùr a thàinig a-mach an t-seachdain sa?

co-aontar:- 9 + ⬢ = 15.

5. Bha 16 sliseagan aig Bertha air a truinnsear.

Dh'ith i cuid dhiubh. Bha 5 air fhàgail.

Cia mheud sliseag a dh'ith Bertha?

co-aontar:- 16 - ■ = 5.

6. An-dè, bha 20 càr anns a' gharaids.
Bha cuid de na càraichean an uair sin air an reic.
A-nis, chan eil sa gharaids ach 14 càraichean.

Cia mheud càr a chaidh a reic?

co-aontar:- 20 - ◆ = 14.

7. Bha 10 fiaclan fhathast sa chaillich.
Thuit i agus chaill i cuid aca.
Chan eil innte a-nis ach 3 fiaclan.

Cia mheud fiacail a chaill i?

co-aontar:- 10 - ⬟ = 3.

Geàrr-chunntas

1. Dè **an àireamh** a tha a' riochdachadh?

a 4 + □ = 8	**b** 3 + □ = 9	**c** 5 + □ = 15
d 8 + □ = 17	**e** 9 + □ = 23	**f** 10 + □ = 30
g 7 - □ = 1	**h** 12 - □ = 12	**i** 11 - □ = 2

2. Dè **an àireamh** a tha an ☆ a' riochdachadh?

a ☆ + 6 = 9	**b** ☆ + 5 = 11	**c** ☆ + 8 = 17
d ☆ + 3 = 20	**e** 10 - ☆ = 2	**f** ☆ + 21 = 30
g ☆ - 1 = 6	**h** ☆ - 5 = 8	**i** 18 - ☆ = 10

4. Dè tha Ω a' riochdachadh (+ no -)?

a 1 Ω 5 = 6	**b** 2 Ω 7 = 9	**c** 8 Ω 3 = 5
d 9 Ω 9 = 0	**e** 15 Ω 4 = 11	**f** 13 Ω 7 = 20
g 14 Ω 5 = 19	**h** 21 Ω 8 = 13	**i** 6 Ω 23 = 29
j 30 Ω 4 = 26	**k** 29 Ω 28 = 1	**l** 15 Ω 15 = 30

5. Tha **14** rothan air làraidh.
Tha cuid aca ùr.
Tha **9** dhiubh **nach eil** ùr.

Cia mheud a tha ùr?

co-aontar:- 14 - ⬠ = 9.

Caibideil 11

Na cleachd àireamhair

Stràcan is clàran

Seo na dathan as fheàrr leotha ann an Clas 2.

Pinc	Gorm	Dubh	Uaine	Gorm
Gorm	Dubh	Dearg	Dubh	Gorm
Dubh	Gorm	Uaine	Uaine	Dearg

Le **clàr-stràcan** tha liosta mhòr nas fhasa a tuigsinn.

Dath	Stràcan	Àireamh
Pinc	|	1
Dearg	| |	2
Dubh	| | | |	4
Gorm	| | | | |	5
Uaine	| | |	3

Chì thu:-

gun do thagh 1 duine pinc.

gun do thagh 2 dhuine dearg.

Eacarsaich 1

1. Seall air a' chlàr gu h-àrd.

a Cia mheud duine a thagh **gorm**?

b Cia mheud duine a thagh **uaine**?

c Cia mheud duine a thagh **dubh**?

d Dè an dath **a b' fheàrr leis a' chuid bu**

e Cia mheud a thagh **gorm** **a bharrachd** air na thagh **dearg**?

f Cia mheud a thagh **dubh** **a bharrachd** air na thagh **pinc**?

g Cia mheud duine don deach fhaighneachd **uile-gu-lèir**?

Duilleag-obrach 11·1

Cleachd duilleag-obrach 11.1. airson ceistean 2-7.

2. Anns a' chlàr seo chì thu na dathan as fheàrr le clas 3.

   a Cleachd duilleag-obrach 11·1 agus cuir crìoch air a' chlàr.

   b Cia mheud duine a th' ann an clas 3?

Dath	Stràcan	Àireamh
Pinc	I I I	3
Dearg	I	Faic duilleag-obrach 11·1
Dubh	I I I I I I	
Gorm	I I I I	...
Uaine	I I	...

3. Anns a' chlàr-stràcan seo, chì thu mar a tha clas a' siubhal chun na sgoile.

   a Cleachd duilleag-obrach 11.1 agus cuir crìoch air a' chlàr-stràcan.

   b Cia mheud duine a bha a' coiseachd **a bharrachd** air na bha a' gabhail an na **trèana**?

   c Cia mheud duine **nach** eil a' gabhail **bus**?

Don Sgoil	Stràcan	Àireamh
Càr	I I I I	4
Tagsaidh	I	...
Bus	Faic duilleag-obrach 11·1	5
Coiseachd		8
Trèan	I I	...

4. Anns a' chlàr-stràcan seo, chì thu na h-aoisean aig buidheann chloinne.

   a Cleachd duilleag-obrach 11·1 agus cuir crìoch air a' chlàr-stràcan.

   b Cia mheud a tha **7** bliadhna dh'aois?

   c Cia mheud a tha **deich a bharrachd** air na tha **aon-deug**?

   d Cia mheud a tha **nas sine** na **ochd**?

Aois	Stràcan	Àireamh
sia	I I I I	4
seachd	I	...
ochd	...	Faic duilleag-obrach 11·1 5
naoi	...	8
deich	I I I	
aon-deug	...	1
dhà-dheug		I I ...

5. Anns an liosta seo chì thu mar a tha dath an fhuilt ann an Clas 2.

Bàn	Soilleir-dhonn	Dorcha-dhonn	Soilleir-dhonn
Soilleir-dhonn	Dubh	Dorcha-dhonn	Ruadh
Bàn	Dubh	Dorcha-dhonn	Dubh
Ruadh	Soilleir-dhonn	Ruadh	Soilleir-dhonn

a **Cleachd duilleag-obrach 11·1 agus cuir crìoch air** a' chlàr-stràcan.

b Dè an dath a th' air a' mhòr-chuid?

c Dè an dath a th' air a' chuid as lugha?

d Cia mheud sgoilear a th' ann an clas 2 **uile-gu-lèir**?

Dath	Stràcan	Àir.
Bàn		
Ruadh	Faic duilleag-obrach 11·1	
Dubh		
Dubh-dhonn		
Soilleir-dhonn		

e Cia mheud duine air **nach robh** falt **dubh**?

6. Chaidh fhaighneachd do thidsearan dè an deoch a b' fheàrr leotha.

Tì	Irn Brù	Tì	Cofaidh
Orains	Irn Brù	Irn Brù	Irn Brù
Uisge	Tì	Orains	Orains
Cofaidh	Orains	Uisge	Irn Brù
Irn Brù	Cofaidh	Tì	Orains

a **Cleachd duilleag-obrach 11·1 agus cuir crìoch** air a' chlàr-stràcan.

Deoch	Stràcan	Àireamh
Tì		
Orains	Faic duilleag-obrach 11·1	
Uisge		
Irn Bru		
Cofaidh		

b Dè an deoch a b' fheàrr leis a' chuid **bu mhotha**?

c Dè an deoch a b' fheàrr leis a' chuid **bu lugha**?

d Cia mheud **a bharrachd** a thuirt **Irn Bru** a bharrachd air na thuirt Uisge?

e Cia mheud tidsear don deach faighneachd **uile-gu-lèir?**

7. Fhuair gach duine ann an clas ìre A, B, C, D, E no F ann an deuchainn.

F	C	D	B	A	C	C	B
B	A	A	D	B	B	B	C
B	B	C	A	C	C	B	B

a **Cleachd duilleag-obrach 11·1 agus cuir** air a' chlàr-stràcan.

Ìre	Stràcan	Àireamh
A		
B		

b Cia mheud duine a fhuair ìre B?

c Cia mheud duine a fhuair ìre E?

d Cia mheud a fhuair B **a bharrachd** air na fhuair C?

e Cia mheud duine a rinn an deuchainn?

8. Le stràcan, seall gach àireamh:-

a 3 (= I I I) b 5 c 4 d 8

e 2 f 6 g 10 h 24

Cunnt na stràcan IIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIII. (25 no 26?)

Am faic thu cho furasta 's a tha e a dhol air chall le àireamhan mòra?

Tha e nas fhasa stràcan a chur ann am buidhnean de 5.

~~IIII~~	~~IIII~~	~~IIII~~	~~IIII~~	~~IIII~~	I
5	5	5	5	5	1

(26 uile-gu-lèir)

9. Dè na h-àireamhan a tha na stràcan seo a' riochdachadh?

a 𝍸 || b 𝍸 𝍸

c 𝍸 𝍸 ||| d 𝍸 𝍸 𝍸 |||

e 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 ||

10. Le stràcan (ann am buidhnean de 5), seall gach àireamh:-

a 5	b 10	c 20	d 13
e 19	f 25	g 31	h 39

11. Chaidh faighneachd do chlas dè an latha den t-seachdain as fheàrr leotha. Dèan clàr-stràcan a sheallas na freagairtean aca (gu h-ìosal):-

Diardaoin	Dihaoine	Dimàirt	Diluain	Dimàirt
Dimàirt	Diardaoin	Dihaoine	Dimàirt	Dimàirt
Dihaoine	Dimàirt	Dihaoine	Dihaoine	Diciadain
Diluain	Dihaoine	Diardaoin	Diciadain	Diluain
Diardaoin	Diciadain	Dihaoine	Dihaoine	Diluain
Dihaoine	Dimàirt	Dihaoine	Diardaoin	Diciadain

(Cuimhnich na stràcan a chur ann am buidhnean de chòig.)

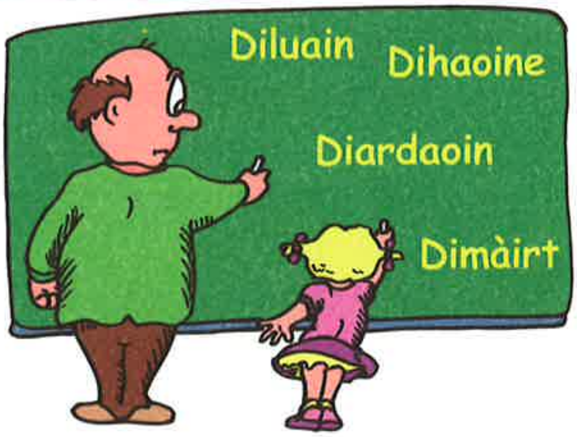

A' leughadh chlàran

Leughaidh tu fiosrachadh gu furasta bho **chlàr**.

Air a' **chlàr** seo chì thu na bha a' tadhal air oifis na sgoile ann an seachdain.

Thadhail 9 **Diluain**.

Thadhail 5 **Diciadain**.

Latha	Neach-tadhail
Diluain	9
Dimàirt	3
Diciadain	5
Diardaoin	6
Dihaoine	17

Eacarsaich 2

1. Seall air a' chlàr gu h-àrd.

   a Cia mheud a chaidh don oifis **Dimàirt**?

   b Cia mheud a chaidh don oifis **Diardaoin**?

   c Cia mheud a chaidh don oifis **Dihaoine**?

   d Cia mheud neach-tadhail a bh' ann **uile-gu-lèir**?

2. Tha Latha-spòrs ann Dihaoine.

   Anns a' chlàr, chì thu uairean nan co-fharpaisean.

   a Cuin a thòisicheas co-fharpais nan **Cliathan**?

   b Cuin a thòisicheas rèis an **200m**?

   c Dè a' cho-fharpais a tha a' tòiseachadh aig **2.00f**?

Uairean-tòiseachaidh	Co-fharpais
1.00f	Rèis 100m
2.00f	Sleagh
3.00f	Cliathan
4.00f	Rèis 200m

3. Chunnt Ravi is Sìne na dh'ith iad de shuiteis air an deireadh-sheachdain.

Am faic thu on chlàr gun do dh'ith Ravi 11 suiteis Dihaoine?

	Dih	Dis	Did
Ravi	11	7	18
Sìne	9	14	14

a Cia mheud suiteas a dh'ith Ravi Disathairne?

b Cia mheud suiteas a dh'ith Sìne air Didòmhnaich?

c Cò dh'ith an àireamh a bu mhotha de shuiteis uile-gu-lèir?

4. Chunnaic Lucy seo ann am pàipear.

	4 f	5 f	6 f
BBC 1	Alien Dad	Super-Boy	Fred
BBC 2	High Five	Naidheachdan	Simpson

a Dè th' air BBC 1 aig 5 f?

b Dè th' air BBC 2 aig 6 f?

c Dè an seanail air a bheil na Naidheachdan agus cuin?

5. Gach mìos, bidh Lucy is Ben a' cur airgead don bhanca.

	Màrt	Giblean	Cèit	Ògmh
Lucy	£10	£14	£5	£15
Ben	£12	£10	£5	£10

a Dè shàbhail Ben sa Chèitean?

b Dè shàbhail Lucy san Ògmhios?

c Dè shàbhail iad uile-gu-lèir sa Ghiblean?

d Cò bu mhotha a shàbhail anns a' Mhàrt? (Cia mheud nota a bharrachd?)

Grafaichean-cholbhan

Anns a' ghraf chì thu
na deochan a tha
a' còrdadh ri daoine.

Is fheàrr le 3 còla

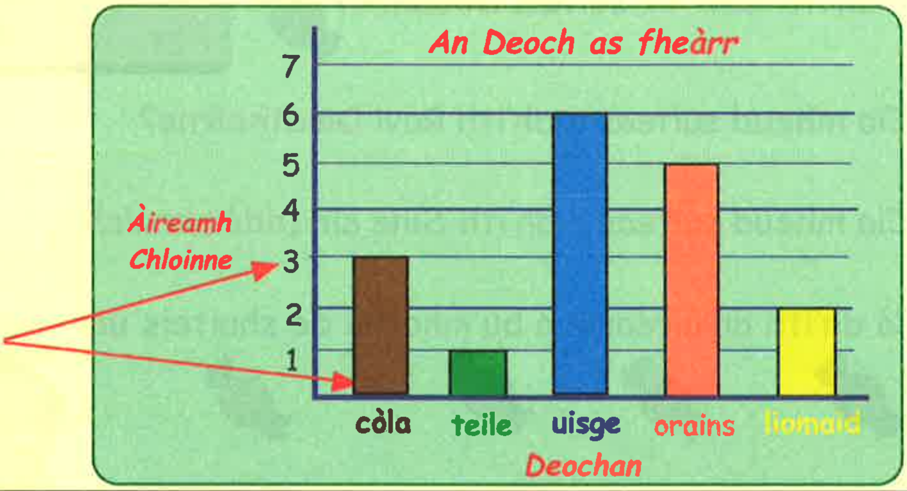

Eacarsaich 3

1. Seall air a' ghraf-cholbhan gu h-àrd.

- **a** Cia mheud duine leis an fheàrr **còla**?
- **b** Cia mheud duine leis an fheàrr **teile**?
- **c** Cia mheud duine leis an fheàrr **uisge**?
- **d** Cia mheud duine leis an fheàrr liomaid?
- **e** Cia mheud duine leis an fheàrr orains?
- **f** Dè an deoch as fheàrr leis a' **mhòr-chuid**.
- **g** Dè an deoch as fheàrr leis a' **chuid as lugha**?
- **h** Cia mheud **a bharrachd** leis an fheàrr orains seach **còla**?
- **i** Cia mheud duine a fhreagair **uile-gu-lèir**?
- **j** Cia mheud duine **nach** do thagh **uisge**?

2. Anns a' ghraf seo chì thu na dathan as fheàrr leotha ann an Clas 1.

a Cia mheud duine a thagh **gorm**?

b Cia mheud duine a thagh **dearg**?

c Cia mheud duine a thagh **dubh**?

d Cia mheud a thagh **purpaidh**?

e Cia mheud a thagh **uaine**?

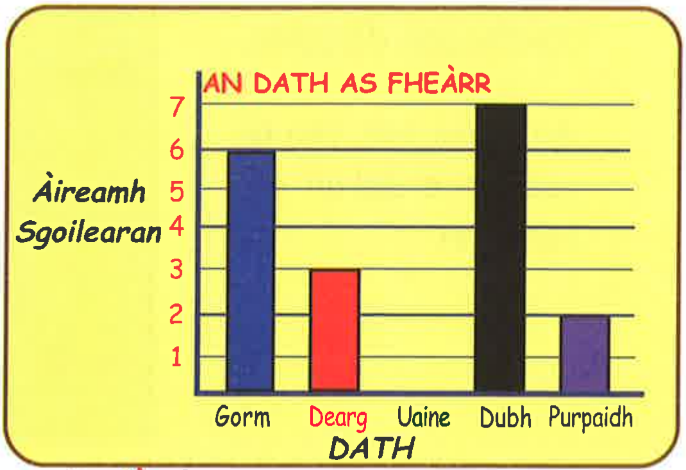

f Dè an dath as fheàrr leis **a' chuid as motha**?

g Cia mheud neach a th' anns a' chlas seo **uile-gu-lèir**?

3. Anns a' ghraf-cholbhan seo chì thu na reic iad de dheochan.

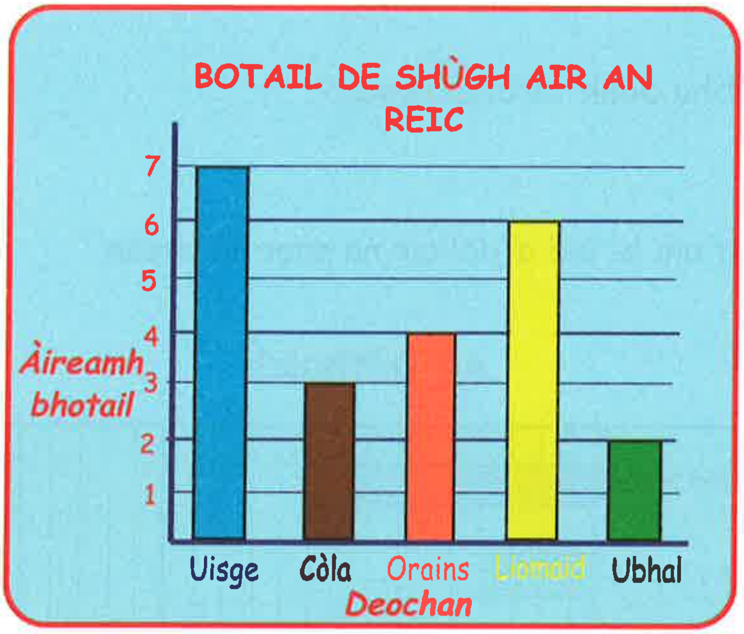

a Cia mheud botal de **gach** deoch a bh' air an reic?

b Dè an deoch **a bu mheasaile** le daoine?

c Dè an deoch air am bu lugha bha **meas**?

d Cia mheud botal-uisge a reic iad **a bharrachd** air na reic iad de bhotail **sùgh-ùbhail**?

e Cia mheud botal-**orains** a reic iad **a bharrachd** air na reic iad de bhotail-**còla**?

f Cia mheud botal a bh' air an reic **uile-gu-lèir**?

4. Sa ghraf seo chì thu an dath a th' air falt buidheann dhaoine.

An turas seo, tha na colbhan a' dol air an tarsainn.

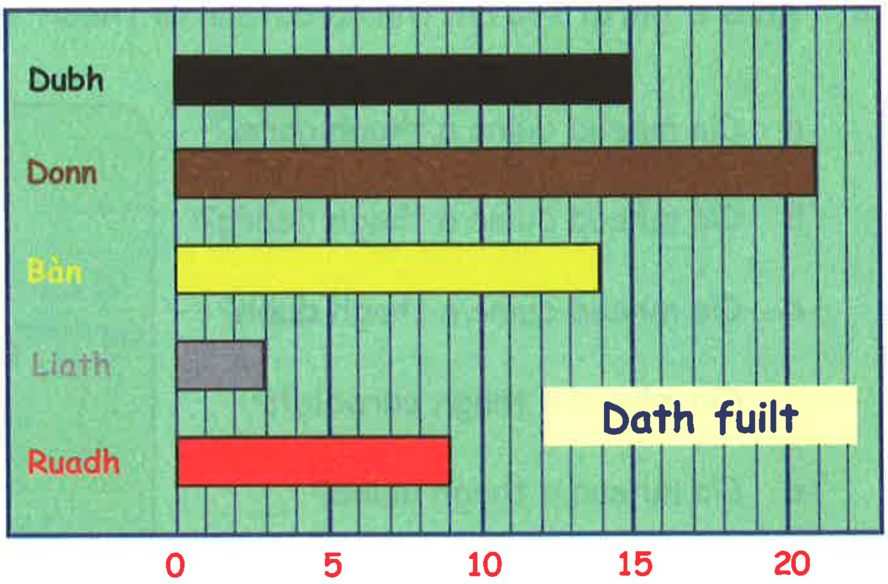

a Cia mheud air an robh falt **dubh**?

b Cia mheud air an robh falt **bàn**?

c Cia mheud air an robh falt **ruadh**?

d Cia mheud **a bharrachd** a bha **bàn** na bha **liath**?

e Cia mheud **a bharrachd** a bha **donn** na bha **ruadh**?

5. Dh'inns buidheann dhaoine càit am bi iad a' dol air na saor-làithean.

a Càit am bi **a' mhòr-chuid** a' dol?

b Càit am bi **a' chuid as lugha** a' dol?

c Cia mheud a bhios a' dol **don Spàinn a bharrachd** air na bhios a' dol don Fhraing?

An Dùthaich

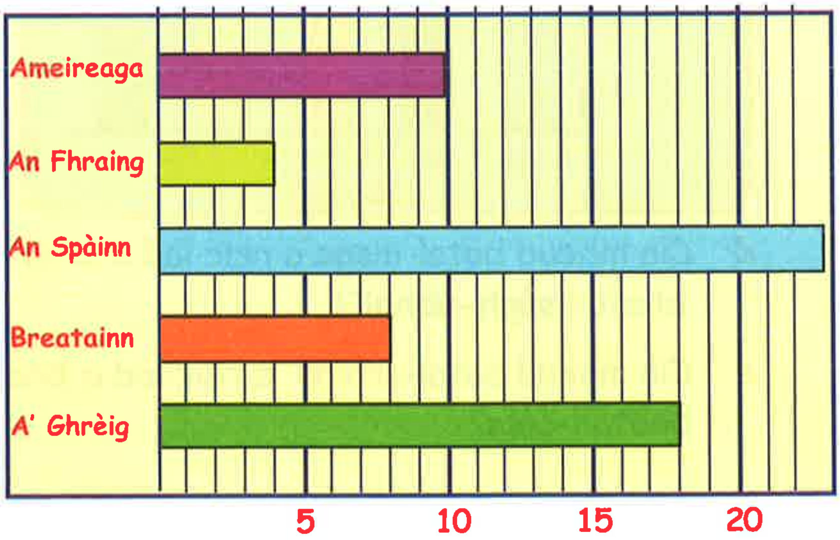

d Cia mheud **nach** deach **don Ghrèig** air saor-làithean?

Grafaichean-cholbhan

Nì sinn **graf-cholbhan** bho chlàr de luachan.

Eisimpleir

Faodaidh sinn an clàr seo a dhèanamh na ghraf-cholbhan (mar a chì thu).

Còla	-	3
Teile	-	1
Uisge	-	6
Orains	-	5
Liomaid	-	2

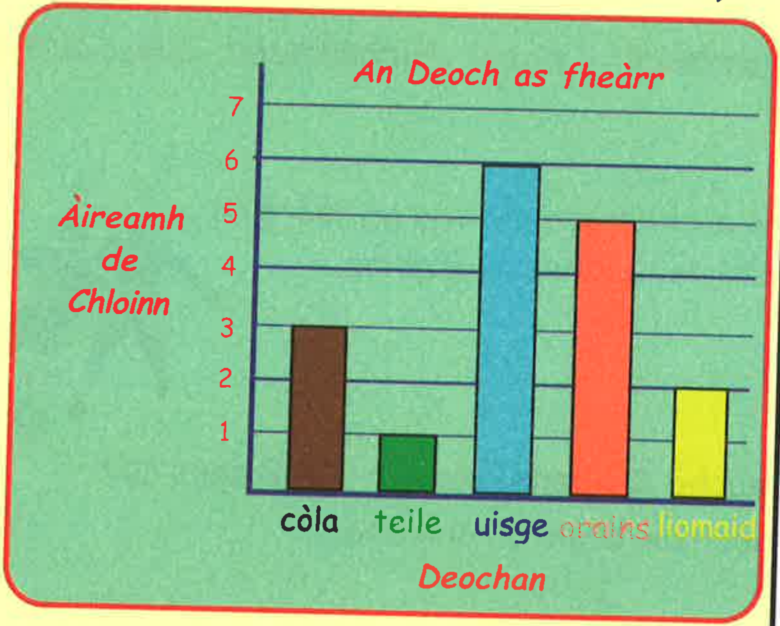

Feumaidh **graf-cholbhan**:-

- tiotal
- loidhnichean
- cinn
- ainmean
- agus colbhan.

Eacarsaich 4

Duilleag-obrach 11·2

1. Anns a' chlàr seo chì thu am biadh as fheàrr leotha ann an Clas 3.

   Le **Duilleig-obrach 11·2**, cuir crìoch air a' ghraf-cholbhan (a chì thu gu h-ìosal).

Biadh	Clann
Coiridh	4
Sìonach	7
Staoig	3
Piotsa	4
Pasta	1

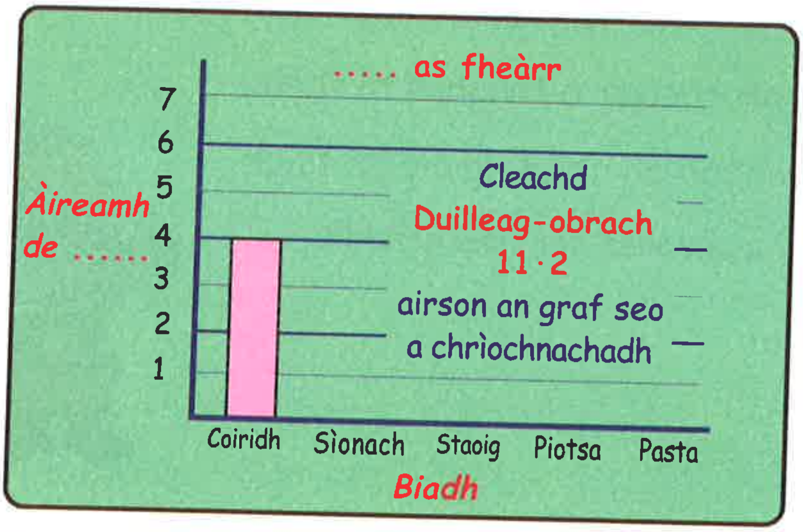

2. Anns a' chlàr seo chì thu an latha as fheàrr le clann Clas 7.

Diluain	Dimàirt	Diciadain	Diardaoin	Dihaoine
3	1	5	4	8

Cleachd Duilleag-obrach 11·2, cuir crìoch air a' ghraf-cholbhan.

(*Cuimhnich - tiotal, loidhnichean, cinn, ainmean agus colbhan*)

3. Anns a' chlàr seo chì thu an spòrs as fheàrr le buidheann dhaoine.

Spòrs	Iomlan
Snucair	4
Ball-coise	9
Goilf	3
Snàmh	1
Rugbaidh	2

Cleachd Duilleag-obrach 11·2 agus cuir crìoch air a' ghraf-cholbhan.

4. Sa chlàr seo chì thu na dùthchannan don deach daoine air saor-làithean.

Ameireaga - 2	An Fhraing - 6	An Spàinn - 7
An Eadailt - 1	Breatainn - 3	Afraga - 2

Le Duilleag-obrach 11·2, cuir crìoch air a' ghraf-cholbhan.

5. Faighnich don tidsear am bu chòir dhut na leanas a dhèanamh:-

Rannsachadh a dhèanamh air cuspair a thaghas tu fhèin.

Fiosrachadh a chruinneachadh on chlas no aig an taigh.

Graf-cholbhan a dhèanamh a sheallas am fiosrachadh.

Geàrr-chunntas

Duilleag-obrach 11·3

1. Seall air a' chlàr-stràcan.

   a Cia mheud a thagh **pinc**?

   b Cia mheud a thagh **dubh**?

   c Dè an dath a a thagh a' **mhòr-chuid**?

   d Cia mheud **nach** do thagh **gorm**?

Dath	Stràcan	Àireamh
pinc	I I	2
dearg	I I I I	4
dubh	I I I	3
gorm	I I I I I I	6
uaine	I	1

2. Seall ri clàr nam peataichean.

iasg	cù	iasg	cat
luch	cù	cù	cù
eun	iasg	luch	luch
cat	luch	eun	cù
cù	cat	iasg	luch
cù	cù	cat	cat
eun	cù	cat	cù

Peata	Stràcan	Àireamh
iasg		
luch		

Cuir crìoch air a' chlàr-stràcan a th' air **duilleig-obrach 11·3** airson am fiosrachadh seo a shealltainn.

3. Tha na filmichean seo sna taighean-dhealbh.

   a Dè am **film** a tha air san *ABC*?

   b Dè am **film** a tha air san *VU*?

   c Dè an **taigh-dhealbh** sa bheil *Uilebheistean*?

   d Dè an **taigh-dhealbh** sa bheil *Cogadh*?

Taigh-dhealbh	Film
ABC	Càraichean
UCA	Uilebheistean
VU	Z - Men
Show	Cogadh

4. Tha Jack is Jill a' sàbhaladh airgid a h-uile mìos .

a Dè shàbhail **Jack** anns a' **Chèitean**?

b Dè shàbhail **Jill** anns an **Ògmhios**?

	Giblean	Cèitean	Ògmhios	Iuchar
Jack	£9	£11	£12	£18
Jill	£12	£10	£8	£10

c Dè shàbhail **Jack uile-gu-lèir a bharrachd** air na shàbhail **Jill**?

5. Anns a' chlàr chì thu na peataichean a th' aig buidheann de sgoilearan.

a Cia mheud duine aig a bheil **cù**?

b Cia mheud duine aig a bheil **iasg**?

c Cia mheud duine don deach faighneachd **uile-gu-lèir**?

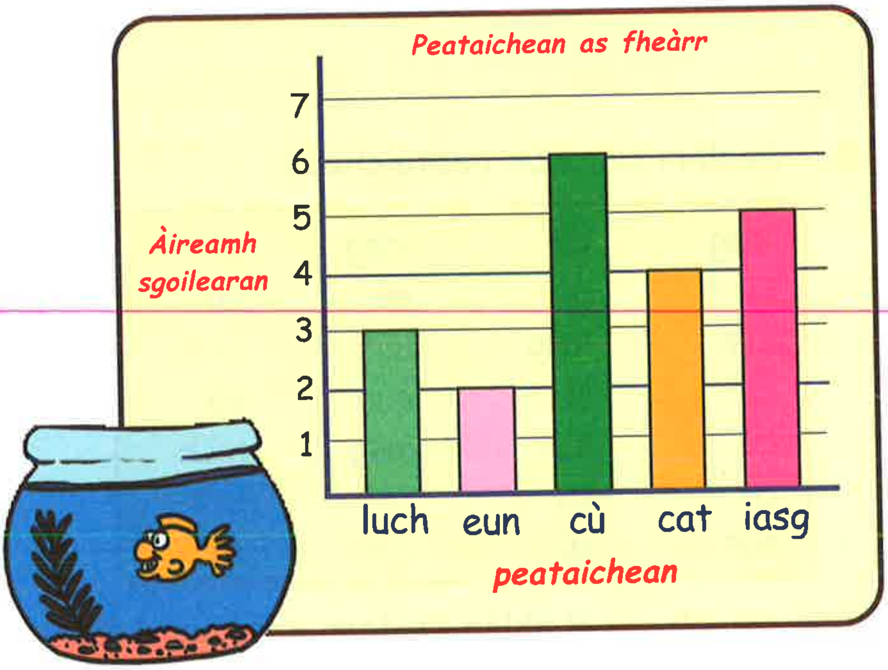

6. Sa chlàr, chì thu mar a tha na sgoilearan a' siubhal don sgoil.

Crìochnaich an **graf-cholbhan** air **Duilleig-obrach 11.3** airson am fiosrachadh seo a shealltainn.
(*Cuimhnich tiotal agus ainmean*).

Siubhal	Àir.
bus	5
coiseachd	9
càr	3
tagsaidh	1
trèan	2

Caibideil 12

NA cleachd àireamhair

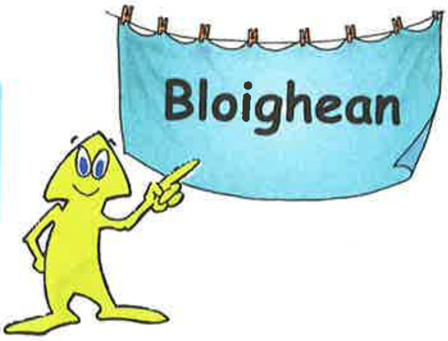

Leth de rud

Ma ghearras tu cumadh na 2 phìos co-ionann, 's e leth a chanar ris gach pìos.

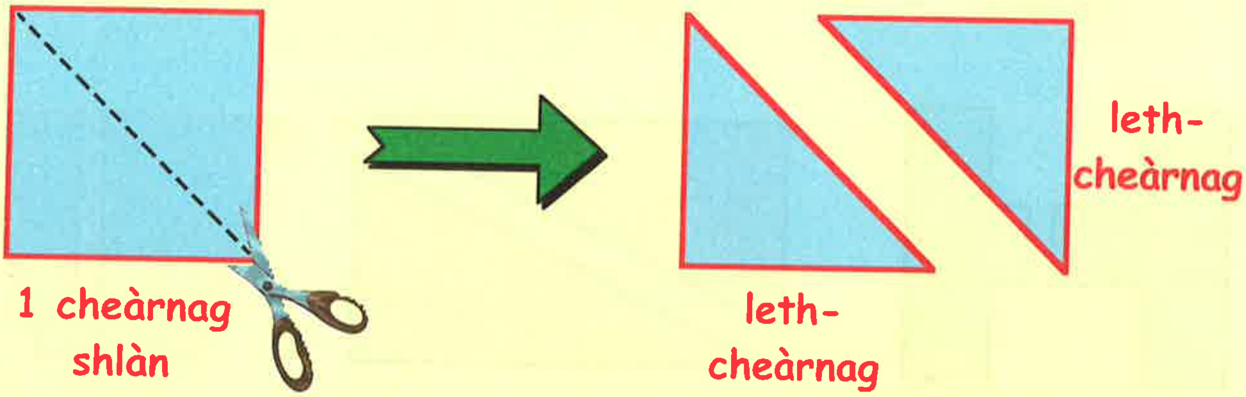

Tha leth sgrìobhte mar seo:- $\frac{1}{2}$

- 1 ← aon "phìos" a-mach à
- 2 ← 2 "phìos" co-ionann

Nuair a chuireas tu dà leth air ais còmhla, nì iad rud slàn.

Eacarsaich 1

1. Ath-sgrìobh an samhla leth (10 tursan) - $\frac{1}{2}$

2. A bheil an triantan seo air a ghearradh na dhà leth?

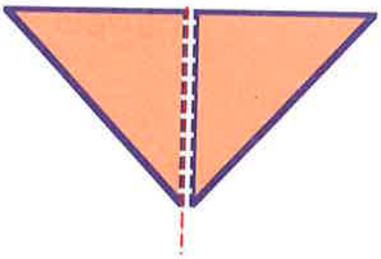

3. 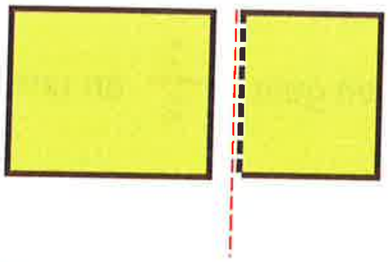

A bheil an ceart-cheàrnach seo na dhà $\frac{1}{2}$?

4. Dè na cumaidhean a th' air an gearradh nan **dà leth co-ionann**?

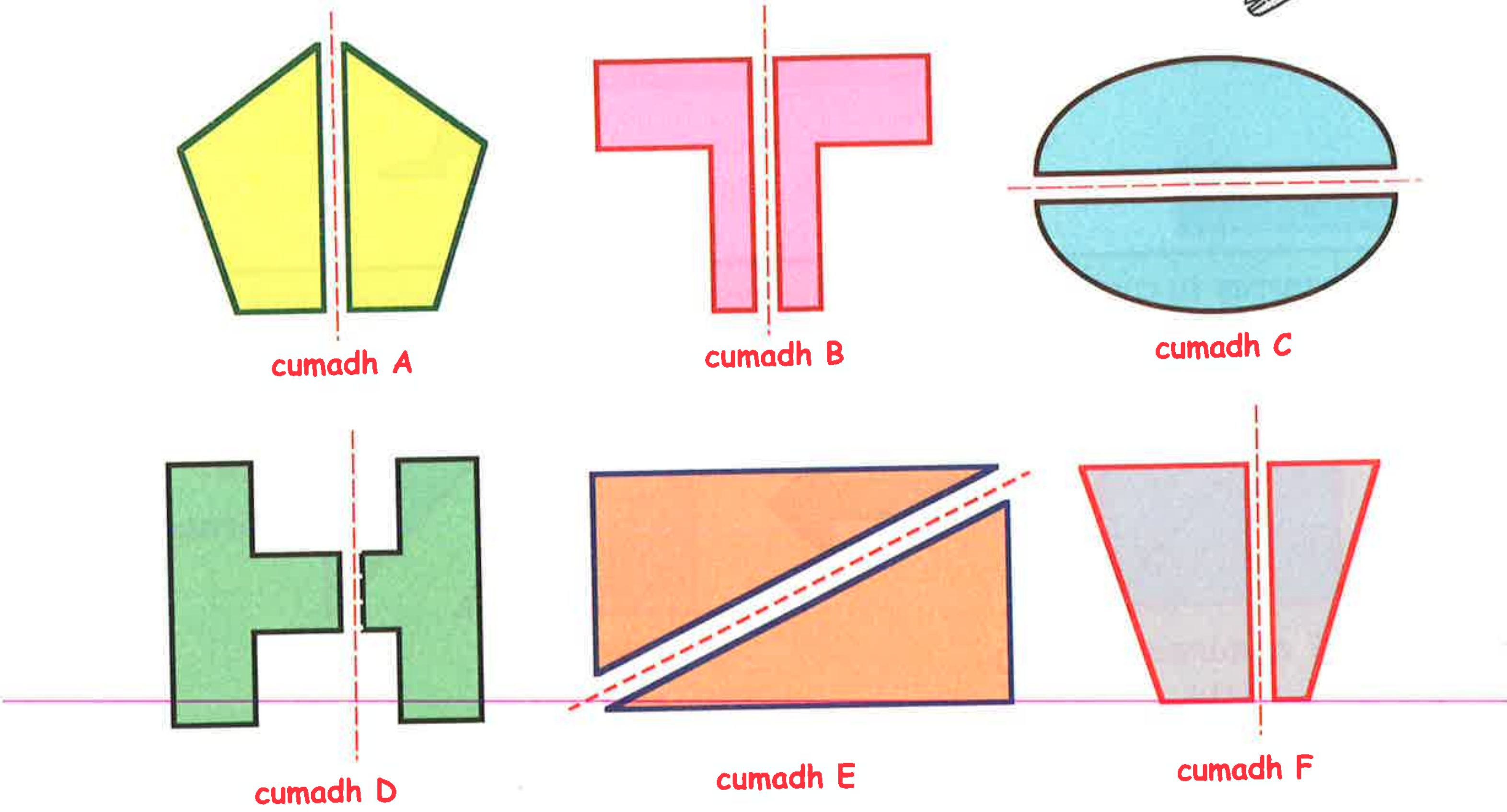

5. Bha 10 suiteis aig Tòmas is Lòrna. Dh'fheuch iad rin roinn gu cothromach.

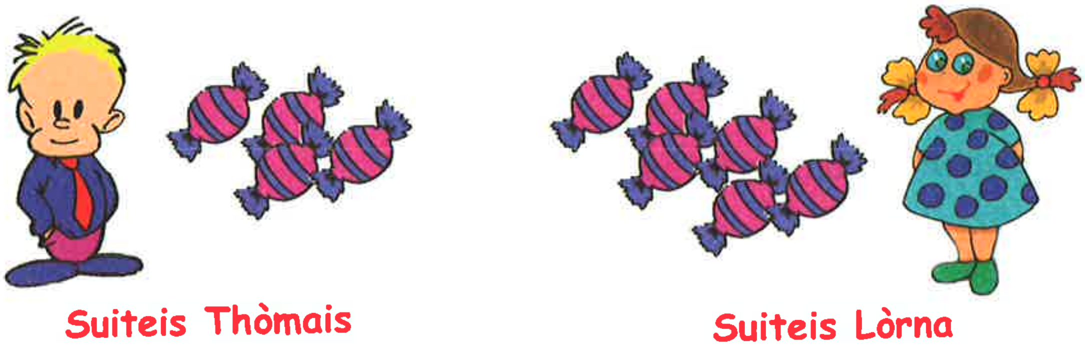

a An d' fhuair iad le chèile **leth** de na suiteis?

b Cia mheud a bheir Lòrna do Thòmais airson gum bi $\frac{1}{2}$ an urra aca?

6. Roinn Andaidh 20 cunntair buidhe eadar e fhèin agus Seumas.

a An d' fhuair gach balach **leth** an urra de na cunntairean?

b Cia mheud a fhuair Seumas **a bharrachd** air na fhuair Andaidh?

7. Bhris a' Bh-uas Nehru pìos-seòclaid na 2 phìos airson an toirt don 2 chloinne aice, Ajit and Bipin.

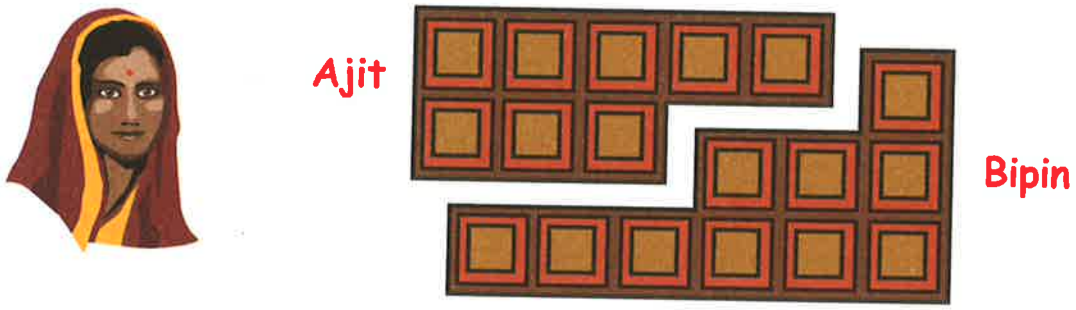

a An d' fhuair Ajit agus Bipin **leth** an urra?

b Cia mheud ceàrnag a fhuair Bipin **a bharrachd** air na fhuair Ajit?

8. Tha Mìcheal a' coiseachd on taigh chun na sgoile.

a A bheil Mìcheal **letheach-slighe** eadar an taigh 's an sgoil?

b A bheil e **seachad** air a bhith **letheach-slighe** chun na sgoile?

Duilleag-obrach 12·1

Cairteal de Rud

Ma ghearras tu cumadh na 4 pìosan co-ionann, canaidh sinn cairteal ris gach pìos.

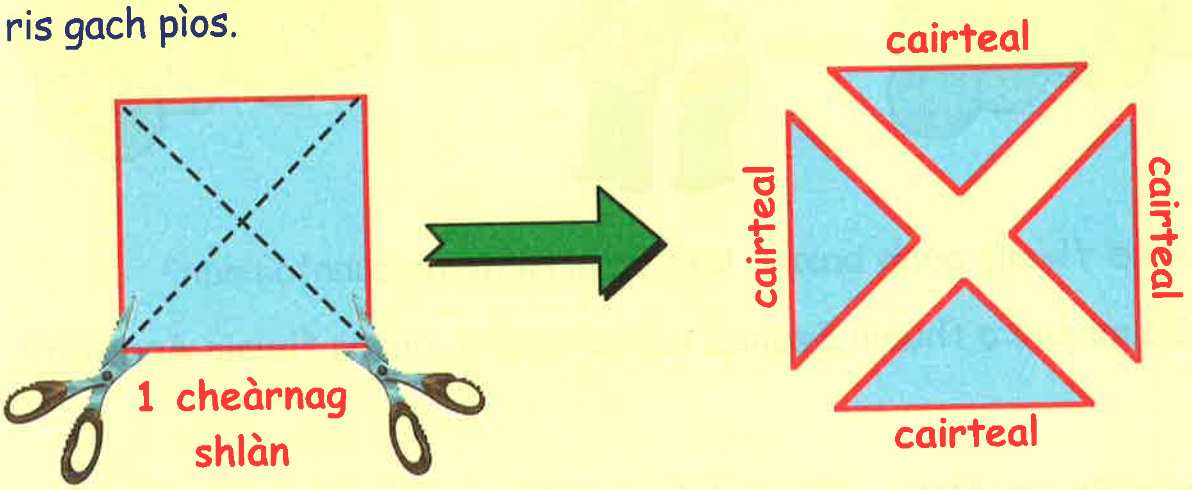

Tha cairteal sgrìobhte mar seo:- $\frac{1}{4}$

aon "phìos" a-mach à 4 "pìosan" co-ionann

Nuair a chuireas tu ceithir cairtealan air ais còmhla nì iad aon rud slàn.
Tha dà chairteal còmhla a' deanamh leth.

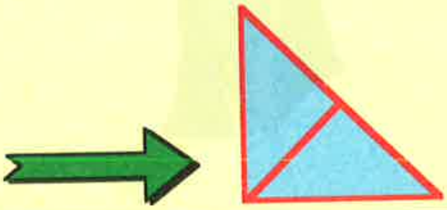

Eacarsaich 2

1. Ath-sgrìobh an samhla cairteal (10 tursan) - $\frac{1}{4}$

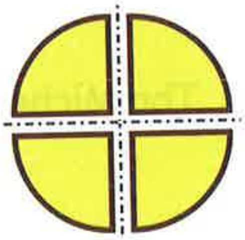

2. A bheil an cearcall seo air a ghearradh na chairtealan?

3.

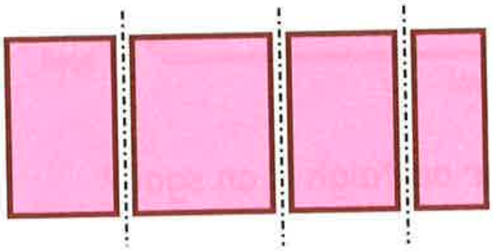

A bheil an ceart-cheàrnach seo air a a ghearradh na $\frac{1}{4}$ an?

4. Dè na cumaidhean a th' air an gearradh nan **cairtealan**?

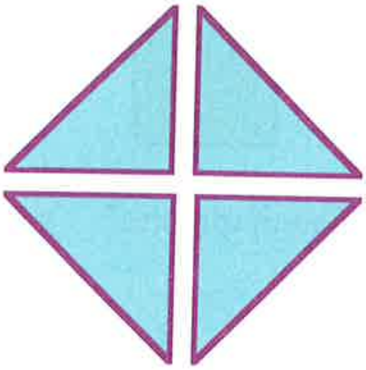

cumadh A

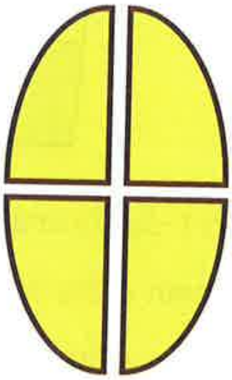

cumadh B

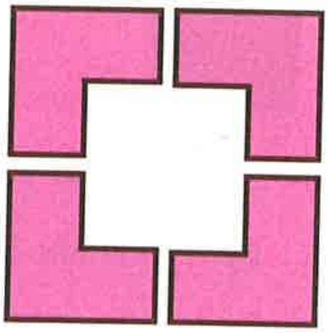

cumadh C

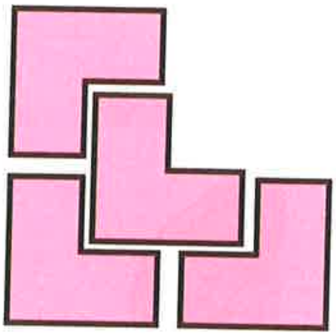

cumadh D

cumadh E

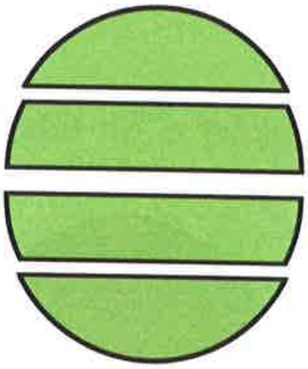

cumadh F

5. Gheàrr Seònaid a' chèic na ceithir pìosan co-ionann.
Dh'ith Ailean fear de na pìosan.
Dè **a' bhloigh** a dh'ith Ailean?

6. Bha àireamh de bhuill-teanais air an roinn eadar Bobby, Jane, Nick is Ming.

Bobby

Jane

Nick

Ming

a An d' fhuair gach duin' aca **cairteal** de na buill?

b Cò fhuair an àireamh **a bu mhotha**?

c Cò fhuair an àireamh **a bu lugha**?

7. Dhòirt Mgr Caimbeul cartan de shùgh-orainseir ann an 4 glainnichean.

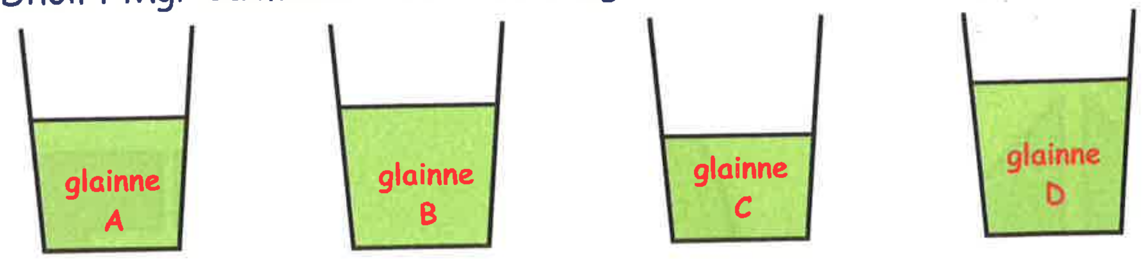

a An do dhòirt e **cairteal** den t-sùgh-orainseir anns gach glainne?

b Dè a' ghlainne a fhuair an roinn **a bu mhotha**?

c Dè a' ghlainne a fhuair an roinn **a bu lugha**?

8. Gheàrr a' Bh-uas Ros am piotsa na cheithir roinnean **co-ionann** .

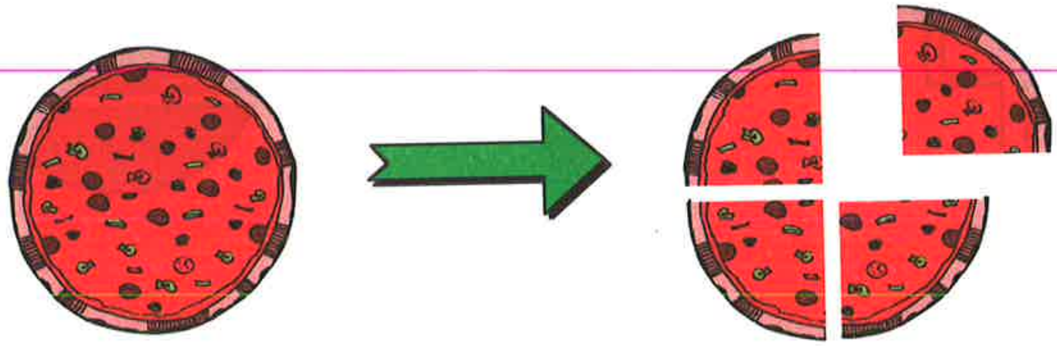

a Dè **a' bhloigh** a chanas sinn ris gach roinn?

Dh'ith Tomaidh **dhà** de na roinnean.

Tomaidh

b Dè **a' bhloigh** a dh'ith Tòmaidh uile-gu-lèir?

9. Seo dealbh de chèic Bhattenburg.

Tha sliseag air a gearradh dhith.

Tha 4 roinnean san t-sliseig, 2 phinc agus 2 bhuidhe.

sliseag

a Dè **a' bhloigh** den t-sliseig a tha na 1 roinn phinc?

b Dè **a' bhloigh** den t-sliseig a tha na dhà roinn phinc?

Duilleag-obrach 12·2

A' faighinn leth de rud

Airson **leth** de rud fhaighinn - tha thu ga **roinn** le **2**.

Eisimpleir 1:- Tha $\frac{1}{2}$ de 18sg = 18sg ÷ 2 => $\begin{array}{r} 9 \\ 2\overline{)18} \end{array}$ => 9sg.

Eisimpleir 2:- Tha Bill is Ben **a' roinn** 14sg gu cothromach.

Tha seo a' ciallachadh gum faigh Bill is Ben **leth** leth an urra de 14sg.

=> Tha $\frac{1}{2}$ de 14sg = 14sg ÷ 2 => $\begin{array}{r} 7 \\ 2\overline{)14} \end{array}$ => 7sg.

Eacarsaich 3

1. Ath-sgrìobh seo gu sgiobalta nad leabhar:-

$\frac{1}{2}$ de 20sg

=> 20sg ÷ 2

=> $\begin{array}{r} ... \\ 2\overline{)20} \end{array}$ = ...sg.

2. a Lorg **leth** de 12sg. b Lorg $\frac{1}{2}$ de 16sg c Lorg $\frac{1}{2}$ de 28sg.

3. Dh'ith Niall **leth** de na 8 cèicichean.
Cia mheud cèic a dh'ith Niall?

4. Bha **dusan** duine a' cluich badminton. 'S e fireannaich a bh' anns an dàrna leth dhiubh. Cia mheud den 12 cluicheadair a bha nam fireannaich?

5. Sgrìobh na freagairtean aca seo:-

a 14 ÷ 2
b 16 ÷ 2
c 4 ÷ 2
d 10 ÷ 2
e 2 ÷ 2
f 8 ÷ 2
g 12 ÷ 2
h 0 ÷ 2
i 6 ÷ 2

6. Lorg iad seo:-

a leth de 20
b leth de 6
c leth de 14
d leth de 18
e leth of 2

f leth de 10
g leth de 16
h leth de 8
i leth de 12
j leth de 0

7. Lorg iad seo:-

a 14 air a roinn le 2
b leth de 12
c 10 ÷ 2
d 18 air a roinn le 2
e leth de 8
f 0 ÷ 2
g 20 air a roinn le 2
h leth de 16

8. Dè na h-àireamhan a tha na **diosgaichean dathte** a' riochdachadh?

a	○ ÷ 2 = 10	b	○ ÷ 2 = 7
c	○ ÷ 2 = 8	d	○ ÷ 2 = 1
e	○ ÷ 2 = 3	f	○ ÷ 2 = 9
g	○ ÷ 2 = 4	h	○ ÷ 2 = 0

9. a **Roinn 18sg** gu cothromach eadar Rut agus Seumas.

b

Tha **8** buill-goilf aig Ted is Jim eatarra.

Tha iad gan **roinn** co-ionann.

Cia mheud ball-goilf a gheibh Ted?

c Bha **a dhà uimhir** CDan aig Màiri 's a bh' aig Jill.

Bha **16** CDan aig Màiri.

Cia mheud CD a th' aig Jill?

d

Tha **14** comaigean aig Sandaidh.

Thug e an dàrna **leth** dhiubh do Dhaibhidh.

Cia mheud comaig a fhuair Daibhidh?

e Dè th' ann an **leth** de **leth** de **20**?

A' faighinn cairteal de rudeigin

Lorgaidh sinn **cairteal** de rudeigin mar a leanas - tha thu a' roinn le 4.

Eisimpleir 1:- Tha $\frac{1}{4}$ de 12sg = 12sg ÷ 4 => $4 \overline{)12}$ 3 => 3sg.

Eisimpleir 2:- Tha Wen, Jan, Martha agus Marc a' roinn 24sg air a chèile gu cothromach.

Mar sin, gheibh gach duin' aca cairteal de 24sg.

> $\frac{1}{4}$ de 24sg = 24sg ÷ 4 => $4 \overline{)24}$ 6 => 6sg.

Eacarsaich 4

1. Ath-sgrìobh seo gu grinn nad leabhar:-

$\frac{1}{4}$ de 28sg

=> 28sg ÷ 4

=> $4 \overline{)28}$ ... = ...sg.

2. a Lorg cairteal de 16sg. b Lorg $\frac{1}{4}$ de 20sg. c Lorg $\frac{1}{4}$ de 36sg.

3. Dh'òl Ailig cairteal de na 8 cartanan beaga de shùgh. Cia mheud cartan a dh'òl Ailig?

4.

Bha dusan ceann-fionn a' cluich air an deigh. 'S e cinn-fionn bhoireann a bh' ann an cairteal dhiubh. Cia mheud dhiubh a bha boireann?

5. Sgrìobh na freagairtean aca seo:-

a $12 \div 4$

b $20 \div 4$

c $4 \div 4$

d $32 \div 4$

e $40 \div 4$

f $28 \div 4$

g $36 \div 4$

h $0 \div 4$

i $16 \div 4$

6. Lorg iad seo:-

a cairteal de 8

b cairteal de 32

c cairteal de 4

d cairteal de 20

e cairteal de 0

f cairteal de 12

g cairteal de 24

h cairteal de 16

i cairteal de 28

j cairteal de 40

7. Lorg:-

a 28 air a roinn le 4

b cairteal de 32

c $8 \div 4$

d 36 air a roinn le 4

e cairteal de 20

f $24 \div 4$

g 40 air a roinn le 4

h cairteal de 16

8. Dè na h-àireamhan a tha na ceàrnagan dathte a' riochdachadh?

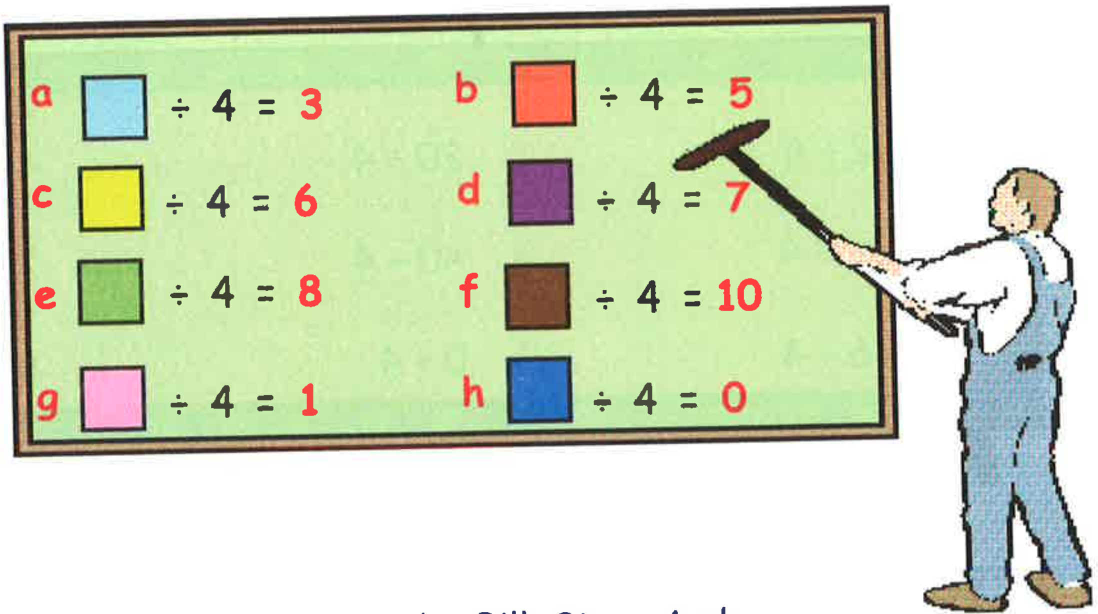

9. a Roinn 40sg gu cothromach eadar Bill, Stew, Andy agus James.

---

b

Bhuannaich Nan, Rut, Sìne is Beth £36 ann an crannchur.

Roinn iad an t-airgead gu cothromach.

Dè fhuair gach nighean?

c Tha ceithir uimhir a bhlobhsaichean aig Jill 's a th' aig Lucy. Tha 24 blobhsaichean aig Jill.

Cia mheud blobhsa a th' aig Lucy?

d

Tha 32 buill-goilf aig Sandaidh.

Tha e a' toirt leis cairteal dhiubh chun an raoin-goilf.

Cia mheud ball-goilf a thug e leis?

e Dè th' ann an leth de chairteal de 16?

Geàrr-chunntas

1. Tha am piotsa seo air a ghearradh na dhà leth co-ionann.
   Dè chanas tu ris gach pìos?

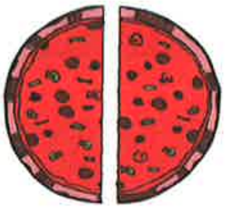

2.

   Fhuair Seumas 4 sirisean.
   Dh'ith e 1 de na ceithir sirisean.
   Dè a' bhloigh dhiubh a dh'ith Seumas?

3. Dè na cumaidhean a th' air an gearradh nan dà leth co-ionann?

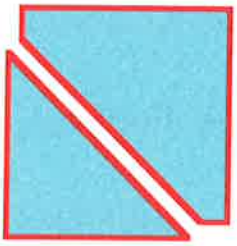

cumadh A

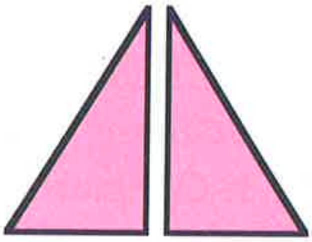

cumadh B

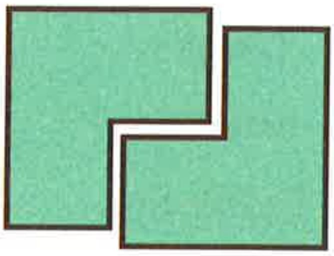

cumadh C

4. Dè na cumaidhean às a bheil cairteal air a thoirt air falbh?

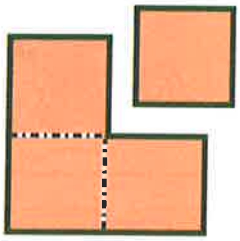

cumadh A

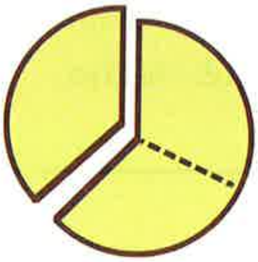

cumadh B

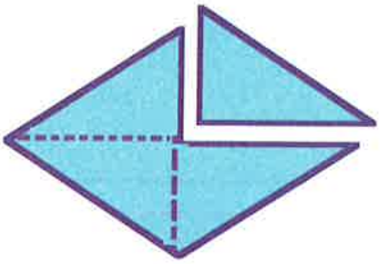

cumadh C

5. Lorg:-

a leth de 18
b 6 air a roinn le 2
c 32 ÷ le 4
d leth de 14
e cairteal de 40

f 20 ÷ 2
g cairteal de 36
h 16 ÷ 4
i 20 ÷ 4
j 20 ÷ 2

Caibideil 13

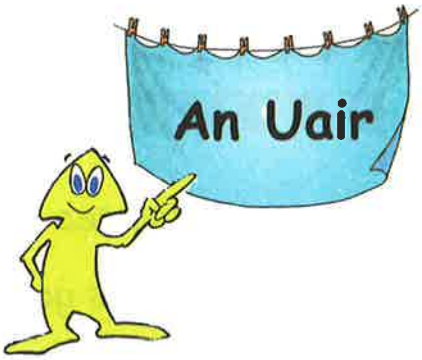

Làithean, mìosan agus ràithean

Feumaidh tu gach liost' a leanas ionnsachadh air do theanga.

Làithean na seachdain

Diluain
Dimàirt
Diciadain
Diardaoin
Dihaoine
Disathairne
Didòmhnaich

Mìosan na bliadhna

Am Faoilleach
An Gearran
Am Màrt
An Giblean
An Cèitean
An t-Ògmhios
An t-Iuchar
An Lùnastal
An t-Sultain
An Dàmhair
An t-Samhain
An Dùbhlachd

Ràithean na bliadhna

An t-Earrach
An Samhradh
Am Foghar
An Geamhradh

Eacarsaich 1

Duilleag-obrach 13·1

1. a Sgrìobh làithean na seachdain anns an òrdugh cheart.
   b Sgrìobh mìosan na bliadhna anns an òrdugh cheart.
   c Sgrìobh ràithean na bliadhna anns an òrdugh cheart.

2. Dè na làithean den t-seachdain air am bi thu a' dol don sgoil?

3. Sgrìobh na **làithean a tha a dhìth**:-

a Diluain, Dimàirt, Diciadain, ..., Dihaoine.

b Diciadain, Diardaoin, ..., Disathairne, Didòmhnaich.

c Dihaoine, ..., Didòmhnaich, Diluain.

d Dimàirt, ..., Diardaoin, ..., Disathairne.

4. Sgrìobh na **mìosan a tha a dhìth**:-

a Am Faoilleach, An Gearran, Am Màrt, ..., An Cèitean.

b An t-Ògmhios, An t-Iuchar, ..., An t-Sultain, An Dàmhair.

c An Giblean, ..., An t-Ògmhios, ..., An Lùnastal.

d An t-Samhain, ..., Am Faoilleach, ..., Am Màrt.

5. **a** Dè an **ràith** sam bi na duilleagan a' tuiteam far chraobhan?

b Dè an **ràith** sam biodh tu an dùil ri sneachda?

6.

a Dè a' **mhìos** anns a bheil **an Nollaig**?

b Dè a' **mhìos** anns am bi **teintean-ealain** againn?

c Dè a' **mhìos** anns a bheil **Oidhche Shamhna**?

d Dè a' **mìhos** a th' ann an-dràsta?

7. a Dè an latha a thig an dèidh Diardaoin?

b Dè an latha a thig ro Là na Sàbaid?

c Dè an latha a thig an dèidh Disathairne?

d Dè an latha a thig ro Dhiardaoin?

8. a Dè a' mhìos a thig an dèidh a' Mhàrt?

b Dè a' mhìos a thig ron Iuchar?

c Dè a' mhìos a thig an dèidh na Sultain?

d Dè a' mhìos a thig ron Lùnastal?

e Dè a' mhìos a thig ron t-Samhain?

f Dè a' mhìos a thig an dèidh a' Chèitein?

g Dè a' mhìos a thig ron Fhaoilleach?

9. Dè an latha a tha:-

a 3 latha an dèidh Diardaoin

b 2 latha ro Dhisathairne

c 5 latha an dèidh Dihaoine

d 7 latha ro Dhiluain?

10. Dè a' mhìos a tha:-

a 2 mhìos an dèidh an Ògmhios

b 3 mìosan ron Lùnastal

c 5 mìosan an dèidh an Iuchair

d 4 mìosan ron Ghearran?

An Uair

Nuair a tha an spòg **MHÒR** aig **12**, tha an spòg **BHEAG** ag innse dhut gu dè an **uair** a tha e.

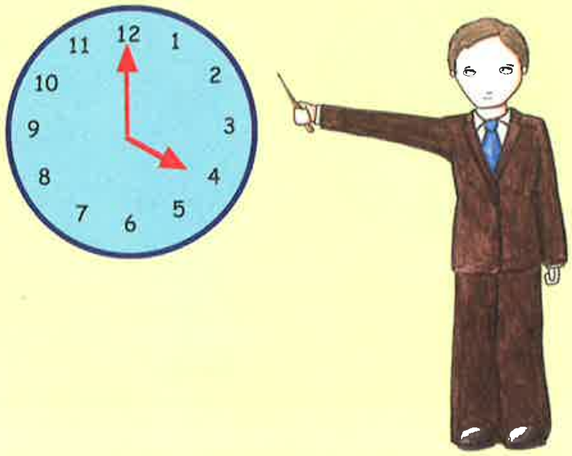

Tha an cloc ag ràdh

4 uairean.

Eacarsaich 2

1. Sgrìobh an uair a th' air gach cloc:-

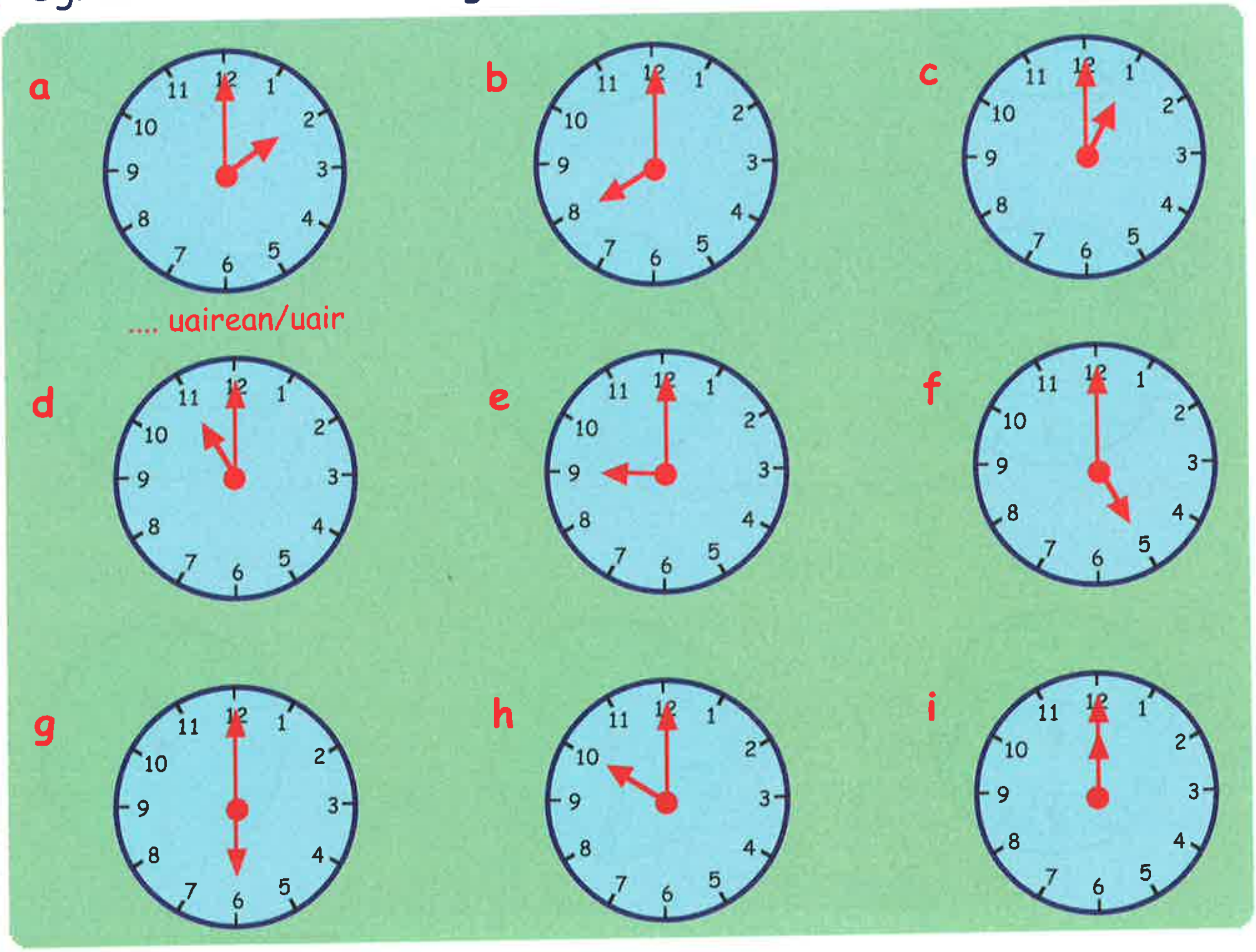

Nuair a tha an spòg **MHÒR** aig **6** tha e aig **leth-uair an dèidh** na h-uarach. Bidh an spòg **BHEAG** dìreach **seachad** air an uair.

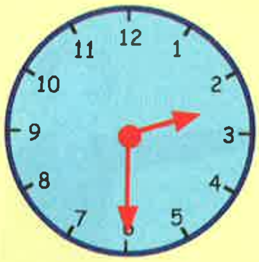

leth-uair an dèidh

Tha an cloc ag ràdh **leth-uair an dèidh 2**.

2. Sgrìobh an uair a th' air gach cloc:-

a

b

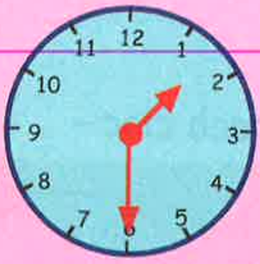

c

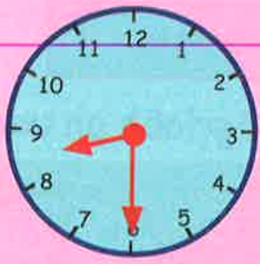

d

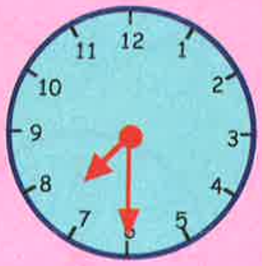

e

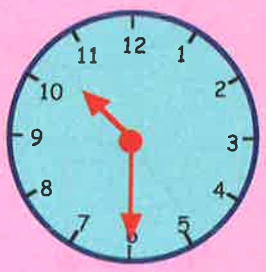

f

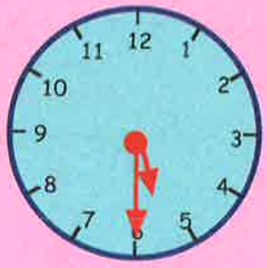

g

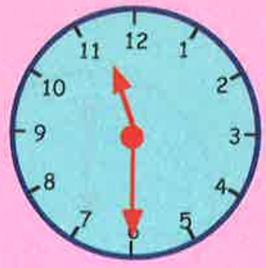

h

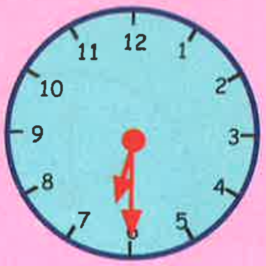

i

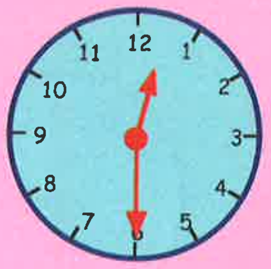

Duilleag-obrach 13·2

Nuair a tha an spòg **MHÒR** aig **3** tha e **cairteal an dèidh** na h-uarach.

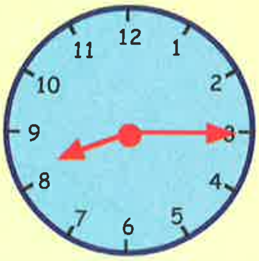

Tha an cloc ag ràdh **cairteal an dèidh 8.**

Nuair a tha an spòg **MHÒR** aig **9** tha e aig **cairteal ron** uair.

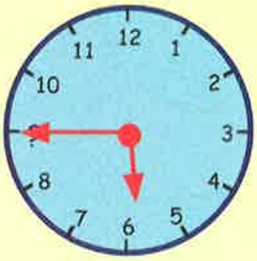

Tha an cloc ag ràdh **cairteal gu 6**.

3. Sgrìobh an uair a th' air gach cloc:-

a

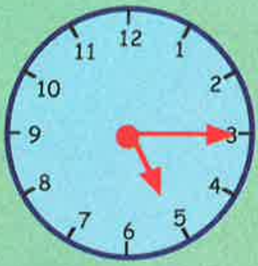

b

c

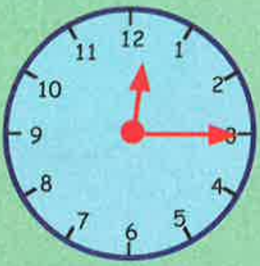

d

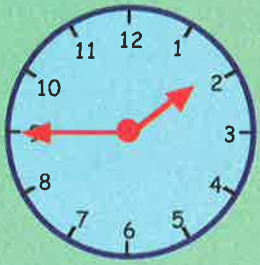

e

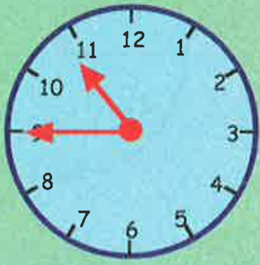

f

g

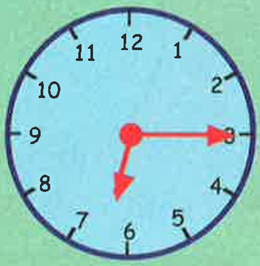

h

i

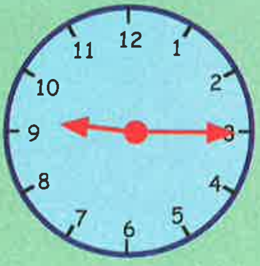

4. Sgrìobh an uair a th' air gach cloc:-

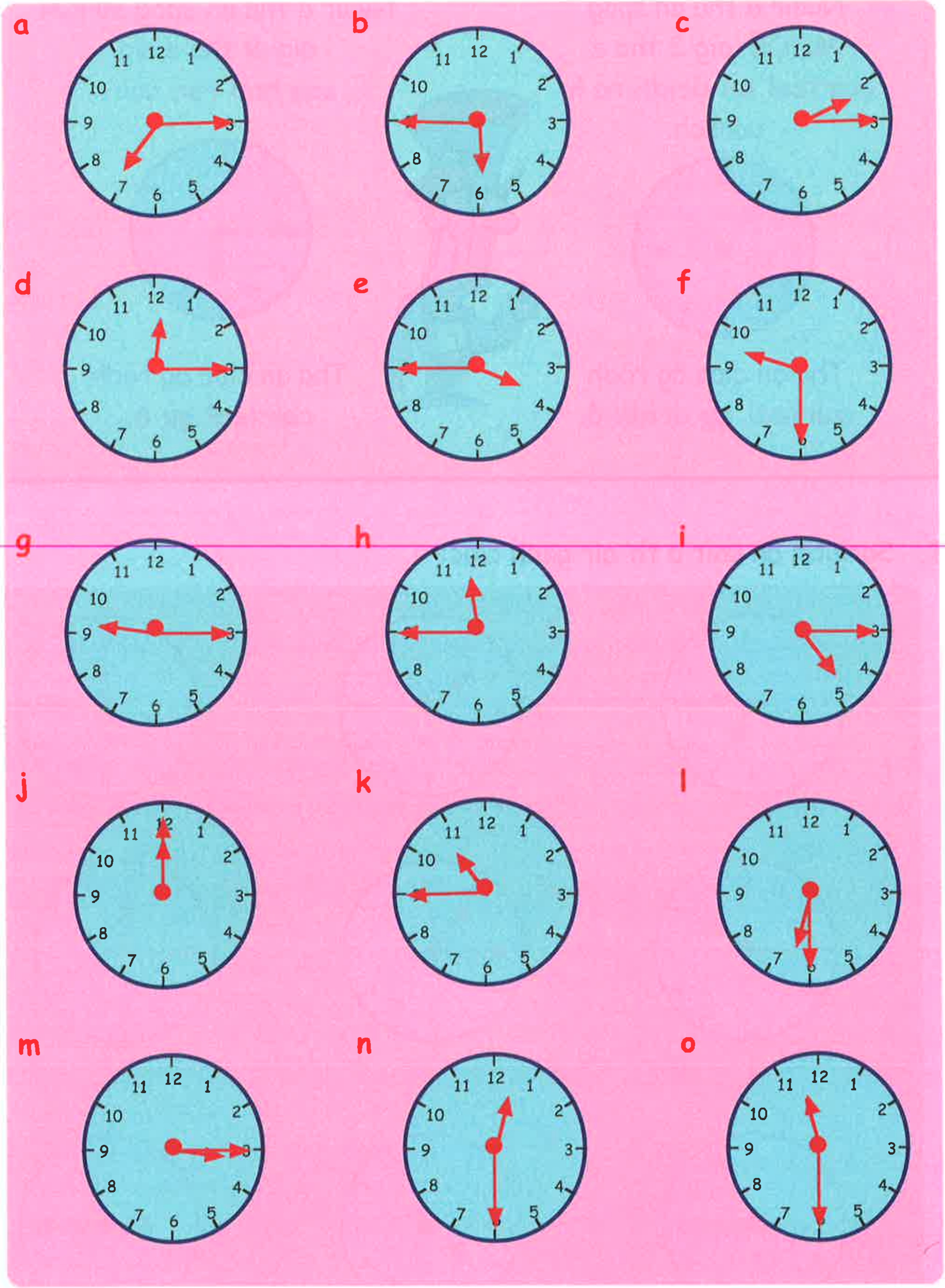

Duilleag-obrach 13·3

Clocaichean Didseatach

Tha 60 mionaid ann an uair.

Leth-uair an dèidh aig 30 mionaid an dèidh

Cairteal an dèidh aig 15 mionaidean an dèidh

Cairteal gu aig 15 mionaidean gu

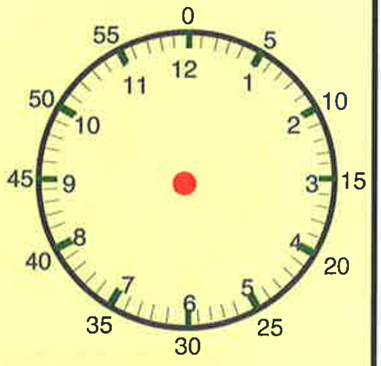

Air clocaichean didseatach tha an uair ann am figearan a-mhàin.

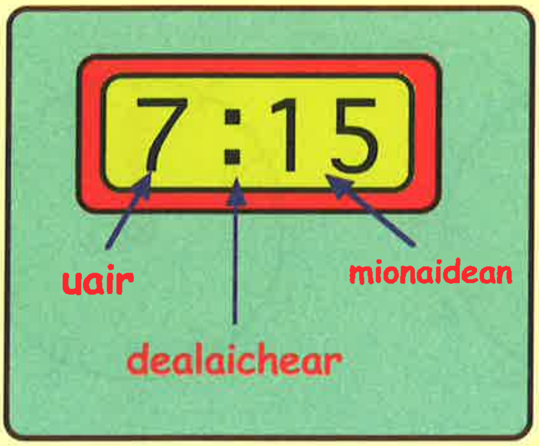

8:00 = 8 uairean.

2:30 = leth-uair an dèidh 2.

6:15 = cairteal an dèidh 6.

3:45 = cairteal gu 4.

45 mionaidean an dèidh 3
= 15 mionaidean gu 4.

Eacarsaich 3

Duilleag-obrach 13·4

1. Ann am faclan, sgrìobh an uair a th' air gach cloc:-

a 4:30 (leth-uair ...)

b 5:15

c 1:45

d 8:30

e 9:15

f 6:45

g 9:30

h 1:15

i 5:45

2. Dèan dealbh de chloc didseatach airson gach uair a leanas:-

a

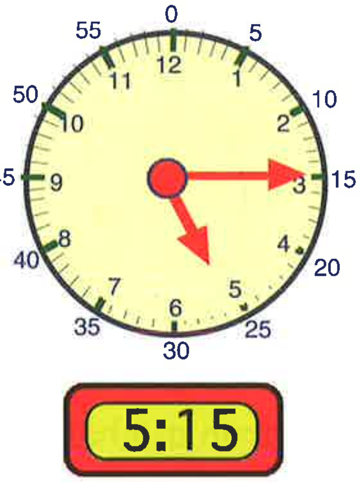

b

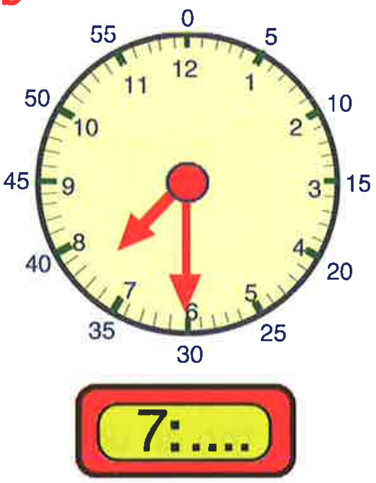

c

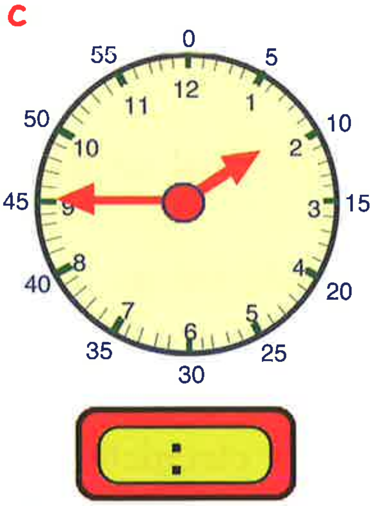

d

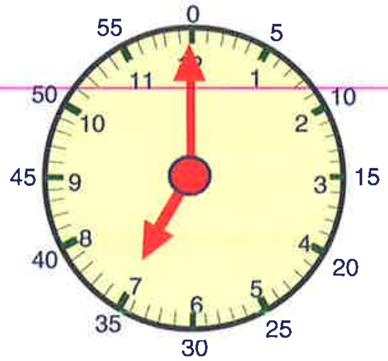

e

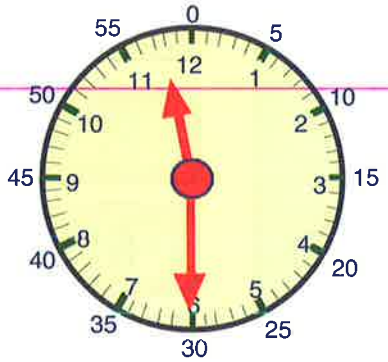

f

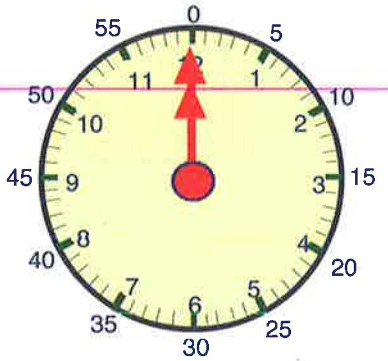

g

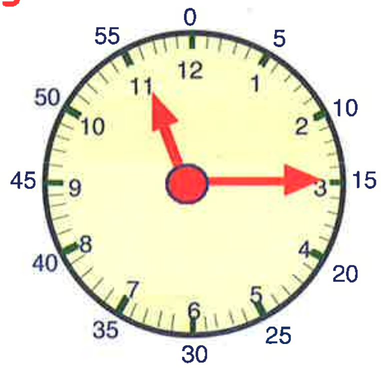

h

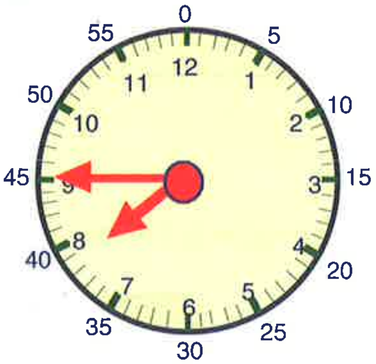

i

3. Sgrìobh gach uair air cloc didseatach:-

a leth-uair an dèidh 9

b cairteal an dèidh 1

c cairteal gu 9

d cairteal an dèidh 3

e cairteal gu 12

f leth-uair an dèidh 6

Eacarsaich 4

LEUDACHADH

1. a Cia mheud **uair** a tha eadar 2 uair is 5 uairean?

b Cia mheud **uair** a tha eadar 3 uairean is 8 uairean?

c Cia mheud **uair** a tha eadar 12 uair is 3 uairean?

d Cia mheud **uair** a tha eadar 5 uairean is 11 uair?

2. Cia mheud **uair** a tha:-

a eadar leth-uair an dèidh 3 is leth-uair an dèidh 5?

b eadar leth-uair an dèidh 6 is leth-uair an dèidh 11?

c eadar cairteal an dèidh 2 is cairteal an dèidh 7?

d eadar cairteal an dèidh 8 is cairteal an dèidh 12?

e eadar cairteal gu 5 is cairteal gu 12?

f eadar cairteal gu seachd is cairteal gu deich?

3. Seo an cloc a th' ann an stèisean nam busaichean.

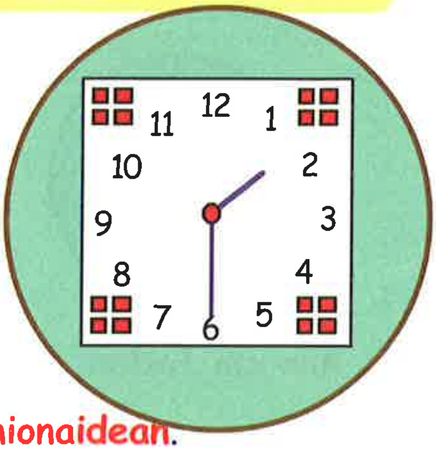

a Dè an uair a th' air a' chloc?

b Tha mi a' falbh air a' bhus aig cairteal gu dhà.

Cia mheud mionaid gus am falbh am bus?

c Bidh Seonaidh a' falbh air a' bhus an ceann 45 mionaidean.

Cuin a bhios am bus a' falbh?

d Bidh bus a' bhaile a' falbh an ceann 1 uair is 30 mionaid.

Dè an uair aig am bi am bus a' bhaile a' falbh?

Geàrr-chunntas

1. a Sgrìobh **làithean na seachdain** anns an **òrdugh cheart**.
   b Sgrìobh **mìosan na bliadhna** anns an **òrdugh cheart**.
   c Sgrìobh **ràithean na bliadhna** anns an **òrdugh cheart**.

2. Sgrìobh gach facal a tha **a dhìth**:-

   a Dihaoine, ..., Là na Sàbaid, Diluain.
   b An Giblean, ..., An t-Ògmhios, ..., An Lùnastal.

3. a Dè an latha a tha a' tighinn **ro Là na Sàbaid**?
   b Dè a' **mhìos** a tha a' tighinn **ron Iuchar**?
   c Dè an **latha** a tha a' tighinn **6 latha an dèidh Dihaoine**?
   d Dè a' **mhìos** a tha a' tighinn **3 mìosan ron Lùnastal**?

4. Sgrìobh an uair a th' air gach cloc:-

a
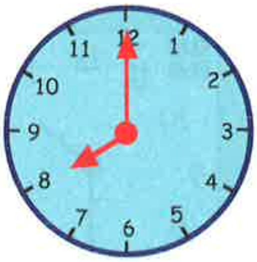
b
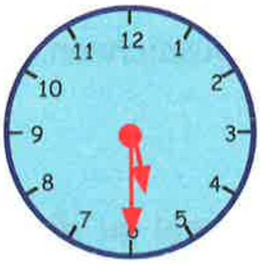
c
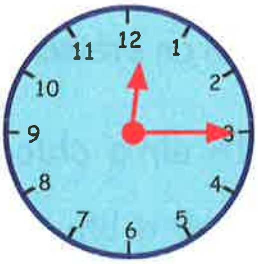
d
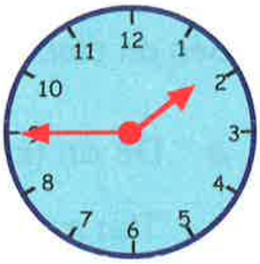

5. **Ann am faclan**, sgrìobh an uair a th' air gach cloc:-

a

b

c

6. **Dèan dealbh de chlocaichean didseatach** a' sealltainn **gach** uair:-

   a leth-uair an dèidh **3** b cairteal an dèidh **4** c cairteal gu **8**.

Caibideil 14

Suidheachadh

Seall air plan' a' chlas.

Bho bhòrd an tidseir,

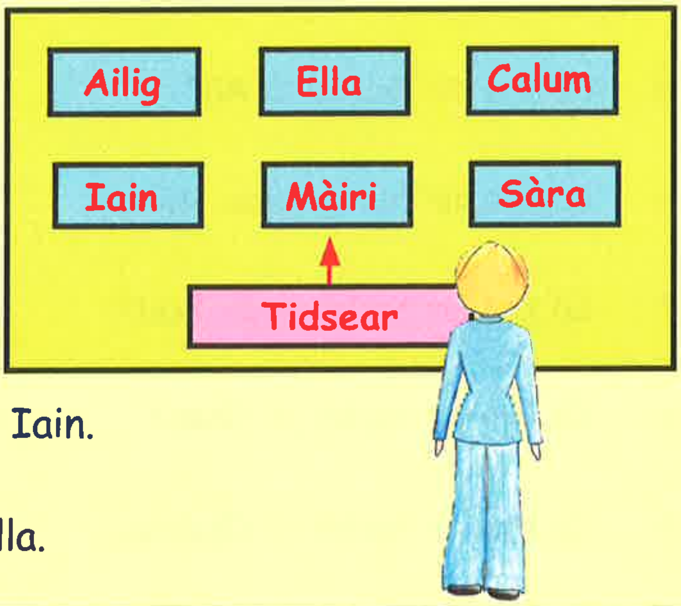

Tha Ailig **air cùl** Iain.

Tha Màiri air taobh **deas** Iain.

Tha Màiri **air beulaibh** Ella.

Eacarsaich 1

1. Seall air a' phlana **gu h-àrd**.
   Tha an tidsear a' coimhead air a' chlas.

   a Cò tha **air cùl** Sàra?

   b Cò tha **air beulaibh** Ailig?

   c Cò tha **deas** air Ailig?

   d Cò tha **clì** air Màiri?

   e Cò tha air taobh **clì** Ella?

2. Seall air plana a' chlas.

a Cò tha **air cùl** Iain?

b Cò tha **air cùl** Joe?

c Cò tha **air beulaibh** Zak?

d Cò tha **air beulaibh** Ali?

e Cò tha air taobh **deas** Anna?

f Cò tha air taobh **deas** Teri?

g Cò tha air taobh **clì** Shìm?

h Cò tha air taobh **clì** Chaluim?

i Cò **as fhaide** bho Ailig?

3. Tha na duaisean air 2 sgeilp.

a Dè tha **fon** teadaidh?

b Dè tha **os cionn** na tanca?

c Dè tha air taobh **deas** na doile?

d Dè tha air taobh **clì** a' phlèan?

Duilleag-obrach 14·1

A' tionndadh tro cheàrn ceart

Tha spògan a' chloc a' gluasad **deasail**.

'S e **tuathal** an rathad eile, an aghaidh sin.

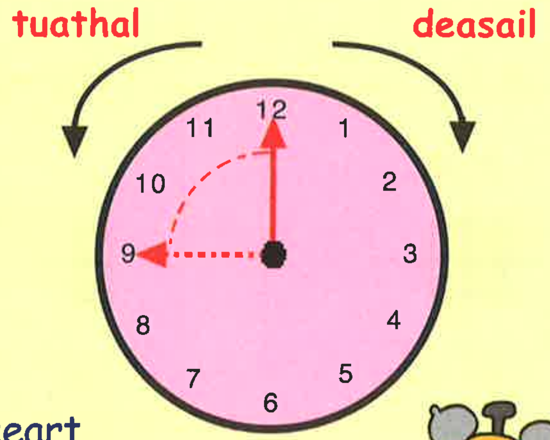

Eisimpleir

Tòisich aig **12.**

Tionndaidh **tuathal** tro aon cheàrn ceart.

Tha sin gad thoirt gu **9**.

Eacarsaich 2

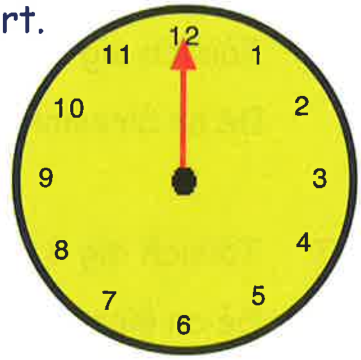

1. Tòisich aig **12**. Tionndaidh **deasail** tro aon cheàrn ceart.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

2. Bho **3**, tionndaidh **deasail** tro aon cheàrn ceart.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

3. Bho **3**. Tionndaidh **tuathal** tro aon cheàrn ceart.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

4. Bho **6.** Tionndaidh **tuathal** tro **dà** cheàrn cheart.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

5. Bho **5**. Tionndaidh **deasail** tro aon cheàrn ceart.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

Cairteal-cuairt agus leth-chuairt

Tha **cuairt iomlan** = 4 ceàrnan cearta.

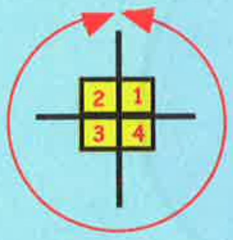

Tha **leth-chuairt** = 2 cheàrn ceart.

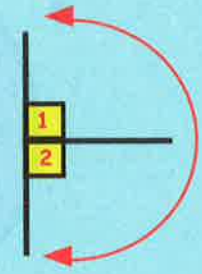

Tha **cairteal-cuairt** = aon cheàrn ceart.

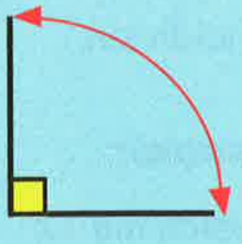

Eacarsaich 3

1. Tòisich aig 12. Tionndaidh **cuairt iomlan deasail**.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

2. Tòisich aig 3. Tionndaidh **leth-chuairt deasail**.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

3. Tòisich aig 3. Tionndaidh **cairteal-cuairt tuathal**.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

4. Tòisich aig 6. Tionndaidh **cairteal-cuairt tuathal**.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

5. Tòisich aig 5. Tionndaidh **leth-chuairt deasail**.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

6. Tòisich aig 5. Tionndaidh **cairteal-cuairt tuathal**.
   Dè an àireamh aig an stad thu?

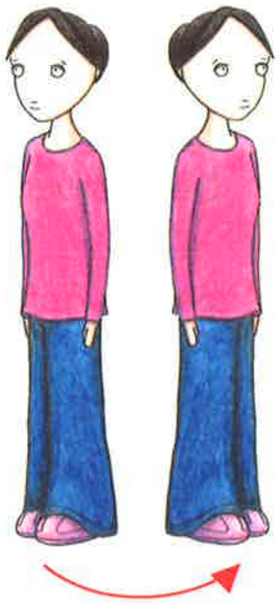

Stiùireadh slighe

Eisimpleir

Tha Ben a' dol tron ioma-shlighe.

Seo an stiùireadh a fhuair e airson faighinn tron ioma-shlighe.

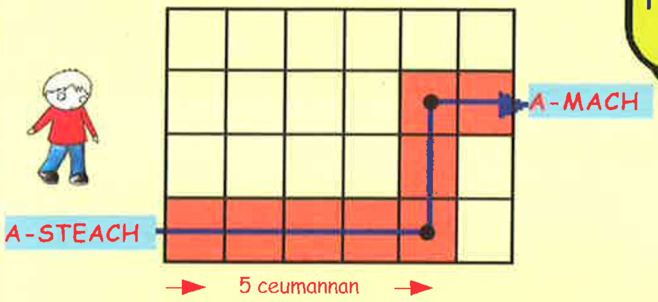

Eacarsaich 4

1. Sgrìobh stiùireadh na slighe seo.

   Ath-sgrìobh agus crìochnaich:-

   Coisich ... ceumannan
   Tionndaidh gu do làimh .....
   Coisich ... cheum
   Tionndaidh gu do làimh .....
   Coisich ... ceumannan

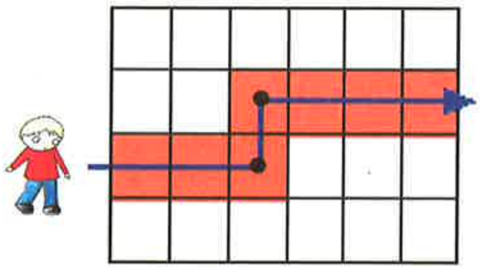

2. Sgrìobh an stiùireadh a dh'fheumas Iain airson faighinn tro gach ioma-shlighe.

a

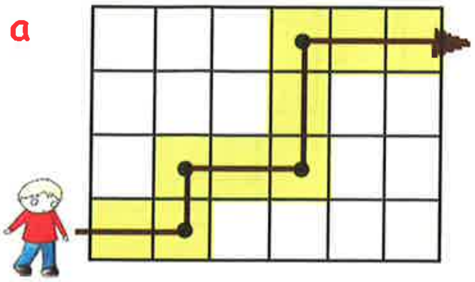

b

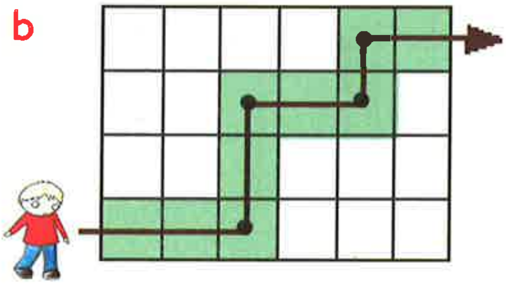

Slighean nas Doirbhe

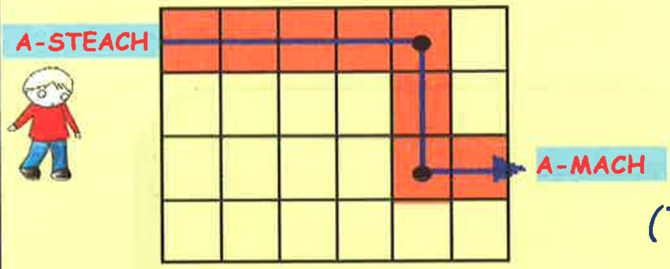

Coisich 5 ceumannan
Tionndaidh gu do làimh dheis
Coisich 2 cheum

(Tha aghaidh Iain ri bonn na duilleig.)

Tionndaidh gu do làimh chlì
Coisich 2 cheum

3. Sgrìobh an stiùireadh airson na slighe seo.
Ath-sgrìobh agus crìochnaich:-

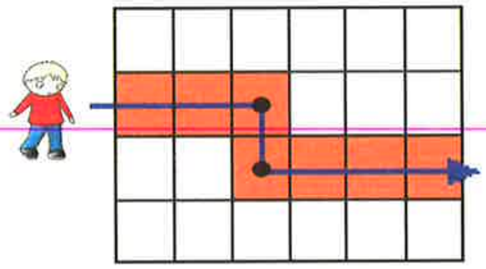

Coisich ... ceumannan
Tionndaidh gu do làimh .....
Coisich ... cheum
(Tha aghaidh Iain ri bonn na duilleig.)
Tionndaidh gu do làimh .....
Coisich ... ceumannan

4. Sgrìobh stiùireadh do Bhen airson faighinn tro gach ioma-shlighe:-

a

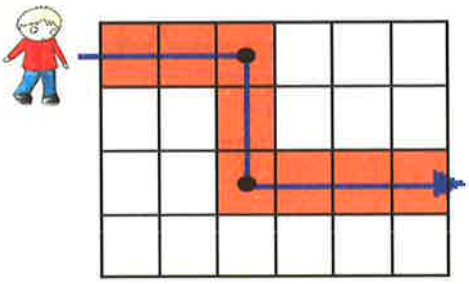

b

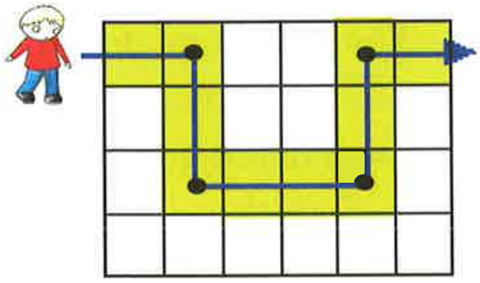

c

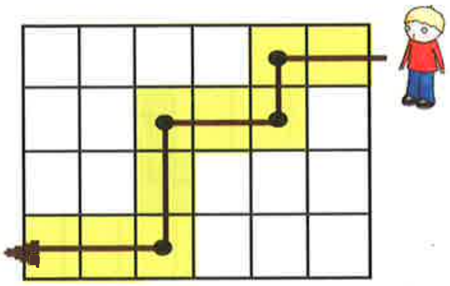

d

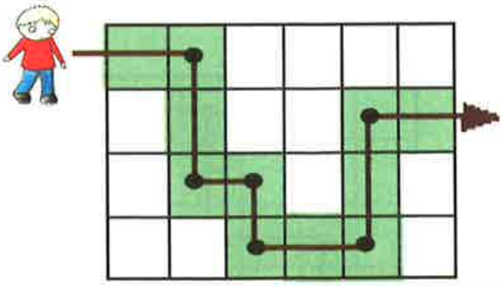

Duilleag-obrach 14·2

Àirdean na combaist

Bidh sinn a' cleachdadh combaist airson **stiùiridhean**.

Seo ceithir prìomh àirdean na combaist:

Tuath (T),

Deas (D),

An Ear (E),

An Iar (I).

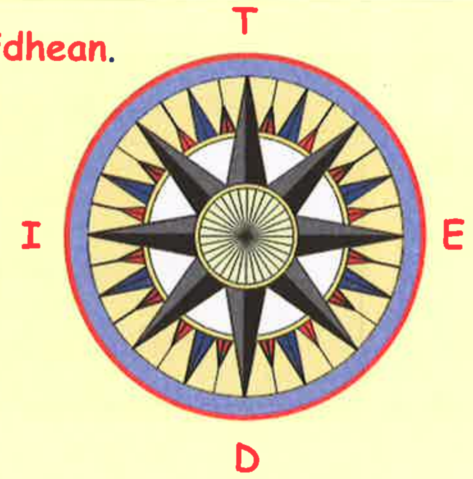

Eacarsaich 5

1. **Ath-sgrìobh** agus **crìochnaich** an diagram.

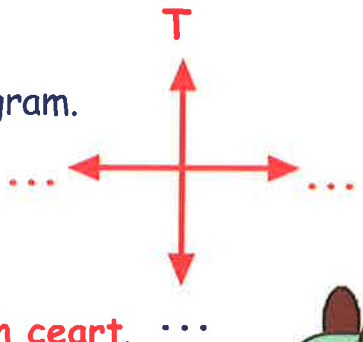

2. Bha Seumas a' coimhead gu **Tuath**.
   Thionndaidh e **deasail** tro **aon cheàrn ceart**.
   Dè an àird dom bi Seumas a' coimhead a-nis?

3. Bha Ben a' coimhead gu **Tuath**. Thionndaidh e **leth-chuairt deasail**.
   Dè an àird dom bi Ben a' coimhead a-nis?

4. Bha Lucy a' coimhead don **Iar**.
   Thionndaidh i **cairteal-cuairt tuathal**.
   Dè an àird dom bi Lucy a' coimhead a-nis?

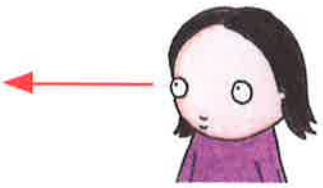

5. Bha Sìne a' coimhead don **Ear**.
   Thionndaidh i **tuathal** tro **thrì ceàrnan cearta**.
   Dè an àird dom bi Sìne a-nis a' coimhead?

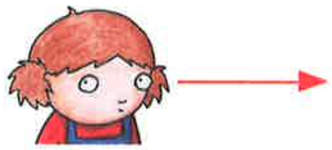

Diagram cho-chomharran

Faodaidh sinn suidheachadh rudeigin innse le **DIAGRAM CHO-CHOMHARRAN.**

Innsidh sinn an suidheachadh le bhith a' faicinn dè **a' cheàrnag** anns a bheil an rud air an diagram.

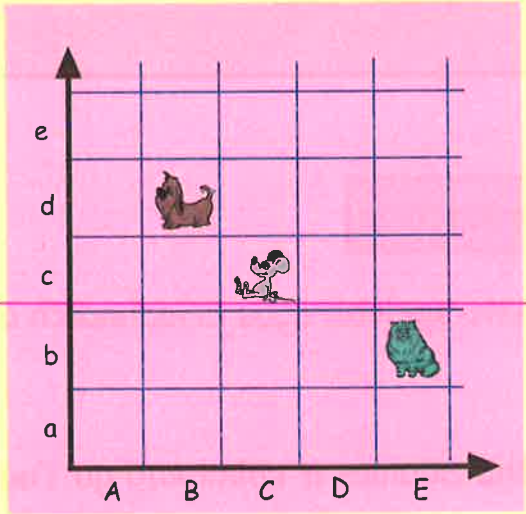

'S e **Bd** suidheachadh a' **choin**.

Tha an **cat** ann an **Eb**.

Tha an **luch** ann an **Cc**.

Tarsainn an toiseach, an uair sin **suas**.

Eacarsaich 6

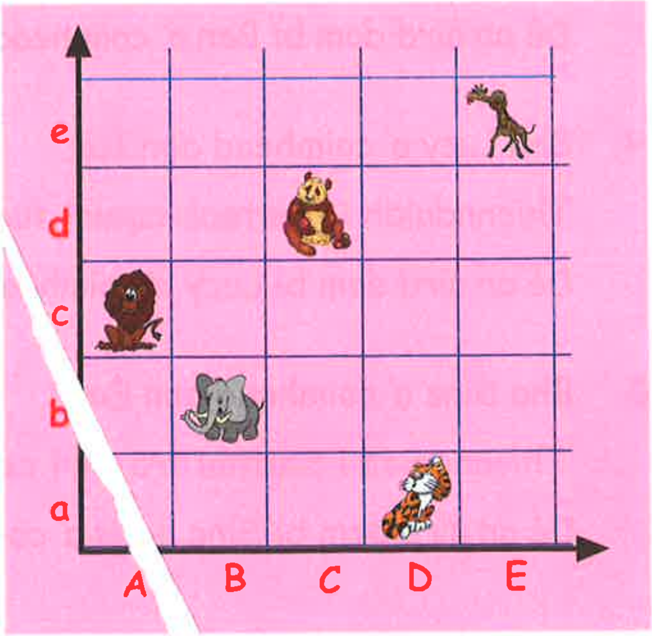

1. Seall air an diagram seo.
   Sgrìobh suidheachadh:-

   a an **leòmhainn**.

   b a' **phanda**.

   c an **tìgeir**.

   d an **t-sioraif**.

   e an **ailbhein**.

2. Seall air an diagram seo.

Càit a bheil iad seo:-

a a' cheàrnag **ghorm**

b a' cheàrnag **uaine**

c a' cheàrnag **dhearg**

d a' cheàrnag **dhonn**

e a' cheàrnag **phinc**?

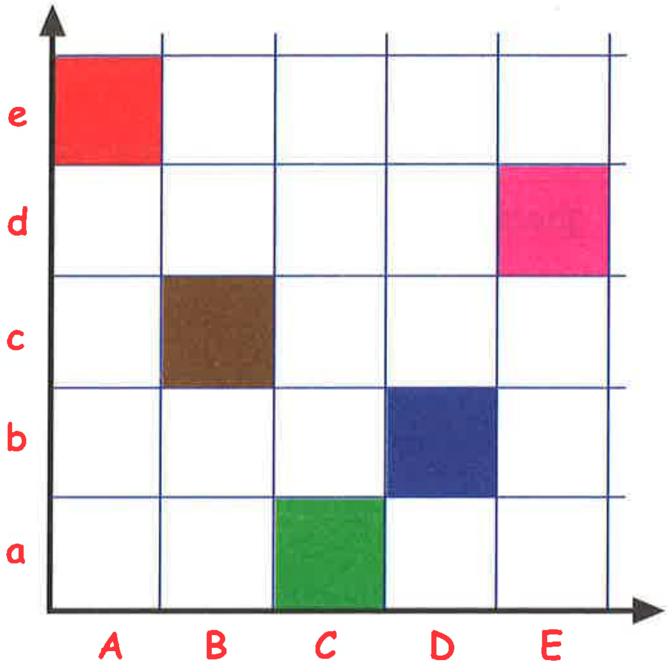

3.

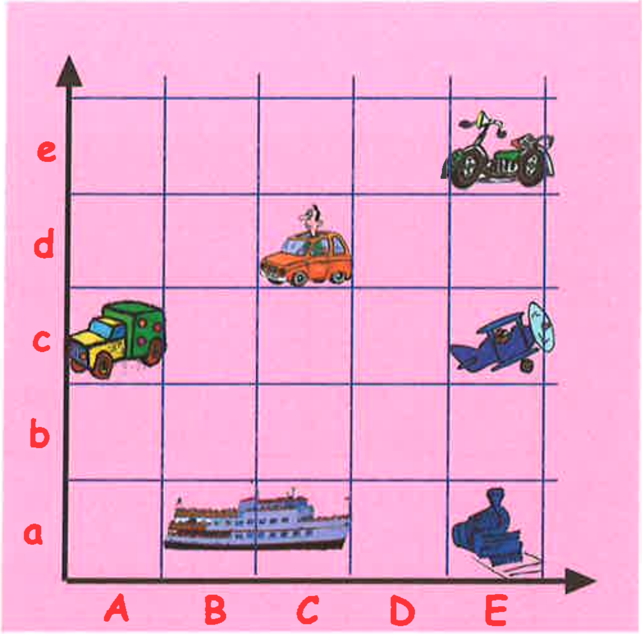

a Dè th' ann an Cd?

b Dè th' ann an Ac?

c Dè th' ann an Ec?

d Dè th' ann am Ba agus Ca?

e Dè th' ann an Ea?

f Dè th' ann an Ee?

'S iad Aa agus Da na bogsaichean falamh ann an sreath a.

g Sgrìobh an suidheachadh aig gach bogsa falamh ann an sreath c.

4. Tha litrichean agus àireamhan air an diagram seo.

Am faic thu gu bheil a' cheàrnag **ghorm** aig C2 ?

Càit a bheil:-

a a' cheàrnag **dhearg**.

b a' cheàrnag **phinc**.

c a' cheàrnag **uaine** .

d a' cheàrnag **dhonn**?

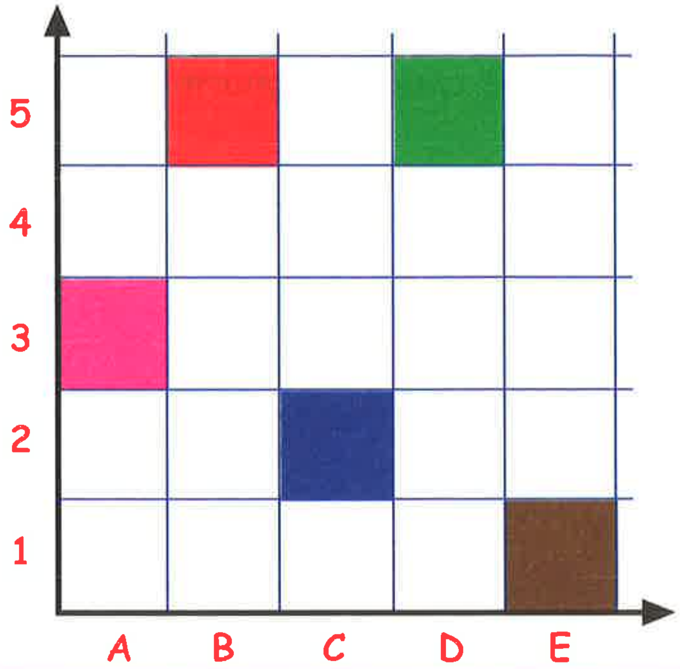

5. An seo chì thu pàircean air tuathanas far a bheil bàrr is beathaichean.

a Sgrìobh suidheachadh **gach pàirce**.

(Eisimpleir: tunnagan - B1)

b Sgrìobh suidheachadh gach ceàrnaig **phinc** den **rathad**.

c Sgrìobh suidheachaidhean nam **pàircean falamh**.

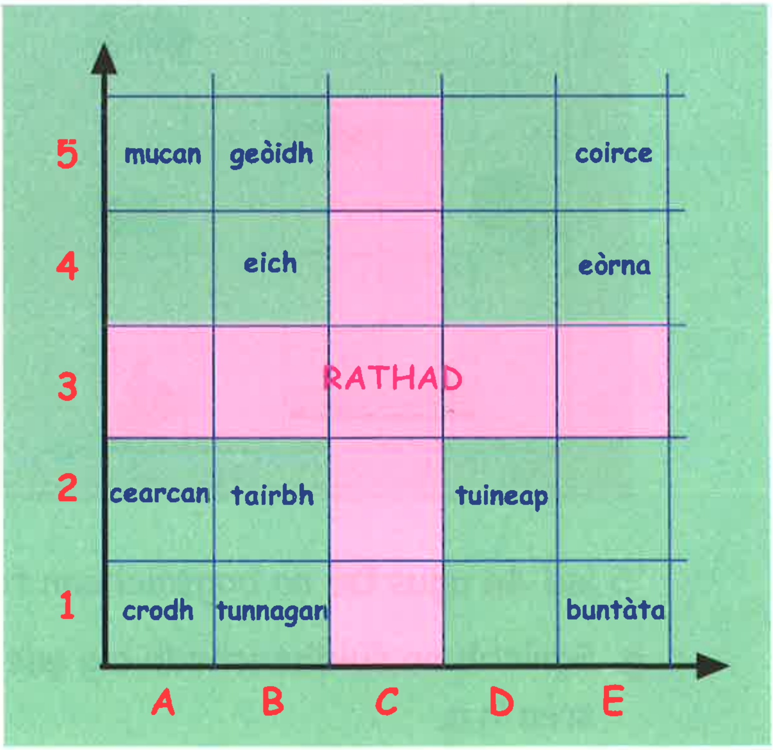

Cleachd **Duilleig-obrach 14·3** agus dèan **ceistean 6 gu 8.**

6. **Cleachd Diagram 1** air an duilleig-obrach.

   a Cuir **dearg** ann am **B2**

   b Cuir **gorm** anns na ceàrnagan seo : **A2, D5, E1.**

   c Cuir **donn** ann an **C1**, **C4** agus **E3**.

   d Cuir **pinc** ann an **A4** agus **B5**.

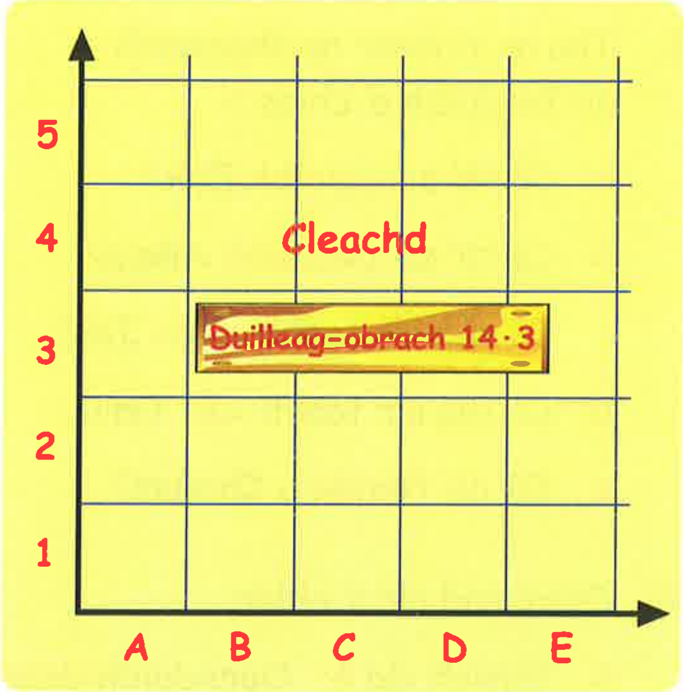

7. **Cleachd diagram 2** air an duilleig-obrach.

   a Cuir **gorm** anns na ceàragan seo:-

      Bb, De, Ea agus **Ae**.

   b Cuir **dearg** anns na ceàrnagan seo:-

      Ce, Cc, Aa agus **Ec**.

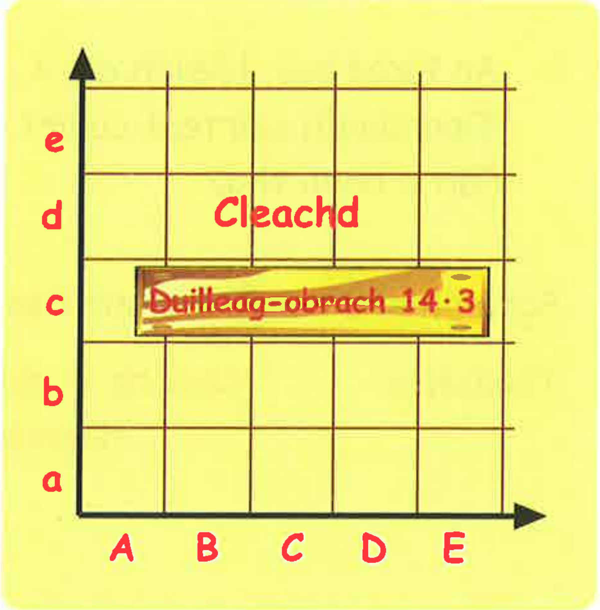

8. **Cleachd diagram 3** air an duilleig-obrach.

   a An turas seo, dèan pàtran dhut fhèin, a' cleachdadh dhathan.

   b Airson gach ceàrnaig air an do chur thu dath, sgrìobh an dath agus an suidheachadh.

      (**Eisimpleir** : **dearg - B2**).

Duilleag-obrach 14·4

Geàrr-chunntas

1. Tha an tidsear na sheasamh air beulaibh a' chlas :-

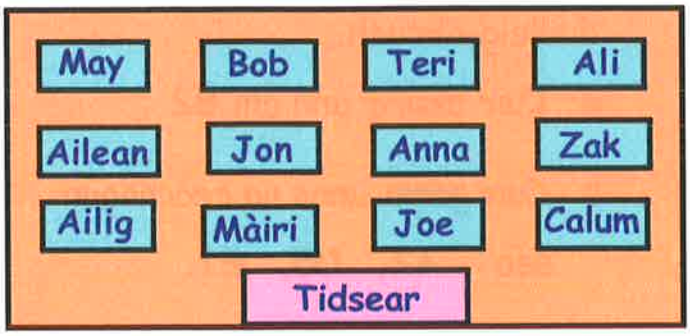

a Cò th' air **cùlaibh** **Zak**?

b Cò th' air **beulaibh** **Ailein**?

c Cò tha air taobh **deas** **Jon**?

d Cò tha air taobh **clì** **Teri**?

e Cò **as fhaide** o **Chalum**?

2. Coimhead air a' chloc.

a Tòisich aig **6**. Tionndaidh **deasail** tro aon cheàrn ceart. Càit a bheil thu?

b An turas seo, tòisich aig **3**. Tionndaidh cairteal-cuairt **tuathal**. Càit a bheil thu?

3. Sgrìobh stiùireadh a bheir **Ben** tron ioma-shlighe.

Tòisich le:- **" Coisich 2 cheum, tionndaidh ....."**

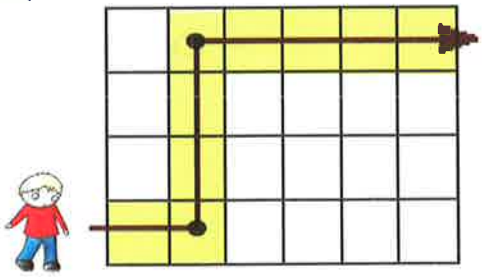

4.

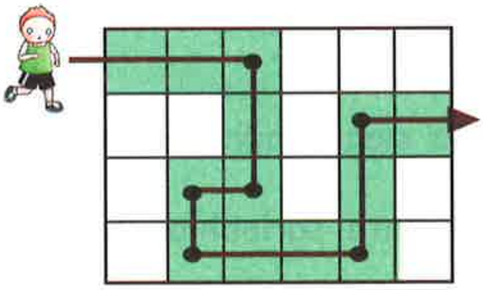

Sgrìobh stiùireadh airson **Ailig**.

5. a **Ath-sgrìobh** agus **cuir crìoch** air an diagram seo.

b Bha Niall a' coimhead gu **Deas**.
Thionndaidh e **deasail** tro
aon cheàrn ceart.

Dè an àird dom bi Nick a' coimhead a-nis?

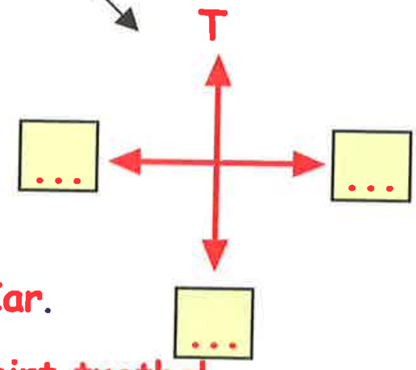

c

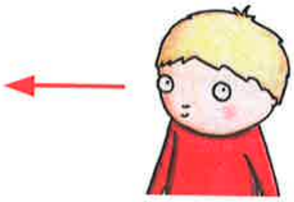

Bha Ben a' coimhead an **Iar**.

Thionndaidh e **leth-chuairt tuathal**.

Dè an àird dom bi Ben a' coimhead a-nis?

6. Seall air an diagram.

Càit a bheil:-

a **an cearcall gorm**

b **an triantan uaine**

c **a' cheàrnag dhearg**

d **an rionnag dhonn**

e **an daoimean pinc.**

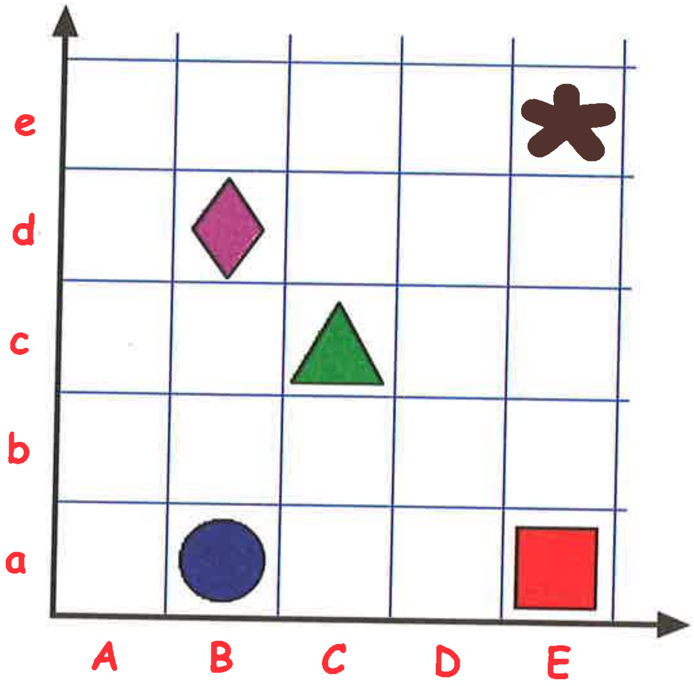

7. Le rùilear, dèan diagram mar seo le:-

Ceàrnagan a' dol **tarsainn** bho **A** gu **F**.

Ceàrnagan a' dol **suas** bho **1** gu **6**.

Cuir dath air na ceàrnagan seo:-

C3 gorm, **E6 dearg**, **A2 pinc**, **D4 uaine**.

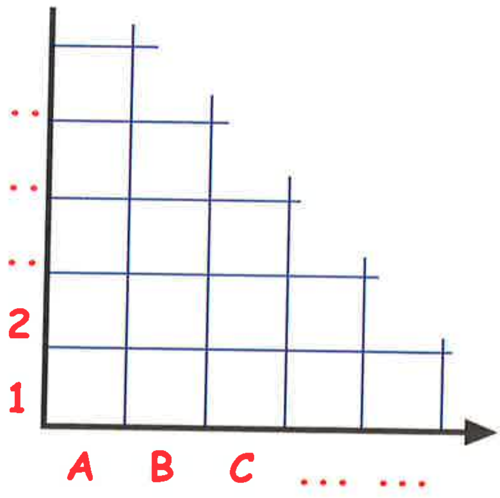

Caibideil 15

Na **cleachd àireamhair**

A' tomhas

Faodaidh tu faid a' thomhas ann an iomadh dòigh.
Tomhaisidh **rùilear** faidean beaga ann an **ceudameatairean**.

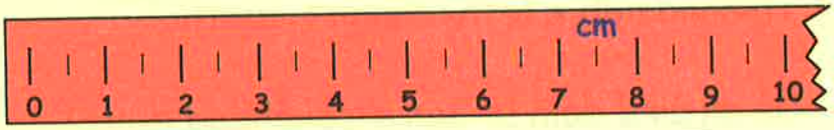

*Tha ceudameatairean sgrìobhte mar **cm***

Tomhaisidh **teip-tomhais** faidean nas motha ann am **meatairean**.

*Tha meatairean sgrìobhte mar **m***

Eacarsaich 1

1. Dè bhiodh agad (rùilear no teip-tomhais) airson na leanas a thomhas:-

   a faid peansail **b** faid pìos fiodha

   c àird dorais **d** leud na duilleig seo

   e faid do rùm-cadail **f** faid do chorraig?

2. Sgrìobh faidean nan loidhnichean seo ann an ceudameatairean:-

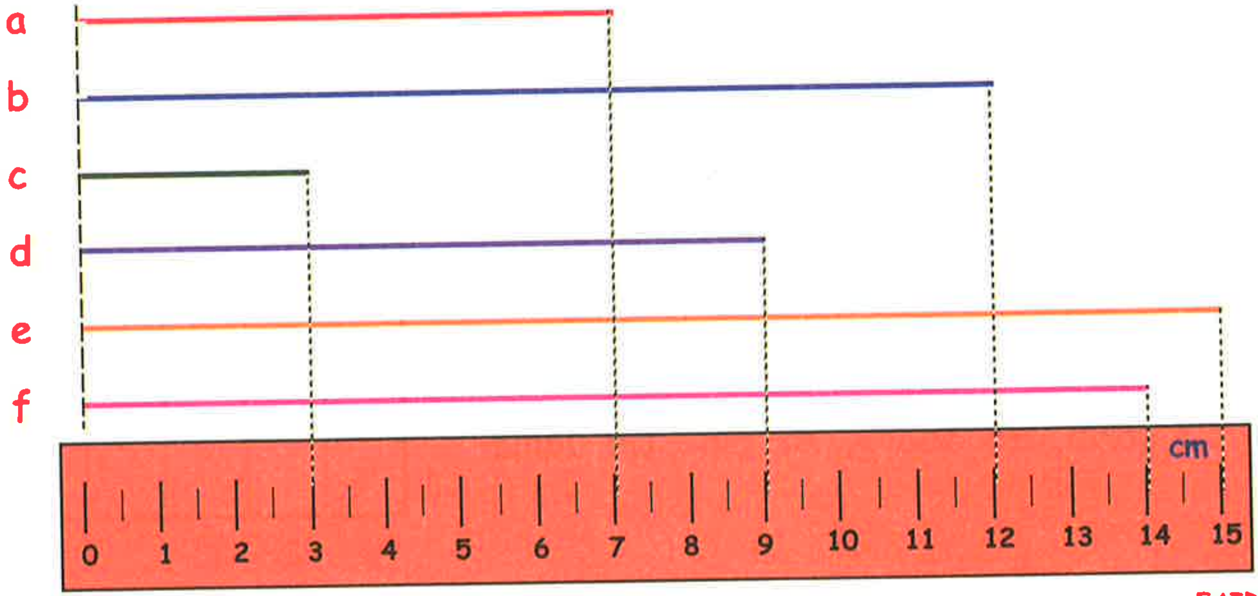

3. Le **do rùilear fhèin**, tomhais na loidhnichean seo agus sgrìobh sìos na freagairtean agad.

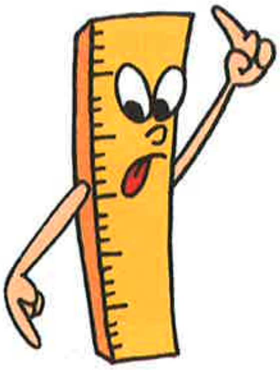

a

b

c

d

e

f

g

4. Tomhais agus sgrìobh gach meud:-

a

b

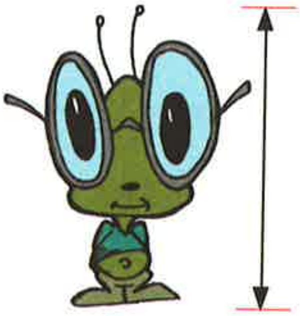

c

d

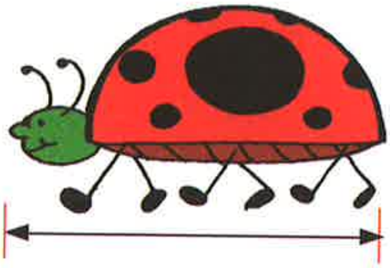

e

Duilleag-obrach 15·1

5. Dèan loidhnichean sa bheil na faidean seo, agus cuir leubailean orra:-

a 3 cm	b 9 cm	c 14 cm	d 1 cm
e 16 cm	f 7 cm	g 4 cm	h 11 cm.

6. Tomhais **faid** gach loidhne anns na cumaidhean seo agus sgrìobh do fhreagairtean.

a

b

c

d 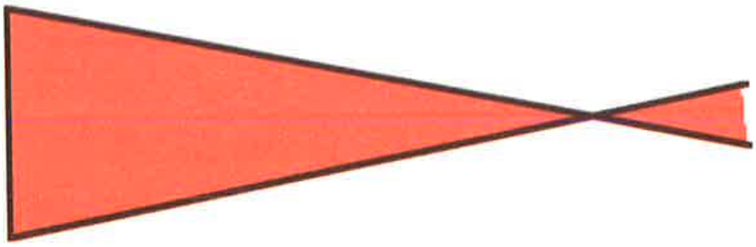

7. a Le rùilear, dèan **ceart-cheàrnach** anns a bheil faid **5 cm** is leud **3 cm**.

b Dèan ceart-cheàrnach sa bheil faid **8 cm** is leud **6 cm**.

c Dèan **ceàrnag** le faid **7 cm** anns na ceithir taobhan.

8. a Dè a' bhiastag **as lugha** (1 no 2)?

1 2

b Dè na taidhrichean **as caoile**?

1 2

c Dè an lus **as àirde**?

1 2

d Dè an doras as **leatha**?

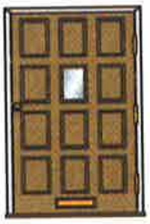 1 2

e Dè a' bhruis as **fhaide**?

1 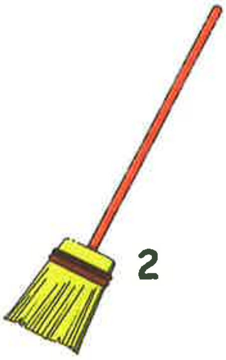 2

A' tomhas ann am meatairean

Uaireannan, airson faidean nas motha, 's fheàrr an tomhas ann am **meatairean (m)**.
An seo, feumaidh tu:-

- **1 mhaide-meatair** no
- stiall pàipeir sa bheil faid **1 mheatair**, air a comharrachadh ann an $\frac{1}{4}$ **meatairean.**

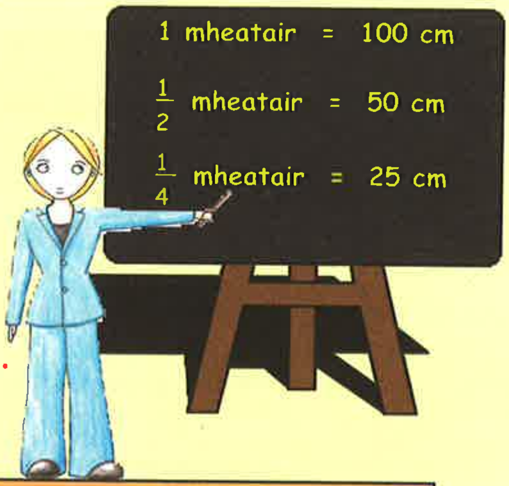

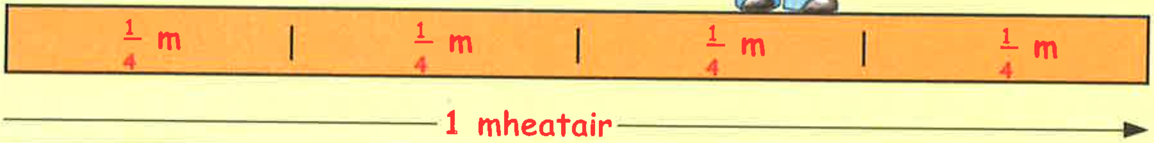

Eacarsaich 2

Faigh stiall pàipeir, mar a chì thu gu h-ard, bhon tidsear.

1. Seo bòrd anns a bheil faid **meatair** agus **trì** $\frac{1}{4}$.

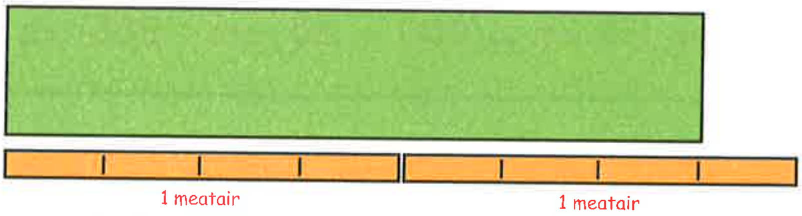

Cleachd an stiall, tomhais is sgrìobh:-

a **leud** bòrd an tidseir.

b **leud** do bhùird fhèin.

c **leud** an rùm-teagaisg.

d **àirde** an dorais.

e **faid** an rùm-teagaisg.

2. Faighnich don tidsear am faod thu rudan eile anns an rùm, no ann an àite eile, a thomhas.

3. Dh'fhaodadh tu cuid a rudan a thomhas aig an taigh a' cleachdadh maide-meatair. (do rùm-cadail, faid an amair...)

Meatairean agus Ceudameatairean

1 Mheatair = 100 ceudameatair

Gu tric, tha maide-meatair air a roinn ann an 100 pìos beag.

Canaidh sinn 1 cheudameatair (1 cm) ris gach pìos beag.

Eisimpleirean On a tha 1 mheatair = 100 ceudameatair

=> 2 mheatair = 200 cm

meatair = m
ceudameatair = cm

=> 7 meatairean = 700 cm

=> 4 m 30 cm = (400 + 30) cm = 430 cm

=> 9 m 65 cm = (900 + 65) cm = 965 cm

Eacarsaich 3

1. Cuimhnich:- 1 mheatair = 100 cm. Cia mheud cm a th' ann an:-

a 1 m	b 5 m	c 8 m	d 3 m
e 9 m	f 7 m	g 6 m	h 10 m
i 4 m	j 11 m	k 12 m	l 15 m ?

2. 100 cm = 1 mheatair. Cia mheud meatair a th' ann an:-

a 400 cm	b 800 cm	c 200 cm	d 500 cm
e 700 cm	f 1000 cm	g 300 cm	h 900 cm ?

3. Ath-sgrìobh agus crìochnaich:-

a	1 mheatair 20 ceudameatair	=	1 m 20 cm	=	.... cm
b	2 mheatair 50 ceudameatair	=	2 m ...... cm	=	.... cm
c	5 meatairean 40 ceudameatair	=	..... m ..... cm	=	.... cm
d	6 meatairean 90 ceudameatair	=	..... m ..... cm	=	.... cm
e	1 mheatair 35 ceudameatairean	=	..... m ..... cm	=	.... cm
f	8 meatairean 25 ceudameatairean	=	..... m ..... cm	=	.... cm
g	4 meatairean 5 ceudameatairean	=	..... m ..... cm	=	.... cm
h	8 meatairean 7 ceudameatairean	=	..... m ..... cm	=	.... cm

4. Ath-sgrìobh agus crìochnaich:-

a	210 cm	=	2 m 10 cm	=	2 mheatair.......ceudameatairean
b	314 cm	=	3 m ...... cm	=	......meatairean ......ceudameatairean
c	684 cm	=	...... m ...... cm	=	......meatairean......ceudameatairean
d	490 cm	=	...... m ...... cm	=	......meatairean...... ceudameatair
e	536 cm	=	...... m ...... cm	=	......meatairean ......ceudameatairean
f	761 cm	=	...... m ......cm	=	...... meatairean ......cheudameatair
g	301 cm	=	...... m ...... cm	=	......meatairean ......cheudameatair
h	905 cm	=	...... m ...... cm	=	......meatairean...... ceudameatairean

5. Tha sligeanach a' coiseachd **950 cm** gu pìos leiteas.

Sgrìobh seo ann am **meatairean** agus **ceudameatairean**.

6.

Tha càr beag a' dol timcheall traga anns a bheil faid **408 cm**.

Sgrìobh seo ann am **meatairean** agus **ceudameatairean**.

7. Tha faid **6 m 75 cm** ann an ròpa.

Sgrìobh seo ann an **ceudameatairean**.

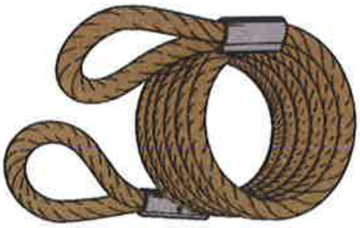

8.

Roilig ball **8 meatairean** agus **5 ceudameatairean**.

Cia mheud **ceudameatair** a rolig e?

9. Tha àirde **5 m 32 cm** anns an t-sioraf seo.

Sgrìobh seo ann an **ceudameatairean**.

10.

Bhuannaich Ben an leum-fhada aig Latha-spòrs na Sgoile a' leum **2 mheatair is aon cheudameatair**.

Sgrìobh seo ann an **ceudameatairean**.

11. Seo ceithir pìosan-fiodha:-

Dè **an fhaid** a th' annta uile-gu-lèir:- **a** ann an ceudameatairean

b ann am meatairean?

A' leughadh teip-tomhais

Tha an t-saighead a' comharrachadh 4 cm.

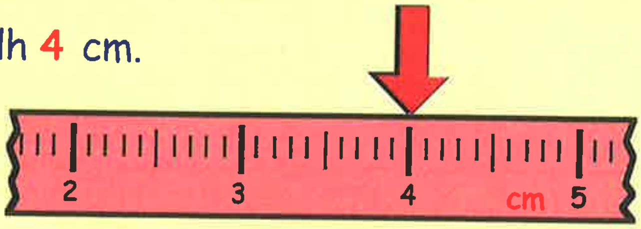

An turas seo, tha an t-saighead **nas fhaisge** air 7 cm (na tha i air 8 cm).

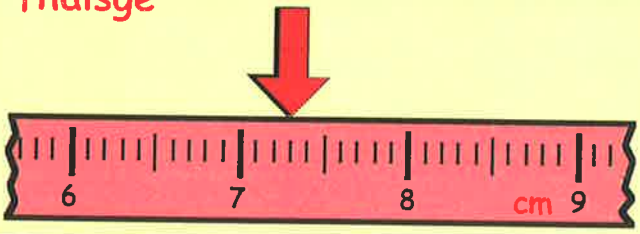

Eacarsaich 4

1. Dè na h-àireamhan a tha na saighdean seo a' comharrachadh?

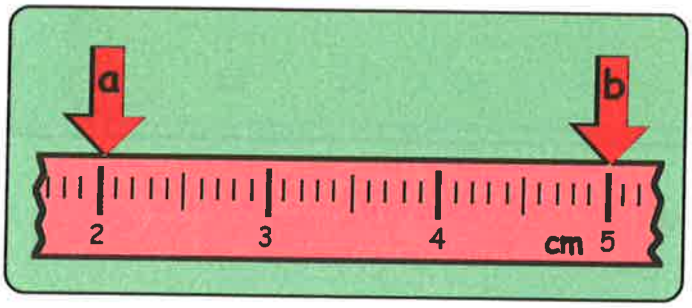

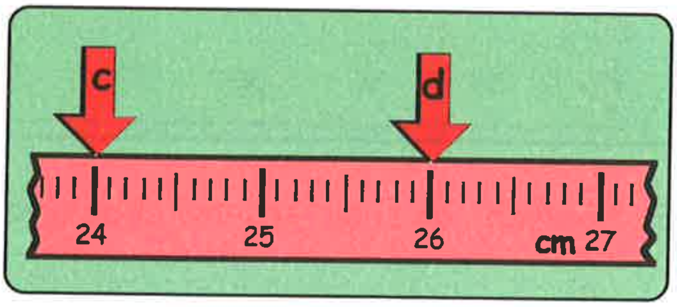

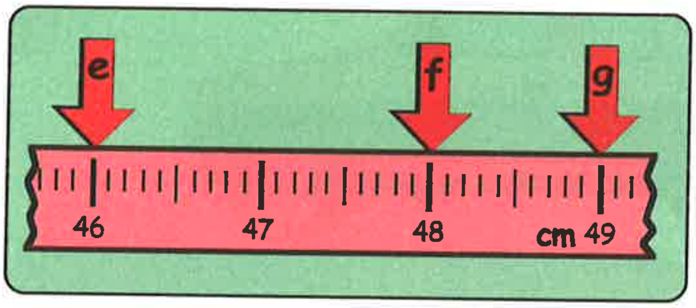

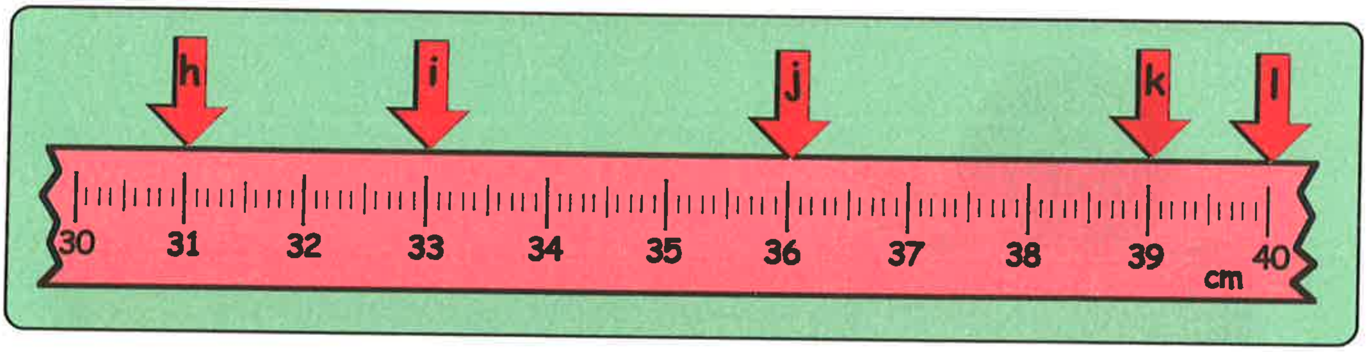

2. Am faic thu gu bheil **a** gu h-ìosal faisg air **5 cm**?
Dè an àireamh **as fhaisg'** air gach saighid.

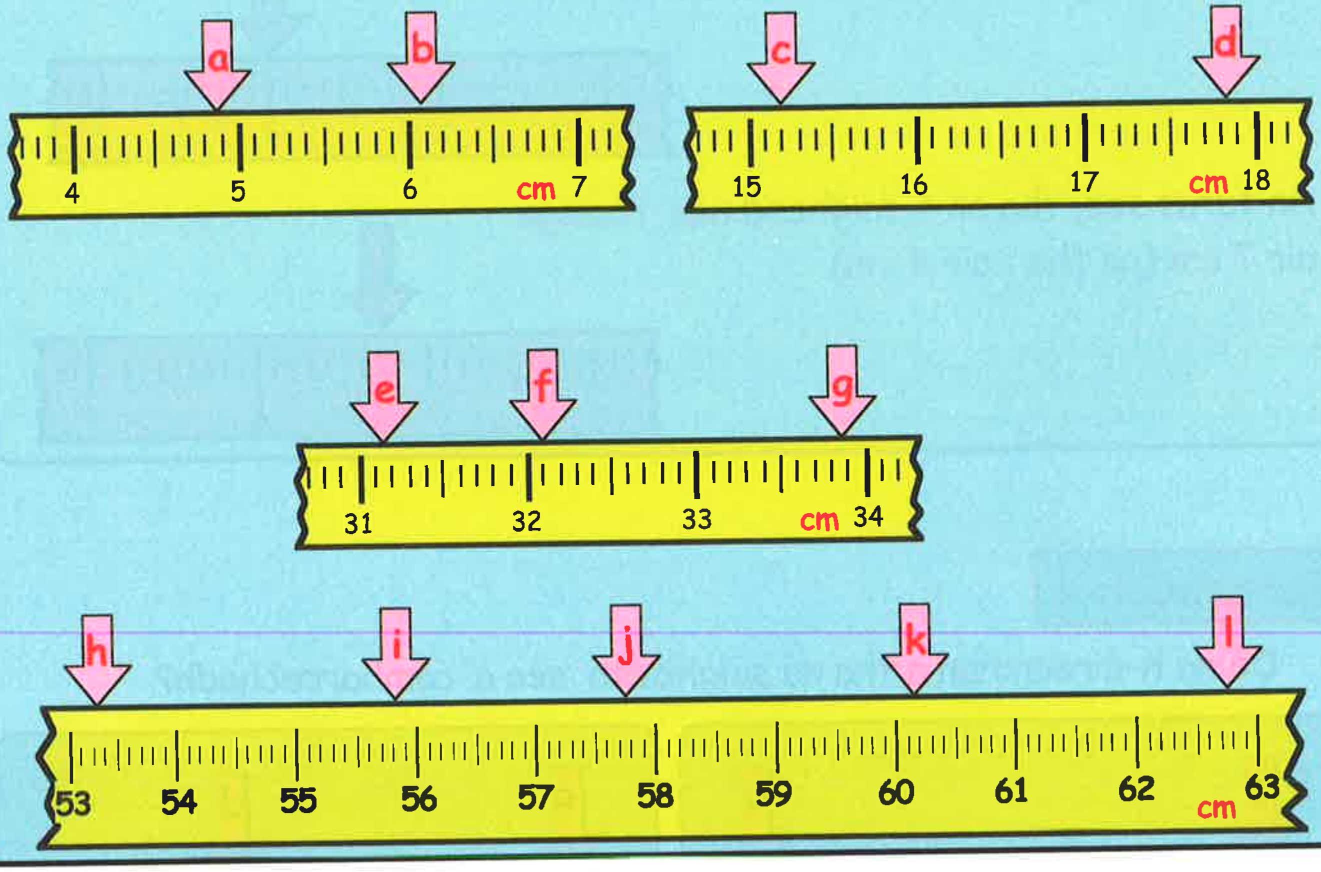

3. Sgrìobh an fhaid aca seo chun **a' cheudameatair as fhaisge.**

a

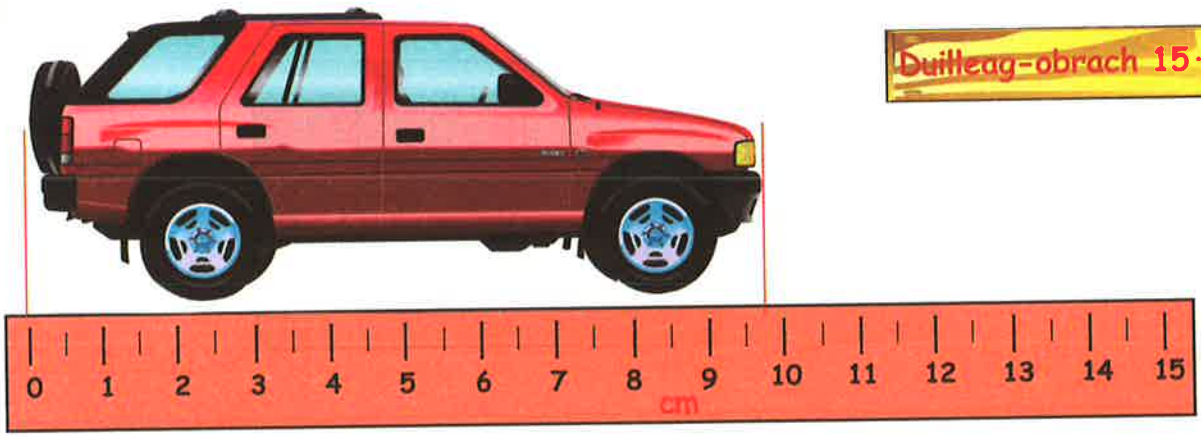

Duilleag-obrach 15·3

b

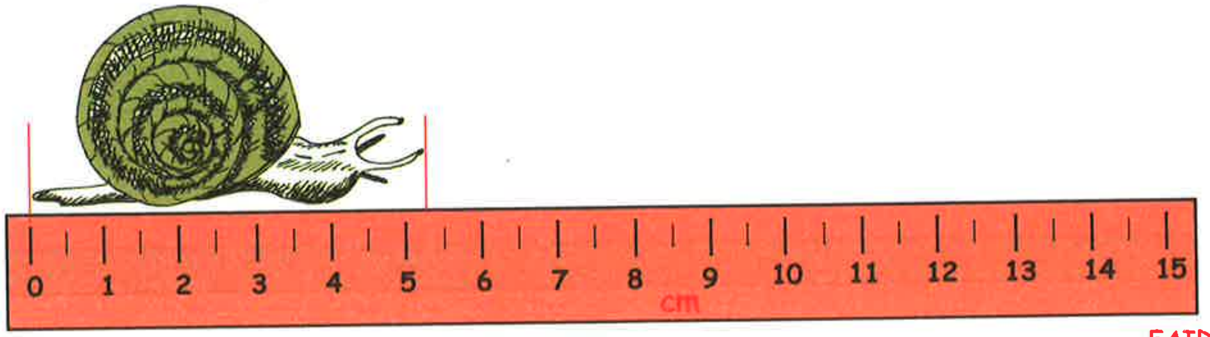

Geàrr-chunntas

1. Le **rùilear**, tomhais na loidhnichean seo agus sgrìobh na freagairtean.

a

b

c

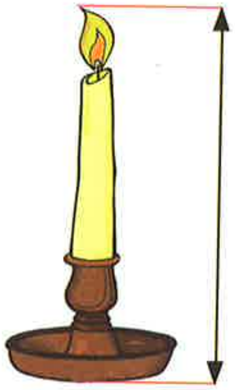

2. Tomhais àirde na coinnle agus sgrìobh an fhreagairt.

3. a Tarraing loidhne **12cm** tarsainn na duilleig.

   b Tarraing loidhne **6cm** a tha a' claonadh.

4. Cia mheud **ceudameatair** a th' ann an:-

   a 2 m   b 4 m   c 9 m   d 7 m ?

5. Cia mheud **meatair** a th' ann an:-

   a 300 cm   b 600 cm   c 800 cm   d 1000 cm ?

6. Sgrìobh 7 meatairean 45 ceudameatairean ann an ceudameatairean.

7. Sgrìobh 440 ceudameatair ann am meatairean agus ceudameatairean.

8. Cuir na faidean seo ann an òrdugh, an tè **as motha an toiseach**:-

   5 m 34 cm,   5 m 43 cm,   5 m 3 cm,   5 m 30 cm,

9. Tha àirde 1 m 25 cm anns a' mhathan. Sgrìobh sin ann an **cm**.

10. Dè na h-àireamhan **as faisg'** air na saighdean seo?

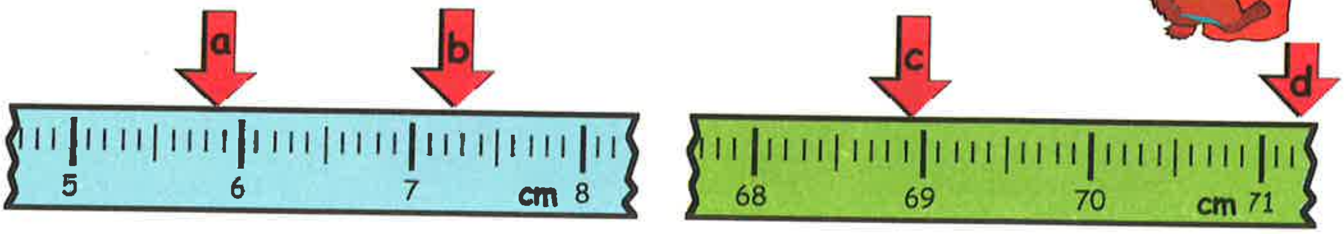

Caibideil 16

Feumaidh tu peansailean dathte.

A' dèanamh phàtran

Bidh sinn a' dèanmamh phàtran, le cumaidhean, dathan agus loidhnichean.

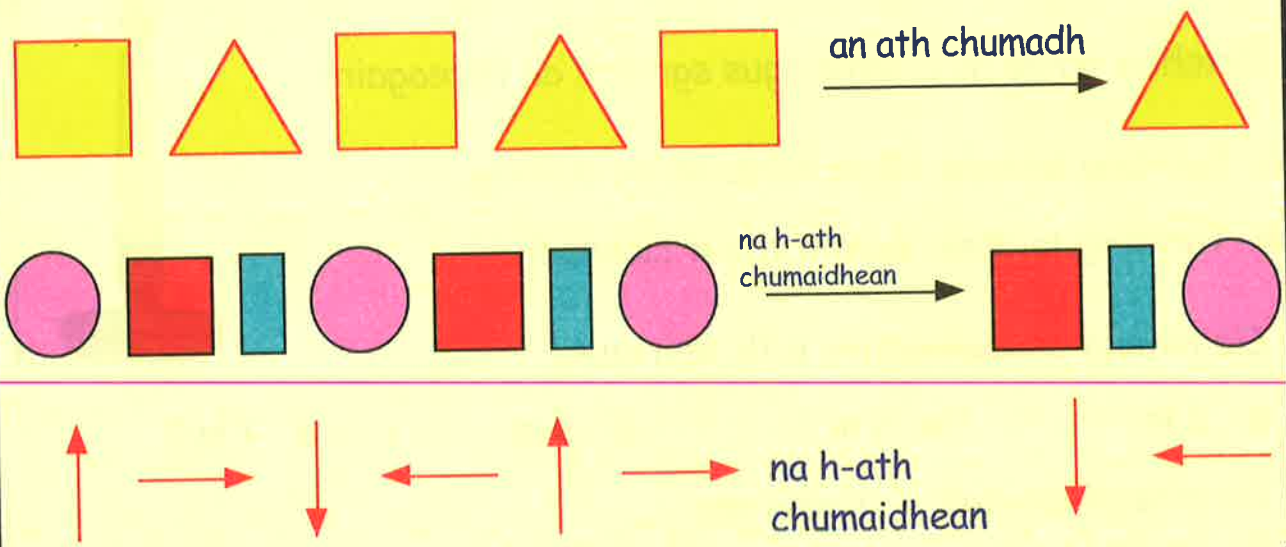

Eacarsaich 1

Duilleag-obrach 16·1

1. Dèan dealbh den ath 2 chumadh agus cuir dath orra:-

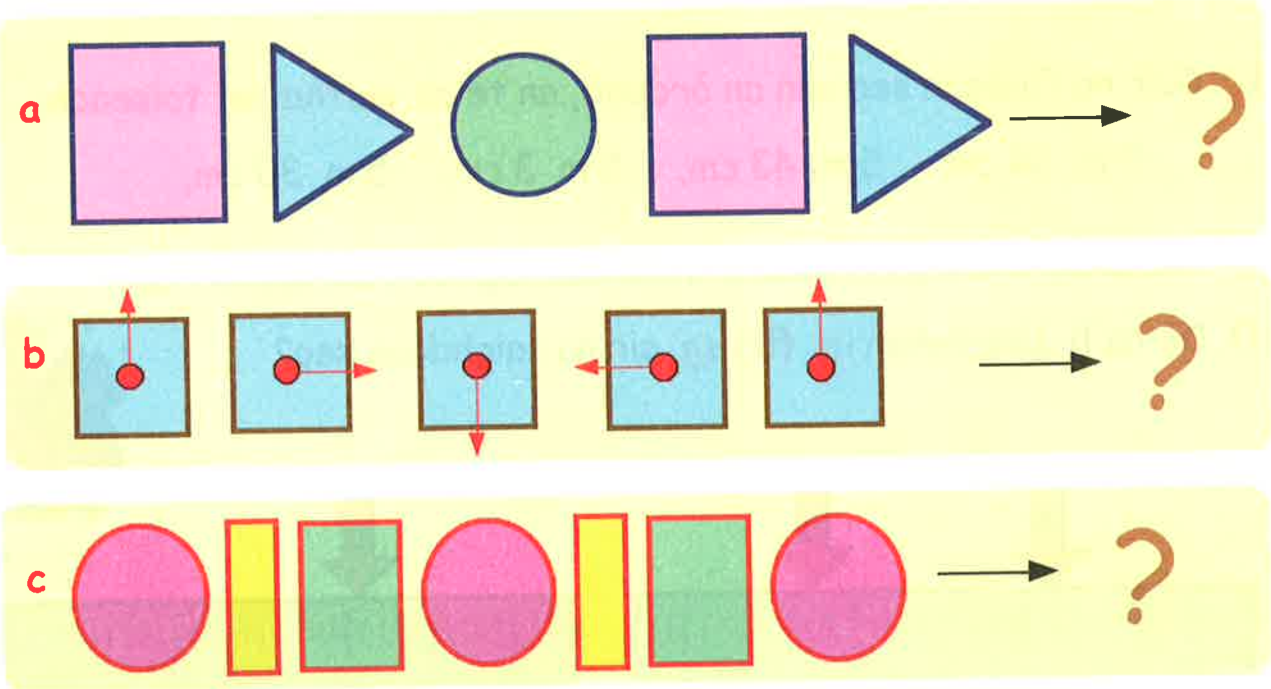

d 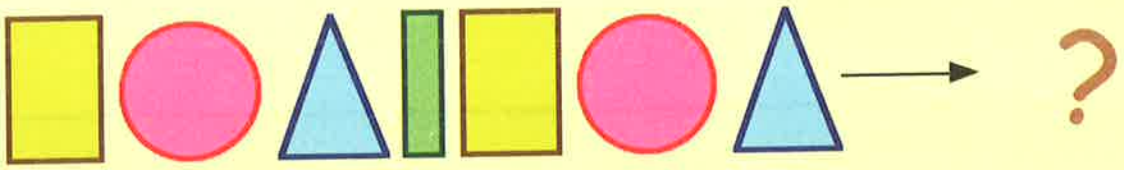

e 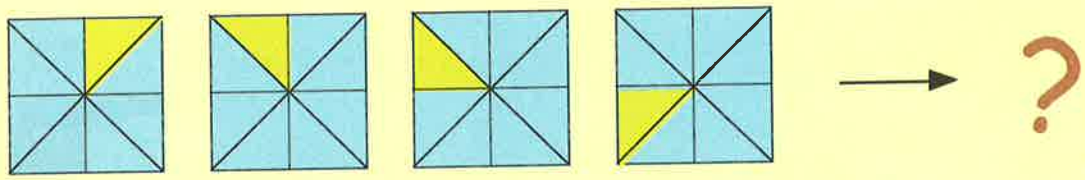

2. Airson gach pàtrain, dèan dealbh de na h-ath **3 cumaidhean**:-

a 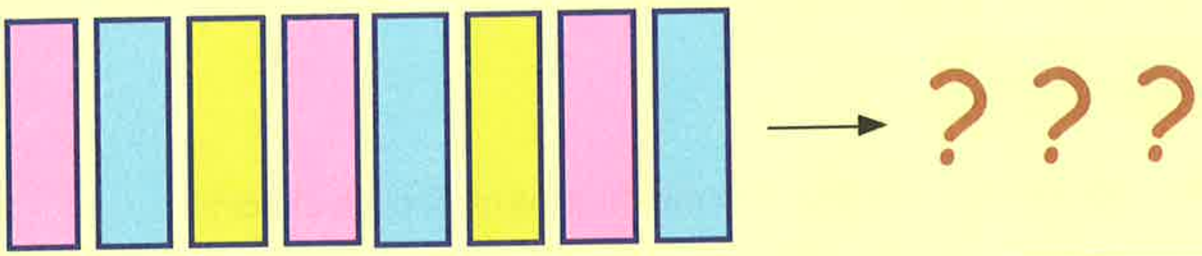

b 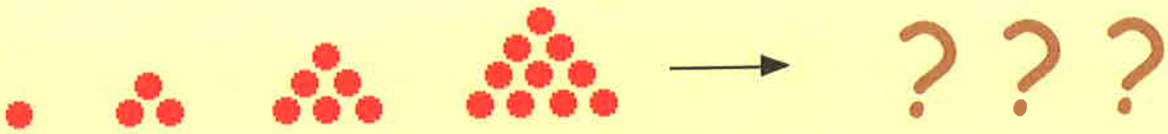

c 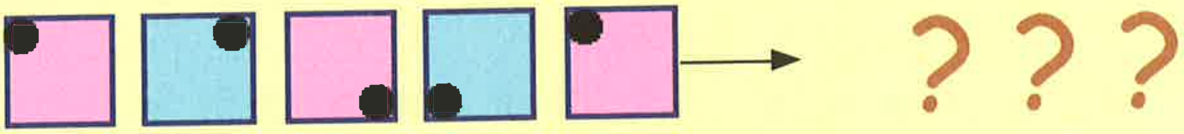

d 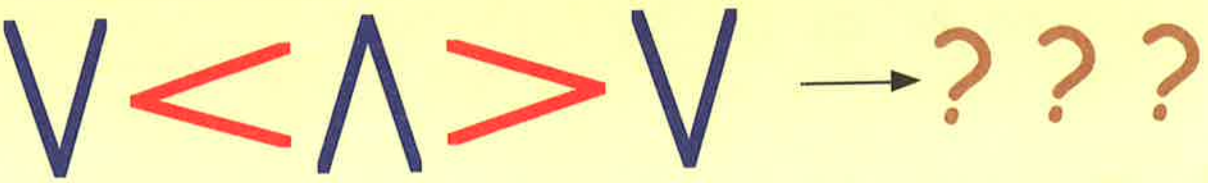

e 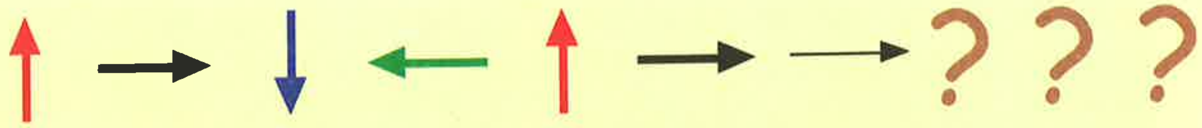

3. Dèan pàtran grinn dathte dhut fhèin. Seall e don tidsear.

Pàtrain le litrichean

Faodaidh sinn pàtrain a dhèanamh le bhith a' cleachdadh litrichean.

A B C D E F — 's e G an ath litir

Z Y X W V U — 's e T an ath litir

A C E G I K M — 's e O an ath litir

Eacarsaich 2

1. Sgrìobh a h-uile litir den aibidil anns an òrdugh cheart.

2. A rèir na h-aibidil, sgrìobh an ath 2 litir anns gach pàtran:-

a G H I J K ...

b r s t u v w ...

c K J I H G ...

d k m o q s u ...

e y x w v u ...

f A D G J M ...

g AZ BY CX DW EV ...

3. Ath-sgrìobh gach liosta. Cuir a-steach na litrichean a tha a dhìth.

a A B .. D E ..

b z .. x w v .. ..

c .. g h i .. ..

d .. .. E G I K ..

4. Dèan pàtran-litrichean dhut fhèin agus seall e don tidsear.

Pàtrain le àireamhan

Faodaidh sinn pàtrain a dhèanamh le àireamhan.

1 2 3 4 5 6 — 'S e 7 an ath àireamh

16 15 14 13 12 — 'S e 11 an ath àireamh

30 40 50 60 70 — 'S e 80 an ath àireamh

Eacarsaich 3

1. Airson gach pàtrain, sgrìobh an ath 2 àireimh:-

a	7 8 9 10 11 ...	b	25 26 27 28 29 ...
c	23 22 21 20 ...	d	2 4 6 8 10 12 ...
e	5 10 15 20 ...	f	11 22 33 44 55 ...
g	3 6 9 12 15 ...	h	28 24 20 16 12 ...

2. Ath-sgrìobh gach liosta. Cuir a-steach na h-àireamhan a tha a dhìth.

a	5 10 .. 20	b	2 .. 6 8 10 .. ..
c	10 .. .. 40 50 ..	d	.. .. 9 12 15 .. ..
e	22 .. 18 16 ..	f	.. .. .. 18 15 12 ..

g 65 .. 55 50 ..   h .. .. .. 33 22 11 ..

i .. .. 60 50 40   j .. .. .. 35 40 45 ..

k .. .. 53 51 .. 47 .. 43 41 33

3. Sgrìobh na pàtrain seo:-

a àireamhan cothromach suas gu 30

b àireamhan corra suas gu 40

c àireamhan cothromach 50 gu 70

d àireamhan corra 80 gu 100

e freagairtean clàr nan 2 uireadan

f freagairtean clàr nan 3 uireadan

g freagairtean clàr nan 4 uireadan

h freagairtean clàr nan 5 uireadan

i freagairtean clàr nan 10 uireadan

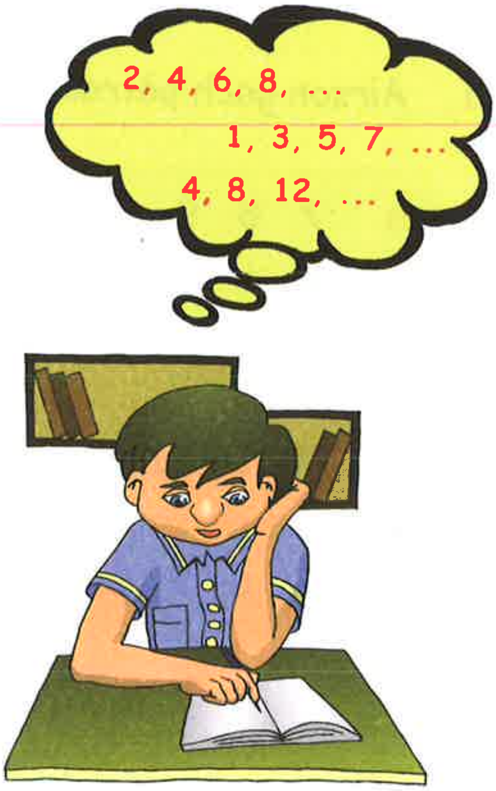

4. Dèan pàtrain-àireamhan eile dhut fhèin.
Seall iad don tidsear.

Duilleagan-obrach 16·2

Geàrr-chunntas

1. Dèan dealbh den ath chumadh anns a' phàtran seo:-

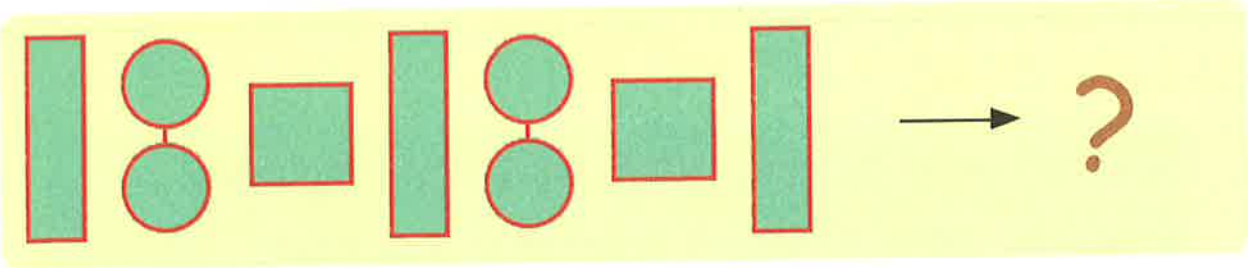

2. Dèan dealbh den ath **dhà** chumadh anns a' phàtran seo:-

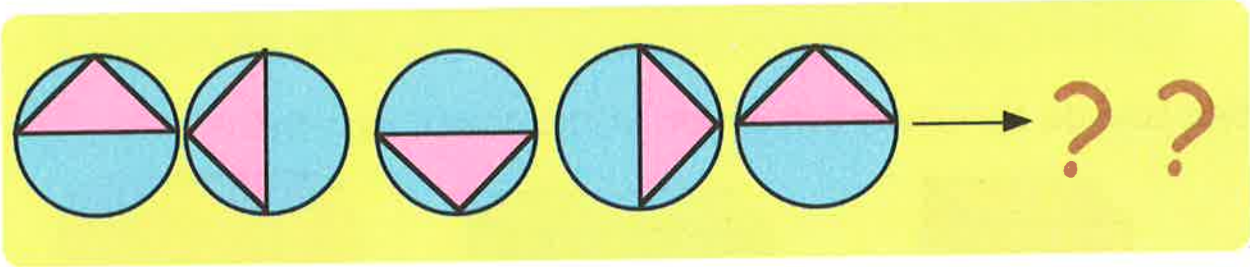

3. Sgrìobh an **ath** litir no an **ath** àireamh:-

a P Q R S T ..

b 21 23 25 27 29 ..

c 54 51 48 45 ..

d w u s q o m k ..

4. Cuir a-steach na litrichean no na h-àireamhan a tha a dhìth.

a 10 20 .. 40 ..

b a c e .. i k .. ..

c 35 .. .. 20 15 ..

d .. .. o n m .. ..

5. Sgrìobh pàtran nan àireamhan **corra** a tha eadar 20 agus 40.

Caibideil 17

Cruthan 3sh

Feumaidh tu seata de chruthan 3sh airson na ceistean seo a fhreagairt.

Cuimhnich:-

gu bheil cumaidhean **dà-sheallach (2sh)** còmhnard (ceàrnag, ceart-cheàrnach, triantan agus cearcall).

gu bheil cruthan **trì-sheallach (3sh) cruaidh**.

Seo cuid de **chruthan 3sh** air am bi thu eòlach mar-thà :-

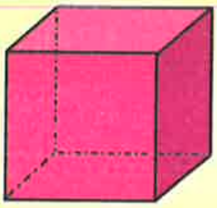

ciùb

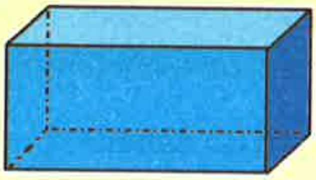

ciùbaid

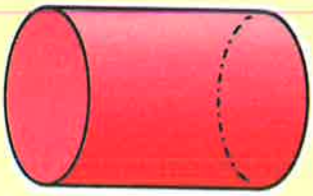

siolandair

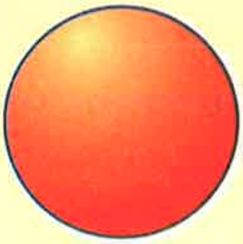

cruinne

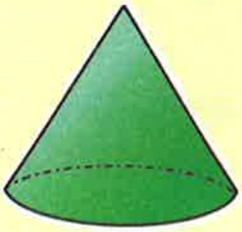

còn

Gu h-ìosal, chì thu tuilleadh **chruthan 3sh**:-

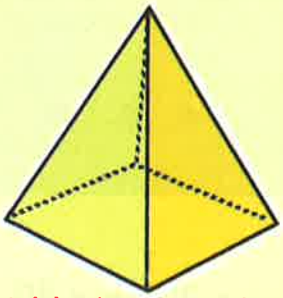

pioramaid le bonn ceàrnagach

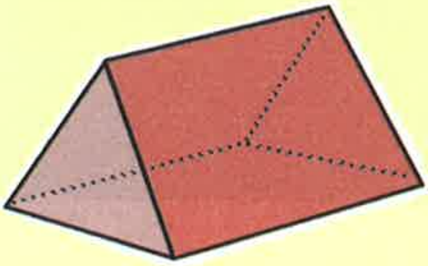

priosam triantanach

Eacarsaich 1 **Duilleag-obrach 17·1**

1. Sgrìobh ainm gach crutha 3sh:-

a 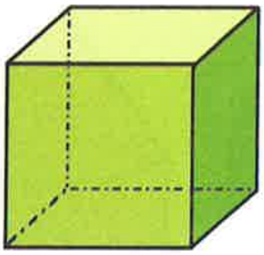 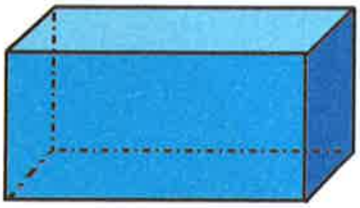

d 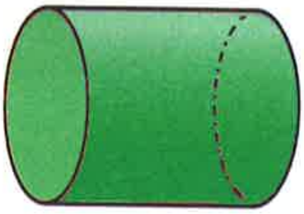 e 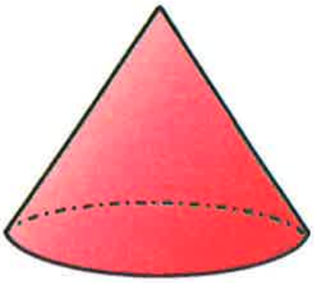 f 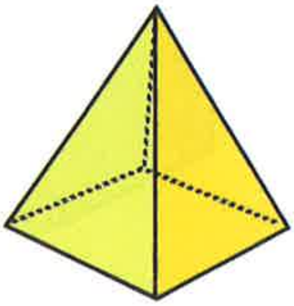

2. Sgrìobh **ainm** a' chrutha 3sh seo. →

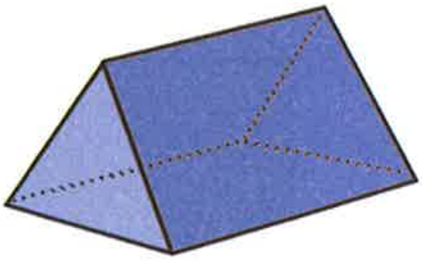

3. Seall ris gach dealbh gu h-ìosal.

Sgrìobh **ainm** gach crutha 3sh.
(Cleachd ciùb, ciùbaid, siolandair, còn, cruinne, pioramaid le bonn ceàrnagach no priosam triantanach.)

a 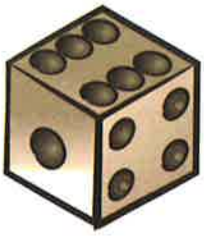 b

c d

e f 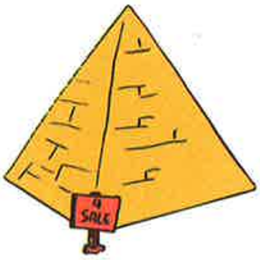 g h

4. Coimhead air na dealbhan gu h-ìosal.

Dèan liosta de na **cruthan 3sh** a th' air an cleachdadh anns gach dealbh.

a

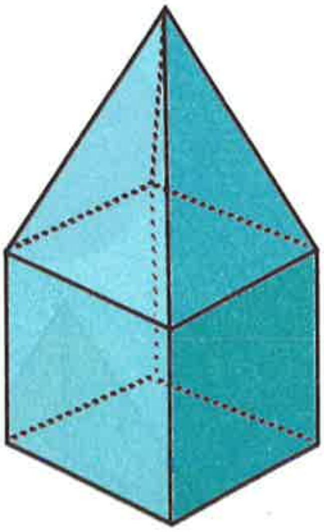

b

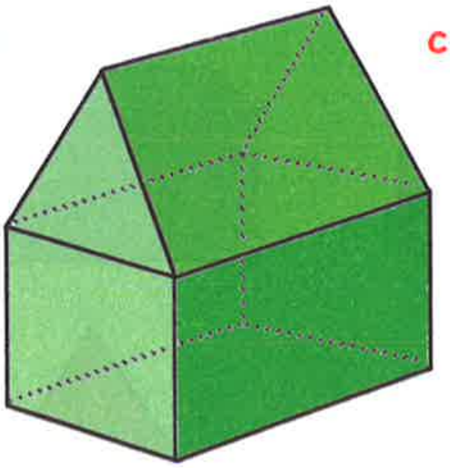

c

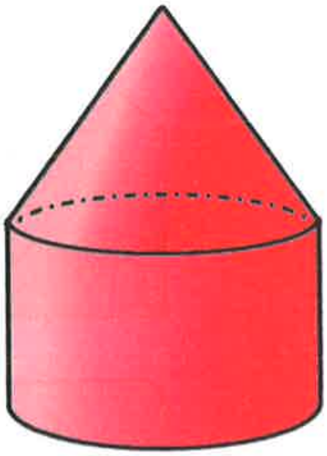

d

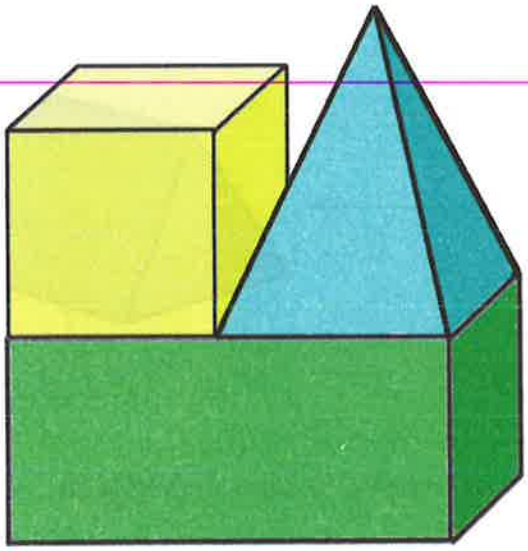

e

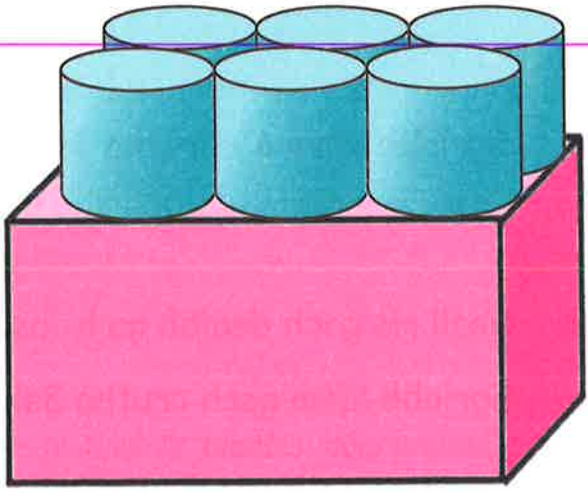

f

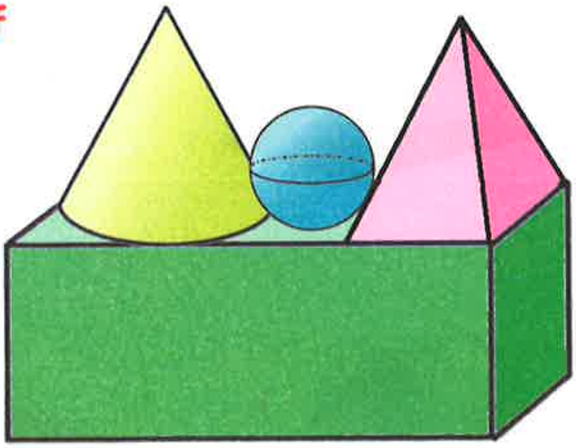

g

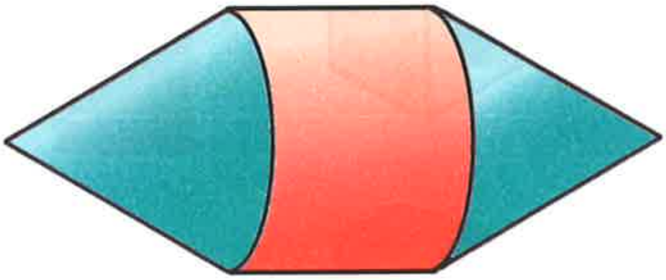

A' dèanamh chruthan 3sh

Faodaidh sinn cruthan 3sh a dhèanamh le cumaidhean 2sh.

Feumaidh tu **6 ceàrnagan** airson **ciùb** a dhèanamh.

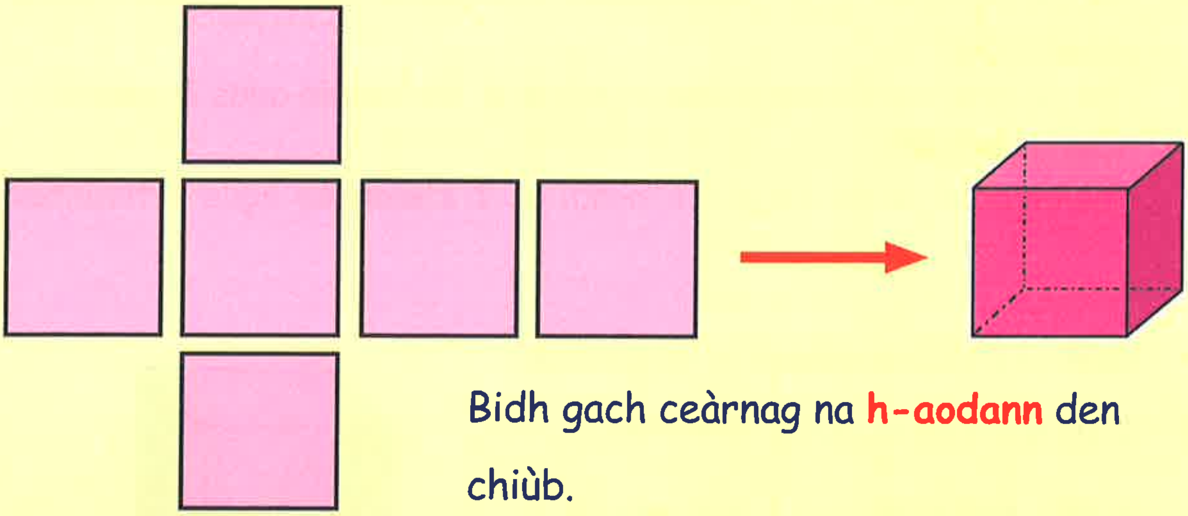

Bidh gach ceàrnag na **h-aodann** den chiùb.

Eacarsaich 2

1. Dèan liosta de na **h-aodainn** (**cumaidhean 2sh**) a dh'fheumas tu airson **a' chiùbaid** seo a dhèanamh.

2. Dèan liosta de na **h-aodainn** (**cumaidhean 2sh**) a dh'fheumas tu airson **a' chiùbaid** seo a dhèanamh.

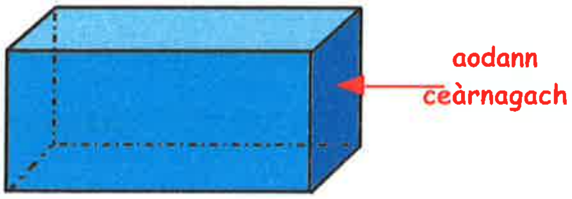

3. Dèan liosta de **na h-aodainn** (**cumaidhean 2sh**) a dh'fheumas tu airson gach cruth gu h-ìosal a dhèanamh.

a

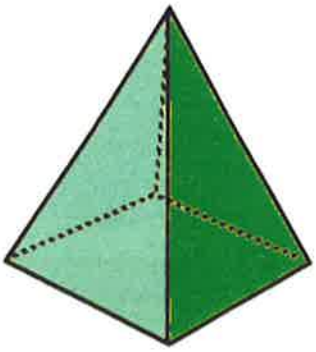

b

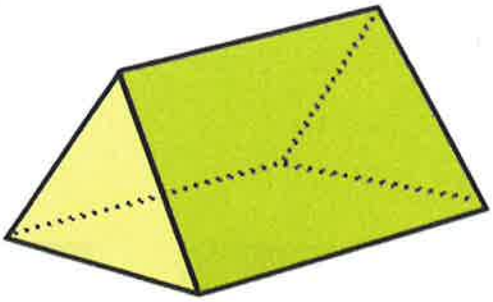

4. Ainmich gach cruth.

a Dè an cruth a th' air a dhèanamh le 6 ceart-cheàrnachan?

b Dè an cruth a th' air a dhèanamh le 6 ceàrnagan?

c Dè an cruth a th' air a dhèanamh le 4 ceart-cheàrnachan agus 2 cheàrnaig?

d Dè an cruth a th' air a dhèanamh le 2 thriantan agus 3 ceart-cheàrnachan?

e Dè an cruth a th' air a dhèanamh le 1 cheàrnag agus 4 triantain?

5. a Cunnt an àireamh oirean a th' air ciùb.

b Cunnt a-nis an àireamh oiseanan.

Am faic thu gu bheil 12 oir agus 8 oiseanan air ciùb?

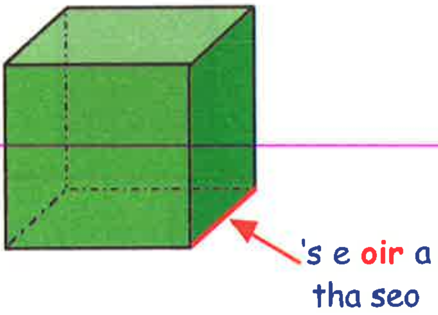

6. a Cunnt an àireamh oirean a th' air ciùbaid.

b Cunnt a-nis an àireamh oiseanan.

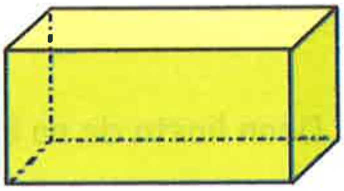

7. a Cunnt oirean pioramaid le bonn ceàrnagach.

b Cunnt a-nis na h-oiseanan.

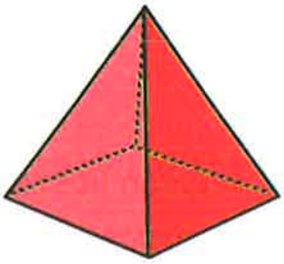

8. a Cia mheud oir a th' air priosam triantanach?

b Cunnt a-nis an àireamh de dh'oiseanan.

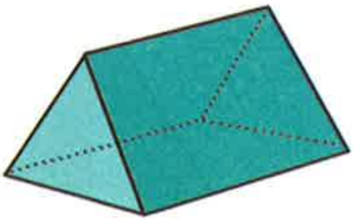

Duilleag-obrach 17·2 | Duilleag-obrach 17·3 | Duilleag-obrach 17·4

Geàrr-chunntas

1. Sgrìobh ainm gach **crutha 3sh**:-

a 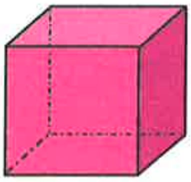

b 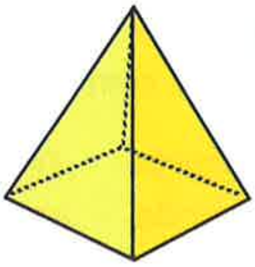

c

d 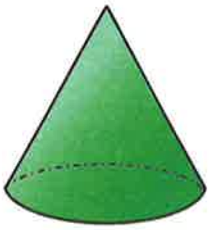

e 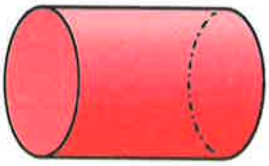

f

g 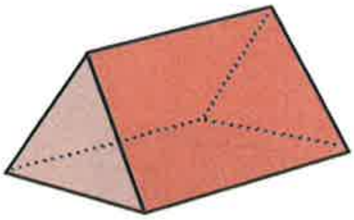

2. Dèan liosta de na cruthan 3sh anns an dealbh.

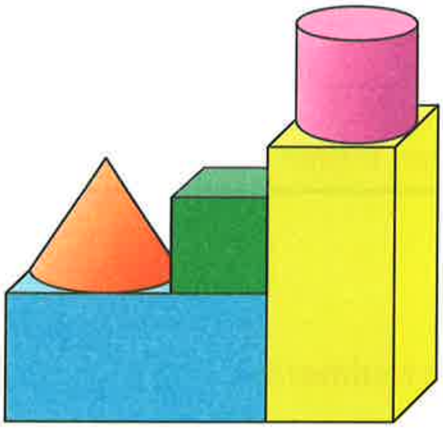

3. Liost na h-aodainn (**cumaidhean 2sh**) a dh'fheumas tu airson **priosam triantanach** a dhèanamh.

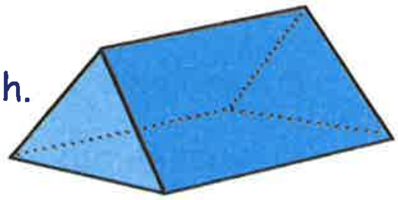

4. Ainmich an **cruth 3sh** a nì thu le **4 triantain** agus **1 cheàrnag**.

5.

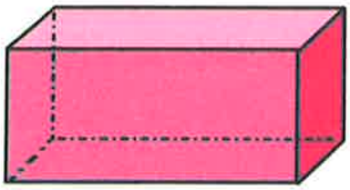

a Cia mheud **oir** a th' air **ciùbaid**?

b Cia mheud **oisean** a th' air **ciùbaid**?

Caibideil 18

Na cleachd àireamhair

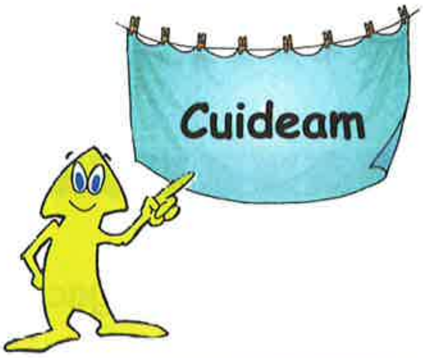

Faclan co-ceangailte ri cuideam

A' tomhas **FAID**, chleachd sinn faclan leithid:-

nas fhaide - nas giorra - nas leatha - nas cuinge - nas àirde - nas lugha.

A' tomhas **CUIDEAM** cleachdaidh sinn:-

nas aotruime agus **nas truime.**

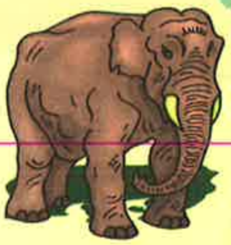

tha an t-ailbhean **nas truime** na an luch

tha am bailiùn **nas aotruime** na am plèan

Eacarsaich 1

1. Cò aca **as aotruime**:-

- **a** ite no peansail
- **b** mathan no muncaidh
- **c** sèithear no sòfa
- **d** òrd no tarrag
- **e** càr no bus
- **f** duilleag no geug?

2. Cò aca **as truime**:-

- **a** breige no bloc concrait
- **b** ball-bòbhlaidh no ball-goilf
- **c** coimpiutair no brat-lucha
- **d** peann no prìne
- **e** bobhla-glainne no cupa plastaig
- **f** fòn no peansail
- **g** seacaid no lèine
- **h** bus no càr?

3. Cuir iad seo ann an òrdugh, a' tòiseachadh leis an rud **as truime**.

bearradair

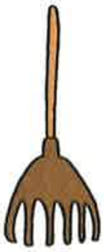
ràcan-plastaig

bara-meatailt

gràpa-meatailt

tractar-lomaidh

4. Cuir iad seo ann an òrdugh, a' tòiseachadh leis an rud **as aotruime**.

luch

priontair

coimpiutair

diosg-bhog

laptop

5. Dè a' ghlasraich **as truime**?

a càl tuineap

b colag gràn-milis

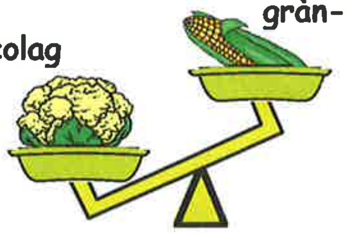

c curran balgan-buachair

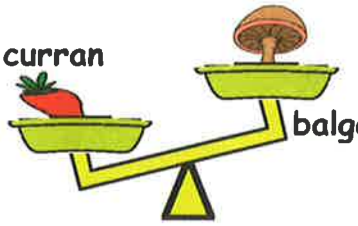

d uinnean dearg meal-bhuc

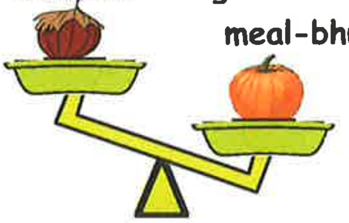

6. Dè am meas **as aotruime**?

a liomaid sùbh-làir

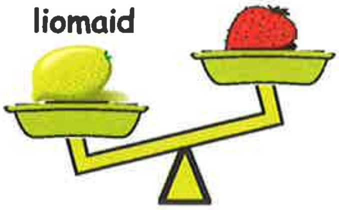

b ubhal peur

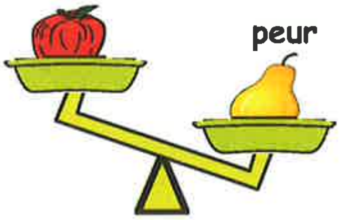

A' tomhas ann an cileagraman

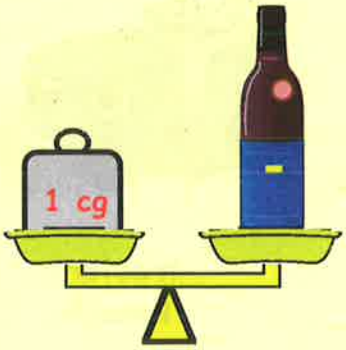

Tha **1 chileagram** de chuideam sa bhotal fìon agus cuideachd sa bhotal sabhs.

Coimhead air an **ubhal** seo -

Am bi **barrachd** no **nas lugha** de chuideam ann na th' anns a' bhotal fìon?

Ma tha e **nas aotruime**, feumaidh gu bheil **nas lugha** na **1 chileagram** ann!

Faodaidh sinn **1 chileagram** a sgrìobhadh mar **1 chg.**

Eacarsaich 2

1. Cò aca **as aotruime**:-

a

2 chg

3 cg

b

6 cg

5 cg

c

40 cg

82 chg

d

65 cg

44 cg

2. Cuir iad seo ann an òrdugh. Tòisich leis a' chuideam **as truime**.

a 3 cg, 7 cg, 4 cg.

b 9 cg, 5 cg, 12 cg.

c 13 cg, 19 cg, 16 cg.

d 27 cg, 19 cg, 21 chg, 6 cg.

e 31 chg, 38 cg, 30 cg, 33 cg

f 47 cg, 39 cg, 61 chg, 52 chg

Tha $\frac{1}{2}$cg de chuideam sa bhàr seòclaid seo.

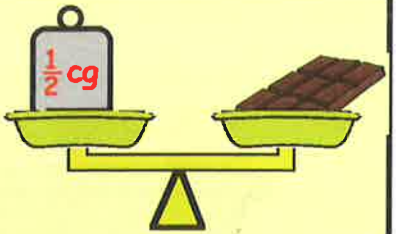

3. Cia mheud a tha co-ionann ri ?

4. Dè an cuideam **iomlan** (ann an **cileagraman**) a th' annta seo:-

a

b 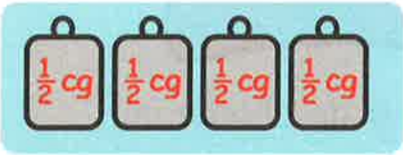

c

d 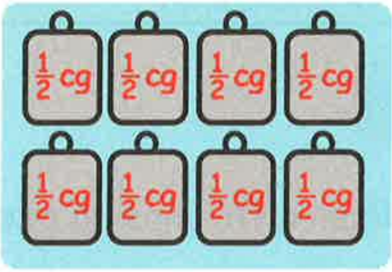

5. Cia mheud $\frac{1}{2}$**-chileagram** a tha co-ionnan ri:-

a 1 chg   b 4 cg   c 5 cg   d 10 cg ?

6. Iarr na leanas air an tidsear: **còig rudan**, **beagan chuideaman-cg** agus **inneal-tomhais**.

Worksheet 18·1

Tomhais gach rud agus cuir stràc anns a' bhogsa cheart air an duilleig-obrach.

RUD	Còrr is 1 chg	fo 1 chg	dìreach 1 chg

lìon a-steach
DUILLEAG-OBRACH
18·1

7. A-nis iarr iad seo air an tidsear: **còig rudan eile**, **na cuideaman-cg**, **cuideaman-leth-chg** agus **an t-inneal-tomhais**.

Tomhais gach rud agus cuir stràc anns a' bhogsa cheart air an duilleig-obrach.

A' leughadh innealan-tomhais

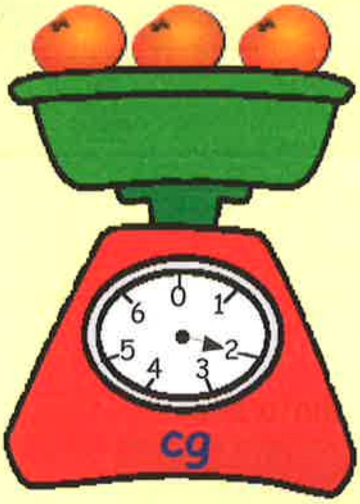

Tha 2 chg de chuideam anns na h-orainsearan

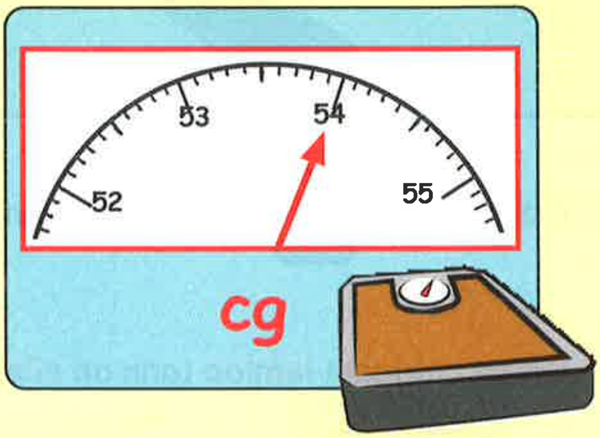

Tha 54 cg de chuideam air an inneal-tomhais seo.

Eacarsaich 3

1. Dè an cuideam a th' anns na peuran seo?

2. Dè an cuideam a chì thu air an inneal-tomhais gu h-ìosal?

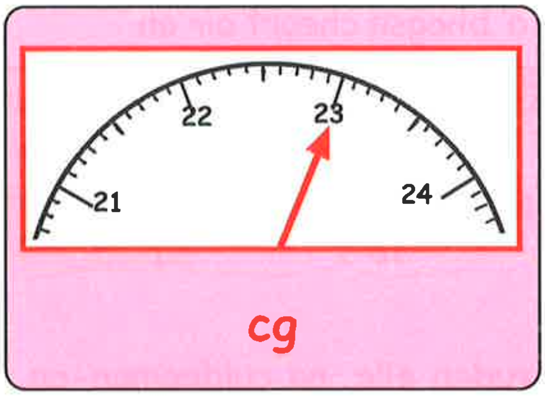

3. Seall air Duilleagan-obrach 18.2.
   Sgrìobh cuideam gach rud chun a' chileagram as fhaisge.

Duilleag-obrach 18·2

Tomhas-lìonaidh - Ro-ràdh

LEUDACHADH

Is e **tomhas-lìonaidh** "na tha de **rùm** air a thoirt suas le rudeigin".
Tha an cupa a' toirt suas barrachd rùm na tha a' ghlainne.

=> Tha **tomhas-lìonaidh nas motha** anns a' chupa.

Eacarsaich 4

1. Cò aca seo as motha a chumas:-

a amar no sinc

b spàin-tì no spàin-brot

c bhàsa no glainne

d preasa no drathair

e frids no bogsa-fuar

f àmhainn microwave no àmhainn cucair?

2. Dè **as lugha** a tha a' toirt suas de rùm:-

ball-goilf no ball-coise?

3. Cuir na rudan seo anns an òrdugh cheart.
Tòisich leis an fhear **as motha**

càr

bhana

seit-sgì

bus

4. Dè na tha de shùgh anns gach botal (ann an liotairean)?

a

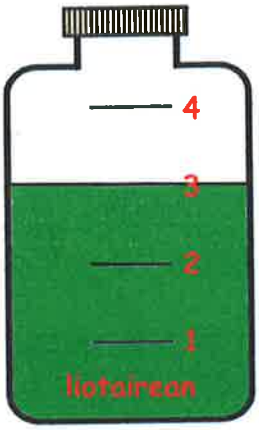

teile

b

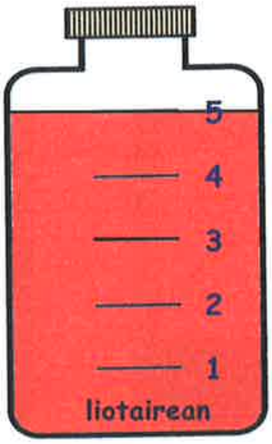

orainsear

c

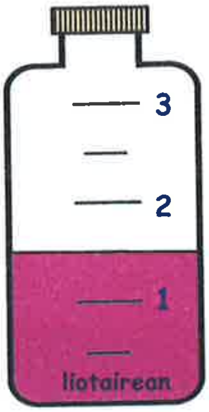

dearc-dhubh

Geàrr-chunntas

1. Sgrìobh ainm an rud **as truime** gach turas :-

a frids no àmhainn microwave b banana no meal-bhuc

c paidh-staoige no sgona d spèileabord no baidhsagal.

2. Cuir na h-ainmhidhean ann an òrdugh, a' tòiseachadh leis an fhear **as aotruime.**

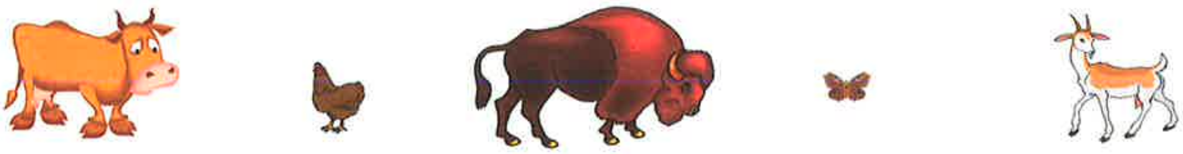

bò cearc buabhall dealan-dè gobhar

3. Cuir gach liost' ann an òrdugh, a' tòiseachadh leis a' chuideam **as aotruime.**

a 7 cg, 12 cg, 2 chg. b 51 chg, 37 cg, 73 cg.

4. Tha an duine a' togail **100** cuideam aig $\frac{1}{2}$ chg an urra.
Cia mheud cileagram **slàn** a tha e a' togail?

5. Tha **6 cg** ann an baga thofaidhean.
Tha mi airson an cur ann am bagaichean $\frac{1}{2}$ chg.
Cia mheud baga a nì mi?

6. Sgrìobh na cuideaman a th' air na h-innealan-tomhais gu h-ìosal:-

a

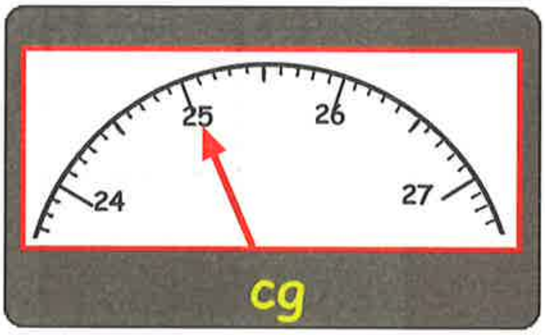

b

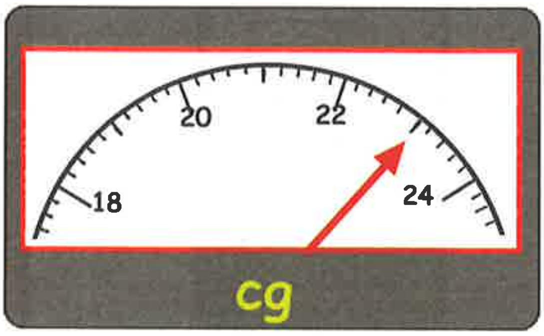

Caibideil 19

Na cleachd àireamhair

1. Sgrìobh na h-àireamhan a leanas **ann am faclan**:-

a 87 **b** 326 **c** 508 **d** 790.

2. Sgrìobh na h-àireamhan a leanas le **figearan**:-

a seachdad 's a trì **b** sia ceud 's a seachd-deug

c ceithir cheud 's a seasgad **d** naoi ceud 's a dhà.

3. Dè an àireamh a tha a' tighinn:-

a 10 **an dèidh** 206 **b** 100 **ro** 517 **c** 50 **an dèidh** 316

d 200 **ro** 640 **e** 20 **ro** 350 **f** 400 **an dèidh** 428

4. Cuir iad seo ann an òrdugh (am fear **AS MOTHA** an toiseach):-

a 299, 196, 310, 470, 89, 306, 401.

b 706, 698, 700, 688, 704, 716, 697, 678.

5. **Dèan copaidh** dhiubh seo is cuir dath ann air $\frac{1}{2}$ de gach aon:-

a

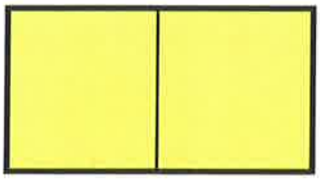

b

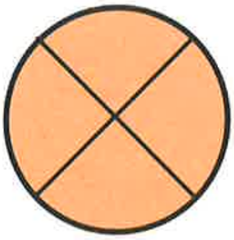

c

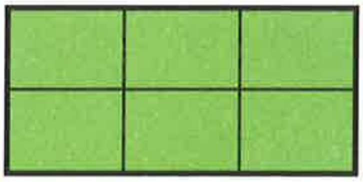

6. **Dèan copaidh** dhiubh seo is cuir dath air $\frac{1}{4}$ de gach aon:-

a

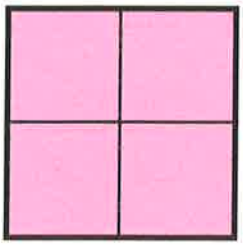

b

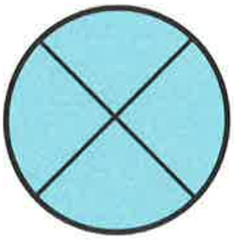

c

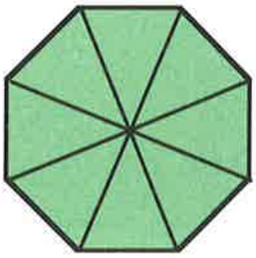

7. a Airson **leth** de rud fhaighinn, cò leis a bhios tu ga roinn?

   b Airson **cairteal** de rud fhaighinn, cò leis a bhios tu ga roinn?

8. Cheannaich Lucy meal-bhuc air **47sg**.

   a Dè an iomlaid a fhuair i à **£1**?

   b Dè na buinn a dh'fhaodadh a bhith san iomlaid?

9. a Cia mheud **bonn 5sg** a gheibh Lucy airson **aon** bhonn 50sg?

   b Cia mheud **bonn 10sg** a gheibh Lucy airson **ceithir** buinn 20sg?

   c Cia mheud **bonn 2sg** a gheibh Lucy airson **trì** buinn 10sg?

10. Dèan iad seo **nad cheann**:-

a 6 + 4	b 43 + 5	c 80 − 30	d 120 + 70
e 69 − 5	f 22 − 7	g 500 − 200	h 280 + 30

11. **Obraich a-mach**:-

a $\begin{array}{r} 61 \\ +\ 37 \\ \hline \end{array}$	b $\begin{array}{r} 39 \\ +\ 42 \\ \hline \end{array}$	c $\begin{array}{r} 88 \\ -\ 34 \\ \hline \end{array}$	d $\begin{array}{r} 61 \\ -\ 57 \\ \hline \end{array}$

12. Dèan iad seo **nad cheann**:-

a 3×8	b 4×9	c 5×7	d 2×8
e 10×7	f $18 \div 2$	g $5\overline{)15}$	h $32 \div 4$
i $10\overline{)70}$	j 5×6	k $21 \div 3$	l $60 \div 10$

13. **Lorg**:-

a $\begin{array}{r} 42 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$	b $\begin{array}{r} 24 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$	c $\begin{array}{r} 73 \\ \times 10 \\ \hline \end{array}$	d $3\overline{)45}$
e $10\overline{)270}$	f $65 \div 5$	g 45×3	h $4\overline{)68}$

14. Roinn Lucy, Ben, Nick is Sìne **64sg gu cothromach** eatarra.

Dè fhuair Nick?

15. a Dè chosg **4** sèithrichean ma tha gach fear a' cosg **£22**?

b Tha **15 graman** ann am briosgaid. Dè an cuideam a th' ann an **4** dhiubh?

16. Cruinnich iad seo chun an **10** as fhaisge:-

a 72 b 59 c 24 d 18.

17. a Cruinnich 83 chun an **10** as fhaisge.
b Cruinnich 38 chun an **10** as fhaisge.

18. Lorg:- a $\frac{1}{2}$ de £24 b $\frac{1}{2}$ de 82 g c $\frac{1}{4}$ de £24.

19. Coimhead air na h-àireamhan a leanas:

51, 46, 127, 17, 92, 230, 79, 8, 804, 395.

Sgrìobh an fheadhainn a tha nan àireamhan **CORRA** gu lèir.

20. Lorg an ath **3** àireamhan anns gach **pàtran**:-

a 4, 8, 12, 16 b 3, 6, 9, 12 c 90, 80, 70, 60

d 7, 9, 11, 13 e 1, 5, 9, 13 f 64, 62, 60, 58.

21. Cuir a-steach an ath **dhà** chumadh anns gach pàtran:-

a 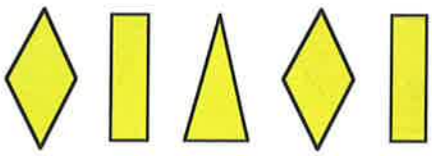

b 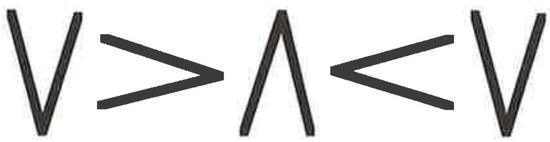

c

d 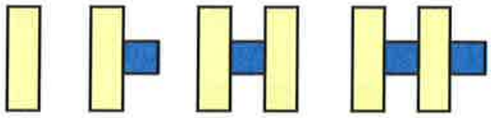

22. Cuir a-steach na h-àireamhan a tha a dhìth:-

a 7 + ... = 12 b 18 - ... = 14 c 4 x .... = 24

d 45 ÷ ... = 9 e ... - 6 = 11 f ... ÷ 3 = 5.

23. Cuir a-steach an soidhne (+, −, ×, ÷) a tha a dhìth:-

a 3 .... 8 = 24 b 4 .... 4 = 8 c 20 .... 2 = 10 d 20 .... 8 = 12.

24. Dè na h-àireamhan a tha na saighdean a' comharrachadh?

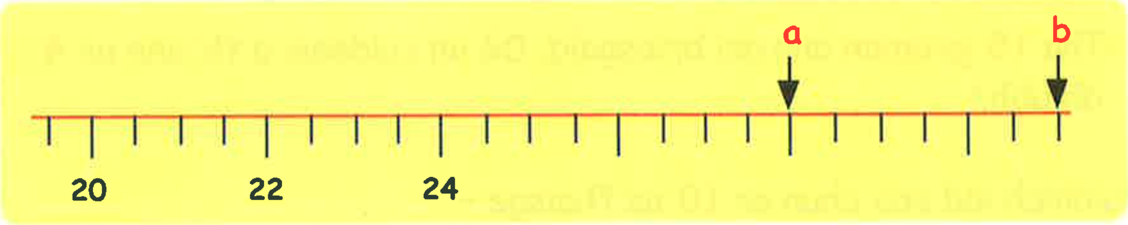

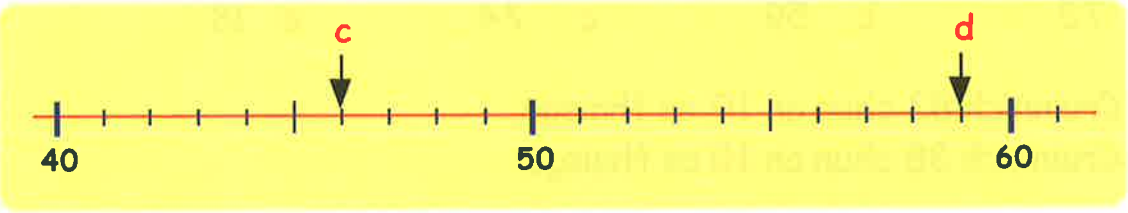

25. Cuir iad seo ann an òrdugh (an fhaid as motha an toiseach):-

95 cm, 1 m 93 cm, 99 cm, 115 cm, 1 m 7 cm

26. CUIR:-

a 2 mheatair 65 ceudameatairean ann an ceudameatairean

b 3 m 48 cm ann an cm c 2 m 7 cm ann an cm

d 520 cm ann an m is cm e 309 cm ann am m agus cm.

27. Sgrìobh na h-uairean:-

a

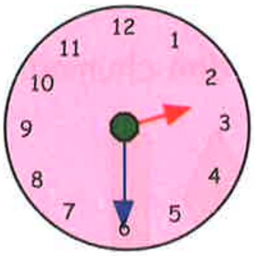

b

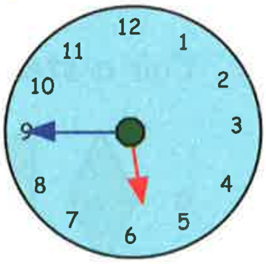

28. Sgrìobh na h-uairean "didseatach" seo ann am faclan:-

a

b

29. Cuir iad seo ann an òrdugh, a' tòiseachadh leis an fhear as tràithe:-

18 Cèitean, 2 Iuchar, 30 Cèitean, 24 Ògmhios.

30. Cuir iad seo ann an òrdugh. (A' mhìos as tràithe an toiseach)

An Gearran, An t-Samhain, An t-Sultain, An t-Iuchar, An Cèitean

31. Dè na h-ainmean matamataigeach a th' air na cumaidhean seo:-

a

b 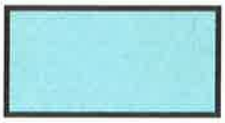

c

d

32. Dè na h-ainmean matamataigeach a th' air na cruthan **cruaidhe** seo:-

a 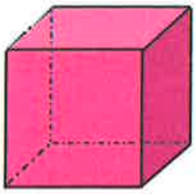

b

c

d

e

f 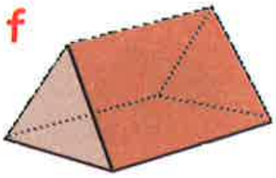

g 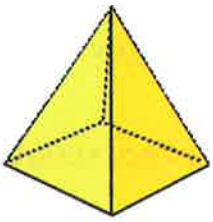

33. 'S e **ciùb** a chanas sinn ris a' chruth seo.

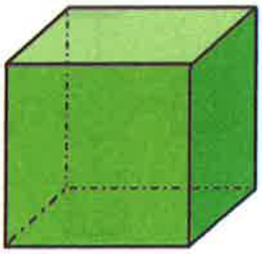

a Cia mheud "**aodann**" a th' air ?

b Cia mheud "**oir**" a th' air ?

c Cia mheud "**oisean**" a th' air ?

34. Cia mheud **aodann**, cia mheud **oir** agus cia mheud **oisean** a th' air na cruthan seo :-

a 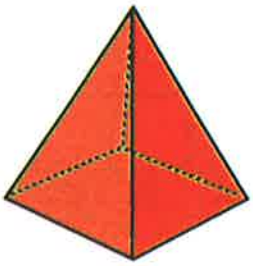

b 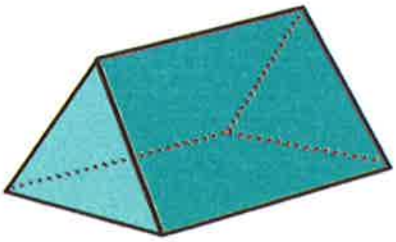

35. Ainmich na cumaidhean a tha **math** airson leacadh:-
(a' còmhdachadh duilleag gun bheàrn)

a
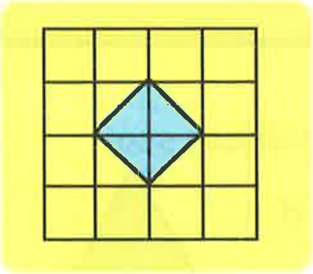

b
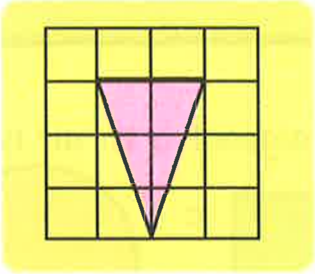

c
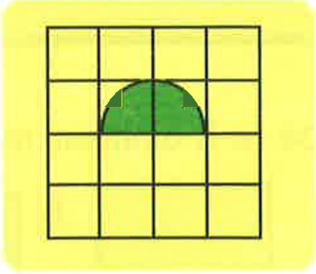

d
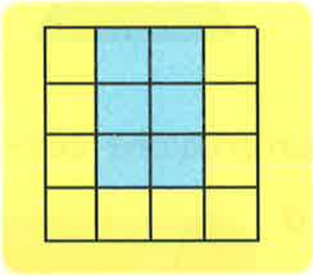

e
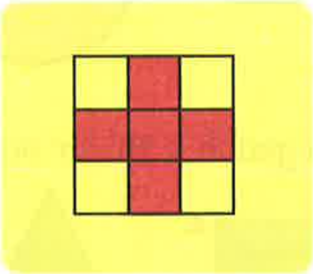

f
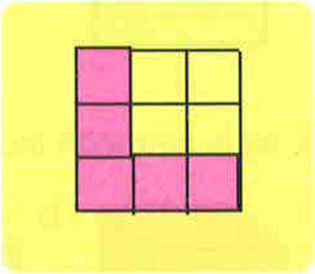

36. Tha Sìne anns a' ghàrradh.
Tha i a' coimhead air a' bhara.
Dè bhiodh i a' coimhead air:-

a nan dèanadh i **cairteal-cuairt** deasail?

b nan dèanadh i **leth-chuairt**?

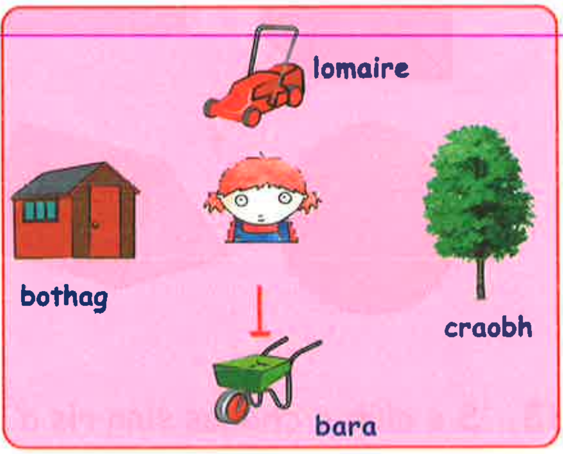

37.

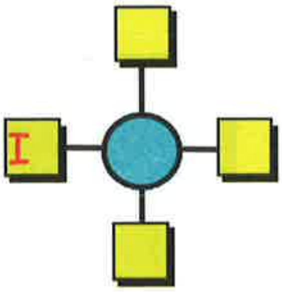

Dèan **copaidh** den **CHOMBAIST** seo.

Sgrìobh na 3 àirdean eile.

38. a Dè am beathach a th' ann an **D2**?

b Dè am beathach a tha **3** bogsaichean gu taobh **deas** a' bheathaich a th' ann am **B4** agus **1** bhogsa **suas** bhuaithe?

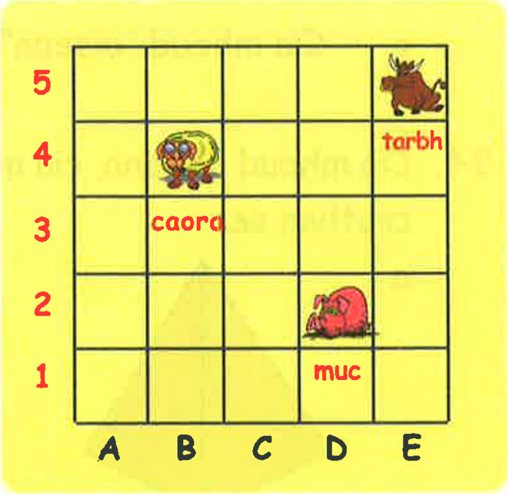

39. Ainmich na ceàrnan a tha nan **ceàrnan cearta**:-

a b c d

40. Faodaidh tu sgàthan a chleachdadh an seo.

Ainmich gach loidhne dhearg a tha na **loidhne-cothromachaidh**:-

a b c d e f

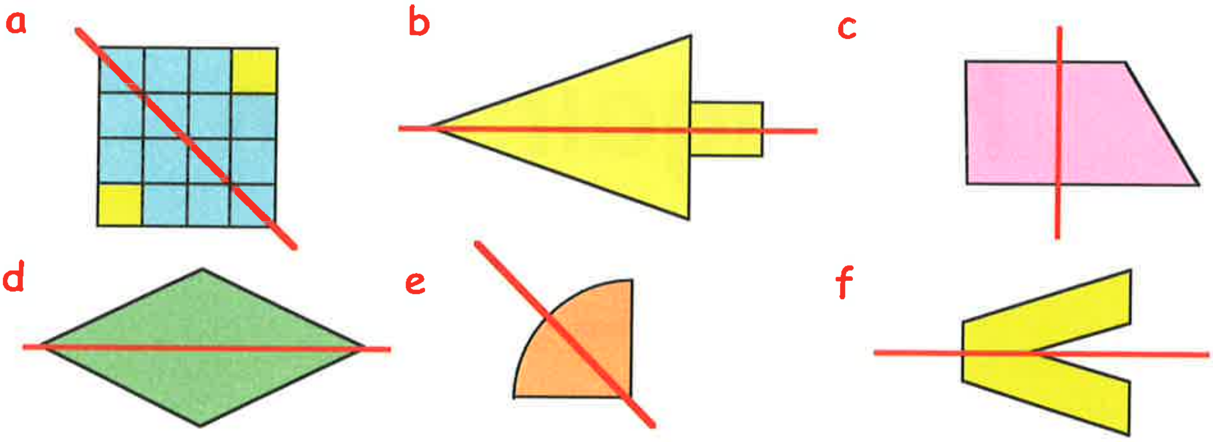

41. Anns a' chlàr seo gheibh thu fiosrachadh air còignear chloinne.

a Cò an 2 bhalach le **speuclairean**?

b Tha aon bhalach **cearragach**. A bheil **speuclairean** air?

c Cia mheud a tha **cearragach** air a bheil **speuclairean**?

	Cearragach	Speuclairean
Tom	Tha	Chan eil
Nick	Chan eil	Tha
Lucy	Chan eil	Chan eil
Anne	Tha	Tha
Mike	Chan eil	Tha

42. Anns a' ghraf-cholbhan chì thu an dath a th' air falt chloinne.

a Dè an dath **as neo-chumanta** a th' ann?

b Cia mheud air bheil falt dubh?

c Cia mheud a tha ruadh **a bharrachd** air na tha bàn?